This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN · LIBRARIES ·
THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
1817
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Armenian
90
360 P.
Mashtots

ՄԱՇՏՈՑ

ԿԱՐԳ ԹԱՂՄԱՆ ԿԱՐԳԱՒՈՐԱՑ

ԱՅՍԻՆՔՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑ

ԵՒ

ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ

Ըստ ամենայնի համաձայն մայր Մաշտոցի։

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ Ս. ԱԹՈՌՈՅՍ
ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈԲԵԱՆՑ
ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

1896

Digitized by Google
UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARY

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. ՄԿՐՏՉԻ Ա.

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՀՐԱՄԱՆԱՒ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ Ս. ԱԹՈՌՈՅՍ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ԵՒ

Ի ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

Digitized by Google

GRAD
EREN
669
03.03.98

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

ԾՆՈՂԱՑ ԻՒՐՈՑ

ՄԻՐՋԱՅԻ ԵՒ ՆԱՐԳԻԶԻ

ԵՏ ՏՊԱԳՐԵԼ

Տ. ԱՆԴՐԷԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՄԻՐՋԱՅԵԱՆ

ԲԱՂԻՇԵՑԻ

ՄԻԱԲԱՆ Ս. ՈՒԽՏԻՍ

Digitized by Google

Digitized by Google

ԿԱՐԳ

ԹԱՂՄԱՆ ԿԱՐԳԱՒՈՐԱՑ

Կանոն յորժամ Հայրապետ՝ կամ Եպիսկոպոս՝ կամ ուխտի Առաջնորդ կամ Քահանայ կատարի մահուամբ․ զայս կարգաւորութիւն արասցեն լուացման և պատանաց և այլ կանոնեալ պաշտօնաւոր կարգացն։ Երթան նախ ուր զհանգիստն պատրաստեն քահանայք ժողովրդովքն հանդերձ։

Եւ ասեն Սաղմոս․ ՂԹ․ ողբական՝ կցորդ։

Զգործս ձեռաց մերոց ուղիղ արա 'ի մեզ, Տէր, զգործս ձեռաց մերոց յաջողեա՛ մեզ։

Տէր, ապաւէն եղեր մեր ազգէ մինչեւ յազգ․ մինչչեւ լերինք հաստատեալ էին, եւ մինչչեւ ստեղծեալ էիր զերկիր և զամենայն տիեզերս։ Յաւիտենից մինչեւ յաւիտեանս դու ես․ մի՛ դարձուցաներ զմարդ 'ի տառապանս․ և ասացեր, դարձարուք առ իս, որդիք մարդկան։ Հազար ամ յաչս Տեառն որպէս օր երէկն՝ որ էանց, որպէս պահ մի գիշերոյ, եւ ամք նոցա անարգութեամբ եղիցին։

Ընդ առաւօտս որպէս դալարի բուսցին, ընդ առաւօտս որպէս դալարի զուարճասցին և ծաղկեսցին․ ընդ երեկոյս թարշամեսցին չորասցին և անկցին։

Նուաղեցաք մեք 'ի բարկութենէ քումմէ, և 'ի սրտմտութենէ քումմէ խռովեցաք։

Եդեր զմեղս մեր առաջի քո, և զկեանս մեր 'ի լոյս երեսաց քոց։

Ամենայն աւուրք մեր նուաղեցան, և 'ի բարկութենէ քումմէ խռովեցաք։

Ժամանակ ամաց մերոց անդադար որպէս սարդի, եւ թիւ աւուրց ամաց մերոց 'ի նոսա եօթանասուն ամ։

Ապա թէ առաւել եւս՝ ութսուն ամ․ և որ ինչ աւելի քան զայն՝ ցաւօք և հեծութեամբ։

Եկն 'ի վերայ մեր հեզութիւն և խրատեցաք․ իսկ արդ ո՞ գիտասցէ զզօրութիւն բարկութեան քո, և կամ յահէ քումմէ զսրտմտութիւն քո համարեսցի։

Այսպէս ցոյց ինձ զաջ քո, եւ որ խոնարհ են սրտիւք՝ զիմաստութիւնս քո։

Դարձ, Տէր, մինչեւ յե՞րբ․ մխիթարեա 'ի ծառայս քո։

Լցաք առաւօտու ողորմութեամբ քով, ցնծացաք և ուրախ եղաք զամենայն աւուրս կենաց մերոց։

Ուրախ եղաք փոխանակ աւուրցն, յորս խոնարհ արարեր զմեզ, և ամացն՝ յորս տեսաք զչարչարանս։

Հայեա՛, Տէր, 'ի ծառայս քո և 'ի գործս ձեռաց քոց, և առաջնորդեա որդւոց նոցա. եղիցի լոյս տեառն Աստուծոյ 'ի վերայ մեր։

Զգործս ձեռաց մերոց ուղիղ արա 'ի մեզ, Տէր, զգործս ձեռաց մերոց յաջողեա՛ մեզ։

Ընթերցուած յԱռակաց։ Թ. 1։

Իմաստութիւն շինեաց իւր տուն, և կանգնեաց սիւնս եօթն։ Զեն զզենլիս իւր, և խառնեաց 'ի խառնելիս զգինի իւր, եւ պատրաստեաց զսեղան իւր։ Եւ առաքեաց զծառայս իւր, կոչել բարձր քարոզութեամբ 'ի խառնելիս իւր՝ և ասէ. Որ ոք իցէ անզգամ, եկեսցէ առ իս։ Եւ ցպակասամիտսն ասէ. Եկա՛յք կերա՛յք 'ի հացէ իմմէ, և արբէ՛ք զգինի իմ՛ զոր խառնեցի ձեզ։ Թողէ՛ք զանզգամութիւն և կեցջի՛ք. խնդրեցէ՛ք զիմաստութիւն զի ապրեսջի՛ք. եւ ուղղեցէ՛ք գիտութեամբ զհանճար, եւ ուղիղ ճանապարհաւ իմացարուք զխրատ։

Ընթերցուած յԱնգեայ մարգարէէ։ Բ. 4։

Ա՛յսպէս ասէ Տէր. Ո՞յր ուրուք 'ի ձէնջ տեսեալ իցէ զտունս զայս 'ի փառաւորութեան իւրում իբրեւ զառաջինն. եւ արդ տեսանէք զդա՝ որպէս զոչինչ առաջի ձեր։ Արդ զօրացի՛ր դու. Զօրաբաբէլ, ասէ Տէր, եւ

զօրացի՛ր. Յեսու Յովսեդեկեանց քահանայ մեծ, և զօրացի՛ր ամենայն ժողովուրդ երկրիդ, ասէ Տէր. և գործեցէ՛ք զի ես ընդ ձեզ եմ, ասէ Տէր ամենակալ։

Պօղոսի առաքելոյն յԵբրայեցւոց Թղթոյն է ընթերցուածս։ Գ. 1։

Ուստի, եղբարք սուրբք, երկնաւոր կոչմանն բաժանորդք, նայեցարուք ընդ Առաքեալն և ընդ քահանայապետ խոստովանութեան մերոյ ընդ Յիսուս Քրիստոս. որ հաւատարիմ է արարչին իւրոյ, որպէս և Մովսէս յամենայն տան նորա. զի առաւել ևս փառաց քան զՄովսէս արժանի եղեւ, որչափ առաւել պատիւ ունիցի քան զտունն՝ տանն առնելին. զի ամենայն տուն կազմի յումեմնէ կազմի. իսկ որ զամենայն արար, Աստուած է։

Աւելուիա. Ողորմեա կցուրդ։ Արի՛, Տէր, ՚ի հանգիստ քո՝ դու և տապանակ կտակի սրբութեան քոյ։

Աւելուիա Օրհնի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Ղուկասու։ ԺԹ. Ե։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս։

Իբրև եկն ՚ի տեղին, հայեցաւ ՚ի վեր Յիսուս՝ և ասէ ցնա. Զակքէ, փութա՛ էջ այտի, զի այսօր

'ի տան քում արժան է ինձ ագանել. փութա-ցաւ և էջ և ընկալաւ զնա ուրախութեամբ։ Իբրև տեսին ամենեքին, տրտնջէին և ասէին՝ թէ առ առն մեղաւորի եմուտ լուծանել։ Եկն եկաց Զակքէոս և ասէ ցՏէր. Տէր, ահա զկէս ընչից իմոց տաց աղքատաց. եւ եթէ զոք զրկեցի, հատուցից չորեքկին։ Եւ ասէ ցնա Յիսուս. Այսօր եղեւ փրկութիւն տանս այս-միկ. քանզի եւ սա որդի Աբրահամու է։ Զի եկն որդի մարդոյ խնդրել եւ կեցուցանել զկորուսեալն։

Քարոզէ Սարկաւագն։

Վասն 'ի վերուստ խաղաղութեան եւ փրկու-
թեան անձանց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն լսելի լինելոյ Տեառն Աստուծոյ ձայնի ա-
ղաչանաց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն քաւիչ և ներող լինելոյ Աստուծոյ 'ի վերայ
մեղաց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն թողլոյ մեզ զամենայն յանցանս մեր, ըզ-
կամայ և զակամայ, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն զի մի՛ ընդ խոտանս գտանիցիմք յաւուրն
պատասխանատուութեան, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն հոգւոցն հանգուցելոց՝ որք ճշմարիտ և,
Եւ եւս միաբան վասն ճշմարիտ և սուրբ հա։
Զանձինս մեր և զմիմեանս Տեառն Աստուծոյ։
Ողորմեա՛ց մեզ Տէր Աստուած մեր ըստ մեծի։

Եւ քահանայն ասէ զԱղօթս ։

Փառք քեզ Թագաւոր Թագաւորաց , յոյս և ակնկալութիւն ամենայն ծագաց երկրի , 'ի քեզ յուսով յուսացաք . որ փոխանակ ապականացու կենաց , զանապական և զանվախճան կեանսն շնորհեցեր մեզ . եւ փոխանակ տխրալից աշխարհիս՝ պարգեւեցեր զվերինն Երուսաղէմ , ըզզուարճալից ուրախութեան ։ Վասն որոյ աղաչեմք զքեզ , Տէր , օրհնեա՛ զտեղի բնակութեան ծառայիս քո , զոր շնորհեցեր տաճար հանգստեան . հանգո՛ ընդ սուրբս քո՝ շնորհօք և մարդասիրութեամբ տեառն մերոյ և Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի . որում վայել է փառք իշխանութիւն և պատիւ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից , ամէն ։

Digitized by Google

Իւ ձայն .

Աստուած անեղ անժամանակ , Հայր անըս- կիզբն եւ անքանակ , որդւոյ պատճառ ծնըն- դեամբ անճառ , Հոգւոյն բըղխմամբ անքըն- նաբար . աղաչեմք զքեզ գթած՝ երկայնա- միտ եւ ողորմած , ողորմեա քո ստեղծուա- ծոյս՝ յուսով ՚ի քեզ ննջեցելոյս ։

Բանդ որ ՚ի ծոց Հօր միածին եւ կերպարան սկըզբնատըպին , որով երկինք գոյացան , աշխարհ լերին հաստատեցան . հայցեմք ՚ի քէն Տէր եւ Փրկիչ ամենողորմ եւ կեցուցիչ . ողորմեա քո ։

Երգ ։

Ի դնել բեմին բազմին փառացն եւ ա- ւագանոյն զօրութ . գերբերեալն փա- ռօքն գովէին սուրբք ամենայն անդր հա- ւաքին . արդարոց դասքն բերկրին իսկ մերձաւորքն Թախանձին . ողորմած Տէր ողոր ։

Մաղթանք ։

Հոգւոցն հանգուցելոց , Քրիստոս Աստուած , արա հանգիստ եւ ողորմութիւն , եւ մեզ մեղա- ւորացս՝ շնորհեա զԹողութիւն յանցանաց ։

Քարոզ ։

Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչես։

Վասն հանգուցեալ հոգւոցն աղաչեսցուք զփրկիչն մեր Քրիստոս՝ զի զնոսա ընդ արդարսն դասեսցէ. և զմեզ կեցուսցէ շնորհիւ ողորմութեան իւրոյ։ Ամենակալ Տէր Աստուած մեր. կեցո և ողորմեա։

Տէր ողորմեա. Տէր ողորմեա. Տէր ողորմեա։

Մաղթանք ։

Քրիստոս, որդի Աստուծոյ անոխակալ և բարեգութ, գթա քո արարչական սիրովդ 'ի հոգիս հանգուցեալ ծառայից քոց։ Յիշեա յաւուր մեծի գալստեան արքայութեան քո։ Արա արժանի ողորմութեան քաւութեան եւ թողութեան մեղաց։ Լուսաւորեալ պայծառացո ընդ սուրբս քո յաջակողման դասուն։ Զի դու ես Տէր և արարիչ ամենեցուն. դատաւոր կենդանեաց և մեռելոց։ Եւ քեզ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Հայր մեր որ յերկինս։

Digitized by Google

Եւ ապա առեալ քահանային զբրիչն. եւ գրոշմէ զանգին խաչանման. եւ տայ գործել ժողովրդեանն զխորութիւն բրածին. մէջ թիզ՝ կամ աւելի. և զերկայնութիւնն ըստ չափոյ մարմնոյն։ Եւ ապա երթայցեն առ մախաղանաւն։ Նախ կարգեսցեն զպատանն ամենայն պարագայիւքն՝ որպէս ՚ի վայրդ գրեալ է. և ՚ի պատրաստելն այս կարգ կատարի մինչեւ վճարեսցեն։

Նախ տանն։

Օրհնեալ Հոգին սուրբ Աստուած ճշմարիտ։
Ողորմեա՛ ինձ Աստուած ըստ մեծի ողորմութեան քում։ (Օրհնեմ ըղեղ ո՛ղ տուէ)։
Յամենայն ժամու աղաչանք իմ այս են։
Եւ ես խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք։
Օրհնութիւն և փառք Հօր և Որդւոյ և Հոգ։
Եւ ասասցեն ի նեղութեան կանոնն, և ասեն մեջ քռուքղայ. և յաւելն քռուքղայէ. Եւ ես խաղաղութեան զՏէր։ Օրհնութիւն և փառք Հօր և։

Եւ ասեն կանոնագլուխ թիւ. Սաղմոս ՃԽԵ։

Օրհնեա՛, անձն իմ, զՏէր. օրհնեցից զՏէր ՚ի կեանս իմ, սաղմոս ասացից Աստուծոյ իմոյ մինչև եմ ես։ Մի՛ յուսայք յիշխանս՝ յորդիս մարդկան, զի ոչ գոյ փրկութիւն ՚ի նոսա։
Ելցէ հոգի ՚ի նոցանէ՝ և դարձցին անդրէն ՚ի հող, և յայնմ աւուր կորիցեն ամենայն խորհուրդք նոցա։
Երանի ում Տէր Աստուած Յակոբայ օգնական է նմա, և յոյս նորա ՚ի Տէր Աստուած է։

Որ արար զերկինս և զերկիր, զծով և զամենայն որ է 'ի նոսա:

Ո՛ պահէ զճշմարտութիւն յաւիտեան, եւ առնէ իրաւունս զրկելոց:

Տայ հաց քաղցելոց, և արձակէ զկապեալս Տէր.

Տէր բանայ զաչս կուրաց, և կանգնէ զգլորեալս Տէր:

Տէր սիրէ զարդարս, Տէր պահէ զպանդուխտս. զորբս և զայրիս ընդունի Տէր, և զճանապարհս ամբարշտաց կորուսանէ:

Թագաւորեսցէ Տէր յաւիտեան, Աստուած քո, Սիոն, ազգէ մինչեւ յազգ:

Ձայնի:

Օ՛րհնեցի՜ց ընդ քե՛զ գոհութեա՜մբ 'ի կենաց իմ. սաղմոս ասացից քե՛զ Քրի՜ստոս Թագաւո՛ր. յա՛ղթա՛կա՛ն նո՛ր երգո՛վ օրհնութեամբ:

Ուրէշ կրկին:

Սաղմո. ճխե. ՃԽԶ:

Օրհնեցէք զՏէր՝ զի բարի են սաղմոսք: Աստուծոյ մերում քաղցր եղիցի օրհնութիւն:

Շինէ զԵրուսաղէմ Տէր. եւ զցրուեալսն Իսրայէլի ժողովէ:

Բժշկէ զբեկեալս սրտիւ, եւ պատէ զամենայն վէրս նոցա:

Ո՛ թուէ զբազմութիւն աստեղաց. եւ զամենե-սեան զնոսա յանուանէ կոչէ:

Մեծ է Տէր մեր, եւ մեծ է զօրութիւն նորա, իմաստութեան նորա ոչ գոյ թիւ։

Ընդունի զհեզս Տէր, եւ խոնարհ առնէ զամբարտաւանս մինչեւ յերկիր։

Օրհնեցէք զՏէր խոստովանութեամբ, սաղմոս ասացէք նմա օրհնութեամբ։

Զգեցոյց զերկինս ամպովք, և պատրաստ արար զանձրեւ իւր յերկիր։

Բուսոյց զխոտ 'ի լերինս, եւ զդալարի 'ի ծառայութիւն մարդկան։

Այն որ տայ անասնոց զկերակուր, ձագուց ագռաւուց՝ որ կարդան առ նա։

Ո՛չ թէ ընդ զօրութիւնս ձիոյ կամեցաւ Տէր, և ոչ ընդ իրանս առն հսկայի հաճեցաւ։

Այլ հաճեցաւ Տէր ընդ երկիւղածս իւր, և ընդ այնոսիկ ոյք յուսան յողորմութիւն նորա։

Զայնիւ։

Քահանայապետացն քեզ Քրիստոս՝ զոհութիւնք երկիւղածաց անուան քոյ. զոր յուսացուցեր արքայութեամբ քով 'ի խորհրդոյս կենսաբեր գալստեան քո։ Երկիր կեն[illegible]։

Սաղմոս, ՃԽԷ.

Գովեա՛ Երուսաղէմ զՏէր, եւ օրհնեա՛ զԱստուած քո Սիոն։

Զի զօրացոյց զնիգս դրանց քոց, եւ օրհնեաց զորդիս քո 'ի քեզ։

Ո եդ զսահմանս քո 'ի խաղաղութիւն, պարար-
տութեամբ ցորենոյ լցոյց զքեզ։

Առաքէ զբան իւր յերկիր, վաղվաղ ընթանան
պատգամք նորա։

Դնէ զձիւն որպէս զասր, և զմէգ որպէս փոշի
ցանեաց։

Արկանէ զսառն որպէս պատառս, առաջի ցրտոյ
նորա ո՞ կարէ կալ։

Առաքէ զբան իւր եւ հալէ զնոսա, շնչեսցեն
հողմք և գնասցեն ջուրք։

Պատմէ զբան իւր Յակոբայ, զարդարութիւն
և զիրաւունս Իսրայէլի։

Ո՛չ այսպէս արար ամենայն ազգաց Տէր, եւ
զդատաստանս իւր ոչ յայտնեաց նոցա։

Փառք Հօր և Որդւոյ և։ Այժմ և միշտ և։

Ձայնիւ։

Զքեզ Քրիստոս զօրհնէ եկեղեցի փրկեալ
քո սուրբ. ցնծալով աւանէ ըզքեզ
ըզփրկողդ եկեալ հայրական խնամու-
թեամբ ի պըսակել ըզսուրբս քո։

[illegible]։

Եւ այլս։

Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք։

Օրհնութիւն և փառք Հօր և։

Աղօթք Ամբակումայ մարգարէին. Գ։

Տէր, զլուր քո լուայ և երկեայ. Տէր, նայեցայ 'ի գործս քո՝ և զարհուրեցայ։

Ի մէջ երկուց կենդանեաց ծանիցիս դու, 'ի մերձենալ ամացն յայտնեսցիս, եւ 'ի հասանել ժամանակին երեւեսցիս։

Ի խռովել անձին իմոյ 'ի ժամանակի բարկութեան զողորմութիւն յիշեսցես։

Աստուած 'ի Հարաւոյ եկեսցէ, եւ սուրբն 'ի Փառան լեռնէ։

Յայտնեսցեն երկինք զվայելչութիւն փառաց նորա, և օրհնութեամբ նորա լցան տիեզերք։

Ճառագայթք որպէս 'ի լուսոյ հատան 'ի նմանէ, և եղջիւրք 'ի ձեռին նորա գտան. և անդ հաստատեցաւ զօրութիւն փառաց նորա՛

Յերեսաց նորա ելցեն հարուածք ; և զհետ շաւղաց նորա երթիցեն մեծամեծք 'ի թռչնոց։

Եկաց և չափեաց զերկիր, հայեցաւ և գիտեաց զհեթանոսս։

Լերինք հալեցին և անտառք վատնեցին. ճանապարհք որք 'ի սկզբանէն էին, կուրացին. և 'ի նմանէ դողասցի ամենայն երկիր։

Տեսի զբանակս Քուշացւոց, խռովեցան բնակիչք վրանացն Մադիամու՛։

Միթէ 'ի վերայ գետոց բարկացիր դու, Տէր. կամ սրտմտութիւն քո 'ի վերայ գետոց, կամ բարկութիւն քո 'ի վերայ ծովու։

Digitized by Google

Եղեր դու ՚ի կառս քո․ հեծելութիւնդ քո փրկութիւն եղեւ յելանելն քո։

Զարթեաւ աղեղն քո, զնետս կապարճից քոց արբեցուցեր․ զգետս ցրուեցեր, զերկիր դողացուցեր ՚ի սաստկութենէ անձրեւի, որք անցանեն ընդ սա։

Անդունդք աղաղակեցին մեծապէս, լոյս փայլման արեգականն արգելաւ․ եւ ծագումն լուսնին դադարեաց։

Որպէս ՚ի նշոյլս սլաքաց քոց գնասցես, եւ որպէս ՚ի լոյս փայլատակման սրոյ քո։

Բարկութեամբ զարթիցես ՚ի վերայ երկրի, եւ դողութեամբ կասցես զհեթանոսս։

Երեւեցար ՚ի փրկութիւն ժողովրդեան քոյ՝ ՚ի փրկել զընտրեալս քո։

Նետաձիգ եղեր ՚ի գլուխս մարդկան ամբարտաւանից, եւ մինչեւ յանդունդս ծովու ընկըղմեցան։

Խնդրեցեր զմրէժ զօրութեամբ քով ՚ի զօրագըլխացն մեղաւորաց, որք յուսացեալ էին յանդըգնութիւնս իւրեանց․ զի կերին զաղքատն ՚ի դաղտնիս։

Առաքեցեր ՚ի վերայ ծովու զերիվարս քո, եւ խռովեցան յաղթ ջուրք անդնդոց։

Կացի ես եւ դեղան աղիք իմ ՚ի ձայնէ բերանոյ իմոյ․ եմուտ դողումն յոսկերս իմ, եւ ես յանձն իմ խռովեցայ։

Զայս պահեսցես յաւուր նեղութեան անել ՚ի

վերայ ազգի ամենայնի, որք մարտնչին ընդ ժողովրդեան քում։

Թզենի ոչ տացէ զպտուղ իւր, և յայգւոջ բեր մի՛ գտցի. ձիթենիք սնասցին, եւ երկիր մի՛ բուսուսցէ զդալարի։

Պակասեսցին հօտք 'ի ճարակաց, եւ եզինք մի՛ գտցին առ մսուրս։

Ես 'ի Տէր յուսացայ, ցնծացայց և ուրախ եղէց յԱստուած փրկիչ իմ։

Տէր Տէր ետ ինձ զզօրութիւն, և կացոյց զոտս իմ 'ի հաստատութեան. 'ի վերայ պարանոցի թշնամւոյն կացոյց զիս և հանգոյց զիս երագ երագ։

Շարական. Դկ.

Լուայ զսքանչելի տնօրէնութեան քո ըզլուր. քանզի յերկնից խոնարհեալ մարմնացար 'ի սուրբ կուսէն, եւ խաչեցար ընդ աւազակսն. և զարհուրեալ հիացայ ընդ քո ընդ անհաս մարդասիրութիւնդ։ Զիշխանաբար զյարութիւնդ գուշակեաց մեզ մարգարէն. ասէ ելե՛ր դու 'ի կառս քո. հեծելութիւնդ քո Քրիստոս փրկութիւն եղեւ յելանելըդ քո։ Երեւեցար 'ի փրկել զարարածս 'ի մահուանէ. և դժոխք հիացեալ սասանեցան 'ի յահէ ամենազօր փառաց քոց։

Աղօթք· Քրիստոս Աստուած յոյս ապաշխարողաց · շնորհեա՛ զթողութիւն բազում յանցանաց իմոց ։ Առ քե՛զ բազմամեղութ ապաւինեալ կարդամք · մի մե՛րժեր ըզմե՛զ յողորմութենէ՛ քումմէ ։ Որպէս աւազակն աղաղակեմ առ քեզ · յիշեա՛ և զիս Տէր 'ի քում յարքայութեանդ ։

Ըզմե՛ղս իմ խոստովան լինիմ առ քեզ Քրիստոս՝ որ միայնդ ես բազմագութ թողութեամբ · ողորմեա ինձ Աստուած ։ Դու Տէր որ ճշմարտութեանց ես սիրող եւ քննես ըզծածուկս դժնեաց սրտի իմոյ · ողորմեա ։ Տուր ինձ ցընծութիւն փրկութեան , և հոգւով տէրութեանդ քո հաստատեա զիս · եւ ողորմեա ինձ Աս ։

Ահա յանցանաց զիս ալէկոծեն , և մեղք իմ բազում զիս յանդիմանեն ։ Արդ զինչ արարից մեղուցեալ անձամբս , որ չեմ ապրելոց յահագին հրոյն · Մեղայ քեզ Քրիստոս որդի Աստուծոյ , շնորհեա զթողութիւն բազում յանցանաց իմոց ։

Տէր , որ 'ի մէջ երկրին աղբերացուցեր ըզջուրսն 'ի վիմէն ։ Տէր , 'ի սրտէ խստէ հան ինձ արտասուս ապաշխարութեան ։ Զի կե-

ցեց եւ ապաշխարութեամբ ապրեցայց ՚ի
հանդերձեալն քոյ դատաստանաց։

Մեղուցեալ անձամբ կարդամ առ քեզ Հայր երկնաւոր. ողորմեա ինձ ՚ի ներողութեանս, որ մեղօքս իմ մեռեալ, օգնեա ինձ։ Վիրաւորեցայ ես յաններեւոյթ թշնամւոյն. բըժիշկ հիւանդաց, բժշկեա զիս զհիւանդութիւնս, որ մեղօ։ Մոլորեցայ ես որպէս ոչխար կորուսեալ. խնդրող գերելոց խնդրեա զիս ըզմոլորեալս, որ մեղօքս իմ։

Մեղայ քեզ Տէր քաւեա զիս և ողորմեա ինձ Աստուած։ Ոչխար եմ բանաւոր հօտի քո եւ առ քեզ ապաւինիմ հովիւդ բարի, խնդրեա զիս ըզմոլորեալս և ողորմ։ Ի ծովու մեղանց ալէկոծեալ եմ եւ առ քեզ աղաղակեմ նաւապետդ բարի, փրկեա զիս ՚ի վտանգէս և ողորմ։

Զարհուրեալ դողայ եւ ամենամեղ անձն իմ, յահեղ քոյ դատաստանացդ, յաններելի տանջանացն։ Քանզի կամաւ մերձեցայ ՚ի մեղս մեծամեծս. արդ կայ եւ մնայ ինձ աններելի պատուհասն։ Արդ անկեալ առաջի իմ փրկչիդ եւ բարերար. խնայեա յիս ՚ի մեղուցեալս, և ողորմ։

Ամենակալ քաւեա՛ ըզմեղս իմ. զի Աստուած ես ապաշխարողաց: Եւ զհոգիդ սուրբ մի՛ հաներ յինէն. զի Աստ: Եւ փրկեա՛ զիս յանհանգին հրոյն. զի Աստ: Հաւ. Ես ասացի Տէր ողորմեա հոգւոյ իմոյ բազմամեղի, որ բնակեալդ ես 'ի յերկինս և յանմարմնոց փառաբանիս. յիս մարդասիրեա՛ բազմագութ Փրկիչ, և փարատեցո՛ ըզցաւս անձին իմոյ: Պսակաւեցայ յազգատոհմէ լըքեալ թողի ըզկեանս աշխարհի. և մարմին ունայնութեան դարձաւ 'ի հող ուստի ըստեղծաւ. յիս մար: Ցաւուր յայնմիկ մատնեցայ 'ի ձեռս անհեղ հրապարակին. և առ քեզ ապաւինիմ ստեղծող բնաւից Տէր բարերեց. յիս մար:

Հայեցայ 'ի բարձունս առ քեզ կարող յամենայնի. ընկալ զիս յարկս արդարոց ամբածածուկ աջովըդ քո. յիս մար: Ահա 'ի խաղաղութիւն դարձայ 'ի հող յորմէ ստեղծայ. Նորոգող Ճարտարապետ պարգեւատու ողորմութեան. յիս մար: Այլ կենդանիքս օրհնեմք ըզքեզ Քրիստոս թագաւոր յաւիտենից. որ փառօք փառաւորիս 'ի յերկնայնոց և յերկրայնոցս. յիս մարդա:

Աւփ. Իքեզ եմք ապաւինեալ՝ Քրիստոսի մայր
Աստուծոյ մերոյ։ Որ քան զերկինս բարձ-
րագոյն Մարիամ, պարծանք եկեղեցւոյ. Քրիս։
Որ քան զարեգակն պայծառագոյն Մարիամ,
մի դադարեր բարեխօսել վասն մեր. Քրիս։
Խոյլ։ Սուրբ զխաչ քո շնորհեցեր զէն եկե-
ղեցւոյ քում սրբոյ. որով դատապարտեալ
պարտեցաւ Թշնամին։ Ողջամբ պահպա-
նեա զժողովուրդս քո Քրիստոս. որով երկրպա-
գանեմք քեզ ընդ Հօր և Հոգւոյն։

Փառք Հօր և Որդւոյ և։

Իքեզ ապաւինիմք Քրիստոս որ գալոցդ ես
խաչիւ. որպէս զի փրկեսցես զմեզ յայնմ
աւուր ահեղ ատենին։

Այժմ և միշտ և յաւի։

Ընդ սուրբս քո դասեա եւ ընդ արդարսն
պսակեա 'ի տեղի անկելոց հրեշտակաց ըզ-
ննջեցեալսն մեր կարգաւորեա. որ ողոր-
մածդ ես յամենայնի։

Քարոզ։

Վասն գտանելոյ մեզ զշնորհս և զողորմութիւն
'ի բարերար Տեառնէ մերմէ, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն փրկելոյ զմեզ 'ի զրպարտութենէ մարդ-
կան և յորոգայթից սատանայի, զՏէր աղա։

Վասն ամենայն անձանց քրիստոնէից, և տանց
հաւատացելոց, զՏէր աղա։

Վասն որք 'ի լերինս, յայրս և 'ի փապարս բնա-
կեալ են սուրբ հարքն մեր, զՏէր աղա։

Վասն որք սաղմոսիւք և օրհնութեամբ կատա-
րեն զամենայն ժամանակս կենաց իւրեանց, ըզ-
Տէր աղա։

Վասն հոգւոցն հանգուցելոց որք ճշմարիտ և։
Եւ ևս միաբան։ Զանձինս մեր և։ Ողորմեա՛ց մեզ։

Աղօթք։

Գոհանամք զքէն, տէր Աստուած մեր, որ զարթուցեր զմեզ 'ի հանգստենէ քնոյ շնորհիւ ողորմութեան քո։ Զարթո՛ զմիտս մեր արդարութեամբ առ քեզ տէր Աստուած մեր. զի տեսցեն աչք մեր զփրկութիւն քո. եկեսցէ և բնակեսցի առ մեզ աստուածութիւն քո. եւ ողորմութիւն քո հովանի և պահապան լիցի 'ի վերայ պաշտօնէից քոց։ Եւ զմեզ զծառայս քո արժանի՛ արա 'ի տուէ և 'ի գիշերի և յամենայն

ժամու միշտ խորհիլ 'ի սէր պատուիրանաց քոց : Եւ գոհանալով փառաւորեսցուք զՀայր եւ զՈրդի և զսուրբ Հոգի, այժմ և :

Խաղաղութիւն ամենեցուն :

Աստուծոյ երկիրպագեսցուք :

Կենդանարար զօրութիւն և աղբիւր անմահութեան դու ես Քրիստոս Աստուած փրկիչ մեր, որ շնորհեցեր մեզ 'ի մէջ գիշերի յառնել և խոստովան լինել առ քեզ վասն իրաւանց և արդարութեան քոյ : Եւ այժմ աղաչեմք զքեզ, տէր Աստուած, արա՛ զմեզ արթունս և պատրաստս 'ի ժամ առաւօտու ընդ սուրբս քո : Եւ ընդ նոսին գոհանալով փառաւորեսցուք զքեզ ընդ Հօր և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

Հոգւոցն հանգուցելոց։ Վասն հանգուցեալ։ Քրիստոս, որդի Աստուծոյ։ Հայր մեր։

Եւ ապա լուասցեն քահանայք 'ի ծածուկ տեղւոջ. և թէ կրօնաւոր է՝ կրօնաւորք լուասցեն եւ կին մի մի մերձեսցի։ Եւ 'ի լուանալն. կատարի այս կարգ։

Շարական, ԳՁ։

Վերամբարձողն երկնից միշտնջենաւոր Հօր որդին՝ ներգործեալ խմովս 'ի վեր քան զհրաշս. ծառայից առեալ ըզկերպ անկողմպատելի աստուածութեամբն։ Բանին զմաքրեցելոցն ջրով զոտս լուանայ. զի զխոնարհութիւն 'ի նոսա տպաւորեսցէ, երրորդութեանցն գոյ օթեւան։ Բաշխէ զմարմին իւր եւ զարիւն, ընդ որ ուխտ անուանեալ եւ յիշատակ կամաւոր մահուանն, մերձեցելոցս 'ի նա սրբութեամբ։

Աղբիւր լուսոյ և ճառագայթ անշիջանելի լոյս. որ լուանալ յանձն առեր զոտս աշակերտացն. մաքրեա 'ի մէնջ ըզմէգ խաւարին խորհրդոյ եւ լուսաւորեա զմեզ։ Որ մարմնով և արեամբ քո ցուցեր ըզթողութիւն մեղաց, որ միշտ պատարագիս

՚ի մեզ ամենամխապէ՛ծս. մաք : Որ քաւիչ զայս նո՛ր ուխտ ցուցե՛ր յետ առամ՛ինոյ քո մնահացե՛լո՛յս ՚ի ճաշամկմանէ նախահօ ծրն. մաք :

Սաղմոս ողջոյն : Ցօղեա՛ յիս մշտնկաւ : Ողորմեա ինձ Աստուած. մինչև ցայն տունն. Ցօղեա՛ յիս :

Ընթերցուած յԵզեկիէլէ մարգարէէ : ԼԶ. 25.

Այսպէս ասէ Ադոնայի Տէր. Եւ ցանեցից ՚ի վերայ ձեր ջուր սուրբ, եւ սրբեսջիք յամենայն պղծութեանց ձերոց, եւ յամենայն կռոց ձերոց սրբեցից զձեզ. եւ տաց ձեզ սիրտ նոր, եւ ոգի նոր նորոգեցից ՚ի ձեզ. եւ հանից զսիրտն քարեղէն ՚ի մարմնոց ձերոց, եւ տաց ձեզ սիրտ մարմնեղէն, եւ զոգի իմ տաց ձեզ : Եւ արարից՝ զի յարդարութիւնս իմ գնասջիք, և զիրաւունս իմ պահիցէք եւ առնիցէք զնոսա. եւ բնակիցէք յերկրին՝ զոր ետու հարցն ձերոց, եւ եղիջիք ինձ ՚ի ժողովուրդ եւ ես եղէց ձեզ յԱստուած :

Պօղոսի առաքելոյն յեբրայեցւոց թղթոյն է ընթերցուած : Ժ. 19 :

Ունիմք այսուհետեւ, եղբարք, համարձակութիւն ՚ի մուտս սրբութեանցն արեամբն Յիսուսի, զոր նորոգեաց մեզ ճանապարհ նորոգ եւ կենդանի ՚ի ձեռն վարագուրին,

այսինքն է՝ մարմնովն իւրով. եւ քահանայ մեծ ՚ի վերայ տանն Աստուծոյ. մատիցուք ճշմարիտ սրտիւք, լրութեամբ հաւատոց, լուացեալ զսիրտս ՚ի խղճէ չարեաց եւ մկրտեալ զմարմին ՚ի ջուրն սրբութեան. պինդ կալցուք զխոստովանութիւն անշարժ յուսոյն, զի հաւատարիմ է որ խոստացաւն։ Եւ զզուշասցուք միմեանց յորդորմամբք սիրոյ և գործոց բարեաց. եւ մի թողցուք զժողովս միմեանց, որպէս սովոր են ոմանք. այլ մխիթարեսցուք, եւ այնչափ եւս առաւել՝ որչափ տեսանիցէք զօրն մերձեալ։

Եւ յետ լուացմանն պատուեցեն՝ այսու օրինակաւ։ Ագուցանեն զպարեգօտ սպիտակ և անդրավարտիս ՚ի ներքոյ. և օղ ՚ի յոտսն. և գօտի ընդ մէջսն. և կնգուղ սպիտակ ՚ի գլուխն. և փակեղն զուսովքն. և փիլոն սպիտակ շուրջն. և զալջ սփին ՚ի վեր. և գիր դնեն ՚ի ձեռսն. այսինքն՝ յաւետարանէն մէկ տուն ակիզբն՝ մէկ տուն վերջն Ծխ Դ Հօրէ և Էլի յաղթարկ. [illegible] Հոգւ. և փոքր գաւառառամկաւ խունկ դիցեն։ Եւ եթէ կրօնաւոր իցէ՝ իւր զգեստիւն պարտ է դնել։

Եւ ասա սաղմոս. Սաղմոս ՃԼԱ։

Ալէլուիա ալէլուիա։

Քահանայք քո զգեցցին զարդարութիւն, եւ սուրբք քո ցնծալով ցնծասցեն։

Յիշեա, Տէր, զԴաւիթ, և զամենայն հեզութիւն նորա։

Որպէս երդուաւ Տեառն, և ուխտս եդ Աստուածոյ Յակոբայ։

Թէ ո՛չ մտից ՚ի յարկս տան իմոյ, թէ ելից յանկողինս մահճաց իմոց։

Թէ տաց քուն աչաց իմոց․ կամ նինջ արտեւանաց իմոց, կամ հանգիստ իրանաց իմոց, մինչեւ գտից զտեղի յարկի տեառն Աստուծոյ Յակոբայ։

Ահա՛ լուաք զնմանէ յԵփրաթա, և գտաք զնա ՚ի դաշտս մայրեաց։

Մտցուք ՚ի յարկս նորա, երկիրպագցուք ՚ի տեղւոջ ուր կացեալ են ոտք նորա։

Արի, Տէր, ՚ի հանգիստ քո, դու և տապանակ կտակի սրբութեան քո։

Քահանայք քո զգեցցին զարդարութիւն, եւ սուրբք քո ցնծալով ցնծասցեն։

Վասն Դաւթի սիրելոյ քո, մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յօծելոյ քումմէ։

Երդուաւ Տէր Դաւթի ճշմարտութեամբ եւ ո՛չ ստեաց նմա, ՚ի պտղոյ որովայնի նորա նստուցանել յաթոռ նորա։

Թէ պահեսցեն որդիք քո զօրէնս իմ, և զվկայութիւնս իմ զոր ուսուցից նոցա։

Որդիք նոցա նստցին յաւիտեանս յաւիտենից յաթոռ քո։

Հաճեցաւ Տէր ընդ Սիոնի, և ընտրեաց բնակել ՚ի նմա․ ասէ, ա՛յս է հանգիստ իմ յաւիտեանս յաւիտենից․ ՚ի սմա բնակեցայց զի հաճեցայ ընդ սա։

Զորս սորա օրհնելով օրհնեցից եւ զաղքատս սորա լցուցից հացիւ։

Երիցանց սորա զգեցուցից զփրկութիւն, եւ սուրբք սորա ցնծալով ցնծասցեն։

Անդ ծագեցից զեղջիւր 'ի Դաւիթ, պատրաստ արարից զճրագ օծելոյ իմոյ։

Թշնամեաց նորա զգեցուցից զամօթ, այլ 'ի վերայ նորա ծաղկեսցի սրբութիւն իմ։

Փառք Հօր և Որդւոյ և։ Այժմ և միշտ և։

Ալէլուիա Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Յովհաննու։ ժԳ. Յ։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս։

Գիտաց՝ զի զամենայն ինչ ետ Հայր 'ի ձեռս նորա, եւ թէ յԱստուծոյ ել՝ եւ առ Աստուած երթայ. յառնէ յընթրեաց անտի եւ դնէ զհանդերձսն, եւ առեալ զենջակ մի՝ սփածաւ. եւ ապա առեալ ջուր՝ էարկ 'ի կոնք, և սկսաւ լուանալ զոտս աշակերտացն, եւ սրբէր զենջակաւն՝ զոր սփածեալ էր։ Գայ առ Սիմոնի Պետրոս. և նա ասէ ցնա. Տէր, դու՞ զիմ՞ զոտս լուանաս։ Պատասխանի ետ նմա Յիսուս եւ ասէ. Զոր ինչ ես գործեմ, դու այժմ ոչ գիտես, բայց ապա գի-

տամջիր ։ Ասէ ցնա Պետրոս. Ո՛չ լուասցես զոտս իմ յաւիտեան ։ Պատասխանի ետ նմա Յիսուս. Եթէ ո՛չ լուացից զքեզ, ո՛չ ունիս ընդ իս մասն ։ Ասէ ցնա Սիմովն Պետրոս. Տէ՛ր, մի՛ միայն զոտս իմ, այլ և զձեռս՝ և զգլուխ ։ Ասէ ցնա Յիսուս. Լուացելոյն չէ՛ ինչ պիտոյ, բայց զի զոտսն լուանայցէ. քանզի ամենեւին սուրբ է. և դուք սուրբ էք, այլ ո՛չ ամենեքեան ։

Քարոզ.

Վասն գտանելոյ մեզ զշնորհս և զողորմութիւն 'ի բարերար տեառնէ մերմէ, զՏէր աղաչեսցուք.

Վասն փրկելոյ զմեզ 'ի զրպարտութենէ մարդկան և յորոգայթից սատանայի, զՏէր աղա։

Վասն ամենայն անձանց քրիստոնէից եւ տանց հաւատացելոց, զՏէր աղա։

Վասն որք 'ի լերինս յայրս և 'ի փապարս բնակեալ են սուրբ հարքն մեր, զՏէր աղա։

Վասն որք սաղմոսիւք եւ օրհնութեամբ կատարեն զամենայն ժամանակս կենաց իւրեանց, զՏէր աղա։

Վասն հոգւոցն հանգուցելոց՝ որք ճշմարիտ և։ Եւ ևս միաբան։ Զանձինս մեր և։ Ողորմեա մեզ։

Աղօթք.

Տէր մեր և փրկիչ Յիսուս Քրիստոս, որ 'ի ժամանակի փրկագործ

տնօրէնութեան քոյ 'ի սուրբ վերնատանն անճառելի խոնարհութեամբ՝ առեալ զջուր քոյով ամենասուրբ ձեռօքդ արկեր 'ի կոնք եւ լուացեր զոտս աշակերտացդ՝ մաքրելով զնոսա յամենայն հաղթից եւ յարատոյ մեղաց. եւ զարդարեցեր զնոսա պատրաստութեամբ աւետարանին խաղաղութեան, գնալ 'ի յերկիր ուղիղ։ Արդ՝ եւ մեք ծառայքս քո ժողովեալք առ հանգուցեալ (այս անուն) ծառայս քո՝ կատարեմք ըզնոյն մաքրարար խորհուրդն քո։ Վասն որոյ աղաչեմք զքեզ՝ մարդասէր Տէր, առաքեա՛ 'ի մեզ եւ 'ի ջուրս յայս զնոյն մաքրարար շնորհս քո՝ եւ օրհնեա՛ եւ սրբեա՛ զսա, որով լուացեալ զմարմին սորա՝ սրբեսցի յամենայն արատոյ մեղաց եւ 'ի խաբէութեանց

աշխարհիս. և ազդեցեալ ոտիւք պատրաստութեամբ աւետարանին խաղաղութեան՝ եկեսցէ առ քեզ Ճշմարիտ սրտիւ, լրութեամբ հաւատոց, եւ լուացեալ զմիտս իւր յամենայն խղճէ չարեաց. և մտցէ 'ի յառագաստ երկնաւոր փեսային ընդ սրբոց քոց առաքելոց։ Ընդ որում և մեք զոհութեամբ փառաւորեսցուք զքեզ ընդ Հօր և ընդ սրբոյ Հոգւոյդ, այժմ և միշտ և։

Ալէլուիա. Դարձոյց զսուգ իմ յուրախութիւն. ետերձ յինէն զքուրձ, և ինձ զգեցոյց զուրախութիւն.

Ալէլուիա Օրհնի.

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Յովհաննու։ ԻԱ. 18։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ։

Ամէն ամէն ասեմ քեզ, զի մինչ մանուկն էիր՝ անձամբ անձին գօտի ածէիր, եւ եր-

թայիր յո՛ւր և կամէիր . և յորժամ ծերասցիս , ձեռս ՚ի վեր կալցես՝ եւ այլք ածցեն քեզ գօտի , և տարցին ուր ոչ կամիցիս ։ Զայս ա-սաց՝ նշանակեալ թէ որով մահու փառաւոր առնիցէ զԱստուած ։

Ժողովեալքս ՚ի հրաժարումն ծառայի քո յաշխարհէ , հայցեմք ՚ի քէն արտասուելով եւ պաղատիմք զայս ասելով . Ճանապարհ ընդ քեզ մլեց՝ ներշնչեցելոյս լեր աղեկից . ՚ի յօթեւանս Հօր քոյ լուսոյ ընդնչեցեալս մեր հանգո՛ ։

Ի փրկութեան մերոյ սկզբնաւոր մկրտե-ցար ՚ի Յորդանան . զոր շնորհեցեր նոր ա-ւազան ՚ի մաքրութիւն մեղաց մարդկան . հայցմամբ կրկին կարապետին մեծին ՚ի ծնունդքս մկրտչին . ՚ի յօթ ։

Երգ. Ի վերին Երուսաղէմ ՚ի բնա-կարանս հրեշտակաց , ուր Ենովք եւ Եղիաս կան ծերացեալ աղաւնակերպ , ՚ի դրախտին եդեմականին պայծառա-ցեալ արժանապէս . ողոր ։

Հոգւոցն հանգուցելոց ։ Հայր մեր որ յերկինս ։

Այսպէս ամփոփեալքն գնելով անդրէն ՚ի մանկիճան ուր վախճանեցաւն. զերեան յարեւելս՝ եւ զաշոն յերկինս. եւ գայք պաշտօնեից պար առեալ զվախճանելովն՝ առաջին Սաղմոս. *Երկինք պատմեն.* ցկանոնն ՚ի չմահ տառ:

Կանոնագլուխ ցմահու Դաւթեան:

Դատեա՛, Տէր, զայնոսիկ որք դատեն զիս.
ալէլուիա՛ ալէ՛լուիա:
Մարտիր ընդ այնոսիկ որք մարտնչին ընդ իս:
Ալէլուիա՛:
Ա՛ռ զզէն եւ զասպար քո, եւ արի՛ յօգնել ինձ.
հան զսուր քո ընդդէմ հալածչաց իմոց, արգել զնոսա. եւ ասա դու ցանձն իմ՝ թէ փրկութիւն քո եմ ես: Ալէլուիա:
Ամաչեսցեն եւ յամօթ լիցին որք խնդրէին զանձն իմ. դարձցին յետս եւ ամաչեսցեն, որք խորհէին ինձ չար: Ալէլուիա՛:
Եղիցին նոքա որպէս փոշի առաջի հողմոյ, եւ Հրեշտակ Տեառն նեղեսցէ զնոսա: Ալէլուիա՛:
Եղիցին ճանապարհք նոցա ՚ի խաւար եւ ՚ի գայթակղութիւն, եւ Հրեշտակ Աստուծոյ հալածեսցէ զնոսա: Ալէլուիա:
Ի նանիր թաքուցին ինձ որոգայթ յապականութեան իւրեանց, եւ ՚ի նանիր նախատեցին զանձն իմ: Ալէլուիա:

Տէր, յերկինս է ողորմութիւն քո, ճշմարտութիւն քո մինչեւ յամպս: Ալէ", ալէ", ալէ":

Արդարութիւն քո որպէս լերինս Աստուած, իրաւունք քո որպէս խորք բազումք. զմարդիկ և զանասուն կեցուցանես դու, Տէր: Ալէ":

Որպէս զի բազում արարեր զողորմութիւն քո Աստուած. այլ որդիք մարդկան 'ի հովանի թեւոց քոց յուսասցին: Ալէ":

Արբեսցին նոքա 'ի պարարտութենէ տան քո, և զուղխս փափկութեան քո տացես ըմպել նոցա: Ալէլուիա, ալէ", ալէ":

Ի քէն է, Տէր, աղբիւր կենաց, և լուսով երեսաց քոց տեսանեմք զլոյս: Ալէ":

Ծագեա զողորմութիւնս քո որք ճանաչեն զքեզ, զարդարութիւնս քո որ ուղիղ են սրտիւք: Ալէ":

Մի՛ եկեսցեն 'ի վերայ մեր ոտք ամբարտաւանից, և ձեռք մեղաւորաց մի՛ դողացուսցեն զմեզ: Ալէ":

Անդ անկցին ամենեքեան որք գործեն զանօրէնութիւն, մերժեսցին եւ այլ մի՛ կարասցեն հաստատիլ: Ալէ":

Փառք Հօր և: Այժմ և: Ալէ":

Սարկաւագն. Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղա:

Քահանայն. Օրհնութիւն և փառք Հօր և Որդ:

Շարական. ԱՉ.

Որ ստեղծմամբ ըստ պատկերի քո՛ Տէ՛ր պատուեցե՛ր զմեզ. ընկալ և այժմ ըզնըն-ջեցեալս 'ի քեզ ուղիղ հաւատով, ըստ մեծի քում ողորմութեան: Որ չարչարօք սուրբ

Հոգւոյն լուսաւորեցեր, յիշատակն խորանց զհոգիս նոցա ընկալ մաքրաւէր, ըստ մե: Որք հաղորդեցան մարմնոյ և արեան քո Տէր. հանգո զհոգիս նոցա ընդ սուրբս քո Քրիստոս Աստուած. քանզի գիտենք սուրբ ա-րեան քո են:

Աօք. Որ զաւետիս հոգւոյն ՚ի հրեղէն ՚ի հրեշտակէն ընկալար, ուրախ լեր բերկ-րեալդ Տէր ընդ քեզ Մարիամ անհարսնա-ցեալդ: Անըսկզբըն բանըն հաճեցաւ առ-նուլ մարդեղութեամբըն ըսկիզբըն ՚ի կուսէդ, Քրիստոս Աստուած Թագաւորն յաւիտե-նից: Աղաչեմք ըզքեզ սուրբ Աստուածածին բարեխօսեա փրկել ըզժողովուրդըս իւր, զոր գնեաց արեամբըն իւրով:

Խաչ. Սուրբ խաչն օգնական հաւատացե-լոց, կանգնեցաւ ՚ի յերկիր յաղթող թըշ-նամւոյն. եկայք ժողովուրդք երկրպագե-ցուք: Արարիչն Աստուած բարձրացաւ ՚ի խաչին, և զմեռեալըս մեղօք փայտին ճա-շակմամբըն ՚ի սմա նորոգեալ կենդանացոյց:

Փառ. Ի միւսանգամ գալըստեան աստուա-ծորդւոյն, սուրբ խաչն երեւի և լուսաւորէ. զի նա է յոյս հաւատացելոց:

Այժմ. Հաշտեա՛ 'ի ձեռըն սուրբ մարմնո՛յ և արեան քո՛ Տէր. և պարգեւեա՛ նոցա դասե՛լ յաջակո՛ղմեա՜նըն քո՛։

Քարոզ։

Վասն խոստովանող հոգւոյս որ հրաժարեաց 'ի մէնջ, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն քաւութեան և թողութեան մեղաց սորա և մեր ամենեցուն, զՏէր աղա։
Վասն առաջնորդելոյ սմա հրեշտակին խաղաղութեան յօթեւանս սրբոց, զՏէր աղա։
Վասն պարգեւելոյ սմա մասն և բաժին ընդ ժառանգորդս արքայութեան երկնից, զՏէր աղա։
Վասն ընդունելոյ զաղաչանս միաբան ժողովելոցս՝ որք խնդրեն 'ի Տեառնէ զթողութիւն մեղաց սորա, զՏէր աղա։
Վասն հոգւոցն։ Եւ ևս միա։ Զանձինս։ Ողորմեաց։

Աղօթք։

Տէ՛ր մեր եւ Աստուած՝ յոյս ամենեցուն, որ նստիս յաթոռս քերովբէականս՝ եւ երկրպագիս 'ի սրբոց հրեշտակապետաց. եւ ընդունիս զաղաչանս մարդկան, եւ գթաս 'ի հոգիս ննջեցելոցն 'ի

հաւատացեալս ամենասրբոյ երրորդութեանդ. եւ զքահանայս զոր ընտրեցեր ՚ի սպասաւորութիւն սրբոյ եկեղեցւոյ ՚ի հաճոյս քո պաշտել զքեզ. եւ դարձեալ անդրէն կոչեցեր գալ առ քեզ ուստի ստեղծեր զսա. ըստ բանի քում զոր ասացեր, հող էիր և ՚ի հող դարձցիս։ Եւ այժմ ՚ի ձեռն կոչման քո, Տէր, զհանգիստ քո շնորհեա՛ սմա. եւ զամենայն մեղս սորա զոր գործեալ իցէ, զկամայ եւ զակամայ՝ թո՛ղ սմա. և զհոգի սորա խաղաղութեամբ ընկա՛լ յերկնից արքայութիւնդ ՚ի խորանս արդարոց։ Եւ զմեզ արժանաւո՛րս արա գոհանալով փառաւորել զՀայր եւ զՈրդի եւ զսուրբ Հոգիդ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Խաղաղութիւն ամենեցուն ։
Աստուծոյ երկիրպագեսցուք ։

Սուրբ ես Տէր Աստուած մեր՝ որ բնակեալդ ես 'ի յերկինս եւ բարեբանիս երեքսրբեան օրհներգութեամբ. եւ քաղցրութեամբ քով խնամես զարարածս քո, զոր ընտրեցեր քեզ յամենայն ազգաց ժողովուրդ սուրբ՝ փառաւորել զանուն քո սուրբ. եւ խոստացար տալ մեզ զանանց բարութեանց հանդիսան։ Ընկա՛լ և օրհնեա՛ և դասաւորեա՛ զհոգի ծառայիս այսորիկ ընդ ամենայն սուրբս քո, որք յաւիտենից հաճոյ եղեն քեզ՝ 'ի խոստացեալ հանգստեան քում։ Եւ զամենայն յանցանս սորա զոր յանցեալ իցէ առաջի քո, ներեա՛ և թո՛ղ սմա. եւ ողորմութեամբք քով ազատեա՛ զհոգի սորա յան-

մաքուր գործոյ եւ 'ի կապանաց մեղաց. և հանգո՛ 'ի դասս սրբոց քոց: Եւ զմեզ արժանի՛ արա՛ փառաւորել զՀայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգին. այժմ և միշտ և յաւի:

Հոգւոյն հանգու: Եւ եւս խաղաղութեան, Վասն հանգուցեալ: Քրիստոս որդի:

Եւ տէառնագրեն զքեն

Ա՛լէ՛լուիա՛. ալէ՛լուիա՛. ալէ՛լուիա: Օրհնեսցի՛ և պահպանեսցի զմ՛ հանգուցեալ Տէր (այս անուան եղբայրակրօնաւորիս. վարդապետիս. կամ քահանայիս.) այս նշանաւ սուրբ խաչիւս և սուրբ աւետարանաւս եւ աւուրս շնորհիւ. անուամբ Հօր և Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ. այժմ եւ միշտ և յաւիտեանս յաւի: Երիցս կրկնե.:

Օրհնութիւն և փառք Հօր: Հայր մեր որ:

Շարական, Ակ:

Արարի՛չ Աստուած և ըստեղծիչ ա՛զգի մարդկան մի՛ անտես առնե՛ր ըզննջեցեալսն մեր. ա՛յլ հանգո՛ զհոգիս նոցա ը՛նդ սուրբս քո՛: Որդի՛ միածի՛ն յարութիւն ննջեցելոց. մի՛ ան: Հոգի՛ ճշմարիտ մխիթարիչ սգաւորաց. մի՛ ան:

Ատք. Ուրախ լեր աստուածածին, տաճար անխախտելի. զքէզ մեծացուցանեմք: Ցուղացար անարատաբար, և զԱստուած վայելչապէս ծնար. ուրախ: Երգէ մարգարէն, սուրբ է տաճար քո սքանչելի արդարութեամբ, և դուռն երկնային. ուրախ:

Խաչ. Մեղան քո Տէր զօրութեանց հաւատով կանգնեցաւ 'ի խորանի քում. եկայք ժողովուրդք երկրպագեսցուք: Վէմ պատուական 'ի խորանի քում հիմնեցաւ այսօր. եկայք ժողովուրդք երկրր:

Փառք. Ի սմա մատուցաւ ճշմարիտ պատարագ, և զենումն անապական. եկայք:

Այժմ. Մխիթարիչ սուրբ Հոգի լուսաւորեա զմեր ննջեցեալսն, և հանգո զհոգիս նոցա ընդ սուրբս քո:

Սաղմոս. ԼԸ. 5:

Ահա չափով եդիր զաւուրս իմ, և կար զօրութեան իմոյ որպէս ոչ ինչ է առաջի իմ. սակայն ամենեւին ընդունայն է ամենայն մարդ մնեղի: Ասացի թէ պահեսցիս զճանապարհս իմ, զի մի՛ մեղայց լեզուաւ իմով: (Ջֆոխն ըստ ....):

Ընթերցուած 'ի Ծննդոց:

Եւ այս են ամք աւուրց կենացն Աբրահա-

մու զորս եկեաց, հարիւր եօթանասուն եւ հինգ ամ. եւ պակասեալ Աբրահամու մեռաւ 'ի բարւոք ծերութեան, ալեւորեալ և լի աւուրբք. և յաւելաւ առ ժողովուրդ իւր ։ Եւ Թաղեցին զնա Իսահակ և Իսմայէլ որդիք նորա՝ յայրի անդ 'ի կրկնում՝ յագարակին Եփրոնի որդւոյ Սահառայ քետացւոյ. որ է յանդիման Մամբրէի՝ ագարակն և այրն զոր ստացաւ Աբրահամ յորդւոցն Քետայ. անդ Թաղեցին զԱբրահամ և զՍառա կին նորա ։ Եւ եղեւ յետ մահուանն Աբրահամու օրհնեաց Աստուած զԻսահակ, առ ջրհորի տեսլեանն ։ Անդ Թաղեցին զԻսահակ, և զՌեբեկա զկին նորա. անդ Թաղեցին զԼիա ։ Եւ դադարեաց Յակոբ 'ի պատուիրելոյ որդւոցն իւրոց, եւ առեալ զոտս իւր անդրէն 'ի մահիճսն պակասեաց, եւ յաւելաւ առ ժողովուրդ իւր ։ Եւ անկեալ Յովսէփ 'ի վերայ երեսաց հօր իւրոյ ելաց զնա, և համբուրեաց զնա ։ Եւ հրաման ետ Յովսէփ ծառայից իւրոց դիազարդաց՝ պատել զհայրն իւր, և պատեցին դիապատիքն զԻսրայէլ. և տարան զնա որդիքն իւր յերկիրն Քանանացւոց և Թաղեցին յայրին կրկնում ։ Եւ խօսեցաւ Յովսէփ ընդ եղբարս իւր և ասէ. Ես ահաւասիկ մեռանիմ. այցելութեամբ այց արասցէ ձեզ

Digitized by Google

Աստուած, և հանցէ զձեզ յերկրէս յայսմանէ յերկիրն՝ զոր երդուաւ Աստուած տալ հարցն մերոց Աբրահամու, Իսահակայ և Յակոբայ։ Եւ երդմնեցոյց Յովսէփ զորդիսն Իսրայէլի և ասէ. յայցելութեանն յորում այց առնիցէ ձեզ Աստուած՝ հանջիք և զիմ ոսկերս աստի ընդ ձեզ։ Եւ վախճանեցաւ Յովսէփ ամաց հարիւր և տասանց. և թաղեցին զնա, և եդին զնա 'ի տապանի յԵգիպտոս։

Ընթերցուած յԱռակաց։ ԺԱ. 2։

Բերան խոնարհաց խօսի զիմաստութիւն. կատարելութիւն ուղղոց առաջնորդեսցէ նոցա, և գայթակղութիւն արհամարհողաց աւերեսցէ զնոսա։ Ոչ օգնեսցեն ինչք յաւուր բարկութեան, այլ արդարութիւն փրկէ 'ի մահուանէ։ Մեռաւ արդարն՝ և եթող զղջումն յոյժ. յանդուգն եւ ոտնհարութեամբ լինի կորուստ ամբարշտաց։ Արդարութիւն անարատի ուղղէ զճանապարհս, և յամբարշտութիւնս արկանէ անիրաւութիւն։ Արդարութիւն արանց ուղղոց փրկէ զնոսա, անմտութեամբ կորնչին անօրէնք։ Ի վախճանել առն արդարոյ ոչ կորնչի յոյս, բայց պարծանք ամբարշտաց կորիցեն։ Արդարն՝ յորսողաց փրծանի, և փոխանակ նորա մատնի ամբարիշտն։

ի բերանս ամբարշտաց՝ որոգայթ քաղաքակ-
ցաց, իմաստութիւն ալդարոց յաղթեալ է:

Ընթերցուածս յԵսայեայ մարգարէ է : ԿԱ · 6 :

Բայց դուք՝ քահանայք Տեառն կոչեսջիք, պաշտօնեայք Աստուծոյ մերոյ անուանեսջիք, զզօրութիւն ազգաց կերիջիք, եւ մեծութեամբ նոցա սքանչելի լինիջիք: Փոխանակ ամօթոյ ձերոյ՝ կրկին ուրախութիւն, և փոխանակ անարգանաց ձերոց՝ ցնծութիւն, և այս զերկիրն յերկրորդում ժառանգեսցեն, և ուրախութիւն յաւիտենից 'ի վերայ գլխոց նոցա: Զի ես եմ Տէր որ սիրեմ զարդարութիւն, և ատեմ զյափշտակութիւնս յանիրաւութենէ. տաց զվաստակս նոցա արդարոց, և ուխտ յաւիտենից ուխտեցից ընդ նոսա: Եւ ծանիցի 'ի մէջ ազգաց զաւակ նոցա. և ծնունդք նոցա 'ի մէջ ժողովրդոց. ամենեքին որ տեսանիցեն՝ ճանաչիցեն զնոսա՝ եւ ասիցեն թէ սոքա են զաւակք օրհնեալք յԱստուծոյ. և ուրախութեամբ ուրախ եղիցին 'ի Տէր:

Պետրոսի առաքելոյն 'ի կաթուղիկեայց երկրորդ թղթոյն է ընթերցուածս : Ա · 10 :

Վասն որոյ, եղբարք, առաւել փութասջիք՝ զի բարեաւցն գործովք հաստատուն զձեր կո-

չուամն և զընտրութիւն պահիցէք ։ Զայս ա-րարեալ՝ ոչ երբէք յանցանիցէք . զի այսպէս առատապէս շնորհեսցի ձեզ մուտ 'ի յաւի-տենական արքայութիւն Տեառն մերոյ եւ փրկչի Յիսուսի Քրիստոսի ։ Որով պատրաստ իցեմ միշտ ձեզ յիշեցուցանել վասն այցին, առաւել եւս գիտակացն եւ հաստատելոցն եկեալ հասեալ ճշմարտութեանն ։ Քանզի իրաւունս համարիմ մինչդեռ եմ 'ի մարմնի աստ՝ զարթուցանել զձեզ յիշատակօք ։ Գի-տեմ թէ վաղվաղակի է լինելոց մերկանալ յինէն մարմնոյս, որպէս և Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս եցոյց ինձ . և փութամ ձեպիմ միշտ զձեզ յորդորել, զի եւ յետ իմոյ ելանելոյ յաշխարհէս՝ առնիցէք զյիշատակս այսոցիկ ։

Ալէլուիա . Որպէս սիրելիք են յարկք քո Տէր զօ-րութեանց , ցանկայ եւ փափագի անձն իմ 'ի գաւիթս քոյ ։

Ալէլուիա Օրհնէ ։

Խաղաղութիւն ամենեցուն .

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Յովհաննու ։ ԺԳ . 31 ։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ ։

Այժմ փառաւորեցաւ Որդի մարդոյ , և Աս-տուած փառաւորեցաւ 'ի նմա ։ Զի եթէ Աս-

տուած փառաւորեցաւ 'ի նմա , և Աստուած փառաւորեսցէ զնա յանձն իւր . և վաղվաղակի փառաւորեսցէ զնա ։ Որդեակք իմ , փոքր ինչ ժամանակ ընդ ձեզ եմ . խնդրեցէք զիս . և որպէս ասացի ցՀրէայն , թէ ուր ես երթամ՝ դուք ոչ կարէք գալ , և արդ ձեզ ասեմ ։ Պատուիրան նոր տամ ձեզ , զի սիրիցէք զմիմեանս . որպէս սիրեցի ես զձեզ , զի և դուք սիրեսջիք զմիմեանս ։ Յայսմ գիտասցեն ամենեքեան՝ եթէ իմ աշակերտք էք , եթէ սիրիցէք զմիմեանս ։ Ասէ ցնա Սիմովն Պետրոս . Տէր , յո՞ւր երթաս ։ Պատասխանի ետ Յիսուս . Ուր ես երթամ , դու ոչ կարես այժմ գալ զկնի իմ , բայց ապա եկեսցես զկնի իմ ։

Ասէ ցնա Պետրոս . Տէր , ընդէ՞ր ոչ կարիցեմ գալ այժմ զկնի քո . արդէն զանձն իմ իսկ եդից 'ի վերայ քո ։ Պատասխանի ետ Յիսուս . Զա՞նձն քո դիցես 'ի վերայ իմ . ամէն ամէն ասեմ քեզ . չեւ իցէ հաւու խօսեալ , մինչ դու երիցս ուրասցիս զիս ։ Մի՛ խռովեսցին սիրտք ձեր , այլ հաւատացէ՛ք յԱստուած , և յիս հաւատացէք ։ Ի տան Հօր իմոյ օթեվանք բազում են . ապա թէ ոչ՝ ասացեալ էր իմ ձեզ , եթէ երթամ և պատրաստեմ ձեզ տեղի ։ Եւ եթէ երթամ եւ պատրաստեմ

ձեզ տեղի, դարձեալ գամ՝ և առնում զձեզ առ իս. զի ուր եսն իցեմ, եւ դուք անդ իցէք. եւ ուր երթամն՝ գիտիցէք, եւ զճանապարհն գիտիցէք։ Ասէ ցնա Թովմաս, Տէր, ոչ գիտեմք յո՞վ երթաս, եւ զիա՞րդ զճանապարհն կարասցուք գիտել։ Ասէ ցնա Յիսուս. Ես եմ ճանապարհն եւ ճշմարտութիւն եւ կեանք. ոչ ոք գայ առ Հայր՝ եթէ ոչ ինեւ։ Եթէ զիս գիտէիք, ապա և զՀայր իմ գիտէիք, և այսուհետեւ գիտասջիք զնա։

Քարոզ.

վասն 'ի վերուստ խաղաղութեան եւ փրկութեան անձանց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։

վասն լսելի լինելոյ Տեառն Աստուծոյ ձայնի աղաչանաց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։

վասն քաւիչ և ներող լինելոյ Աստուծոյ 'ի վերայ մեղաց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։

վասն թողլոյ մեզ զամենայն յանցանս մեր, ըզկամայ և զակամայ, զՏէր աղաչեսցուք։

վասն զի մի' ընդ խոտանս գտանիցիմք յաւուրն պատասխանատուութեան, զՏէր աղաչեսցուք։

վասն հոգւոցն հանգուցելոց՝ որք ճշմարիտ և։ Ու. ևս միաբան։ Զանձինս մեր եւ Ողորմեաց մեզ։

Աղօթ.

Աստուած յաւիտենական, անըմբ-կենդանի՝ անեղ՝ անփոփոխելի անհաս-

սանելի խորհուրդ․ Հայր բա-
րերխնամող և ծնող միածնի Որդ-
ւոյ, եւ բղխող Հոգւոյդ սրբոյ,
որ 'ի քէն ելանէ եւ ընու զամե-
նայն արարածս ։ Դու, Տէր, կա-
րող զօրութեամբ քով առեալ
հող յերկրէ՝ արարեր զմարդն և
բնակեցուցեր զնա յանցաւ եւ
յանաշխատ եւ յանախտ կեանս
անմահս՝ աստուածագործ տնկո-
ցըն վայելչութեամբ և պատուի-
րանադրութեամբ քով․ զգեցու-
ցեր զնա անամօթ փառօք 'ի
դրախտին փափկութեան ։ Սա-
կայն չարին խանդացեալ ընդ մե-
ծութիւն պատուոյ նորա զոր 'ի
քումմէ բարերարութենէդ ըն-
կալեալ էր, և պատրեալ զնա յա-
ղագս անհնարին ցանկութեանց․
որ եւ զիւրն զանեղի փառացն ոչ
պահեաց, կամակար եղեալ յե-

բեւսաց քոց, Տէր։ Իսկ յանցանելն Նորա զպատուիրանաւ քով՝ Հանեալ եղեր զնա արտաքոյ դրախտին փափկութեան՝ զգեցուցանելով նմա զմաշկեղէն հանդերձն, զտխրալի և զախտաւոր մարմինս. և սահմանեցեր հողադարձիլ հողոյն 'ի հող։ Եւ ոչ այնու անտես արարեր, այլ առաքեցեր զմիածին Որդիդ քո, որ եկեալ մարմնացաւ 'ի սուրբ և յանարատ կուսէն Մարիամայ. զգեցաւ զհնացեալ մարմին ծառայութեան մերոյ (զոր ծառայեցուցաք մահու մեղացն տարապարտութեամբ 'ի ձեռըն կնոջն դաւաճանութեան) և ազատեցոյց աստուածութեամբ իւրով՝ 'ի ձեռն կենարար խաչին իւրոյ և անապական թաղմամբն իւրով։ Զի զոր վասն անսուտ բանի քոյ հարկիւ պարտ էաք մեռանել,

եբարձ սքանչելագործ յարութեամբն իւրով, եւ լուսաւորեաց զազգս որդւոց մարդկան 'ի նոյն նմանութիւն պատկերի քոյ որով ստեղծեր զնախնին մեր ըզհայր. և ծանոյց մեզ զանուն քո՝ որով արժանաւորեցար կոչել զքեզ Հայր: Վասն զի նստելով ընդ աջմէ քումմէ մարմնովն զոր 'ի մէնջն էառ, եւ մեզ խոստացաւ յարութիւն կենաց 'ի միւսանգամ գալստեանն իւրոյ 'ի դատաստան յաւուրն յետնում. և պարգևեաց մեզ ժառանգութիւն գործոց բարեաց զանցաւոր կեանս՝ որով մարթասցուք գտանել զերկիւն կենդանեաց 'ի ձեռն վարդապետութեան սրբոց առաքելոց իւրոց. որովք եբարձ զդիւամոլ կռապաշտութիւն յաշխարհէ: Եւ այժմ, Տէր բարերար

եւ բազումողորմ, ընկա՛լ զհոգի ծառայիս քոյ, որ ելից զժամանակ պանդխտութեան նշդեհութեան իւրոյ ՚ի վերայ երկրի, և ընկալաւ զլուծումն յերկրաւոր աշխատութեանցս, և յաշխարահակոծ պատրողական խաբէութեանցս. եւ դասաւորեա՛ զսա ընդ սուրբս քո յարքայութեան քում, ուստի մերժեալ են ցաւք եւ տրտմութիւնք եւ հեծութիւնք. միշտ յարագուարձ բերկրանօք պայծառացեալ տեսլեամբ աստուածային փառաց քոց, ուր ուրախանան ամենայն ընտրեալք քո։ Ընդ նոսին դասաւորեա՛, Տէ՛ր, զհոգի հանգուցելոյս մերոյ. զի և մեք սովաւ հանդերձ փառաւորեսցուք զքեզ, Հայր, հանդերձ Որդւովդ եւ Հոգւովդ սրբով։

Այժմ և միշտ և յաւի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն ։

Առաւօտոյ երկրպագեցուք ։

Հա՛յր մեր, որ յերկինս և յերկրի, եւ յամենայնի սուրբ եղիցի անուն քո ՚ի վերայ մեր. եղիցին կամք քո որպէս յերկինս եւ յերկրի, եւ փառաւորեսցի անուն քո յաւիտեան ։ Որ պատրաստեցեր մեզ հանգիստ յերկրաւոր աշխատութեանցս՝ յանցաւ և յանաշխատ ՚ի կեանդ. որ ՚ի ձեռն միածնի Որդւոյ քո սպաներ զմահ, և լուսաւորեցեր զմեզ ՚ի կեանս եւ յանեղծութիւն ։ Որ փրկեցեր զսուրբս քո յիշխանութենէ խաւարի, եւ փոխեցեր յարքայութիւն որդւոյ քոյ սիրելւոյ Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի ։ Ընկա՛լ, մա՛րդասէր Տէր, աղաչեմք ըզքեզ և ըզհոգի սորա ընդ սուրբս

քո 'ի հանգստեանդ արդարոց, և թողեա՛ 'ի համարս սրբոց քոց 'ի ձեռն փրկութեան Միածնի քո՝ և նորոգութեամբ Հոգւոյդ սրբ-բոյ. որովք փառաւորիս, Հայր ա-մենակալ. այժմ և ։

Ճանապարհ մոլորելոց և ճառագայթ խաւ-արելոց. հրաւիրեցեր զորդիս լուսոյ 'ի յերկնային հարսանիս քո. ընդ զուարճալից անդ ժողովելոց արժանացո զսա դասուց. ընդ լապտերօք մեծ յանուադամտ ընդ իմաստուն սուրբ կուսանացն ։

Անմահ բնութեամբ զոր ընդգեցար 'ի փայտ խաչին բեւեռեցար. լուծանելով զմեզ 'ի մե-ղաց 'ի նախահօրն կապանաց. լոյծ եւ զսա 'ի յանցանաց վասն քո սուրբ չարչարանաց. Ողորմեա ։

Երգ. Արարիչ և մարդասէր անոխա-կալ եւ բարեգութ. որ զովոդ 'ի սրով-բերից Տէր դատաւոր արդարութեան. ընդ սրբոց առաքելոց Տէր պսակեա զմեր ննջեցեալսն. ողորմեա Տէր ողոր-

մեա՛ հոգւոյն մեր ննջեցելոց։ Հոգւոցն հանգուցելոց։ Հայր մեր որ յերկինս։

Եւ դնեն ՚ի դագաղն. և բառնան քահանայք և հանեն ՚ի դուրս. և կատարի այս կարգ առ դրանն։

Շարական, ԲՁ։

Ո՛ր կոչեցեր առ քեզ Տէ՛ր զտիեզերս ամենայն, ընկալ զմեր զննջեցեալսն ՚ի գոգ նահապետին Աբրահամու, ողորմած Տէ՛ր փրկիչ և բարերար։ Ո՛ր թողութեանց ես տուող Աստուած, թո՛ղ զմեղս մեր ննջեցելոցն, կարող յամենայնի և հզօր. ողոր։ Ո՛ր լուսատու ես տիեզերաց Քրիստոս Աստուած, լուսաւորեա՛ և զմեր զննջեցեալսն լուսով երանութեան զուարթնոցն. ողոր։ Ա․փ. Սուրբ ես աստուածածին Մարիամ, ցանկալի կուսից. և պարծանք ազգի մարդկան, մայր ես աղախնին մեծացուցանեմք։ Անկէզ մորենի և տաճար ընդհանուր լուսոյն, անարատ և անխախտելի կուսութիւն. մայր։ Խորհուրդ կենաց և մայր կենդանութեան, և առագաստ հրաշափառ ծննդեամբ. մայր է։

Խաչ. Այսօր խորհրդոյ պատուական փայտ խաչին աւանդեալն 'ի գողգոթա, 'ի ձեռն աստուածամէր դշխոյին. Եկայք հաւատացեալք երկրպագեսցուք աստուածային սուրբ նշանին։ Այսօր ընծայէ գողգոթայ ըղձամծկեալն 'ի յերկրի, վերաբերեալ անուշահոտ խունկովք, 'ի ձեռն երանելույն Յուդայի. Եկայք հա։

Փառք. Այսօր 'ի ձեռըն փրկականն սուրբ խաչին կենսագործի պատահմնին մեռեալ. եւ ողբայ սատանայ ըզկործանումն իւր. Իսկ մեք Քրիստոսի հաւատացեալք երկիր։

Այժմ. Արժանաւորաց քոց աղօթիւք յիշեա ըզմեր ըզներնջեցեալսն, յորժամ գայցես անձառ փառօք հատուցանել մարդկան ըստ գործս. Եւ մեր ննջեցելոցն շնորհեա դասել ընդ սուրբս քո։

Սաղմոս, ճԼԷ.

Տէր ողորմութիւն քո յաւիտեան, զգործս ձեռաց քոց մի' անտես առներ.

Խոստովան եղէց քեզ, Տէր, բոլորով սրտիւ իմով. առաջի հրեշտակաց սաղմոս ասացից քեզ։

Ընթերցուած 'ի Թւոց. Ի. 23.

Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի եւ ընդ

Ահարոնի ՚ի Հովր լերինն՝ ՚ի սահմանս երկրին Եդովմայեցւոց, և ասէ. Յաւելցի Ահարոն առ ժողովուրդ իւր, զի մի մտցէք յերկիրն զոր ետու որդւոցն Իսրայէլի. քանզի բարկացուցէք զիս ՚ի վերայ Ջուրցն բամբասանաց: Ա՛ռ դու զԱհարոն և զԵղիազար զորդի նորա, և հա՛ն զնոսա ՚ի Հովր լեառն յանդիման ամենայն ժողովրդեանն. Եւ մերկացո՛ յԱհարոնէ զպատմուճան նորա, եւ զգեցուսցես Եղիազարու որդւոյ նորա. եւ Ահարոն յաւելեալ մեռցի անդ: Եւ արար Մովսէս որպէս և հրամայեաց նմա Տէր, և եհան զնոսա ՚ի Հովր լեառն առաջի ամենայն ժողովրդեանն. Եւ մերկացոյց յԱհարոնէ զհանդերձս նորա, եւ զգեցոյց զնոսա Եղիազարու որդւոյ նորա: Եւ մեռաւ Ահարոն ՚ի գլուխ լերինն. և իջին Մովսէս եւ Եղիազար ՚ի լեռնէ անտի. Եւ ետես ամենայն ժողովուրդն թէ վախճանեցաւ Ահարոն, եւ լացին զԱհարոն զերեսուն օր ամենայն տունն Իսրայէլի: Եւ վախճանեցաւ Մովսէս ծառայ Տեառն յերկրին Մովաբու ըստ բանի Տեառն. եւ թաղեցին զնա ՚ի Գայի մերձ ՚ի տունն Փոգովրայ. և ոչ ոք գիտաց զգերեզման նորա մինչեւ ցայսօր: Եւ Մովսէս էր ամաց հարիւր և քսանից ՚ի վախճանելն իւրում, եւ ո՛չ վատեցին աչք նորա

և ոչ խորշումեցան ծնօտք նորա՛ ։ Եւ լացին որդիքն Իսրայելի զՄովսէս 'ի Առաբովթ Մովաբու առ Յորդանանու յանդիման Երիքովի աւուրս երեսուն . եւ կատարեցան աւուրք սգոյ լալեացն Մովսիսի ։ Եւ Յեսու որդի Նաւեայ լցաւ հոգւով իմաստութեան, զի եդ Մովսէս զձեռն իւր 'ի վերայ նորա . և հնազանդեցան նմա որդիքն Իսրայելի , և արարին որպէս պատուիրեաց Տէր Մովսիսի ։ Եւ ոչ եւս եկաց մարգարէ յԻսրայելի իբրեւ զՄովսէս , այր՝ զոր ծանեաւ Տէր դէմ՛ յանդիման , ամենայն նշանօք և արուեստիւք՝ զոր առաքեաց Տէր առնել յերկրին եգիպտացւոց , 'ի փարաւոն և 'ի ծառայս նորա և յամենայն երկիր նորա զնշանս մեծամեծս , զձեռն հզօր եւ զբազուկ բարձր՝ զոր արար Մովսէս առաջի ամենայն որդւոցն Իսրայելի ։

Ընթերցուածս յԱռակաց ։ Իմաս . Դ . 7։

Իսկ արդարն եթէ հասցէ 'ի վախճանել՝ 'ի հանգստեան եղիցի ։ Զի ծերութիւն պատուական՝ ոչ բազմաժամանակեայն է ; եւ ոչ որ թուով ամացն չափիցի . այլ ալիք՝ իմաստութիւն մարդոյ են , և հասակ ծերութեան՝ կեանք անարատք ։ Զի հաճոյ եղեալ Աստուծոյ սիրեցաւ , և կենդանւոյն 'ի միջոյ մեղա-

ւորաց փոխեցաւ ։ Յափշտակեցաւ՝ զի մի՛ չարութիւն ինչ շրջեսցէ զիմաստութիւն նորա , կամ նենգութիւն պատրեսցէ զանձն նորա ։ Զի չարակնութիւն անզգամութեան շլացուցանէ զբարիս , և յածումն ցանկութեան խուձապէ զմիտս անմեղս ։ Կատարեալ ՚ի սակաւուն ելից զժամանակս երկայնս . զի ցանկալի էր Տեառն անձն նորա , վասն այնորիկ տագնապեցաւ ՚ի միջոյ չարեաց ։ Իսկ ժողովուրդք տեսին և ոչ իմացան , և ոչ եդին ՚ի միտ այնպիսի ինչ , եթէ իրաւունք Աստուծոյ ՚ի վերայ սրբոց իւրոց , եւ այցելութիւն ՚ի վերայ ընտրելոց նորա ։ Դատապարտէ արդար հանգուցեալ զամբարիշտս կենդանիս , և մանկութիւն վաղվաղակի վախճանեալ՝ զբազմամեայ ծերութիւն անիրաւի ։ Զի տեսցեն զվախճան իմաստնոյ , եւ ոչ իմասցին՝ զի՞նչ խորհեցաւ վասն նորա , և առ իմէ՞ զգուշացաւ նմա Տէր ։

Ընթերցուած յԵրեմիայ մարգարէէ ։ ՈՂԲ. Գ. 1։

Աստուած հզօր , հայեաց յաղքատութիւն իմ . ՚ի ձեռն գաւազանի սրտմտութեան իւրոյ ընկալաւ զիս , և ած ՚ի վերայ իմ խաւար՝ և ոչ լոյս . բայց սակայն դարձոյց ՚ի վերայ իմ զձեռն իւր հանապազ ։ Մաշեաց զմորթ եւ

Digitized by Google

զմարմին իմ, զոսկերս իմ փշրեաց առ հասարակ. շինեաց ՚ի վերայ իմ և պատեաց զգլխով իմով. եւ ջանացաւ նստոյց զիս ՚ի խաւարի իբրև զմեռեալ յաւիտենից։ Կուտեաց ՚ի վերայ իմ, և ոչ ես կարեմ խլրտել. ծանրացոյց ՚ի վերայ իմ քան զպղինձ. և արար զիս նետալից, և եղէ ծաղր ժողովրդեան իմոյ։

Պօղոսի առաքելոյն ՚ի Կորնթացւոց երկրորդ թղթոյն է ընթերցուածս։ Դ. 14։

Զայս գիտեմք՝ եթէ որ յարոյցն զՅիսուս, և զմեզ ընդ Յիսուսի յարուսցէ. և յանդիման կացուսցէ ձեօք հանդերձ, քանզի ամենայն ինչ վասն ձեր է. զի շնորհքն յաճախեալք ՚ի բազմաց գոհութենէ առատի, առաւելասցին ՚ի փառս Աստուծոյ։ Վասն որոյ և ոչ ձանձրանամք. այլ թէպէտ և արտաքին մարդս մեր ապականի, այլ ներքին մարդն մեր նորոգի օր ըստ օրէ. զի առժամայն յաճախութիւն թեթև նեղութեանս մերոյ ՚ի յաւիտենական առաւելութիւն, զմեծութիւն փառացն գործէ ՚ի մեզ։ Քանզի ոչ գիտեմք զերևելիս, այլ զաներևոյթս. զի երևելիքս առժամանակ մի են. և աներևոյթքն յաւիտենականք։ Քանզի գիտեմք՝ զի եթէ երկրաւոր տաճար շինուածոյս մերոյ քակտեսցի, շի-

Նաև յԱստուծոյ ունիմք՝ տաճար առանց ձեռագործի յաւիտենական յերկինս. եւ ընդ այս տաղտկամք, քանզի զբնակութիւնն երկնից փափագեմք զգենուլ. միայն թէ յոր- ժամ զգենուցումքն, ոչ մերկ գտանիցիմք։ Քանզի որ եմք ընդ յարկաւս ընդ այսուիկ՝ տաղտկամք ծանրացեալք. զի ոչ կամիմք մեր- կանալ, այլ զայն 'ի վերայ այսր զգենուլ, զի ընկղմեսցի մահկանացուս 'ի կենաց անտի։ Այլ որ յաջողէն մեզ 'ի սոյն, Աստուած է. որ ետ մեզ զառհաւատչեայ Հոգւոյն։ Արդ հա- մարձակիմք յամենայն ժամ, և գիտեմք եթէ որչափ յամեմք 'ի մարմնի աստ, օտարանամք 'ի Տեառնէ. զի հաւատովք գնամք, եւ ոչ կարծեօք։ Այլ համարձակիմք, և առաւել եւս հաճեալ եմք ելանել 'ի մարմնոյ աստի՝ և մտանել առ Աստուած. վասն որոյ և ա- ռաստանամք. զի եթէ յամիցեմք և եթէ ե- լանիցեմք, հաճոյ և եթ լիցեմք նմա։ Քանզի ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ատենին Քրիստոսի, զի ընկալցի իւրաքանչիւր իւրով մարմնով՝ զոր ինչ գործեաց յառաջ, եթէ բարի և եթէ չար։

[illegible]. Հաւատացի զոր եւ խօսեցայ, եւ ես խոնարհ եղէ յոյժ.

Աւետարան Օրհնի.

Խաղաղութիւն ամենեցուն.

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Յովհաննու. ԺԴ. ԺԵ.

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ.

Եթէ սիրէք զիս՝ զպատուիրանս իմ պահեսջիք. եւ ես աղաչեցից զՀայր, եւ այլ մխիթարիչ տացէ ձեզ, զի ընդ ձեզ բնակեսցէ 'ի յաւիտեան. զՀոգին ճշմարտութեան, զոր աշխարհս ոչ կարէ ընդունել. զի ոչ տեսանէ զնա եւ ոչ ճանաչէ զնա. բայց դուք ճանաչէք զնա, զի առ ձեզ բնակեսցի, և ընդ ձեզ եղիցի։ Ո՛չ թողից զձեզ որբս, գամ առ ձեզ. փոքր մի եւս, և աշխարհս ոչ եւս տեսանէ զիս. բայց դուք տեսանիցէք զիս. զի ես կենդանի եմ, եւ դուք կենդանի լինելոց էք։ Յայնմ աւուր գիտասջիք դուք, զի ես 'ի Հօր իմում, և դուք յիս, և ես 'ի ձեզ. որ ունի զպատուիրանս իմ եւ պահէ զնոսա, նա է որ սիրէ զիս, և որ սիրէն զիս՝ սիրեսցի 'ի Հօրէ իմմէ, եւ ես սիրեցից զնա, և երեւեցուցից նմա զիս։ Ասէ ցնա Յուդա՝ ոչ սկարիովտացին. Տէ՛ր, զի՞ եղեւ՝ զի մեզ յայտնելոց ես զքեզ՝ և ոչ աշխարհի։ Պատասխանի ետ Յիսուս և ասէ ցնա։ Եթէ ոք սիրէ զիս՝ զբանն

իմ պահեսցէ, եւ Հայր իմ սիրեսցէ զնա. եւ առ նա եկեսցուք, եւ օթեվանս առ նմա արասցուք։ Եւ որ ոչն սիրէ զիս՝ զբանս իմ ոչ պահէ. եւ բանն իմ զոր լուէք՝ ոչ է իմ, այլ Հօրն՝ որ առաքեացն զիս։

Քարոզ։

Վասն 'ի գիշերի և 'ի տունջեան և յամենայն ժամու խօսել մեզ զբան Տեառն, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն չանկանելոյ մեզ 'ի փորձութիւն, որում ոչ կարեմք հանդուրժել, զՏէր աղա։

Վասն անբիծ և անդատապարտ կալ մեզ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի, զՏէր աղա։

Վասն առաջնորդելոյ մեզ 'ի նաւահանգիստ կենաց անվախճանից, զՏէր աղա։

Վասն արժանի լինելոյ մեզ վերին կոչմանն եւ երկնից արքայութեանն, զՏէր աղա։

Վասն հոգւոցն։ Եւ ևս։ Զանձինս մեր։ Ողորմեայ։

Աղօթք։

Օրհնեալ ես արդար դատաւոր և ողորմած Աստուած. որոյ քաղցրութեանդ անպատումն է. և ողորմութեանց ոչ գոյ թիւ. և վասն արդար դատաստանի քո՝ ստեղծեր 'ի հողոյ զշնչաւոր մարմինս

մեր զպատրեալս 'ի բանսարկուէն՝ ասելով՝ հող էիր եւ 'ի հող դարձցիս. ըստ որում խոնարհեցան անձինք մեր՝ եւ յերկիր մածան մէջք մեր: Իսկ վասն բազում ողորմութեան քոյ, մարդասէր Տէր, խոնարհեցար միւսանգամ նորոգել 'ի մարմին հոգեւոր. առաքեցար դու առ մեզ զինքնին Միածինդ Հօր, եւ տպաւորեցեր յանձին քում կամաւորութեամբ ըզմեր մահս. եդար 'ի գերեզմանի, համարեցար ընդ մեռեալս, յարուցեալ համբարձար փառօք՝ նըստար ընդ աջմէ Հօր. եւ զտնկակիցս մահու քոյ, խոստացար առնել ըստ նմանութեան քոյ զփրկելիս քո. եւ զմարմին խոնարհութեան նոցա կերպարանակից առնել մարմնոյ փառաց քոց յերեւել յայտնութեան քոյ 'ի փառս յետին՝ յոր-

ժամ գայցես առ նոցա վարձս ։ Վասն որոյ աղաչեմք զքեզ, Տէր բարերար, արա՛ եւ զմեզ արժանիս փառաւոր յարութեանդ ընդ սուրբս քո, յաւուր յայնմիկ հանդիպիլ քեզ ամպովք յօդս. որպէս զի զուարթերես կացցէ յաջակողմանն ընդ ընտրելոց քոց, և զնոցա խոստացեալ բարիսն ժառանգեսցէ, և գոհանալով փառաւորեսցէ զՀայր և զՈրդի և ։

Խաղաղութիւն ամենեցուն ։

Աստուծոյ երկիրպագեսցուք ։

Որ յերկնային զինուորութեանցն անդադար փառաբանիս սրբասացութեամբ ՚ի հրեշտակացն, աթոռոց, զօրութեանց, տէրութեանց, պետութեանց, իշխանութեանց, սերովբէից եւ քերովբէից, որք անլռելի սրբասացութեամբ հանապազ զքեզ գո-

Digitized by Google

վերայ փառաւորին, համեցայց և
՚ի աստուածայնոյն առնեւ ընդ եր-
կրորդութիւնս։ Զոր. Տէր. ան-
առս բանիւ իւրով խոստացաւ և
առաքեաց. Եթէ որ հաւատայ յիս,
զմահ մի տեսցէ ՚ի յաւիտեան.
Եւ զկնի խոստման որպէս ՚ի մահուա-
նէ ՚ի կենդանի օրինակ ընթերցեալ՝ կոչե-
լով զքեզ Աստուածածին կենդանեաց մայր.
փառս զի անմեներեանս ընդ կեն-
դանիս են, Ընկալար մարդասէր Տէր,
աղաչեմք զքեզ զխնդրուածս մեր.
և դասաւորեա՛ զհոգի հանգու-
ցելոցս (այս անուն), բարեխօսութեամբ՝ ի քեզ
Ծննդիդ հաւատացելոց ընդ ամենեցուն
սրբոց քո՝ յառաջագոյն զատուածն
՚ի մեռանելոց՝ քո զարթուսցես.
զի և մեք արժանաւորք եղիցուք զո-
հանալով փառաւորել զՀայր և
զՈրդի և զսուրբ Հոգին, այժմ և
միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից։

Որո՞հ գործեալ երկնաւորաց՝ զան անուանի քո նախախնամութեանց, զինուորեալքն քո ժողովեսցին քեզ ընդ առաջ բարեաւ ամպովք. ընդ աղաւնեաց օդապարհից խառնեալ ընդ այն տեղք երամից. դաշնաւորեալ ընդ այս վերնոյն Երգել ըղձիառս

ընդ գեղաչութեանցն.

Սո՜րբապիկի՜ն ամենեքեան երկրի՝ յորժամ փառօք գաս հայրենի. ամբերանակեան ընդ խաւարի ըն- սինն սատակեցի՜ն նաւաղի՝. ընդ այս յաւուրն ա- նորեկի լուսաւորեամ լուսով քոյին. դասս:

Երգ. Տէ՜րամահաց՜որդ չարչա՜րան ... ՚ի յանձն առեր ըզմա՜հ խաչի՜ն. եւ փրկեցե՜ր բարձեալ եղե՜ր վասն մեղաւորաց նախա՜ս- տեղծի՜ն. ամէն:

Հոգւոյն հանգուցելոց. Հայր մեր որ յերկինս:

Ուր բանն անտի գեղ ... ՚ի ... Ի ձեռս ... հանգիստ ...:

Յաւուր ... Տօնական ԱՁ.

Այսօր գոչեմ ՚ի Բեթլէհէմ քան ամենայն՝ հրամանն ... ծնեալ ՚ի Զատկարա, եւ զո- ... մահ. ... կանութեան ... ... Քրիս-

սաս կեցո՛ ըզմեզ։ Այսօր գոլո՛վ ՚ի Բեթա-նիա զքո՛ զաշխարհակեցո՛յց սուրբ զյարու-թիւնդ յառաջագո՛յն ծանուցեր անսպա-կանաբա՛ր կոչմամբ զչորեքօրեա՛յն ՚ի Թաղմա-նէ. կեն։ Այսօր գոլո՛վ ՚ի Բեթանիա Եբրա-յեցւո՛ց մանկունքն ըսքանչացեա՛լ ասէի՛ն. զՄարիամու և զեղբա՛յրն ՚ի Թաղմանէ յարու-ցեալ որդւո՛յն Մարիամու. կեն։

Ընթերցուածս յԵսայեայ մարգարէէ։ Թ. 8։

Մահ առաքեաց Տէր ՚ի վերայ Յակովբայ, եկն եհաս ՚ի վերայ Իսրայելի։ Եւ ծանիցեն ամենայն ժողովուրդն Եփրեմեան և որ նստէինն ՚ի Սամարիա, որ հպարտութեամբ և ամբարտաւանութեամբ սրտից խօսեցան եւ ասեն. աղիւսք անկան, այլ եկայք վէմս տաշեսցուք. զմայրս և զեղեւնափայտս հարցուք, և շինեսցուք մեզ աշտարակ։ Եւ կործանեսցէ Աստուած զյարուցեալսն ՚ի վերայ լերին Սիովնի, և զԹշնամիս Յուդայ ցրուեսցէ. զԱսորեստան յելիցն արեւու, եւ զՅոյնս ՚ի մտիցն արեւու. որք ուտէին զԻսրայէլ բերանալիր ամենայն բերանով։ Ի վերայ այսր ամենայնի ոչ դարձաւ բարկութիւն նորա, այլ տակաւին ձեռն իւր բարձրացեալ է։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Թեսաղոնիկեցւոց առաջին թըղթոյն է ընթերցուածս ։ Դ. 14։

Բայց զայս ասեմք Տեառն բանիւ, թէ մեք որ կենդանիքս եմք մնացեալք՝ 'ի գալստեանն Տեառն ոչ ժամանեմք ննջեցելոցն. զի ինքն Տէր հրամանաւ՝ 'ի ձայն հրեշտակապետի եւ 'ի փող Աստուծոյ իջանէ յերկնից, եւ մեռեալք 'ի Քրիստոս յարիցեն յառաջագոյն։ Ապա և մեք որ կենդանւոյն մնացեալ իցեմք՝ նոքօք հանդերձ յափշտակեսցուք ամպովք ընդ առաջ Տեառն յօդս, և այնպէս յամենայն ժամ ընդ Տեառն լինիցիմք։ Այսուհետեւ մխիթարեցէք զմիմեանս բանիւքս այսոքիւք։

Ալէլուիա. Եհան զիս 'ի գբոյ տառապանաց, 'ի կաւոյ և 'ի տղմոյ։

Ալէլուիա Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Մատթէոսի։ ԺԴ. 23։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս։

Եւ իբրեւ ընդ երեկս եղեւ, անդ էր միայն։ Եւ նաւն մեկնեալ էր 'ի ցամաքէն բազում ասպարիսօք՝ ծփեալ յալեացն. քանզի ընդդէմ էր հողմն։ Եւ 'ի չորրորդում պահու գի-

չերրոյն եկն առ նոսա Յիսուս գնալով 'ի վերայ ծովուն: Իբրեւ տեսին զնա աշակերտքն զի գնայր 'ի վերայ ծովուն՝ խռովեցան, եւ ասեն՝ Թէ առ աչօք ինչ իցէ. և առ ահին աղաղակեցին: Եւ վաղվաղակի խօսեցաւ ընդ նոսա Յիսուս եւ ասէ. Քաջալերացարուք, ես եմ մի երկնչիք: Պատասխանի ետ նմա Պետրոս և ասէ. Տէր, եթէ դու ես, հրամայեա ինձ գալ առ քեզ 'ի վերայ ջրոցս: Եւ նա ասէ. Եկ: Եւ իջեալ 'ի նաւէն Պետրոս՝ գնաց 'ի վերայ ջրոյն, եւ եկն առ Յիսուս: Եւ տեսեալ զհողմն սաստիկ՝ երկեաւ. եւ իբրեւ սկսաւ ընկղմել՝ աղաղակեաց եւ ասէ. Տէր, փրկեա զիս: Եւ վաղվաղակի Յիսուս ձգեաց զձեռն իւր կալաւ զնա եւ ասէ. Թերահաւատ, ընդէ՞ր երկմտեցեր: Եւ իբրեւ ելին 'ի նաւն՝ հանդարտեաց հողմն: Եւ որ 'ի նաւին էին՝ մատեան երկիրպագին նմա եւ ասեն. Արդարեւ որդի Աստուծոյ ես դու: Եւ անցեալ եկին 'ի ցամաք 'ի Գեննեսարէթ. եւ իբրեւ ծանեան զնա արք տեղւոյն այնորիկ, առաքեցին ընդ ամենայն գաւառն՝. եւ ածին առ նա զամենայն հիւանդս: Եւ աղաչէին զնա, զի գոնէ միայն 'ի քղանցս հանդերձի նորա մերձեսցին. եւ որ միանգամ մերձեցանն՝ փրկեցան:

Սարկաւագն. Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչ.
Եւ ժողովուրդն ասէ, երիցս Տէր ողորմեա:

Աղօթք.

Որ թագաւորդ ես յաւիտենից և եւս, որ առնես զամենայն ինչ առաւել քան զոր խնդրեմք եւ խիմանամք, որ զամենայն ինչ 'ի բարի մատակարարեցեր որդւոց մարդկան: Ընկա՛լ զհոգի քահանայիս (այս անուն.) և հանգո՛ ընդ սուրբս քո՝ որք 'ի սկզբանէ հաճոյ եղեն քեզ: Ընկալ զսա ընդ արդարս քո. և 'ի խորանս սիրողաց քոց բնակեցո՛ զսա: Եւ եթէ մարդկօրէն ինչ յանցեալ իցէ առաջի բանիւ՝ կամ գործով կամ մտածութեամբ, կամ, որպէս բարերար և մարդասէր և ողորմած Աստուած, թողութիւն շնորհեա՛ սմա: Եւ զմեր ամենեցուն եւս յանձնարարեա խաղաղութեամբ յա

ջողեամ, լինել ժառանգորդ երկնից արքայութեանդ։ Զի և մեք յամենայն ժամ փառաւորեսցուք զՀայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգիդ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Հոգւոյն հանգուցելոյ։ Հայր մեր որ յերկինս։

Եւ բարձեալ տանիցեն մինչև 'ի յերկրորդ հանգիստն։
Եւ անդ դարձեալ սկսանին Շարական, ԱՁ։

Կենդանութեանց բաշխող Քրիստոս 'ի Բեթանիա եկաւորեալ այսօր, բարեկամին Ղազարու պարգեւէ զկենդանութիւն։ Տրնօրինաբար արտասուելով ընդ Մարթայի և ընդ Մարիամու ողբակցէր. և որպէս մարդ հարցանէր ուր եդիք զՂազարոս։ Եւ որպէս զԱստուած բարբառով յարուցանէ 'ի մեռելոց զչորեքօրեայն. եւ զուգընթաց ձայնին մեռեալն ելն արտաքս անապական։

Ընթերցուածս յեսայեայ մարգարէէ։ ԻԹ. 22.

Վասն այսորիկ այսպէս ասէ Տէր 'ի վերայ

տանն Յակովբայ զոր ընտրեացն յԱբրահամէ.
ոչ այժմ ինչ ամաչեսցէ Յակովբ, և ոչ այժմ
զերեսս այլագունեսցէ Իսրայէլ. այլ յորժամ
տեսցեն որդիք նոցա զգործս իմ, վասն իմ
սուրբ արասցեն զանուն իմ, և սուրբ արասս-
ցեն զսուրբն Յակովբայ, և երկիցեն յԱստու-
ծոյ Իսրայէլի։ Եւ ծանիցեն մոլորեալք հոգ-
ւով զիմաստութիւն. եւ տրտնջողք ուսցին
զհնազանդութիւն, եւ լեզուք թոթովախօսք
ուսցին խօսել զխաղաղութիւն։

Պօղոսի առաքելոյն ՚ի կորնթացւոց առաջին թղթոյն է
ընթերցուածս։ Բ. Զ։

Զիմաստութիւն խօսիմք ընդ կատարեալս,
զիմաստութիւն ոչ զաշխարհիս այսորիկ եւ
ոչ զիշխանաց աշխարհիս այսորիկ զխափանե-
լեաց, այլ խօսիմք զԱստուծոյ իմաստու-
թիւնն ծածուկ խորհրդով, զոր յառաջ քան
զյաւիտեանս սահմանեաց Աստուած ՚ի փառս
մեր. զոր ոչ ոք յիշխանաց աշխարհիս այսորիկ
ծանեաւ. զի եթէ էր ծանուցեալ, ոչ ար-
դեօք զՏէր փառացն ՚ի խաչ հանէին։ Այլ
որպէս եւ գրեալ է, զոր ակն ոչ ետես, եւ
ունկն ոչ լուաւ, և ՚ի սիրտ մարդոյ ոչ ան-
կաւ, պատրաստեաց Աստուած սիրելեաց
իւրոց։ Այլ մեզ յայտնեաց Աստուած Հոգ-

Digitized by Google

սրտի խնդամ. զի Հոգին զամենայն քննէ, և զխորս Աստուծոյ:

Ալէլուիա. Փրկէ Տէր զանձինս ծառայից իւրոց, մի՛ զղջասցին ամենեքեան՝ որք յուսացեալ են 'ի նա:

Աւետարան Օրհնի:

Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Մարկոսի: Ժ. 28:

Ու Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս:

Սկսաւ ասել ցնա Պետրոս. Ահաւասիկ մեք թողաք զամենայն, և եկաք զկնի քո: Պատասխանի ետ Յիսուս և ասէ. Ամէն ասեմ ձեզ, ոչ ոք է որ եթող զտուն, կամ զեղբարս, կամ զքորս, կամ զհայր, կամ զմայր, կամ զորդիս, կամ զագարակս՝ վասն իմ կամ վասն աւետարանին, եթէ ոչ առնուցու հարիւրապատիկ այժմ յայսմ ժամանակի տունս, և եղբարս, և քորս, և մարս, և որդիս, և ագարակս հալածանօք հանդերձ, և յաշխարհին որ գալոց է՝ զկեանսն յաւիտենականս: Զի բազումք եղիցին առաջինք՝ յետինք, և յետինք՝ առաջինք:

[illegible]. Եւ ևս խաղաղութեան զՏէր աղաչ.

Եւ [illegible] ասէ, [illegible] Տէր ողորմեա:

Աղօթք:

Տէր տէրանց՝ Աստուած աստուծոց՝ արարիչ ամենայն արարածոց, Հայր տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ օրհնեալդ ես եւ փառաւորեալ յաւիտեան: Դու, Տէր, կարող յամենայնի նայեա 'ի մեզ՝ եւ ողորմեա՛ մեզ. եւ մի՛ անտես առներ զստեղծուածս ձեռաց քոց: Թէպէտ տկար և անարժան եմք, սակայն յուսամք զթողութիւն մեղաց գտանել 'ի քէն. զի ողորմութիւն քո յաղթող գտանի 'ի վերայ բարերար կամաց քոց: Տէր բարերար և անոխակալ, տո՛ւր մեզ համարձակութիւն կալ առաջի աստուածութեանդ քո: Եւ զոր ընտրեցեր եւ կոչեցեր յառաջնորդութիւն՝ այժմ հրաժարեալ 'ի մէնջ, և դարձաւ 'ի հող յորմէ ստեղծեր զդա: Վասն որոյ մեք

ժողովուրդք քո եւ գինք արեան Միածնի քոյ աղաչեմք զքեզ՝ զի հանգուսցես զհոգի սորա առ ամենայն սրբոց եւ սիրողաց անուան քոյ։ Եւ 'ի միւսանգամ գալստեանն քոյ յորժամ գայցես տալ վարձս ծառայից քոց՝ բարեբարեա, մարդասէր Տէր, 'ի ծառայս քո՝ որ այժմ հանգուցեալս է. և թո՛ղ սմա զյանցանս իւր եւ զմոռացածութիւնս, որ խորհրդովք և որ գործովք, զկամայ և զակամայ, զգիտութեան եւ զանգիտութեան։ Եւ հոգւոյ սորա առաջնորդեա՛ յերկիր ուղիղ՝ որ տանի 'ի կեանսըն յաւիտենականս։ Եւ զմեզ զամենեսեան օրհնեա՛ հոգեւոր օրհնութեամբ քով, և առաջնորդեա՛ մեզ արժանաւորիլ արքայութեանդ ընդ ամենայն սուրբս քո։ Զի այժմ և յամենայն ժամա

միշտ գոհանալով փառաւորեսցուք զՀայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգին. այժմ և միշտ և։

Հոգւոյն հանգուցելոյ։ Հայր մեր որ յերկինս։

Եւ ասացեն 'ի յերրորդ հանգիստն։
Եւ ապա ասեն Շարական, ԲՋ։

Յաստուածային ձայնէ գոչմանըն սարսեցին դողալով կարապետութք դըժոխոցն. եւ մեռեալքն եկին արտաքս անապականն։ կանգնեալ 'ի դուրս այրին եւ ձայնէր ազդ արարող քարոզութեան 'ի գերեզմանն. Ղազարէ եկ արտաքս 'ի նմա։ Ելեալ 'ի գերեզմանէն երեւմանն պատանօքն մեռեալն. հրամայեաց լուծանել 'ի կեանսն յաւիտենից։

Ընթերցուած։ յԵսայեայ մարգարէէ։ ԽԳ. 1։

Եւ արդ այսպէս ասէ տէր Աստուած որ արար զքեզ, Յակոբ, և որ ստեղծ զքեզ, Իսրայէլ։ Մի երկնչիր զի փրկեցի զքեզ, և կոչեցի քեզ զանուն քո՝ թէ իմ ես։ Եւ եթէ անցանիցես ընդ ջուրս՝ ընդ քեզ եմ, և գետք զքեզ մի ողողեսցեն. եւ եթէ անցանիցես ընդ հուր՝ մի այրեսցիս, և բոց նորա զքեզ

մի՛ կիզցէ ։ Զի ես եմ տէր Աստուած քո սուրբն Իսրայէլի որ փրկեմ զքեզ. արարի փոխանակ քո զԵգիպտոս և զԵթովպիա. և զՍուհէն քեզ փոխանակեցի ։ Ուստի և պատուական եղեր, և առաջի իմ փառաւորեցար. և ես սիրեցի զքեզ. և տաց զմարդիկ փոխանակ քո, և զիշխանս փոխանակ գլխոյ քոյ ։ Մի՛ երկնչիր՝ զի ընդ քեզ եմ. յարեւելից ածից զզաւակ քո, եւ յարեւմտից ժողովեցից զքեզ ։

Պօղոսի առաքելոյն ՚ի Կորնթացւոց առաջին թղթոյն է ընթերցուածս ։ ԺԵ . ԼԵ ։

Այլ ասիցէ ոք. զիա՞րդ յառնեն մեռեալք, կամ ո՞րպիսի մարմնով գայցեն ։ Անմիտ, դու զոր սերմանեսն՝ ոչ կենդանանայ՝ թէ ոչ մեռանիցի. եւ զոր սերմանեսն՝ ոչ զմարմին որ ծնանելոցն իցէ՝ սերմանես, այլ հատ մերկ, եթէ ցորենոյ իցէ և եթէ այլոց սերմանեաց. եւ Աստուած տայ նմա մարմին՝ որպէս եւ կամի. եւ իւրաքանչիւր սերմանեացն զիւր մարմին ։ Ոչ ամենայն մարմին՝ նոյն մարմին է. այլ՝ այլ մարմին է մարդկան. և այլ մարմին անասնոց, այլ մարմին թռչնոց և այլ մարմին ձկանց. և մարմինք երկնաւորք, և մարմինք երկրաւորք. այլ՝ այլ փառք

երկնաւորաց են եւ այլ փառք երկրաւորաց, այլ փառք արփիականին եւ այլ փառք լուսնի, այլ փառք աստեղաց. եւ աստղ քան զաստղ առաւել է փառօք։ Նմանապէս եւ յարութիւն մեռելոց. սերմանի ապականութեամբ՝ եւ յառնէ առանց ապականութեան, սերմանի անարգութեամբ՝ եւ յառնէ փառօք, սերմանի տկարութեամբ՝ եւ յառնէ զօրութեամբ, սերմանի մարմին շնչաւոր՝ եւ յառնէ մարմին հոգեւոր։

Ալէլուիա. Դու յարուցեալ գթացիս ՚ի վերայ Սիովնի. ժամանակ գթալոյ նորա հասեալ է ժամն

Ալէլուիա Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Ընթերցուած աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Ղուկասու։ ԻԱ. 34.

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ։

Զգոյշ լերուք անձանց, գուցէ ծանրանայցեն սիրտք ձեր շուայտութեամբ եւ արբեցութեամբ եւ հոգովք աշխարհականօք. եւ յանկարծակի հասանիցէ ՚ի վերայ ձեր օրն այն. զի իբրեւ որոգայթ հասանիցէ ՚ի վերայ ամենեցուն որ բնակեալ են ընդ ամենայն երեսս երկրի։ Արթուն կացէք այսուհետեւ յամենայն ժամ աղօթս արարէք, զի արժա-

նի լինիջիք զերծանել յայնմ յամենայնէ որ լինելոց է, եւ կալ առաջի Որդւոյ մարդոյ։ Եւ 'ի տուէ 'ի տաճարին ուսուցանէր, և ըզ-դիշերս ելեալ ագանէր 'ի լերինն՝ որ կոչէր Ձիթենեաց։ Եւ ամենայն ժողովուրդն կանխէր ընդ առաւօտս առ նա 'ի տաճարն՝ լսել 'ի նմանէ։

Սարկաւագն. Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղա։
Եւ քահանայն ասէ, երեք Տէր ողորմեա։

Աղօթք։

Որ արարիչդ ես ազգի մարդկան և ստեղծիչ, Քրիստոս Աստուած մեր, որ 'ի ձեռն սուրբ յարութեան քոյ ազատեցեր զմեզ 'ի ծառայութենէ մահու։ Նոյն ինքն և այժմ, Տէր, զառ 'ի յերս ճանապարհի յաշխարհէս զծառայիս քոյ խաղաղութեամբ յաջողեա. եւ առաջնորդեա սմա 'ի ձեռն հրեշտակին խաղաղութեան, 'ի յօթեվանս սրբոց քոց առաքելոցն։ Զի դու ես, տէր Աստուած

մեր, եւ քեզ վայելէ փառք՝ իշխանութիւն և պատիւ այժմ և միշտ և յաւի ։

Հոգւոյն հանգուցելոյ ։ Հայր մեր որ յերկինս ։

Ասեն 'ի չորրորդ հանգիստն ։ Եւ ասեն Շարական Դ Ջ ։

Աղբիւր անմահութեան բղխեալ 'ի Բեթանիա կենագործեաց ըզՂազարոս 'ի թաղմանէ ։ Կանխեալ մարիամանցն արտասուալից հառաչմամբ գտին կենդանացեալ զչորեքօրեայ զմեռեալն ։ Յաստուածային ձայնէ գոչմանըն սարսեցին դողալով դժոխք. և երիզապինդ մեռեալն ընդգեցաւ զանմահութիւն ։

Ընթերցուած յեսայեայ մարգարէէ ։ Խթ. 1 ։

Լուարուք ինձ՝ կղզիք, և ունկն դիք՝ հեթանոսք, յետ բազում ժամանակաց հաստատեսցի այդ, ասէ Տէր ։ Յարգանդէ կոչեաց զիս, եւ յորովայնէ մօր իմոյ կարդաց զանուն իմ. եդ զբերան իմ իբրեւ զսուսեր սուր. և ընդ հովանեաւ ձեռին իւրոյ թաքոյց զիս. եդ զիս իբրեւ զնետ մի ընտիր, եւ 'ի կապարճս իւր թաքոյց զիս. և ասէ ցիս. ծառայ իմ ես դու

Digitized by Google

Իսրայէլ, եւ 'ի քեզ փառաւորեցայց։ Եւ ասեմ. զուր ուրեմն վաստակէի տարապարտուց, յոչինչ ետու զզօրութիւն իմ. վասն այսորիկ իրաւունք իմ 'ի Տեառնէ, եւ վաստակ իմ առաջի Աստուծոյ իմոյ։ Եւ արդ այսպէս ասէ Տէր որ ստեղծ զիս յորովայնէ ծառայ իւր, ժողովել զՅակովբ եւ զԻսրայէլ առ ինքն. եւ ժողովեցայց եւ փառաւորեցայց առաջի Տեառն, և Աստուած իմ է ինձ զօրութիւն։ Եւ ասէ ցիս. մեծ է քեզ այդ, կոչել զքեզ ծառայ իմ. հաստատել զազգս Յակովբայ, եւ զցրուեալսն Իսրայէլի դարձուցանել։ Ահաւասիկ եդի զքեզ յուխտ ազգի և 'ի լոյս հեթանոսաց։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Կորնթացւոց առաջին թղթոյն է ընթերցուած։ ԺԵ. 51.

Արդ խորհուրդ մի ասեմ ձեզ. ամենեքեան ննջեսցուք, այլ ոչ եթէ ամենեքեան։ Նորոգեսցուք յանկարծակի յական թօթափել 'ի փող յետին. քանզի փող հարկանի, եւ մեռեալք յարիցեն առանց ապականութեան, և մեք նորոգեսցուք։ Զի պարտ է ապականութեանս այսմիկ զգենուլ զանապականութիւն, և մահկանացուիս այսմիկ զգենուլ զանմահութիւն։ Այլ յորժամ մահկանացուս այս

Digitized by Google

զգեցցի զանմահութիւն, և ապականութիւնս զանապականութիւն, յայնժամ եղիցի բանն որ գրեցաւ, եթէ ընկլաւ մահ 'ի յաղթութիւն։ Ո՞ւր է, մահ, յաղթութիւն քո. ո՞ւր է, դժոխք, խայթոց քո. խայթոց մահու՝ մեղք են, և զօրութիւն մեղաց՝ օրէնք։ Այլ շնորհք Աստուծոյ՝ որ ետ մեզ զյաղթութիւն 'ի ձեռն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. որում փառք յաւիտեանս, ամէն։

Ալէլուիա. Տուր զօրութիւն ծառայի քոյ, կեցո զորդի աղախնոյ քո, և արա՛ առ իս նշան բարութեան։

Ալէլուիա Ութի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Յովհաննու։ ԺԲ. 46։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ։

Ես լոյս յաշխարհ եկի, զի ամենայն որ հաւատայ յիս՝ 'ի խաւարի մի՛ մնասցէ։ Եւ եթէ ոք լուիցէ բանից իմոց եւ ոչ պահեսցէ, ես ոչ դատիմ զնա. քանզի ոչ եկի թէ դատեցայց զաշխարհ, այլ զի փրկեցից զաշխարհ։ Որ անարգէ զիս, եւ ոչ ընդունի զբանս իմ. գոյ որ դատի զնա. բանն զոր ես խօսեցայ՝ նա դատի զնա յաւուրն յետնում. զի ես յանձնէ

Digitized by Google

իմմէ ոչ խօսեցայ, այլ որ առաքեացն զիս Հայր՝ նա ետ ինձ պատուէր՝ զինչ ասացից և զինչ խօսեցայց։ Եւ գիտեմ եթէ պատուէրն այն կեանք են յաւիտենականք. արդ զոր ես խօսիմ, որպէս ասաց ինձ Հայրն, այնպէս խօսիմ։

Սարկաւագն. Եւ ևս խաղաղութեան զՏէր աղա։
Եւ քահանայն ասէ, Երեք Տէր ողորմեա։

Աղօթք։

Աստուած հոգւոց և ստեղծիչ մարմնոց, որ զմահ խափանեցեր և զսատանայ կոխեցեր՝ և աշխարհի կեանս պարգևեցեր։ Հանգո՛ զհոգի ծառայիս քո (այս անուն) քահանայիս, 'ի տեղւոջ լուսոյ և 'ի տեղւոջ հանգստեան՝ ուստի փախուցեալ են ամենայն ցաւք եւ տրտմութիւնք և հեծութիւնք։ Եւ ամենայն մեղաց առ 'ի սմանէ գործելոց՝ ներո՛ւմն արասցես, եթէ բանիւ կամ գործով կամ մտածութեամբ. դու, որպէս բարե-

բար եւ ողորմած եւ մարդասէր Աստուած, Թողութիւն շնորհեա սմա: Վասն զի ո՞վ է մարդ՝ որ կեցցէ եւ ոչ մեղիցէ. զի դու միայն ես առանց մեղաց, եւ արքայութիւն քո արքայութիւն յաւիտենից՝ որ ո՛չ անցանէ. եւ բանք քո ճշմարիտ են: Զի դու՛ ես կեանք և յարութիւն ամենայն ննջեցելոց: Եւ քեզ վայել է փառք՝ իշխանութիւն և պատիւ այժմ և:

Հոգւոյն հանգուցելոց: Հայր մեր որ յերկինս:

Եւ բառնան քահանայքն. և բերեն ի դուրս սրահի եկեղեցւոյն: Իսկ թէ սրահ ոչ իցէ, այսինքն ժամատուն, ածցեն յանդիման դրան եկեղեցւոյն ի բակեայ: Եւ այս կանոնն կատարի:

Շարական, Բկ:

Որ որդիդ ես և բանդ Աստուած հաւասարակից ընդ Հօր յէութեան, առ քեզ կարդամք մարդասէր. հանգո զհոգիս ննջեցելոց մեր ընդ սուրբս քո: Որ իջեր յերկնից վայրէն մեր, զառաջինն առեր զյանցանս Ադամայ, մերով բնութեամբ բար-

ձեր ՚ի վերայ խաչին անարատ ձեռօք . հան ։
Որ լուծեր զիշխանութիւն մահու կամաւ-
րական մահուամբ քո Քրիստոս . բանաւորաց
զաղաչանս առաջի քո հեղեալ մաղթեմք .
հանգո զհո ։

Աոփ . Ընդ քեզ աստուածածին որ վերօրհնիս
՚ի զօրաց հրեշտակաց . ամզգ մարդկան կեն-
դանեաց մեծացուցանեմք ։ Ընդ քեզ բնակ
հրեղէն աստուածութեանն յիմանալի զօրացն
երանեալ , ամզգ ։ Ընդ քեզ մայր էմմանուէլի ,
մարգարէին յառաջ գուշակեալ , ամզգ ։

Խաչ . Խաչըն կենարար որ եղեւ մեզ
փրկութիւն . տովու . ամենեքեան ընդ քեզ
բարեբանեմք ։ Որ ՚ի հօրէ լուսոյ լոյս
ճառագայթեալդ ՚ի յերկիր , և գաւազան
զօրութեան հաստատեցելոց . տովու ։

Փոխ . Որ լուսափայլ ծագմամբ հրաշափա-
ռապէս մեզ ցուցաւ ՚ի յծնութիւն ընդ-
դէմ թշնամւոյն . տովա ։

Այժմ . Որ մարմնացար վասըն մեր . աղաչա-
նօք աստուածածնին Քրիստոս , յիշեա զնըն-
ջեցեալսն ՚ի սուրբ անունըդ քո , և հանգո
զհոգիս նոցա ընդ սուրբս քո ։

Սաղմոս, ԼԳ։

Այս աղքատ կարդաց առ Տէր, եւ Տէր լուաւ սմա․ յամենայն նեղութենէ նորա փրկեաց զսա։ Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ, յամենայն ժամ օրհնութիւն նորա 'ի բերան իմ։

Ընթերցուածս Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ։ ԻԴ. 29։

Եւ պաշտեաց Իսրայէլ զՏէր զամենայն աւուրս Յեսուայ, և զամենայն աւուրս ծերոցն որ ձգեցին զժամանակս ընդ Յեսուայ, որք և տեսին զամենայն գործս Տեառն՝ զոր արար յԻսրայէլ։ Եւ եղեւ յետ այսորիկ մեռանել Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ ծառայի Տեառն՝ հարիւր և տասն ամաց. եւ թաղեցին զնա առ սահմանօք ժառանգութեան իւրոյ 'ի Թամնասաքար 'ի լերինն Եփրեմայ 'ի հիւսիսոյ լերինն Գայասու։ Եւ անդ եդին ընդ նմա՝ ուր թաղեցին զնա՝ առ 'ի յիշատակէ զսուրսն քարեղէնս, որով թլփատեաց զորդիսն Իսրայելի 'ի Գաղգաղա, յորժամ եհան զնոսա յերկրէն եգիպտացւոց՝ որպէս հրամայեաց Տէր. և անդ են մինչեւ ցայսօր ժամանակի։ Եւ զոսկերսն Յովսէփու հանին որդիքն Իսրայելի յԵգիպտոսէ, և թաղեցին զնա 'ի Սիկիմ, 'ի բաժնի ագարակին զոր ստացաւ Յակոբ յամովրհացւոցն բնակելոյն 'ի Սիկիմ՝

որոջաց հարիւրոց, եւ ետ զայն Յովսեփայ 'ի բաժնի։ Եւ եղեւ յետ այսորիկ վախճանել Եղիազարու քահանայի որդւոյ Ահարոնի, և Թաղեցաւ 'ի Գաբաաթ փենեէսի որդւոյ իւրում՝ զոր ետ նմա 'ի լերինն Եփրեմայ։ Յաւուրսն յայնոսիկ առեալ որդւոցն Իսրայելի զտապանակ ուխտին Աստուծոյ շրջեցուցանէին ընդ իւրեանս։ Եւ քահանայացաւ Փենեէս փոխանակ Եղիազարու հօր իւրոյ, մինչև մեռաւ եւ Թաղեցաւ յիւրում Գաբաաթ։ Եւ որդիքն Իսրայէլի գնացին յիւրաքանչիւր տեղիս իւրեանց, եւ յիւրաքանչիւր 'ի քաղաքս իւրեանց։

Ընթերցուածս յԵրեմիայ մարգարէէ։ Ողբ. Ե. 1։

Յիշեա, Տէր, որ ինչ անցք անցին ընդ մեզ, նայեաց և տես զնախատինս մեր։ Ժառանգութիւն մեր դարձաւ յօտարութիւն, եւ բնակութիւն մեր 'ի նժդեհութիւն։ Որբ մնացաք մեք՝ և ոչ գոյր մեր հայր. մարք մեր իբրև այրիք 'ի ժամանակաց մերոց։ Զջուր մեր գնոյ արբաք, եւ փայտն մեր առանց փոխանակի եկն 'ի վերայ պարանոցի մերոյ։ Հալածական եղեաք, և ոչ գտաք հանգիստ։ Ձեռնաձիգ եղեն Եգիպտացիքն և Ասորեստանեայքն յագեցուցանել հացիւ։ Հարքն մեր մեղան, և չիք

ուրեք ’ի միջի. և մեղք հարցն ընդ մեզ եկին. ծառայք տիրեցին մեզ, եւ այն որ փրկէրն զմեզ ’ի ձեռաց նոցա՝ չիք ’ի միջի։

Պետրոսի առաքելոյն ’ի կաթուղիկեայց առաջին թղթոյն է ընթերցուածս։ Ա. 3։

Օրհնեալ է Աստուած և Հայր տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ ըստ բազում ողորմութեան իւրում ծնաւ զմեզ վերստին ’ի յոյսն կենդանի ’ի ձեռն յարութեանն Յիսուսի Քրիստոսի ’ի մեռելոց։ Յանեղծ և յանարատ եւ յանթառամ ժառանգութիւնն՝ որ պահեալ է յերկինս ձեզ։ Որք զօրութեամբն Աստուծոյ պահեալք էք հաւատովք ’ի պատրաստեալ փրկութիւնն, յայտնիլ ’ի յետին ժամանակս։ Որով ուրախ լինիջիք՝ որք այժմ սակաւիկ ինչ ըստ պատշաճի իրացդ տրտմեալ էք ’ի պէսպէս փորձութիւնս։ Զի հանդէս ձերոյ հաւատոյն առաւել քան զոսկի կորստական պատուական է, որ հրով փորձեալ գտաւ ’ի գովութիւն և ’ի փառս, և ’ի պատիւ յայտնութեանն Յիսուսի Քրիստոսի։ Զոր ոչն տեսիք՝ եւ սիրեցիք. ընդ որ այժմ ոչ հայեցեալք՝ բայց հաւատացիք. և ուրախ էք անճառ և փառաւորեալ խնդութեամբն։ Ընկալեալ զկատարումն հաւատոցն ձերոց զոգւոյն փրկութիւն։

Digitized by Google

Ալէլուիա. Տէր լոյս իմ և կեանք իմ, ես յումմէ՞ երկեայց, Տէր ապաւէն կենաց իմոց, ես յումմէ՞ դողացայց։

Ալէլուիա Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Յովհաննու։ ԺԴ. ԻԵ։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ։

Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ մինչ առ ձեզս եմ. իսկ մխիթարիչն Հոգին սուրբ՝ զոր առաքեսցէ Հայր յանուն իմ, նա ուսուսցէ ձեզ զամենայն, և յիշեցուսցէ ձեզ զամենայն որ ինչ ասացի ձեզ։ Խաղաղութիւն թողում ձեզ, զխաղաղութիւն զիմ տամ ձեզ. ոչ որպէս աշխարհս տայ՝ տամ ես ձեզ. մի խռովեսցին սիրտք ձեր, եւ մի զանգիտեսցեն։ Լուայք զի ասացի ես ձեզ՝ թէ երթամ և գամ առ ձեզ. եթէ սիրէիք զիս՝ ապա ուրախ լեալ էր ձեր՝ եթէ ես առ Հայր երթամ, զի Հայր իմ մեծ է քան զիս։ Եւ այժմ ասացի ձեզ մինչչեւ եղեալ, զի յորժամ լինիցի՝ հաւատասջիք։ Ո՛չ եւս այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ. գայ իշխան աշխարհիս այսորիկ, և յիս ինչ ոչ գտանէ. այլ զի ծանիցէ աշխարհ՝ եթէ սիրեմ զՀայր, և որպէս պատուիրեաց ինձ Հայրն՝ այնպէս առնեմ. Ո՛ն արիք գնասցուք աստի։

Քարոզ։

վասն ուղղելոյ զգնացս մեր 'ի ճանապարհս խաղաղութեան, զՏէր աղաչեսցուք։
վասն ցրելոյ 'ի մէնջ զամենայն խորհուրդս չարին, զՏէր աղաչեսցուք։
վասն պարգևելոյ մեզ առողջ խորհուրդս և առաքինի վարս, զՏէր աղաչեսցուք։
վասն պահելոյ զմեզ ընդ հովանեաւ ամենազօր աջոյն իւրոյ, զՏէր աղաչեսցուք։
վասն խորտակելոյ զհակառակորդն վաղվաղակի ընդ ոտիւք մերովք, զՏէր աղաչեսցուք։
վասն հոգւոցն։ Եւ ևս միա։ Զանձինս։ Ողորմեաց։

Աղօթ+։

Տէր Աստուած փրկիչ մեր մարդասէր, կարդամք զմեծ և զամենասուրբ անունդ քո։ Հանգո՛ զհոգի ծառայիս քոյ (այս անուն) քահանայի. աղաչանօք սրբուհւոյ Աստուածածնին և ամենայն սրբոց, և որք միաբանեալ հայցեմք 'ի քո առատ մարդասիրութենէդ՝ շնորհել ընդթողութիւն մեղաց սորա։ Զի դու, Տէր, շնորհեցեր ծառայի քում

առաջնորդութիւն՝ հովուել իմաստութեամբ զժողովուրդս քո։ Նոյն ինքն և այժմ շնորհեա՛ սմա ընդ երջանիկ հայրապետացն վերադասիլ. զի ընդ նոսին փառաւորեսցէ զՀայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգին. այժմ և միշտ և։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։
Աստուծոյ երկիրպագեսցուք։

Ո՜վ Տէր ամենեցուն և արարիչ. ո՜վ Աստուած ամենեցուն՝ և Տէր և Հայր և ուղղիչ։ Ո՜ կենաց և մահու Տէր։ Ո՜ հոգւոց մերոց շտեմարան և բարեգործ. որ առնես զամենայն, և յօրինեալ փոփոխես արուեստաւոր բանիւդ ըստ ժամանակի՝ որպէս դու ինքնին գիտես խորին քոյով իմաստութեամբդ և մատակարարութեամբ։ Ընկա՛լ եւ այժմ զաղաչանս մեր, և զհոգի սորա հանգո՛

ընդ սուրբս քո 'ի խորանս սիրո-
ղաց անուան քոյ. և արժանի՛ արա
վերստին նորոգման. 'ի լսել զձայն
աստուածային փողոյն՝ ընդ առաջ
ելանել քեզ փառօք. զի կացցէ
առաջի քո զուարթերես և պայ-
ծառ: Ընկալցի՛ս եւ զմեզ յետոյ
'ի դէպ ժամանակի, շնորհօք եւ
մարդասիրութեամբ Տեառն մե-
րոյ և փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի.
որում վայելէ փառք իշխա:

Շարական, Դկ:

Այսօր անճառ լուսոյն ծագմամբ, 'ի փրկու-
թեան մեր կատարմամբն, խոնարհի 'ի վեր-
նատանն 'ի ստուերական տանից լերանց.
Նախ քան զընթրիսն խորհրդոյ սփածա-
ղենջեակ արկողն լուսոյ, և ջուր առեալ ծա-
ռայաբար զոտս լուանայր զաշակերտացն:
Բանին Հօր փառաց լուսոյ Պետրոս մերձել
յոտս ոչ ներէր, այնմ ձեռաց որոյ են գործք
Երկնից երկինք և երկրաւորք. որով կուրաց
աչք բացան, խուլք եւ համրք արձակե-

ցան. որ վերածեաց զինքն ՚ի ծովին, սաս-
տեաց ալեացն և լռեցին։

Գլխոյն ընտրեալ հօտին փոքու սաստէր զխորհրդոյն ոչ գիտելոյ. որով դառնայր եւ հնազանդէր, զոտս եւ ըզգլուխս մաքրել մաղթէր. գլխոյս ասէ չէ ինչ պիտոյ լուացումըն ջրոյ զի լուացեալ է. ոտիցըդ պէտք են մաքրութեան, յոտիցն ՚ի գլուխս սրբութեամբ։

Դասուց իւրոց աշակերտաց զոր նախ բանիւ վարդապետեաց, այսօր գործով ըզծայրագոյնն եցոյց յինքեան զխոնարհութիւն. ապաշաւորեալ հաղեզինաց այն որ ոտնատեան է հրեղինաց. տարեալ պաշտօն իւր ծառայիցն այն որ պաշտին ՚ի սրովբէից։

Եթէ Տէրս ասէ էից և վարդապետս բոլորից, զաշակերտացդ եւ զծառայից զոտս լուացի ՚ի հնոյ աղտեց. միմեանց և դուք համբերութեամբ՝ ցուցէք ըզնոյն խոնարհութիւն. բարձրացեալն ՚ի կործանումն եւ անկելոյ բնութեանդ կանգնումն։

Զոր մաքրեցեր յաւազանին մաքուր ձեռօք զոտս նոցին, եւ ուսուցեր խոնարհութեամբ՝ յաղթող լինել չար հրապարակին. եւ զիմ լուա զոտիցմըն մեղաց աղաչանօք սրբոց

զընդդէն, և ըղձընթացս ուղղեա զատին խո-նարհութեամբ Ելէք յերկինս:

Երգ. Յորժամ գրեալքըն կատարին որ զայնմ աւուր մեզ պատմեցին, մարգա-րէից բանքըն յարգին առաքելոցըն վըճարին. որոր:

Հոգւոցն հանգուցելոց: Հայր մեր որ յերկինս:

Եւ բառնան քահանայքն, և բերեն ի ժամատունն, կամ մերձ առ դուռն եկեղեցւոյն:

Եւ ասեն Շարական. ԳՁ:

Հայր բարեգութ որ գթացար ՚ի յազգս որդւոց մարդկան. առաքեցեր զՄիածինդ ՚ի փրկութիւն. յիշեա զհոգիս ննջեցե-լոց մերոց, և հանգո ընդ սուրբս քո: Որ-դիդ միածին որ յարեար ՚ի մեռելոց, ՚ի միւսանգամ գալըստեանն քո յարութիւն մեզ խոստացար. յիշ: Հոգիդ ճըշմարիտ մը-խիթարիչ սըգաւորաց, աղաչանօք սուրբ աս-տուածածնին և ամենայն քոց սրբոց. յիշ:

Աոփ. Աստուածածին երկնային դուռն աս-տուածային ձայնիւն աւետարանէր հրեշ-տակն. ուրախ լեր բերկրեալդ Տէր ընդ քեզ:

Ի քերովբէս բազմեալդ ընդ Հօր անսամպակա-
նմբար բնակիլ հաւանեցաւ ՚ի քում յորովայ-
նի . ուր ։ Որ բոցեղէն սրովբէիւք չըրջափա-
կեալ պահիւր , այսօր ՚ի մէջ մարդկան ՚ի
գիրկս հողեղէնի յայտնեալ . ուր ։

Խաչ . Փայտ կենաց որ փոխանակ մահացու
պտղոյն ըզՔրիստոս պտղաբերեցեր . պա-
րըսպեալդ պահեա զուխտս հաւատացելոց ։
Քեւ բացաւ մեզ ճանապարհ ծառոյն կե-
նաց ՚ի սրովբէափակ պահպանութենէն .
պարըս ։

Փառ . Քեւ ազատեցաւ նախահայրն ՚ի ճա-
շակմանէ պտղոյն . եւ քեզ երկրպագեն
ամենայն հաւատացեալք . պարըս ։

Այժմ . Ի խորան քում սրբոյ հանգուցես
ըզծառայս քո , եւ զհոգիս նոցա դասեցես
ընդ սուրբըս քո . զի մի դարձցի տնանկ ա-
մաչեցեալ յաւուրն ահեղ ատենին ։

Սաղմոս . ԻԵ .

Տէր սիրեցի զվայելչութիւն տան քո , եւ զտեղի
յարկի փառաց քոց ։
Դատ արա ինձ Տէր՝ զի ես յանմեղութեան իմում
գնացի . ՚ի Տէր յուսացայ զի մի՛ եղէց հիւանդ ։

Ընթերցուած յԵրրորդ Թագաւորութեանց: Բ. 1:

Եւ մերձեցան աւուրք Դաւթի մեռանելոյ, և պատուիրեաց որդւոյ իւրում՝ Սողոմոնի, և ասէ. Ես երթամ՝ զճանապարհ ամենայն երկրի. եւ դու զօրասցիս եւ եղիցիս յայր. եւ պահեսցես զպահպանութիւնս տեառն Աստուծոյ քոյ, գնալ 'ի ճանապարհս նորա եւ պահել զպատուիրանս նորա և զիրաւունս և զդատաստանս և զվկայութիւնս նորա, զգրեալս յօրէնս Մովսիսի. զի 'ի միտ առնուցուս զոր առնիցես, ըստ ամենայնի զոր պատուիրեմ քեզ: Զի հաստատեսցէ Տէր զբան իւր զոր խօսեցաւ վասն իմ և ասէ, եթէ պահեսցեն որդիք քո զճանապարհս իւրեանց գնալ առաջի իմ ճշմարտութեամբ յամենայն սրտէ իւրեանց և յամենայն անձնէ իւրեանց, որպէս գնացեր դու, ասէ՝ մի պակասեսցի այր յաթոռոյ Իսրայէլի: Եւ ննջեաց Դաւիթ ընդ հարս իւր եւ թաղեցաւ 'ի քաղաքի Դաւթի:

Ընթերցուած յԵզեկիէլէ մարգարէէ. Խ. 44.

Եւ տարաւ զիս 'ի սրահն ներքին. եւ ահա երկու պատշգամք 'ի ներքոյ սրահին, մի ընդ հարաւոյ դրանն որ հայէր ընդ հիւսիսի եւ հանէր ընդ հարաւ. եւ մի ընդ հիւսիսոյ

Digitized by Google

դրանն որ հայէր ընդ հարաւ եւ հանէր ընդ հիւսիսի ։ Եւ առէ ցիս . Այս պատշգամ որ հայի ընդ կողմանս հարաւոյ՝ քահանայից եղեցի որ պահեն զպահպանութիւնս տանն ։ Եւ պատշգամն որ հայի ընդ հիւսիսի՝ քահանայից եղեցի որ պահեն զպահպանութիւն սեղանոյն . Նոքա են որդիք Սադովկայ՝ որ մերձենան 'ի ղեւտացւոց անտի պաշտել զՏէր ։

Դարձեալ յԵզեկիէլէ մարգարէէ . ԽԴ . 17.

Եւ եղիցի 'ի մտանել քահանայիցն ընդ դրունս սրահին ներքնոյ , զգեցցին զպատմուճանս կտաւիս . եւ մի զգենուցուն ասուիս 'ի պաշտամանն իւրեանց , 'ի դրանէ սրահին ներքնոյ ։ Եւ խոյրս կտաւիս ունիցին 'ի գլուխս իւրեանց , և անդրավարտիս կտաւիս յերանս իւրեանց , եւ ոչ զգենուցուն բռնութիւն ։ Եւ յելանելն իւրեանց յարտաքին սրահն առ ժողովուրդն՝ մերկասցին զպատմուճանս իւրեանց որով պաշտիցեն . և դիցեն զնոսա 'ի սենեակն սրբութեանց , և զգեցցին այլ պատմուճանս . և մի՛ սրբեսցեն զժողովուրդն պատմուճանօք իւրեանց ։ Եւ զգլուխս իւրեանց մի՛ գերծցեն , և զվարս իւրեանց մի՛ անօրացուսցեն . ծածկելով ծածկեսցեն զգլուխս իւրեանց ։

Եւ զգինի մի՛ արբցեն ամենայն քահանայքն 'ի մտանելն իւրեանց 'ի ներքին սրահն։

Պօղոսի առաքելոյն յեբրայեցւոց թղթոյն է ընթերցուածս։ ԺԳ. 17։

Ունկնդիր լերուք առաջնորդաց ձերոց և հըպատակ կացէք նոցա. զի նոքա տքնին վասն ոգւոց ձերոց՝ որպէս թէ համարս տալոց իցեն ընդ ձեր. զի խնդութեամբ արասցեն զայն՝ եւ մի յոգւոց հանելով. զի այն ոչ յօգուտ ձեր է։ Աղօթս արարէք վասն մեր. զի հաստատեալ գիտեմք՝ եթէ բարւոք միտս ունիմք. յամենայնի կամիմք բարւոք գնացս ցուցանել. և առաւել աղաչեմ՝ զի զայն առնիցէք, զի վաղագոյն պատսպարեցայց ձեզ։ Եւ Աստուած խաղաղութեան՝ որ եհան 'ի մեռելոց զհովիւն հօտից՝ զմեծն արեամբ յաւիտենական ուխտին զՏէր մեր Յիսուս, հաստատեսցէ զձեզ 'ի գործս բարութեան՝ առնել զկամս նորա. եւ արասցէ 'ի մեզ զհաճոյսն առաջի իւր՝ 'ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն։

Ալէլուիա. Յիշեաց ողորմութեամբ իւրով զՅակոբ, ճշմարտութեամբ իւրով զտունն Իսրայէլի, եւ տեսին ամենայն ծագք երկրի զփրկութիւն Աստուծոյ մերոյ։

Ալէլուիա Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Յովհաննու։ Ժե. 11.

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ։

Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի ուրախութիւնն իմ ՚ի ձեզ իցէ, և ձեր ուրախութիւնն լցեալ եղիցի։ Այս է պատուէր իմ, զի սիրեսջիք զմիմեանս, որպէս և ես զձեզ սիրեցի։ Մեծ եւս քան զայս սէր՝ ոչ ոք ունի, եթէ զանձն իւր դիցէ ՚ի վերայ բարեկամաց իւրոց։ Դուք բարեկամք էք իմ, եթէ առնիցէք զոր ես պատուիրեմ ձեզ. Ո՛չ եւս կոչեմ զձեզ ծառայս, զի ծառայն ոչ գիտէ զինչ գործէ տէրն նորա. այլ զձեզ կոչեցի բարեկամս, զի զամենայն զոր լուայ ՚ի Հօրէ իմմէ՝ ծանուցի ձեզ։ Ոչ եթէ դուք ընտրեցէք զիս, այլ ես ընտրեցի զձեզ. եւ եդի զձեզ՝ զի դուք երթայցէք և պտղաբերք լինիցիք, և պտուղն ձեր կացցէ։ Եւ զոր ինչ խնդրիցէք ՚ի Հօրէ իմմէ յանուն իմ, տացէ ձեզ։ Զայս պատուիրեմ, զի սիրեսջիք զմիմեանս։ Եթէ աշխարհ զձեզ ատեայ, գիտասջիք զի նախ զիս ատեաց։ Եթէ յաշխարհէ աստի էիք, աշխարհ զիւրն սիրէր արդեօք. բայց զի չէք յաշխարհէ, այլ

ես ՚ընտրեցի զձեզ յաշխարհէ, վասն այնորիկ ատեայ զձեզ աշխարհ։ Յիշեցէք զբանն զոր ասացի ձեզ, թէ ոչ է ծառայ մեծ քան զտէր իւր. եթէ զիս հալածեցին, ապա եւ զձեզ հալածեսցեն. եթէ զբանն իմ պահեցին, ապա և զձերն պահեսցեն։ Այլ զնոյնս արասցեն ընդ ձեզ վասն անուան իմոյ, զի ոչ գիտեն զայն՝ որ առաքեացն զիս։ Իմ եթէ չէր եկեալ և խօսեցեալ ընդ նոսա, մեղ ինչ ոչ գոյր նոցա. բայց արդ չիք ինչ պատճառք վասն մեղաց իւրեանց։ Որ զիս ատեայ, եւ զՀայրն իմ ատեայ։ Եթէ զգործսն չէր գործեալ ՚ի նոսա՝ զոր ոչ այլ ոք գործեաց; մեղ ինչ ոչ գոյր նոցա, բայց արդ տեսին և ատեցին՝ և զիս և զՀայր իմ. այլ զի լցցի բանն, որ յօրէնս նոցա գրեալ է, թէ ատեցին զիս տարապարտուց։ Բայց յորժամ եկեսցէ մխիթարիչն, զոր Ես առաքեցից ձեզ ՚ի Հօրէ, զՀոգին ճշմարտութեան որ ՚ի Հօրէ ելանէ, նա վկայեսցէ վասն իմ. եւ դուք վկայէք, զի ՚ի սկզբանէ ընդ իս էք։ Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի մի՛ գայթակղեսջիք. ՚Ի ժողովրդոց իւրեանց հանիցեն զձեզ։ Այլ եկեսցէ ժամանակ, զի ամենայն որ սպանանիցէ զձեզ՝ համարիցի պաշտօն մատուցանել Աստուծոյ։ Եւ զայն արասցեն ընդ ձեզ, քանզի ոչ ծանեան

Digitized by Google

զՀայր և ոչ զիս ։ Այլ և զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի յորժամ եկեսցէ ժամանակն՝ յիշիցէք՝ թէ ես ասացի ձեզ ։ Զայս 'ի սկզբանէ ոչ ասացի ձեզ, քանզի ընդ ձեզ էի ։

Քարոզ ։

Վասն գտանելոյ մեզ զշնորհս և զողորմութիւն 'ի բարերար Տեառնէ մերմէ, զՏէր աղաչեսցուք ։
Վասն փրկելոյ զմեզ 'ի զրպարտութենէ մարդկան և յորոգայթից սատանայի, զՏէր աղ ։
Վասն ամենայն անձանց քրիստոնէից եւ տանց հաւատացելոց, զՏէր աղա ։
Վասն որք 'ի լերինս յայրս և 'ի փապարս բնակեալ են սուրբ հարքն մեր, զՏէր աղա ։
Վասն որք սաղմոսիւք եւ օրհնութեամբ կատարեն զամենայն ժամանակս կենաց իւրեանց, զՏէր աղա ։
Վասն հոգւոցն հանգուցելոց՝ որք ճշմարիտ և ։ Եւ ևս միաբանս ։ Զանձինս մեր և ։ Ողորմեաց մեզ ։

Աղօթք ։

Հովուապետ բարի, Քրիստոս, գտող կորուսելոյ և խնդրող մոլորելոց. որ եղբարս քեզ անուանեցեր 'ի հողեղինաց զսուրբ առաքեալսն, և նոքօք որսացեր զմար-

դիկ 'ի կեանսն յաւիտենականս ։ Եւ այժմ ծառայս քո որ աւանդեաց զհոգի իւր 'ի ձեռս քո, զի եւ սա եղեւ փոքր 'ի շատէ սպասաւոր Տէրութեանդ քո, յիշեա զհոգի սորա եւ զմարմին որ կայ առաջի քոյ. եւ թող զմեղս սորա զկամայ և զակամայ 'ի ձեռն կենսաբեր խաչի քո. բարեխօսութեամբ սրբուհւոյ Աստուածածնիդ եւ ամենայն սրբոց քոց. եւ հան մասն և բաժին ընդ սուրբս քո յարքայութեան քում. Եւ զմեզ արժանաւորեա գոհանալով փառաւորել զՀայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգին. այժմ և միշտ և յաւէ.

Խաղաղութիւն ամենեցուն ։
Աստուծոյ երկիրպագեսցուք ․

Դարձեալ մատուցանեմք զմաղթանս մեր առ դրան սրբոյ եկե-

զեցւոյ քոյ քահանայքս եւ ժողո-վուրդքս. մի՛ թողուր զմեզ 'ի ձեռանէ քումմէ. եւ մի՛ տար օտարաց զժառանգութիւնս քո: Եւ 'ի կատարման ծառայիս քո (այս անուն) քահանայիս, յանձն արա զմեզ ուղղափառ հովուի. զի 'ի կեանս սորա դու պահէիր զմեզ եւ պահեցեր. եւ այժմ՛ եւս սուրբ Հոգւովդ եւ խաչիւդ քով սրբով պահեա՛ զմեզ: Եւ զվերակացուն մեր՝ որ փոխեցաւ 'ի մէնջ 'ի յաշխարհէս՝ դասակցի՛ց արա եւ աթոռակից սուրբ հայրապետացն եւ հարց. զի ահաւասիկ հրաժարեալ 'ի մէնջ ողջունիւ՝ եւ ըստ հրամանի քում դառնայ 'ի հող ուստի ըստեղծեր զնա: Դու, Տէր, եղիցիս պահապան մարմնոյ նորա, եւ հանգիստ հոգւոյ նորա. յոյս յարութեան՝ 'ի մեծի աւուր գալստեանն,

յորժամ գաս ժողովել զկենդանիս և զմեռեալս, Քրիստոս, յոյս մեր և պսակ պարծանաց հաւատացելոց քոց։ Յիշեա՛ զծառայս քո ընդ վախճանեալս, և կացո յաջակողմեանդ քո՝ ընդ սիրելիս երկնաւոր Հօրդ ՚ի ժառանգութիւն ՚ի ձեռն Նորոգող Հոգւոյդ սրբոյ։ Որում վայելէ փառք իշխանութիւն և պատիւ այժմ և։

Էլից զօրէն նորին Մովսիսի զոր խօսեցաւն ՚ի Սինայի. նկեր ըզզատն օրհնակին և ըզգաղարդն ընդ եղեգին. ընդհինն ՚ի նորս փոխելով զպատուերն ՚ի լոյս Ճշմարտաբերելով. փոխանակ զատկին ինքն զաւրով զանուն Աստուծոյ նուիրելով։

Ընդ բաղարջին հաց անխմորոյ եմ ընդմարմինն իւր զերկնաւոր, ընկալաւածին անմեղնաւոր զանապականին եւ զհոգեւոր. ընդ ոչխարին տարեանն մեխուածն եմ մեզ զարիւն իւր մաքուր կենին, եւ եղեգամն դամանակամգունին փոխանն ըզգլխոյ սուրբ ամենայն։

Թագաւո՛րն արարածոց զհացըն կենաց ետ քաղցելոց, եւ ըզբաժակն ուրախարար որք յԱդամայ տխրամեցելոց. այս նոր ուխտ է իմոյ արեան փոխան հընոյ ուխտին արեանց. զոր յիշատակ իմ առնիցէք մինչեւ եկից ես միւսանգամ:

Ժողովեսցուք 'ի քէն հայցեմք ընդ ժողովեալ մետասանիցն, որ զկենարարըդ քո մարմին բաշխեալ ետուր ընդ բաժակին. շնորհեա և մեզ, Տէր, ընդ նոսին հաղորդ լինել քում սեղանին. կենաց հացիդ յոր փափագիմք և ըմպելւոյդ ում ծարաւիմք:

Ի յընարելոյ աշակերտացն Յուդաս մեկնեալ 'ի սուրբ դասուն. զբարձող մեղաց զգառն Աստուծոյ՝ մատնէր 'ի մահ ընդ արծաթոյ. 'ի յընթրիսն հոգեւոր մերձի ժըպիրհն եւ նենգաւորըն, ուտելով ընդ վարդապետըն յամճախէ զխաբէութիւն:

Լոյսըն խօսէր աղերսանօք խաւարելոյն վասըն դարձի. մի ոմն 'ի ձէնջ մատնէ, եղբարք, զիս մատնելոց է առ 'ի մահ. պետրոս լուեալ զայն զարհուրէր և անկանէր առ Յովհաննէս, հարցանել թէ ով իցէ՝ դաւաճանող վարդապետին:

Երգ. Աղաչանօք սրբոյ խաչին եւ անբաժիրառ բարեխօսին. եւ սրբոյ Աստուածածնին եւ Յովհաննու կարապետին. և սրբոյն Ստեփաննոսին և առաջին մարտիրոսին. եւ սրբոյն Լուսաւորչին հայաստանեայց հայրապետին. եւ սրբոց առաքելոց և համօրէն մարտիրոսաց. ողոր։

Հոգւոցն հանգուցելոց։ Հայր մեր որ յերկինս։

Այս ասացեալ 'ի դուռն եկեղեցւոյն՝ ասասցեն
Շարական, Գկ։

Յանըռկըղզընական ծոցոյ Հօր խոնարհեալ բանդ մարմնացար 'ի կուսէն վասն փրկութեան մերոյ, աղաչեմք զքեզ. զննջեցեալսն մեր 'ի քեզ ուղղեալ հաւատով յիշեա Տէր յորժամ գաս թագաւորութեամբդ քո։ Անոխակալ քաղցրութեամբ որդի Աստուծոյ, հաճեցար բառնալ զմեղս աշխարհի քո խոնարհութեամբն. աղա։ Կամաւորական մահուամբ քո լուծեր զերկմնելս մահու, և արժանի արարեր թողութեան յանցանաց քաւիչ քո արեամբ. աղա։ Որ փոխանակ մեղաւ-

ւորաց ըզմեռանել յանձն առեր . խնամելով 'ի դըժոխոց փրկեցեր 'ի մեղամահէր բանտէն զգերեալսն . տղա : Բարեբանեմք զանչափ քո զմարդասիրութիւնդ , որ երեքօրեայ յարուցեալ զկենդանութիւն պարգեւեցեր աշխարհի . տղա :

Առփ . Մայր և կոյս ամղախին Քրիստոսի որ բարեխօսդ ես միշտ աշխարհի . քեզ երանեմն ամենայն ազգինք : Մաքուր աղաւնի և հարսն երկնից Մարիամ՛, տաճար և աթոռ Աստուծոյ բանին . քեզ : Քեւ հաշտեցան իմանալիքն ընդ հողեղէնքս , եւ քեւ մերձեցաք 'ի փայտըն կենաց . քեզ :

Խաչ . Ով պահապան որ ծագեցար յեդեմայ , նըշան յաղթութեան ընդդէմ աներեւոյթ թըշնամւոյն : Դու փակելոյ դըրախտին բացող և առաջնորդ ուղակին . որ զերծեղէն սուրըն կապտեցաց անեղին հրամանաւ :

Փառք . Քեւ ցրնծամք ընտրոցիքս ամենայն 'ի միւսանգամ քո գալըստեանն . և յաւէժ զուարճանամք դասք անմարմնոցն անէկիցս :

Այժմ . Ընդ քերովբէիցըն փառաբանութեան բարեբանեցէք զհոգին Ճշմարիտ . զի հանգուցէ ըզերընջեցեալ ծառայս իւր յանխոնէ-

նից 'ի միւսանգամ փառացն իւրոյ գալըստեանն։

Սաղմոս. ճժէ.

Բացէք ինձ զդրունս արդարութեան՝ զի մտից ընդ այն, և խոստովան եղէց Տեառն։

Խոստովան եղերուք Տեառն՝ զի բարի է, զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա։

Ասասցէ տունն Իսրայէլի՝ զի բարի է, զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա։

Ասասցէ տունն Ահարոնի՝ զի բարի է, զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա։

Ասասցեն երկիւղածք Տեառն՝ զի բարի է, զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա։

Ի նեղութեան իմում ես առ Տէր կարդացի, եւ լուաւ ինձ յանդորր։

Տէր է իմ օգնական եւ ես ոչ երկեայց. զի՞ արասցէ ինձ մարդ։

Տէր է իմ օգնական, և ես տեսից 'ի թշնամիս իմ։

Բարի է յուսալ 'ի Տէր քան յուսալ 'ի մարդիկ, բարի է յուսալ 'ի Տէր քան յուսալ յիշխանս։

Ամենայն ազգինք շրջեցան զինեւ, և անուամբ Տեառն յաղթեցի նոցա։

Շրջելով շրջեցան զինեւ, պաշարեցին զիս 'ի միասին, և անուամբ Տեառն վանեցի զնոսա։

Շուրջ եղեն զինեւ որպէս մեղուք, վառեցան բորբոքեցան որպէս փուշք 'ի հուր, և անուամբ Տեառն մերժեցի զնոսա։

Digitized by Google

Ի մերժելն դրդուեցայ և եղէ մերձ 'ի գլորել, և Տէր ընկալաւ զիս։

Զօրութիւն իմ և օգնութիւն իմ Տէր, և եղեւ ինձ 'ի փրկութիւն։

Ձայն ցնծութեան փրկութեան 'ի յարկս արդարոց։

Աջ Տեառն արար զօրութիւն, աջ Տեառն բարձր արար զիս, և աջ Տեառն արար զօրութիւն։

Ո՛չ մեռայց, այլ կեցից եւ պատմեցից զգործս Տեառն։

Խրատելով խրատեաց զիս Տէր, եւ 'ի մահ ոչ մատնեաց։

Բացէք ինձ զդրունս արդարութեան՝ զի մտից ընդ այն, և խոստովան եղէց Տեառն։

Եւ բանան զդուռն և տանին յեկեղեցին՝ ասելով զՇարականս, Դնկ։

Զողորմութեան քո զդուռըն բաց մեզ Տէր. և արժանի արա զմեզ լուսեղէն յարկաց քոց ընդ սուրբս քո։ Ի պատրաստեալ քո յօթեվանս սրբոց քոց ընկալ և զմեզ Փրկիչ յորդեգրութիւն 'ի դրախտութեան կենաց։ Ի նըստիլ քո յատենի դատաւոր ահեղ խնայեա յարարածս քո, բարեխօսութեամբ և աղօթիւք սուրբ Ծննդաւորացն։

Ա. փ. Ի քեզ եմք ապաւինեալ՝ Քրիստոսի մայր

Աստուածոյ մերոյ։ Ո՛ր քան զերկինս բարձ-
րագոյն Մարիամ, պարծանք Եկեղեցւոյ. Քրիս։
Ո՛ր քան զարեգակն պայծառագոյն Մարիամ,
մի դադարիր բարեխօսել վասն մեր. Քրիս։
Խաչ. Խաչի քո Քրիստոս երկրպագեմք ա-
րարածք ամենայն որ 'ի փրկութիւն մեզ
կանգնեցաւ. սմա եղիցի մեզ պահապան
յաղթող, ապրեցուցանել զմեզ 'ի պատրան-
նաց Թշնամւոյն։ Ի սմա բարձրացար բար-
ձողդ անիծից որ փառաւորեալդ ես ընդ Հօր.
ժողովեա զհեռացեալսն կենսաբեր փայ-
տիւն. ապրեմ։

Փոխ. Սովաւ լուսաւորեցան արարածք ամե-
նայն. սմա ապաւինին արգելեալքն 'ի մեղ-
սաւէր բանտին. որ ապաստանեաց զմեզ 'ի պատ։
Այժմ. Ընդ սուրբս քո դասեա և ընդ արդար-
սն պսակեա 'ի տեղի անկելոց հրեշտակաց
զննջեցեալսն մեր կարգաւորեա. որ ո-
ղորմածդ ես յամենայնի։

Եւ գնեն 'ի մէջ եկեղեցւոյն առաջի բեմին.
և այս կանոն կատարի։

Ընթերցուած 'ի Ծննդոց. ԻԸ. 10.

Եւ ել Յակոբ 'ի Ջրհորոյ անտի երդման, եւ

գնաց 'ի Խառան. եւ եհաս 'ի տեղի մի եւ ննջեաց անդ, զի արեւն 'ի մուտս էր. եւ առ 'ի քարանց տեղւոյն եւ եդ ընդ սնարս իւր, և ննջեաց 'ի տեղւոջն յայնմ: Եւ ետես տեսիլ. և ահա սանդուղք հաստատեալ յերկրի՝ որոյ գլուխ իւր հասանէր յերկինս. եւ Հրեշտակք Աստուծոյ ելանէին եւ իջանէին ընդ նա. եւ Տէր հաստատեալ կայր 'ի նմա: Եւ ասէ. Ես եմ՝ տէր Աստուած Աբրահամու հօր քոյ, եւ Աստուած Սահակայ. մի երկնչիր. զի զերկիրդ յորում դու ննջեցեր, քեզ տաց զդա և զաւակի քում: Եւ եղիցի զաւակ քո իբրև զաւազ երկրի, եւ ընդարձակեսցի 'ի ծովակողմն եւ ընդ արեւելս եւ ընդ հիւսիսի եւ ընդ հարաւ. և օրհնեսցին 'ի քեզ ամենայն ազգք երկրի և 'ի զաւակի քում: Եւ ես ահաւասիկ ընդ քեզ եմ պահել զքեզ յամենայն ճանապարհս քո՝ յոր և գնասցես. և դարձուցից զքեզ յերկիրս յայս. զի ոչ Թողից զքեզ մինչև արարից զամենայն ինչ զոր խօսեցայ ընդ քեզ:

Ընթերցուածս յԷսայեայ մարգարէէ: ԾԲ. 7:

Իբրեւ զի գեղեցիկ են 'ի վերայ լերանց ոտք աւետարանչի համբաւոյն. խաղաղութեան,

իբրեւ աւետարանչի բարութեանց. զի լսելի արարից զփրկութիւն քո, ասել ցՍիոն թէ թագաւորեսցէ քեզ Աստուած։ Զի ձայն պահապանաց քոց բարձրացաւ, և ՚ի նոյն բարբառ առ հասարակ ցնծասցեն. զի դէմ յանդիման տեսցեն զժամանակ յորում ողորմեսցի Տէր Սիոնի։ Լերինք գոչեսցեն աւերակօքն հանդերձ Երուսաղէմի զցնծութիւն, զի ողորմեցաւ նմա Տէր. և փրկեաց զԵրուսաղէմ։ Եւ յայտնի արասցէ Տէր զբազուկ իւր սուրբ առաջի ամենայն ազգաց, և տեսցեն ամենայն ծագք երկրի զփրկութիւն Աստուծոյ մերոյ։

Ընթերցուած ՚ի Մաղաքիայ մարգարէէ. Բ. Ե.

Այսպէս ասէ Տէր. Ուխտն իմ էր ընդ նմա՝ կենաց եւ խաղաղութեան. ես ետու նմա երկիւղ՝ երկնչել յինէն, և յերեսաց անուան իմոյ խորշել։ Օրէնք ճշմարտութեան էին ՚ի բերան նորա, և անիրաւութիւն ոչ գտաւ ՚ի շրթունս նորա. խաղաղութեամբ և ուղղութեամբ գնայր ընդ իս, և զբազումս դարձոյց յանիրաւութենէ։ Զի շրթունք քահանային զգուշասցին գիտութեան, և օրէնս խնդրեսցեն ՚ի բերանոյ նորա. զի հրեշտակ Տեառն ամենակալի է։

Digitized by Google

Պետրոսի առաքելոյն 'ի կաթուղիկեայց առաջին թղթոյն է ընթերցուածս: Ե. 1:

Զերիցունս այսուհետեւ աղաչեմ իբրեւ զերիցակից եւ վկայ չարչարանացն Քրիստոսի, որ և հանդերձեալ փառացն յայտնելոյ՝ հաղորդ. արածեցէք որ 'ի ձեզ հօտդ է Աստուծոյ. վերակացու լինել՝ մի՛ իբրեւ ակամայ, այլ կամաւ ըստ Աստուծոյ. մի՛ զօշաքաղութեամբ, այլ յօժարութեամբ. մի՛ իբրեւ տիրելով վիճակացն, այլ լինել օրինակ հօտին. զի յերեւել հովուապետին՝ ընդունիջիք զանթառամ փառաց պսակն:

Ալէլուիա. Ողորմեա՛ ինձ Աստուած ըստ մեծի ողորմութեան քում, ըստ բազում գթութեան քում քաւեա՛ զանօրէնութիւնս իմ.

Ալէլուիա Օրթի.

Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Յովհաննու: ԺԶ. Ե.

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ:

Բայց արդ երթամ ես առ առաքիչն իմ, և ոչ ոք 'ի ձէնջ հարցանէ ցիս՝ թէ յո՞ երթաս. այլ զի զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, տրտմութիւն ելից զսիրտս ձեր: Այլ ես զճշմարիտն ասեմ ձեզ. լաւ է ձեզ եթէ ես երթամ. զի եթէ

ես ոչ երթայց՝ մխիթարիչն ոչ եկեսցէ առ ձեզ. ապա եթէ երթամ՝, առաքեցից զնա առ ձեզ։ Եւ նա եկեալ յանդիմանեսցէ զաշխարհ վասն մեղաց, և վասն արդարութեան, և վասն դատաստանի։ Վասն մեղաց, զի ոչ հաւատան յիս. վասն արդարութեան, զի առ Հայր իմ երթամ, և ոչ եւս տեսանէք զիս. վասն դատաստանի, զի իշխան աշխարհիս այսորիկ դատապարտեալ է։ Եւս բազում ինչ ունիմ ասել ձեզ, այլ ոչ կարէք հանդարտել այժմիկ. յորժամ եկեսցէ նա Հոգին ճշմարտութեան, առաջնորդեսցէ ձեզ ամենայն ճշմարտութեամբ. զի ոչ եթէ յանձնէ ինչ խօսիցի, այլ զոր լուիցէ՝ խօսեսցի, և զգալոյն պատմեսցէ ձեզ։ Նա զիս փառաւորեսցէ, զի յիմմէ անտի առնուցու և պատմեսցէ ձեզ։ Զամենայն ինչ զոր ունի Հայր՝ իմ է. վասն այնորիկ ասացի ձեզ, թէ յիմմէ անտի առնու և պատմէ ձեզ։

Փոքր մի՝ և ոչ եւս տեսանիցէք զիս, և ապա սակաւիկ մի՝ և տեսանիցէք զիս. և ես երթամ առ Հայր։ Ասէին ոմանք յաշակերտաց անտի ցմիմեանս. զի՞նչ է այս՝ զոր ասէս ցմեզ, թէ փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ սակաւիկ մի՝ և տեսանիցէք զիս. և եթէ ես առ Հայր իմ երթամ։ Եւ ասէին.

Զի՞նչ իցէ այն փոքր միւս եւսն, չգիտեմք զինչ խօսի։ Գիտաց Յիսուս եթէ կամին զնա հարցանել, եւ ասէ ցնոսա. Վասն այդորիկ խնդրէք ընդ միմեանս զոր ասացի՝ թէ փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ սակաւիկ միւս եւս՝ եւ տեսանիցէք զիս։ Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զի լայջիք և ողբայջիք դուք, և աշխարհ խնդասցէ. դուք տրտմեսջիք, այլ տրտմութիւն ձեր յուրախութիւն եղիցի։ Կին յորժամ ծնանիցի՝ տրտմութիւն է նմա; զի հասեալ է ժամ նորա. այլ յորժամ ծնցի զմանուկն, ոչ եւս յիշէ զնեղութիւնն վասն խնդութեանն, զի ծնաւ մարդ յաշխարհ։ Եւ դուք այժմ տրտմութիւն ունիք, այլ դարձեալ տեսից զձեզ, եւ ուրախ լիցին սիրտք ձեր, և զուրախութիւնն ձեր ոչ ոք հանիցէ 'ի ձէնջ։ Եւ յայնմ աւուր զիս ինչ ոչ հարցանիցէք։ Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զի զոր ինչ խնդրիցէք 'ի Հօրէ իմմէ յանուն իմ, տացէ ձեզ։ Մինչեւ ցայժմ ոչինչ խնդրեցէք յանուն իմ։ խնդրեցէք՝ և առնուցուք. զի ուրախութիւնն ձեր լցեալ եղիցի։ Զայս առակօք խօսեցայ ընդ ձեզ. եկեսցէ ժամանակ՝ յորժամ ոչ եւս առակօք խօսեցայց ընդ ձեզ, այլ յայտնապէս զՀօրէ պատմեցից ձեզ։ Յայնմ աւուր խնդրեսջիք յանուն իմ. և ոչ ասեմ ձեզ՝ եթէ

ես աղաչեցից զՀայր վասն ձեր. զի ինքն իսկ Հայր սիրէ զձեզ, զի դուք զիս սիրեցէք, եւ հաւատացէք եթէ ես յԱստուծոյ ելի։ Ելի ՚ի Հօրէ՝ և եկի յաշխարհ, դարձեալ թողում զաշխարհ, և երթամ առ Հայր։

Հոգւոյն հանգուցելոյ։ Հայր մեր որ յերկինս։

Եւ ՚ի վերայ դիոյն դիցեն զԱւետարանն. և փակեսցեն զլուսա-տու ընթեր։ Եւ ապա արձակին խաղաղութեամբ. և երթի-ցեն ՚ի տեղիս իւրեանց։

Իսկ ՚ի գիշերին մինչ գան ՚ի կատարել զկարգ գիշերային պաշտամանն. կայցեն չորս քահանայք յաջմէ եւ յահեկէ ննջեցելոյն. և ընթեռնուցուն զչորեսին աւետարանսն բոլո-րովին. այսինքն՝ զՄատթէոսին. զՄարկոսին. զՂուկասուն և զՅովհաննուն։ Եւ ՚ի վճարելն ասասցեն.

Հոգւոյն հանգուցելոյ։ Հայր մեր որ յերկինս։

Եւ մինչ մատչիցի սուրբ Պատարագն. ՚ի ժամ ողջունին առաջի բեմին այս կարգ կատարի։

Քարոզ։

Վասն քաւութեան և թողութեան մեղաց հոգ-ւոյ հանգուցելոյս, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն առաջնորդելոյ սմա ընդ նեղ դուռն անձ-կացեալ ճանապարհին, զՏէր աղա.

Վասն ընդունելոյ զհոգի սորա ՚ի խորանս սըր-բոցն, զՏէր աղա։

Վասն առաջնորդելոյ սմա ընդ առաջ Փրկչին, զՏէր աղա։

Վասն դասելոյ սմա յաջակողման դասուն յանթառ ուրախութիւնսն, զՏէր աղա։

Վասն արժանի լինելոյ սմա անթառամ պսակացն, զՏէր աղա։

Վասն պարգեւելոյ սմա հանգիստ յերկնից արքայութեանն, զՏէր աղա։

Վասն վերադառնելոյ սմա 'ի տեղի անկելոց հրեշտակացն, զՏէր աղա։

Վասն հոգւոցն։ Եւ ևս միա։ Զանձինս։ Ողորմեայ։

Աղօթք։

Տէր Աստուած փրկիչ մեր, Աստուած յաւիտենական՝ արարիչ և իշխան հրեշտակաց և մարդկան. դատաւոր կենդանեաց և մեռելոց. օրհնեմք զքո մարդասիրութիւնդ, որ վասն բազում ողորմութեանդ քո՝ ո՛չ կարացեր անտես առնել զստեղծուածս ձեռաց քոց՝ զվիրաւորեալս 'ի բանսարկուէ թշնամւոյն. այլ կամաւ Հօր և հաճութեամբ սրբոյ Հոգ-

ւոյն խոնարհեցար յարգանդ սըր-
բուհւոյ Կուսին. եւ հրաշա-
փառ սուրբ ծննդեամբ քով զանի-
ծիցն լուծեր զդատակնիք։ Ամե-
նամեծդ Աստուած, որ վասն մեր
աղքատացար՝ փառաւորեմք զքո
անմահ Թագաւորութիւնդ. զի
զկերպարանս ծառայի առեր, եւ
բեւեռեցար ՚ի վերայ խաչին, և
սուրբ եւ պատուական արեամբ
քով զգերեալսն ՚ի ծառայութե-
նէ թշնամւոյն ազատեցեր ՚ի
կեանս։ Երկրպագութիւն և փա-
ռըս մատուցանեմք քեզ, հովի-
բանաւոր հօտի, Տէր մեր և փըր-
կիչ Յիսուս Քրիստոս, որ զցրու-
եալսն յաներևոյթ և յանմարմին
դիւէն ժողովեցեր առ բնակու-
թիւն սրբոց հրեշտակաց. և պա-
րըսպեալ սուրբ խաչիդ նշանաւն,
կարգեցեր տեսուչ և առաջնորդ՝

հովուել իմաստութեամբ զժողովուրդս քո։ Իսկ ծառայս քո՝ զոր շնորհեցեր մեզ առաջնորդ 'ի ձեռըն սրբոց առաքելոց քոց՝ այսօր հրաժարեցաւ 'ի մէնջ. և դարձաւ 'ի հող ըստ հրամանի քում։ Եւ մեք ժողովուրդք քո և ծառայք քո՝ 'ի տաճարի փառաց սրբութեան քոյ աղաչեմք և խնդրեմք 'ի քէն. բարեխօսութեամբ սրբուհւոյ Աստուածածնիդ և ամենայն սրբո՛ց քոց, որք յաւիտենից հաճոյ եղեն քեզ՝ ընկա՛լ զբանս ողջունի սորա 'ի սուրբ եկեղեցւոջս առաջի սրբոյ սեղանոյ քոյ. և հանգո՛ զհոգի ծառայիս քոյ 'ի խորանս սիրողաց անուան քոյ։ Թող սմա, Տէր ողորմած, զյանցանս և զմտածութիւնս՝ որք գործովք և խորհրդովք. զի դու, Տէր, միայն կարո՛ղ ես թողուլ զմեղս։ Շնոր-

Digitized by Google

հեա՛ սմա յարգար դատաւորու-
թեան քում ընդ Պետրոսեան ա-
թոռակցութեանցն վերապատ-
ուիլ։ Եւ զմեզ զամենեսեան օրհ-
նեա՛ հոգեւոր օրհնութեամբ
քով. զի սրբեալք 'ի յանցանաց՝
գոհանալով փառաւորեսցուք ըզ-
Հայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգիդ.
այժմ և միշտ և յաւիտեանս յա-
ւիտենից, ամէն։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։
Աստուծոյ երկիրպագեսցուք։

Ի մէջ եկեղեցւոյս եւ առաջի
սրբոյ սեղանոյ քոյ՝ քեզ երկիր-
պագանեմք եւ աղաչեմք զանհաս
զթուլթիւնդ քո, որ ես առ ամե-
նեսեան երկայնամիտ, Քրիստոս
Աստուած մեր։ Ընկալ, Տէր, եւ
այժմ բարերարութեամբ քով
զխնդրուածս մեր. եւ հեղ առքե-
րաբար զառատաքուղխ շնորհս

Հոգւոյդ սրբոյ 'ի գանձս յայս պատուական, որ է տաճար կամաց քոց սրբոց ։ Զի 'ի ձեռն օծմանս այսորիկ՝ զոր յանուն քո օծանեմք սուրբ իւղովս այսուիկ՝ ընկալցին սուրբ Նշխարքս ոսկերաց սորա զօրութիւն բժշկութեանց, եւ զհալածումն սեւագունդ դիւաց, և մեծ պարծանս կենաց, և յոյս մեծապէս սուրբ խոստովանութեամբ, որ 'ի Հայր եւ յՈրդիդ և 'ի Հոգիդ սուրբ ։ Որով ընկալեալ սորա զսուրբ օծումնս, եւ այդր ևս ճշմարտապէս գահակալեսցէ. եւ ընդ այլ ճշմարիտ հովիւսն զբրաբիոնն յաղթութեան ընկալցի 'ի քէն, Քրիստոս. և ամենայն սրբովք ուրախացեալ՝ փառաւորեսցէ զՀայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգիդ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն ։

Եւ եթէ ննջեցեալն կաթուղիկոս իցէ․ զայս աղօթս եւս հանդերձ կարգին կարդան․

Օրհնեալ ես, տէր Աստուած ամենակալ, Հայր տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ ըստ բազում ողորմութեան քում առեր զմեզ 'ի հեթանոսաց՝ և անուանեցեր զմեզ անուամբ միածնիդ քոյ։ Որ մարմնացաւ 'ի մերմէ բնութենէս. եւ մահուամբ եբարձ 'ի մէնջ զմեզս անիծաբերս և մահածինս յարութեամբ իւրով. ծնաւ զմեզ 'ի յոյսն կենդանի յանեղծ և յանարատ ժառանգութիւնդ և յանթառամ պսակայն ուրախութիւն, որ պահեալ է մեզ յերկինս։ Որոց առհաւատչեայ շնորհեցեր մեզ զհոգիդ քո սուրբ՝ որով ընկալաք զշնորհս որդէգրութեան քոյ. որով եղեր յեկեղեցւոյս առա-

քեալս և մարգարէս և աւետա-
րանիչս՝ հովիւս և վարդապետս՝
'ի հաստատութիւն հաւատոյ ,
'ի գործ պաշտաման փառաւոր
սեղանոյ քոյ, և 'ի շինուած մարմ-
նոյ սիրելւոյ Որդւոյ քոյ՝ որ ընդ-
լրումն մեօք առնու : Յոր պատիւ
և զծառայս քո (այս անուն) արժանա-
ւորեցեր, ամբառնալով քոյին շը-
նորհօք 'ի բարձրագոյն և 'ի ծայ-
րագոյնն աստիճան առաքելական
և քահանայապետական, և ընտ-
րելով զսա 'ի բազմաց՝ յատկա-
ցուցեր յատկականաւ շնորհիւ :
Եւ կարգեցեր զսա գլուխ և այ-
ցելու եկեղեցւոյ քում սրբոյ .
յանձնելով 'ի սա զամենայն խոր-
հուրդս՝ զգործս եւ զպաշտօնս
փրկարարս աւանդեցեալս յՈրդ-
ւոյ քումմէ 'ի սուրբ Եկեղեցիս
քոյ : Որպէս զի յիշխանել աստուա-

ձայնոյ խաղոյ Հոգւոյդ սրբոյ, և 'ի ծագիլ պէսպէս շնորհայդ լուսափայլութեանց 'ի գլուխս ; եւանտի 'ի ստորինս տարածեսցի ըստ մարգարէին. 'ի լուսն և 'ի շինութիւն ըստ իւրաքանչիւրոցն արժանաւորութեան 'ի փառս ամենասրբոյ անուանդ քոյ. եւ զօրացուցեալ պահպանեցեր մինչեւ ցայսօր : Զոր և այժմ ըստ արարչադիր սահմանադրութեան քոյ կոչեցեր 'ի հանգիստ յերկրաւոր աշխատութենէս 'ի տրտմալից կենցաղոյս այսորիկ : Վասն որոյ աղաչեմք զքեզ, Հայր գթած, 'ի յարկի փառաց սրբութեան քոյ՝ ուստի բաշխես զքաւութիւն կենդանեաց եւ մեռելոց, զի ողորմեսցիս ծառայիս քոյ այսմիկ, և անտես արասցես զոր ինչ յանցեալ իցէ սորա 'ի մարդկային աղ-

տեղութենէ: Եւ զհեղգութիւն սորա եթէ իցէ լեալ 'ի սպասաւորութեան սեղանոյ քոյ՝ մոռասցիս վասն մարդասիրութեան քոյ: Կամ թէ անփոյթ արարեալ է զկորստեամբ ուրուք, կամ թէ ծուլացեալ իցէ քարոզել զպատուիրանս քո 'ի խրատել զժողովուրդս քո, զամենայն թողցես սմա անոխակալ գթութեամբդ քո. քաւիչ լիցիս բովանդակ սխալանաց սորա քաղցր եւ բարերար շնորհօք քո: Եւ զմեղս և զանօրէնութիւնս սորա՝ որ վասն կարեաց և փառաց մարմնոյ, և կամ վասն սիրոյ և ամօթոյ և երկիւղի մարդկան, մի եւս յիշեսցես. այլ յամենայնէ փրկեա՛ զհոգի ծառայիս քոյ, եւ արժանաւորեա համարձակապէս մտանել առաջի քոյ դէմ յանդիմանս. և ուրախու-

թեամբ կալ յանդիման փառաւոր
աթոռոյ քոյ. արդարութեամբ ե-
րեւիլ երեսաց քոց. յարգիլ յե-
րեւման մեծի եւ վայելուչ փա-
ռաց քոց. և ցնծալի քերկրանօք
զերկրպագութիւն ամենասուրբ
Երրորդութեանդ մատուցանել
յօթեւան հանգստեան 'ի տեղ-
ւոջ բնակութեան սրբոց արդա-
րոցն. և ընդ նոսին զուարճանալ
ուրախարար յուսով: Ընդ որոց
և սմա չնորհեսցես ժառանգու-
թիւն զարքայութիւն Քրիստոսի
Աստուծոյ մերոյ. ընդ որում քեզ
Հօր բարերարի և Հոգւոյդ սրբոյ
վայելէ փառք պատիւ և իշխան:

Խաղաղութիւն ամենեցուն:
Աստուծոյ երկիրպագեսցուք:

Քեզ Թագաւորի անմահի և մար-
դասիրի, ամենեքեան միաբան ա-
մենայորդոր փութով երկրպա-

գութիւնս վերառաքեմք 'ի վե-
րայ ծառայիս քոյ այսորիկ, զոր
ընտրեցեր 'ի վիճակ առաքելական.
զքեզ ինքնին ընկալեալ սորա բա-
ժին և ժառանգութիւն կալ ա-
ռաջի մեծութեան քոյ և աղօթս
մատուցանել յանուն քո ահա-
ւոր՝ և պաշտել զսեղանս քո փա-
ռաւոր. եւ 'ի հովուել զհօտ քո
բանաւոր. եւ ծնանիլ վերստին
զմարդիկ աւազանաւն յորդէգ-
րութիւն քեզ. և զպատրաստեալ
բարիսն միածնիդ քոյ վայելել եւ
վայելեցուցանել զբազումս. ու-
նիլ իշխանութիւն 'ի կապել եւ
յարձակել յերկինս եւ յերկրի.
և տալ թողութիւն մեղաց կեն-
դանեաց եւ մեռելոց։ Եւ այժմ
հրամայեցեր գալ առ քեզ. եւ
հանգչիլ 'ի հոգոց իւրոց, եւ ա-
զատանալ 'ի տառապանաց կեն-

ցաղոյս, եւ առնուլ զկեանսդ՝ յորմէ մերժեալ են ցաւք եւ տրտմութիւնք և հեծութիւնք։ Եւ արդ, Տէր ողորմած և մարդասէր, հաւատարիմ լիցի ամենայն գործ սորա հոգեւոր՝ որ 'ի սուրբ Եկեղեցիս և 'ի ժողովուրդս քո։ Յիշեալք եւ ընդունելիք եղիցին առաջի քոյ Տէր, աղօթք, պատարագք և նուէրք կենդանեայց և մեռելոց մատուցեալք 'ի ձեռն սորա յանուն քո, 'ի շարժել ըղգութ ողորմութեան քոյ յայնոսիկ՝ յորոց ընծայեցան. որպէս զի և սա անդատապարտ գտանիցի 'ի նոցին պարտուց՝ առնլով զմեծ ողորմութիւն յամենառատ վարձատուէդ։ Եւ թէ պակասութիւն եալ իցէ սորա 'ի հեզգութենէ, լիապէս կատարութիւն պարգեւեսցես. և ներեսցես սմա զոր սխա-

Digitized by Google

լեալ իբրեւ զմարդ . քանզի քեզ Արարչիդ յայտնի է տկարութիւնս մեր . և դու Տէր հրեշտակաց նե-րես բազում անգամ, զի ոչ որ է առանց մեղաց . բայց միայն սուրբ Երրորդութիւնդ՝ որ ամենեցուն քաւիչ ես . որ և պարգեւեսցես զքաւութիւն ծառայիս քոյ այս-միկ՝ և ամենեցուն որք յուսացան 'ի ձեռն սորա քաւութեան հա-սանել : Եւ զամենեսեան զլուսա-ւորեալքս և զօրհնեալքս՝ և ըզ-խրատեալքս բանիւ վարդապե-տութեան սորա՝ խնամեսցես, և պահեսցես հաստատուն առանց գայթակղութեան 'ի պարծանս սորա յաւուրն ահեղին : Աղաչեմք զքեզ, տէր Աստուած, արարիչ հոգւոց և մարմնոց ամենայն կեն-դանեաց ստեղծուածոց մի երբէք ընդ վայր հարցես զհօտս սորա և

զհաստատեալս քո հօտ՝ թողլով անհոգիս. այլ տացես այր 'ի վերայ ժողովրդեան քոյ, զոր և լըցուցես Հոգւովդ քով սրբով. լինիլ նոցա հովիւ ըստ սրտի քում, հովուել զնոսա իմաստութեամբ. Եւ մխիթարեա զհոգի սորա, զոր աւանդեաց 'ի քեզ, և հանգուսցես 'ի դասս պաշտօնէից քոց արժանաւորաց, որք յամենայն սրտէ իւրեանց ծառայեցին քեզ և պահեցին զպատուիրանս քո յամենայն 'ի կեանս իւրեանց. և ընդ նոսին շնորհեսցես զուրախարար կեանսն 'ի մէջ սրբոց հրեշտակաց. Եւ յաւուրն վերջնում յորժամ առաքես զՈրդիդ քո սիրելի առնուլ համարս 'ի ծառայից քոց և հատուցանել ըստ իւրաքանչիւր վաստակոց, արա և զսա կերպարանակից մարմնոյ փառաց միածնի

Որդւոյ քոյ, լինիլ արժանի և հաղորդ Նորին արքայութեան, ժառանգաւոր կենացն յաւիտենից։ Ջի Թէպէտ և մեք, որք հայցեմք՝ անարժան եմք, դու, Տէր ոգեսէր, բարեխօսութեամբ եւ հեղմամբ արեան սրբոյն Ստեփաննոսի առաջին պաշտօնէի սրբոյ սեղանոյ քոյ, և աղաչանօք սրբոյ առաքելոց քոց եւ սրբոյն Գրիգորի լուսաւորչին մերոյ, որոց յաջորդ կարգեցեր զսա, և ամենայն հաճոյական ծառայից քոց՝ տուր սմա զամենայն հայցուածս նուաստութեան մերոյ։ Եւ զմեզ օրհնեա ամենայն հոգևոր օրհնութեամբ, եւ մխիթարեա շնորհօք սուրբ Հոգւոյդ, որով զօրացեալք արժանի լիցուք փառաւորել զՀայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգիդ. այժմ և միշտ և յաւի։

Եւ բառնան քահանայքն, և հանեն 'ի բեմն առաջի դրան սեղանոյն: Եւ ասեն Սաղմոս ԻԲ. 'ի Թիւ:

Տէր հովուեսցէ զիս, և ինձ ինչ ոչ պակասեսցէ:
Ի վայրի դալարւոջ բնակեցոյց զիս, և առ ջուրս հանգստեան սնոյց զիս:
Դարձոյց զանձն իմ առ իս, առաջնորդեաց ինձ 'ի ճանապարհս արդարութեան վասն անուան իւրոյ:
Թէպէտ և գնացից ես 'ի մէջ ստուերաց մահու, ոչ երկեայց 'ի չարէ՝ զի դու, Տէր, ընդ իս ես:
Ցուպ քո և գաւազան, նոքա մխիթարեսցեն զիս:

Կցուրդ ողբայոյն. Պատրաստ արարեր առաջի իմ ըզսեղան. անկըն յանդիման նեղչաց իմոց: (Երեքս կրկնեա զՍաղմոսս և զկցուրդս:)

Դարձեալ Սաղմոսն. Ի Բ—:

Տէր հովուեսցէ զիս". մինչև ցվերջ տանն:

Կցուրդ ողբայոյն. Օծեր իւղով ըզգլուխս իմ. բաժակ քո որպէս անապակ արբեցոյց զիս:

Երեքս կրկնեա. նոյնպէս զՍաղմոսս և զկցուրդս:

Շարական. Դ Ձ:

Առաքելոյ աղաւնոյ իջանելով մեծաձայն հնչմամբ 'ի բարձանց, 'ի նմանութիւն լուսոյ փայլման հրազինեաց անկիզելի զաշակերտսն, մինչդեռ նստէին 'ի սուրբ վեր-

նատամն։ Անմահութենական աղբերի, անքըն-
նելի որ քննէ ըզխորս Աստուծոյ. զոր ա-
ռեալ ՚ի հօրէ պատմէ զահաւոր եւ ըզմիւ-
սանգամ գալուստն. զոր քարոզեցին
համագոյական։ Օրհնութիւն ՚ի բարձունս,
Բղխողին ՚ի Հօրէ Հոգւոյն սրբոյ. որով առա-
քեալքն արբեցան անմահական բաժա-
կաւն, եւ հրաւիրեցին զերկիրս ՚ի յեր-
կինս։

Եւ ապա աւետարանագրէ քահանայն։ Եւ առեալ զսուրբ մե-ռոնն՝ օծցէ նախ զճակատն, և ապա զաջոյ ձեռն։ (Որպէս և սուրբն Դիոնէսիոս Աթենացի պատուիրէ. որ է աշակերտ սրբոյ առաքելոյն Պօղոսի։ Եւ այն Դիոնէսիոս կարգաւ մեկնէ զխորհուրդն՝ զոր ունիմք այսպիսի կարգ քրիստոնէութեան, զի մի հեթանոսական զարշանօք ինչ աղարտեսցէ որ. զի առա-քելական է կանոնս։) Եւ համբուրեն զսուրբ նշանն որպէս յերեսաց վախճանելոյն. եւ զխաչն, եւ զամենայն սրբու-թիւնն։ Եւ զսուրբ աւետարանն դնեն ՚ի գիրկն և համբուրեն։

Եւ ասեն Սաղմոս. ՃԻԱ.

Ուրախ եղէ ես որք ասէին ցիս, ՚ի տուն Տեառն երթիցուք մեք։
Հաստատեալ կային ոտք մեր առ դրունս քո, Երու-սաղէմ։
Զերուսաղէմ շինեալ որպէս քաղաք, և բնակու-թիւն իւր շուրջ զնովաւ։
Անդ ելին ազգ ազգ Տեառն, վկայութիւնք Իսրայէլի. խոստովան լինել անուան Տեառն։

Անդ արկեալ են աթոռք դատաստանի, աթոռս արկեալ 'ի տան Դաւթի:

Հարցէք զողջունէ զԵրուսաղէմի, և զլինութենէ՝ որք սիրէք զՏէր.

Եղիցի խաղաղութիւն 'ի զօրութեան քում, և լինութիւն յաշտարակս յամուրս քո:

Վասն եղբարց և ընկերաց իմոց խօսեցայ զխաղաղութիւն, վասն քո և վասն տան տեառն Աստուծոյ մերոյ խնդրեցաք զբարութիւն 'ի քէն:

Կցուրդ ողբոյն. Ողորմեա քեզ սուրբ եկեղեցի: Ողորմեա քեզ սեղան սրբութեան: Ողորմեա ձեզ դասք քահանայութեան. Ես ձանապարհ մրդեցի առ արարիչն իմ:

Եւ տան փոխան առ փոխան զողջոյնն. մինչեւ կատարի Սաղմոսն.
Եւ համբուրեն զբոլոր եկեղեցին. և դարձեալ երթան առաջի սրբոյ սեղանոյն:

(Զչորեսին Սաղմոսս և զողջոյնն առնելով՝ շուրջ ածեն զեկեղեցեաւն երկոսին անգամ զաւագանաւն, կամ թէ 'ի մէջ եկեղեցւոյն ընդ չորս անկիւնն. որ նշանակէ՝ զհամբուրելն նորին զաւագանն և զբոլոր եկեղեցին և զսրբութիւնս ամենայն, և զհրամանատրական ողջոյնն տալն:) Եւ համբուրեն զմիմեանս քահանայքն. և երկրպագեն վախճանելոյն. և համբուրեն զխաչն և զԱւետարանն և զայլն: Եւ ապա իջուցանեն 'ի բեմէն՝ փոխելով զՍաղմոսն և զողջոյնն.

Սաղմոս. ՁԶ:

Հիմունք նորա 'ի լեառն սուրբ նորա. սիրէ Տէր

զդրունս Սիովնի առաւել քան զամենայն յարկ-
սըն Յակովբայ։
Փառաւորեալն խօսեցաւ վասն քո, ահաւադիկ
քաղաքդ Աստուծոյ։
Յիշեցի զՌահար և զԲաբելովն որք ճանաչեն զիս՝
ահա այլազգիք և Տիւր և ժողովուրդ Հնդկաց՝
սոքա եղեն անդ։
Սիովնի ասի մայր, եւ մարդ ծնաւ՚ի նմա, եւ
ինքն հիմունս արկ ՚ի նմա Բարձրեալն։
Տէր պատմեսցէ գրովք ժողովրդեան, իշխանացս
այսոցիկ որ եղեն անդ։
Որպէս զի ուրախ լիցին ՚ի քեզ ամենեքեան,
որոց բնակութիւն իւրեանց ՚ի քէն է։

Կցուրդ ողջունոյն. Ողջոյն ձեզ մանկունք ե-կեղեցւոյ։ Ողջոյն ձեզ հաւատացեալ եղբարք իմ ՚ի Քրիստոս։ Ողջոյն ձեզ համօրէն ժողովրդականք. ես ճանապար-հորդեցի առ Քրիստոս յոյսն ամենեցուն։

Սաղմոս, ՃԼԸ։

Տէր, փորձեցեր զիս և ծաներ զիս, դու ծա-
ներ զնստել իմ և զյառնել իմ։
Ի միտ առեր զխորհուրդս իմ ՚ի հեռաստանէ,
զշաւիղս իմ և զվիճակս իմ դու քններեցեր. և զա-
մենայն ճանապարհս իմ յառաջագոյն տեսեր, զի
ոչ գոյ նենգութիւն ՚ի լեզուի իմում։

Ահա դու, Տէր, ծանեար զյետին իմ և զառաջին իմ, դու ստեղծեր զիս եւ եդիր զձեռն քո 'ի վերայ իմ։

Սքանչելի եղեւ գիտութիւն քո յինէն, զօրացաւ և ոչ հանդարտեմ սմա։

Ցո՞ երթայց ես յոգւոյ քումմէ, կամ յերեսաց քոց ես յո՞ փախեայց։

Թէ ելանեմ յերկինս՝ դու անդ ես, թէ իջանեմ 'ի դժոխս՝ և անդր մօտ ես։

Թէ առից զթեւս իմ ընդ առաւօտս, և բնակեցայց յեզերս ծովու։

Սակայն և անդ ձեռն քո առաջնորդեսցէ ինձ, և աջ քո ընկալցի զիս։

Ասացի, խաւար ուրեմն արդեօք ծածկեաց զիս, կամ գիշեր փոխանակ լուսոյ փափկութեան իմոյ։

Խաւարն՝ 'ի քէն ոչ խաւարանայ, և գիշերն որպէս տիւ լուսաւոր եղիցի, և խաւար նորա որպէս գլոյս նորա։

Դու ստացար զերիկամունս իմ, և ընկալար զիս յորովայնէ մօր իմոյ։

Խոստովան եղէց քեզ, Տէր, զի ահեղ և սքանչելի են գործք քո, և անձն իմ սիրեաց յոյժ։

Ո՛չ թաքեաւ ոսկր իմ 'ի քէն զոր արարեր 'ի ծածուկ, և կար զօրութեան իմոյ ընդ ստորինս երկրի։

Կցուրդ ողջունայն. Ա՛հա՜ ո՛ հրաժարիմ 'ի քէն սուրբ եկեղեցի ։ Ա՛հա՜ ո՛ մեկնիմ 'ի ձէնջ

սիրելի՛ եղբարք, ՚ի կոչումն վերանորոգողին Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ։

Սաղմոս . ՃԼԹ ։

Փրկեա՛ զիս, Տէր, ՚ի ձեռաց մեղաւորի, և ՚ի մարդոյ չարէ փրկեա զիս ։

Ապրեցո զիս, Տէր, ՚ի մարդոյ չարէ, յառնէ անիրաւէ փրկեա զիս ։

Խորհեցան զանօրէնութիւն ՚ի սիրտս իւրեանց . զօր ամենայն պատրաստեցան ՚ի պատերազմ ։

Սրեցին զլեզուս իւրեանց որպէս զօձին, և թոյնք իժից ՚ի ներքոյ շրթանց նոցա ։

Փրկեա զիս, Տէր, ՚ի ձեռաց մեղաւորի, և ՚ի մարդոյ չարէ փրկեա զիս ։

Խորհեցան խափանել զգնացս իմ, թաքուցին ամբարտաւանք որոգայթ ինձ ։

Կցուրդ ողբոյն . Աղօ՜թս արարէ՛ք վասն իմ հարք իմ, եղբա՛րք և որդիք . Եւ օրհնեսցէ՛ զձե՛զ Քրիստոս փրկի՛չ մեր . պահեսցէ՛ հաստատուն ՚ի հաւատս՝ ի՛ւր մինչեւ ՚ի սահմանեա՛լ կէտ կոչմա՛նս այսորիկ . Եւ խնդալութի՛ւն Տեառն եղիցի՜ ընդ ձեզ յաւիտենից յաւիտեա՜նս ամէ՛ն ։

Եւ ապա փակեն զվարագոյրն ։ Եւ ամենայն ժողովուրդն համբուրեն զաջ հանդերձեալսն՝ որպէս և քահանային . և դնեն զհանդերձեալսն ի մէջ տաճարին . և մասին պատարագին ։

Խօսք զինի պատուաբագին սկահիցին ասել:

Խնամով սիրոյն յիւր սիրելեացն ըղձըլրու-
մութիւնըն փափկանեաց , Թացեալ պատա-
տայ Ցուղայի նըշանակեալ զգողըն միանիչ ·
զոր առեալ եւ մերկացաւ յաստուածային
Հոգւոյն շնորհաց · միանեցաւ նախանձարին
ընդ մանկութեան վարդապետին :

Ծայրագոյն լուսոյն զերկեալ խաւարանէրն
արտաքս ելեալ · տէրըն յայտնէր լոյս Եղե-
լոցն ըզգայթակղըլն 'ի գիշերի · Պետրոս խա-
սէր խոստովանելի եւ կըշտամբերոյ հաւախօսի ·
զնուրն յաշխարհէ զփախիլն առէր եւ ըզգա-
լուստ Հոգւոյն պատմէր :

Կեդրոնեան յայնկոյս ձորոյ 'ի վերնատանն
եւ խորհրդոյ , էմուտ պարտէզ ընդ պար-
տիզք Ըմրոյծ զԱդամ յադգին դրախտին · մուծ-
ցես և զմեզ , Տէր , ընդ նըմին , ուստի հա-
նէր նախ զառաջին · զի ժառանգել ըզհայ-
րենին արժանացուք մեք վերստին :

Հօգայր ըզկրեցըն տըրտմաբար երիւքըն եղ-
եալ առանձնաբար · փըրկել զաշխարհս հօ-
գիս յօժար բայց է բնութիւն մարմնոյս տը-
կար · ոչ ոմն ուժեղ և զօրաւոր և ոմն անզօր

վըտանգաւո՛ր. այլ մի և նոյն գո՛լ միաւո՛ր,
կըրէ՛ր ըզկիրսըն կամաւո՛ր ։

Զ՚այնիւ մաղթէ՛ր աղօթակա՛ն վասն իմ առ
Հա՛յր իւր էական, ծո՛ւնըր դընէր խոնարհա-
կան որո՛ւմ կըրկնի ծո՛ւնր ամենայն. Ե՛թէ
փըրկի՛լ մարդկա՛ն հնա՛ր է առանց մահո՛ւ իմ
որ գրեալ է՛, բաժակ մահուս յինէ՛ն անցցէ
ո՛չ իմ կամաւ այլ քո՛յդ եսցէ ։

Դ՚օշեալ յերկի՛ւղ քըրտանց հոսմա՛ն ոլոռ-
նաձե՛ւ կայլակ վիժմա՛ն, 'ի զօրանալ հրեշ-
տա՛կ մերձեա՛լ զօրի՛նական գի՛րըն լըցեա՛լ.
զի՛ կատարեա՛լ էո՛ւ զընո՛ւթի՛ւն աստուածըն
բա՛ն ըզմարդկութեա՛ն. պա՛րտ էր զերկիւղ
եւ զտըրտմութի՛ւն յիւրո՛ւմըն կրել անօրէ՛-
նութի՛ւն ։

Փառք։

Միաբան աղաչեսցուք զմարդասէրն Աստուած
յաղագս ննջեցեալ քահանայիս այսորիկ, զՏէր
աղաչեսցուք։

Սրբասէր քահանայք եւ բազմամբոխ ժողո-
վուրդք, հայցեցէ՛ք 'ի Քրիստոսէ զի շնորհես-
ցէ սմա զթողութիւն մեղաց. զՏէր աղա։

Զի հանգուսցէ զհոգի սորա յերկնային խորան-
սըն յանապառ ուրախութիւնսն. զՏէր աղա։

Ցառաջնումն համարեսցի զսա ընդ Մովսիսի եւ ընդ այլ մարգարէիւն · զՏէր աղա ։
Ցերկրորդումն համարեսցի զսա ընդ Պետրոսի և ընդ Պօղոսի և ընդ այլոց սրբոց առաքելոցն · և զաղաչանս մեղուցելոցս ընկալցի 'ի յիշատակ հոգւոց ննջեցելոցն ընդ սուրբս դասելով · զՏէր աղա ։
Եւ ևս միաբան ։ Զանձինս մեր ։ Ողորմեաց մեզ ։

Աղօթք ։

Արարչագործ Աստուած, որ 'ի ձեռն աստուածային խորհրդոյ քոյ զառաջնաստեղծ մարդն կերպարանակից և նմանակից քեզ արարեր, և լուսեղէն փառօք զարդարեցեր, և արարեր զնա հողեղէն պատկերաւն՝ փառակից հրեղինացն, և ծածկեցեր զհողեղէն մարմինն լուսեղէն փառօք ։ Ընդ որ խանդացեալ Թշնամւոյն՝ մահաբեր պտղոյն ճաշակմամբ խաբեաց զնա և ընկէց 'ի փառացն ։ Իսկ Նորա տեսեալ զինքն մերկացեալ 'ի լուսեղէն զգեստուցն՝ սա-

զարթապատ լինէր ընդ տնկոցն 'ի դրախտին։ Եւ գոլով նորա լուծեալ 'ի պատուիրանէն եւ արտաքսեալ 'ի դրախտէն՝ ո՛չ գտանէր զմխիթարութիւն մշտակրութեան, եթէ ո՛չ էր ասացեալ քո կենարարիդ՝ եթէ հող էիր և 'ի հող դարձցիս։ Ապա այնուհետև ցանկայր մահու հասանիլ, զի մահուամբն զկենդանութիւն գտցէ։ Իսկ դու, Տէր, գթացար յանարատ ձեռաց քոց ըստեղծուածն. ո՛չ կարացեր տեսանել զկորուստ նմանակից քոյ պատկերին նախաստեղծ մարդոյն. խոնարհեցար յերկնից 'ի հայրական ծոցոյ, եւ զմարմին ծառայի 'ի կուսէն ճշմարտապէս յանձն առեր. հողաստեղծին կերպարանաւ ծածկեցեր զլուսեղէն աստուածութիւնդ՝ զհողեղէն կեր-

պարանս նմանակից քեզ արարեր. զ.քդյինաստեղծ պատկերն՝ զպատըրեալն 'ի պատրողէն՝ առաջին զգեցմամբն նորոգեցեր. և զմեզ նորոգեցեր ընդ նախահօրն մերում Ադամայ 'ի վերայ կենարար փայտին, և արբուցեր մեզ յանմահարար բաժակէդ 'ի կողահոս աղբերէդ. զմեռելութիւնս մեր նորոգեցեր անշնչութեամբ քով 'ի խաչին. և իջանելով քո 'ի գերեզման՝ և յարութեամբ քով 'ի մեռելոց, զարգելեալսն 'ի մեղսասէր բանտին 'ի բանսարկուէն ազատեցեր. և զկարծիս կարծեալ իշխանին լուծեր, և զըմբռնեալսն 'ի նմանէ արժանաւորեցեր անեղաշէն դրախտին կենաց։ Եւ ըզմեզ կարգեցեր քահանայս 'ի տաճարի փառաց սրբութեան քոյ՝ զոր հիմնեցուցեր 'ի վերայ առա-

քերական վիմի խոստմամբ կե-
փայի, եթէ դու ես վէմ, եւ 'ի
վերայ այդր վիմի շինեցից զեկե-
ղեցի իմ. և դրունք դժոխոց զնա
մի՛ յաղթահարեսցեն։ Որպէս և
զծառայս քո, զոր արժանաւորե-
ցեր առնուլ զպատիւ քահանա-
յութեան և զպսակ պարծանաց,
և ընտրեցեր զսա լինիլ քեզ սպա-
սաւոր ընդ որդիսն Որոտմին։
Ուստի նմանեցաւ սա Մելքիսե-
դեկի՝ լցեալ շնորհօք Հոգւոյդ
սրբոյ։ Սա՛՝ նմանեցաւ Մովսիսի նա-
խամարգարէին, առաջնորդ լինե-
լով ժողովրդեանն 'ի մթապա-
տեալ մեղացն եգիպտական, մու-
ծանելով 'ի տուն Տեառնդ եւ 'ի
գաւիթս Աստուծոյդ։ Սա՛՝ նմա-
նեցաւ Ահարոնի վակասակիր պատ-
մուճանաւն, և ո՛չ ակամբք երկո-
տասանիւք ընդելուզեալ, այլ եր-

կոտասան առաքելոյն փառաւորութեամբ համեմատեալ, և ոչ զակունս յանդիմանութեան 'ի վախճանին կրելով՝ որով զմահ եւ զկեանս ժողովրդեանն ճանաչէր. այլ զմարմին և զարիւն Որդւոյդ Աստուծոյ 'ի վերայ բազկացն կըրելով՝ որով զմեղս և զանօրէնութիւնս ժողովրդեան քոյ քաւէր, և ոչ արեամբ ցլուց եւ զուարակաց, այլ արեամբն Քրիստոսի Աստուծոյդ մերոյ մտանէր 'ի սըրբութիւն սրբութեանցն ։ Սա՝ նմանեալ Սամուէլի՝ արկեալ զիւրեաւ կրկնոց և զեփուտ քահանայութեանն յանշարժ տապանակի, հովուէր զժողովուրդ քոյ ։ Սա՝ տաճարի Տեառնդ գործող ։ Սա՝ սեղանոյ Տեառնդ պաշտօնեայ ։ Սա՝ պատարագիչ Քրիստոսիդ ։ Սա՝ բաշխող մարմնոյ և ար-

Digitized by Google

եան Տեառն։ Սա՝ մկրտիչ ծնե-ցելոցն աւազանին ջրով եւ Հոգ-ւով։ Սա՝ պսակիչ զուգակցելոցն յամուսնութիւն, տեառնագրու-թեամբ սուրբ խաչին եւ բոլոր պսակաւն։ Սա՝ մեղաւորաց դար-ձուցիչ՝ որ կոչէր յապաշխարու-թիւն քաղցրալուր բարբառովն։ Սա՝ ընթերցող մարգարէական եւ առաքելական տառից։ Սա՝ քա-րոզող ժողովրդեանն նմանեալ ա-ռաքելոցն։ Սա՝ տօնախմբող մար-տիրոսացն, յիշատակող սրբոց Ճգնաւորացն։ Սա՝ յիշատակող ննջեցելոցն հաշտարար սուրբ պա-տարագաւն։ Սա՝ փառաբանիչ սրբոյ Երրորդութեանն վերնայ-նոցն նմանեալ։ Եւ այժմ, Տէր բարերար, զսա առ քեզ կոչեցեր, եւ խափանեցաւ պաշտօն սորա յեկեղեցւոյ քումմէ եւ ՚ի ժողո-

Digitized by Google

վըրդենէ քումմէ ։ Վասն որոյ ա-
ղաչեմք զքեզ, մարդասէր Տէր,
ընկա՛լ զհոգի սորա ընդ ընտրեալս
քո եւ ընդ կամարարս անուանդ
քում սրբոյ, և խառնեա՛ զսա 'ի
թիւ աշակերտաց քոց ։ Եւ եթէ
յա՛նցեալ ի՛նչ իցէ սորա ըստ մարդ-
կայի՛ն բնութեանս, թո՛ղ սմա ։
Եւ յանճառ և յահեղ գալստեան
քոյ՝ յորժամ նշա՛ն սրբոյ խաչիդ
ճառագայթիւք ընդ ամպս երկնից
փայլէ կարապետ գալստեան քոյ,
և զօրութիւնք երկնից շարժին, և
զօրք հրեշտակաց առաջի ընթա-
նան. եւ հրեշտակապետն հնչե-
ցուցանէ զփողն ազդեցութեանց՝
ազդ առնելով տիեզերաց և յա-
ւիտենից ննջեցելոցն՝ 'ի զարթու-
ցանել 'ի մահահանգիստ քնոյ. և
յառնեն մեռեալք 'ի գերեզմա-
նացն, եւ հոգիքն զգենուն զիւ-

րաքանչիւր մարմին, և կան առա-
ջի անհեղ ատենիդ. յայնժամ յա-
նուանէ կոչեա՛ զծառայս քո՝ եւ
ընդ աջմէ քոյ կացո՛. և արա՛ օգա-
թռիչ թեւօք վերամբառնալ 'ի
վերինդ Երուսաղէմ 'ի մայր մեր
ամենեցուն, 'ի լուսեղէն առա-
գաստն՝ 'ի յաւիտենական և յա-
նանցանելի լոյսն: Եւ զաշակեր-
տակիցքս և զուղարկաւորքս սորա
եւ զյարմարող ծառայս քո հան-
գերձ երկրպագող ժողովրդեամբքս՝
արժանաւորեա՛ երանաւէտ կոչ-
մանդ քո, Քրիստոս Աստուած մեր.
զի դու ես Տէր կենաց և Աստուած
ողորմութեան: Եւ քեզ ընդ Հօր
եւ ընդ Հոգւոյդ սրբոյ վայելէ
փառք իշխանութիւն և պատիւ.
այժմ և միշտ և յաւիտեանս յա-
ւիտենից. ամէն:

Եւ բառնան քահանայքն. և բերեն 'ի դուրս 'ի տաճարէն 'ի ժամատունն : Իսկ եթէ չիցէ ժամատուն՝ դիցեն 'ի յետին դուռն. առեալ Շարական խաչի, ԳՋ :

Փա՛յտ կե՞նաց որ փոխա՛նակ մահացու պըտ-ղոյն ըզՔրիստոս պտղաբերեցեր. պարըսպեա՛լ պա՛հեա զո՛րդիս հաւատացելո՛ց : Քե՛ւ բա՞-ցաւ մեզ ճա՛նապարհ ծառո՛յն կե՛նաց 'ի՛ սուսե-րափա՛յլ պահպա՞նութե՞նէ՛ն. պարըս : Քեւ ազա՛տե՞ցա՛ւ նախա՛հայրն 'ի ճաշակմա՛նէ պըտ-ղոյն. Ե՛ւ քեզ երկրպագեն ամե՛նայն հա՛-ւատացեալք. պարըս :

Անուանեա՛լ փայտ գի՛տութեա՛ն ըզմե՛զ 'ի կե-նացըն հա՛նեա՛լ ա՛րտաքսեցոյց. որո՛վ յա՛նց-եա՛ւ մա՛յրն Եւա՛յ, եւ պատրեաց ըզնա՛խա-հա՛յրն : Իսկ փայտ խա՛չի քո կենատո՛ւ գա-ւազա՛ն զօրութեա՛ն կե՛նաց մա՛րդկա՛ն եւ յոյս հաստատո՛ւթեան. առաջնո՛րդ եղեւ մեզ 'ի կեա՛նսըն յաւիտենի՛ց : Նուէ՛ր մեզ նշա՛ն յաղթող սո՛ւրբ խա՛չ քո՛. զի՛ սովա՛ւ մըտցուք ը՛նդ նեղ դո՛ւռն ա՛նձկացեալ ճա՛նա՛պարհի՛ն. որո՛ւմ ցա՛նկայի՛ն ե՛րկրածի՛ն որդի՛ք մա՛րդկա՛ն :

Եւ թէ յարութիւնական իցէ. զաթոռն և զգաւազանն յեկե-ղեցւոյն դնեն, մինչև այլ որ յաջորդեսցէ :
Եւ անդէն 'ի ժամատանն առաջի խաչին որ 'ի դրան տա-ճարին է, կամ թէ 'ի յետին դրան, այս կանոն կատարի :

Digitized by Google

Սաղմոս ԾԹ։

Ետուր երկիւղածայ քոյ նշան, զի ապրեսցին յերեսաց աղեղան։

Աստուած, մերժեցեր և աւերեցեր զմեզ, բարկացար և գթացիր ՚ի մեզ։

Ընթերցուածս յԱռակաց։ Գ. 18։

Փայտ կենաց է ամենեցուն որ պատսպարին ՚ի նա, և որ յենուն ՚ի նա իբրև ՚ի Տէր հաստատութեամբ։ Աստուած իմաստութեամբ հիմունս արկ երկրի, պատրաստեաց զերկինս խորհրդով. հանճարով իւրով զանդունդս պատառեաց, եւ ամպք հոսեցին զանձրեւ։ Որդեակ, մի՛ լուծանիցիս. պահեա՛ զխորհուրդս իմ՛ եւ զիմաստութիւն, զի կեցցէ անձն քո, և շնորհք իցեն ՚ի վերայ պարանոցի քոյ. եղիցի բժշկութիւն մարմնոյ քում, և դարման ոսկերաց քոց։ Զի գնասցես յուսով խաղաղութեան յամենայն ճանապարհս քո, և ոտն քո մի՛ գայթակղեսցի։ Զի եթէ նստիցես՝ աներկիւղ իցես, եւ եթէ ննջիցես՝ քաղցր ՚ի քուն լինիցիս, եւ ոչ երկիցես ՚ի զարհուրանաց ՚ի վերայ հասելոց եւ յարշաւանաց ամբարշտաց ՚ի վերայ եկելոց։ Զի Տէր եղիցի ՚ի վերայ ամենայն ճանապարհաց քոց, և հաստատեսցէ զոտն քո՝ զի մի՛ գայթակղեսցի։

Ընթերցուած յԵսայեայ մարգարէէ ։ ԿԵ. ԻԲ ։

Այսպէս ասէ Տէր. ըստ աւուրց փայտին կենաց եղիցին աւուրք ժողովրդեան իմոյ, գործք ձեռաց նոցա հնասցին ։ Եւ ընտրեալք իմ մի՛ եւս վաստակեսցեն ընդունայն, և ոչ եւս ծնանիցին որդիս յանէծս, զի զաւակ օրհնեալ են յԱստուծոյ՝ եւ ծնունդք նոցա ընդ նոսա ։ Եւ եղիցի՝ մինչչեւ կարդացեալ իցէ նոցա՝ ես լուայց նոցա, և մինչդեռ խօսիցին, ասացից՝ թէ զի՞նչ խնդրէք ։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Կորնթացւոց առաջին թղթոյն է ընթերցուած ։ Դ. Թ ։

Ինձ այսպէս թուի՝ թէ զմեզ զԱռաքեալս յետնորդս արար Աստուած՝ իբրեւ զմահապարտս. զի տեսիլ եղեաք աշխարհի և հրեշտակաց եւ մարդկան ։ Մեք յիմարք վասն Քրիստոսի, և դուք իմաստունք 'ի Քրիստոս. մեք տկարք՝ եւ դուք հզօրք, դուք փառաւորեալք՝ եւ մեք անարգք. մինչեւ ցայսօր ժամանակի և քաղցեաք, և ծարաւեցաք, և մերկ գնացաք, եւ կռփահարեցաք, եւ անհանգիստ եղեաք, եւ աշխատեցաք ձեռօք մերովք. բամբասէին զմեզ՝ օրհնէաք, հալածէին՝ յանձն առնուաք, հայհոյէին՝ աղաչէաք. իբրեւ առակ 'նշաւակի եղեաք ամե-

նայն՝ աշխարհի, ամենեցուն փարելի լինել մինչեւ ցայժմ։ Ոչ եթէ յամօթ ինչ առնելով զձեզ՝ գրեմ զայս, այլ իբրեւ զորդիս սիրելիս խրատեմ. Թէպէտ եւ բիւր դաստիարակս ունիցիք 'ի Քրիստոս, այլ ոչ եթէ բազում հարս. զի 'ի Քրիստոս Յիսուս Աւետարանաւն ես ծնայ զձեզ։ Արդ աղաչեմ զձեզ՝ նմանողք լինձ եղիջիք. որպէս եւ ես Քրիստոսի։

Աւէլուիա. Նշանեցաւ առ մեզ լոյս երեսաց քոց".

Աւելուիա Օրհնի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Մատթէոսի։ ԻԴ. 29։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ։

Վաղվաղակի յետ նեղութեան աւուրցն այնոցիկ՝ արեգակն խաւարեսցի, և լուսին ոչ տացէ զլոյս իւր, եւ աստեղք անկցին յերկնից եւ զօրութիւնք երկնից շարժեսցին։ Եւ ապա երեւեսցի նշան Որդւոյ մարդոյ յերկինս, և յայնժամ կոծեսցին ամենայն ազգք երկրի, եւ տեսցեն զՈրդի մարդոյ եկեալ 'ի վերայ ամպոց երկնից զօրութեամբ և փառօք բազմօք։ Եւ առաքեսցէ զհրեշտակս իւր փողով մեծաւ, և ժողովեսցեն զընտրեալս նորա

'ի չորից հողմոց՝ 'ի ծագաց երկնից մինչեւ 'ի ծագս նոցա։ Ի թզենւոյ անտի ուսարուք զառակն. զի յորժամ նորա ոստքն կակղասցին և տերեւն ցուցիցի, գիտէք թէ մերձ է ամառն։ Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս ամենայն, գիտասջիք թէ մերձ է 'ի դուրս։ Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ո՛չ անցցէ ազգս այս, մինչեւ այս ամենայն եղիցի։ Երկինք և երկիր անցցեն, և բանք իմ մի՛ անցցեն։

Քարոզ։

Աղաչեսցուք զամենակալն Աստուած, զի պահպանեսցէ զմեզ նշանաւ խաչին իւրոյ յերեւելի և յաներեւոյթ թշնամւոյն. ամենակալ տէր Աստուած մեր կեցո և ողորմեա։

Աղօթք։

Ճառագայթ համապատարած, և աթոռ աստուածային, պսակ եկեղեցւոյ, և անբարբառ բարեխօս, նաւահանգիստ նաւաբեկելոց, ճգնաւորաց ժուժկալութիւն և հրաժարելոց յուղարկիչ։ Ի յահաւոր և 'ի հրայայտ գալստեան

երկնաւոր Թագաւորին յորժամ ճառագայթեալ փայլիւ ընդ ամպս երկնից հիացուցանող զօրու-թեամբ, Նո՛յն ինքն զմարմին սո-րա ՚ի խարդախող միշապէն պա-հեա՛. և հոգւոյ սորա լե՛ր առաջ-նորդ ։ Որ բացող եղեր դրախտին փակելոյ, բա՛ց սմա զդուռն ողոր-մութեան Տեառն ։ Որպէս զի ար-ժանի լինելով սորա մտից դրախ-տին բացելոյ ՚ի քէն, փառաւո-րեսցէ զՀայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգին. այժմ և ։

Խաղաղութիւն ամենեցուն ։

Աստուծոյ երկիրպագեսցուք ։

Լուսափայլ աթոռ աստուածային և գաւազան զօրութեան, որ ՚ի ձեռն Մովսիսի հերձեր զծովն Կարմիր և զզօրութիւն քո ցու-ցեր Փարաւոնի՝ խորասոյզ ըն-կղմելով զնա զօրօքն իւրովք, և

Իսրայելի առաջնորդեցեր։ Որ ըղձէին հերձեր և զծարաւի ժողովուրդն արբուցեր։ Որ յեգիպտական սպանող ախտէն ապրեցուցեր զԻսրայէլ, և զթոյնս մահաբեր օձին կապեցեր։ Որ եւ 'ի նորուն առաւել փայլեցար զերազանց հրաշիւք և անճառ զօրութեամբ՝ երևեալ նշան փրկական ամենայն հաւատացելոց և ախոյեան մշտնջենաւոր, քան 'ի հնումն 'ի ձեռն օրինակացն եւ նմանութեանց՝ որք առ ժամանակեայք էին և ստուերք ճշմարտութեան։ Քանզի Արարիչն 'ի վերայ քո մակագրեալ բեւեռեցաւ, և կանգնելով քո 'ի վերայ պարտեցելոյն գագաթան Ադամայ, զգլորեալն կանգնեցեր, զվիրաւորեալն բժշկեցեր, զախտն որ 'ի պատրողէն եղեւ՝ լուացեր այնու՝

որ 'ի կողմանս աղբերէն 'ի վերայ քո հասեալ։ Դու զխաւարասէր Թշնամին ընկղմեցեր յանդունդս, եւ կապեցեր յանլոյծ կապանս։ Դու զնիզս դժոխոցն խորտակեցեր, և զարգելեալսն որ 'ի նմա՝ ազատեցեր։ Դու բացեր զդուռն անեղաշէն դրախտին, եւ առաջնորդեցեր աւազակին։ Դու հաւատք եւ կնիք ցուցար՝ որք 'ի Քրիստոս դաւանին։ Դու օգնական հաւատացելոց, և պսակ եկեղեցւոյ։ Դու հիմնեցուցիչ հաւատոյ, դարձուցիչ մոլորելոց, եւ ապաւէն վտանգելոց։ Դու հիւանդաց բժիշկ, և ախտացելոց առողջութիւն։ Դու հաւատացելոց պարիսպ, և անհաւատից կործանումն։ Դու հրափայլ ճառագայթ, եւ կարապետ գալըստեանն Քրիստոսի։ Դու կենդան-

եայ հանգուցիչ, և հանգուցելոց առաջնորդ. առաջնորդեա և այժմ հոգւոյ հանգուցելոյս յօթևանս լուսոյ արդարոցն, եւ լեր վասն սորա միջնորդ և բարեխօս առ 'ի քեզ խաչեցեալն Աստուած, զի լուիցէ աղաչանաց միաբան ժողովելոցս, և բացցէ սմա զդուռն կենաց մտին, եւ հանգուսցէ 'ի դասս սրբոց և սիրելեաց իւրոց՝ առնելով նոցա հաղորդ և ուրախակից: Եւ արդ, Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, զամենայաղթ նշան սուրբ խաչի քոյ բարեխօս ունելով առ քեզ՝ հայցեմք յամենառատ մարդասիրութենէդ քումմէ, զի 'ի ձեռն սորա առաջնորդեսցես հոգւոյ հրաժարեալ քահանայիս՝ խաղաղութեամբ հասանել 'ի դրախտն լուսոյ՝ ուր ժողովքն են սրբոց: Եւ 'ի միւսան_

դամ գալստեան քոյ՝ յորժամ գաս ՚ի Նորոգել զանարատ ձեռաց քոց ստեղծուածս, և փող ազդեցութեան կոչէ, եւ Նորոգին հնացեալ մարմինք. յորժամ Նշան տէրունական խաչիդ փայլի ընդ ամպս երկնից ճառագայթիւք ահեղահրաշ լուսով, և դասք սըրբոցն սրաթռուիչ թեւօք ամփոփին ՚ի լուսոյ ճառագայթիցն, յայնժամ բարերար և մարդասէր Աստուած, որում զաս արժանի ընդ սուրբս քո թեւապարիլ ՚ի լոյս ճառագայթից սուրբ խաչիդ. Եւ զմեզ արժանաւորեա՛ փառաւորել զամենասուրբ զԵրրորդութիւնդ. այժմ և։

Ճառագայթ փառաց էին որ ըստ բնութեան՝ Նըս մարդկային տագնապեցար ՚ի գիշերին, աղօթեցեր առ Հայր յերկինս. ծագեա ՚ի մեզ ըղձալոգ երկնային և փարատեա զերկիւղ

չարին. մատունք հոգւոց մեր եւ մարմին
յերկիւղ քո սուրբ բեւեռեսցին :
Մերձեալ Յուդաս որ մատնելոց հանդերձ
դասուն փարիսեցւոց, անկան նման ըստա-
բանկելոցն որք յաւիտեան չեն կանգնելոց.
Յուդաս նենգաւ համբուրելով առիթ մա-
հու նշան տալով, փոխան սիրոյ ընծա մատ-
նելով չար ընդ բարւոյ վարձարելով :
Յայնժամ առ գութ սիրոյն Պետրոս ըղձա-
ղային անուն Մաղքոս եհատ սուսերբ զա-
կանջն աջոյ, որ ոչ լուաւ Տեառն խրոյ.
Իսկ Տէրն մեր արագապէս յունկն մեր-
ձեալ բըժըշկապէս, առողջացոյց աստուա-
ծապէս, զոր ոչ տեսին կուրայն հանդէս :
Ո՛ր հօտին փոքու ցրուեալ քանզի զհո-
վիւն քաջ հարեալ. Պետրոս միայն ընդհետ
երթեալ ’ի յաղջկանէ վիմին շարժեալ. նը-
շանակեալ հաւըն խօսէր առ ’ի Պետրոս Տէրն
ակնարկէր. զբանն յիշէր դառն արտասուէր
’ի գլորմանէն դարձեալ կանգնէր :
Շնորհեալ վիմին եկեղեցւոյ զօր պահեցեր
’ի հաւատոյ. եւ կանգնեցեր ’ի գլորելոյ վա-
սն պարտիւն արտասուելոյ. կանգնեա եւ
զմեզ Տէր ընդ նմին ’ի գլորմանէ սայթաքու-

ղին, տանջեալ աչացս յորդ արտասուաւ եւ
ջուր նորման ծովու գլխոյս ։

Ո՛վ կամաւ վանկածապելին կապեալ ընձեռա արձակողին, 'ի յապարանսն տանէին Կայիափայ եւ Աննային. ծառայն զերեսն այն ապտակէր յորմէ սովքէն Թեւաքօղէր, Թուք արձակեալ պիղծ բերանովն յայն մեր
կուրին լոյս ծագեաց Թքովն ։

Երգ. Յորժամ հընչիւն փողոյն լինի եւ զեւտանկան գիրքն յայտնի. ծառագայթ սրբոյն խաչին յարեւելից փայլեալ ծագի. հրեշտակաց գունդք ծաւալին հրեշտակապետոք պարունակին.
ողբ ։

Հոգւոյն հանգուցելոյ ։ Հայր մեր որ յերկինս ։

Եթէ 'ի ժամատան իցէ. տարցեն յառաջ դէպ 'ի դուռն՝ զերեսն դէպ յարեւելս դնելով ։ Իսկ թէ 'ի յետոյն դամ է. Թողցեն 'ի նոյն տեղւոջն անշարժ ։

Իւ տան Շարական. Գկ ։

Լուսով աստուածութեան քո Քրիստոս. լուսաւորեցեր սուրբ զեկեղեցի. պահեա ըզսա անշարժ յաւիտեան ։ Տօն է. այսօր

Երուսաղէմ հաւատամբերգ բազմութեանց զնուագարանս առաք եկեղեցւոյ . պաշտ ։ Բացան դրունք հաւատոյ նոր Սիոնին ընդդունել զանմահ փեսայդ յարութեամբ . բաշխէ զմարմին քո եւ զարիւն . պաշտ ։

Սաղմոս , ՃԽԲ .

Ցոյց ինձ ճանապարհ յոր գնացից , զի առ քեզ,
Տէր , համբարձի զանձն իմ .
Տէր , լուր աղօթից իմոց , ունկն դիր խնդրուածոց իմոց ճշմարտութեամբ քով .

Ընթերցուած . ՚ի Գործոց առաքելոց . Ի . 17 .

Եւ ՚ի Միլետեայ յղեալ յԵփեսոս , կոչեաց զերիցունս եկեղեցւոյն . Եւ իբրեւ եկին առ նա , ասէ ցնոսա . Դուք ձեզէն գիտէք յօրէ յառաջնմէ յորմէ եկի յԱսիա , որպէս ընդ ձեզ զամենայն ժամանակսն եղէ , ծառայել Տեառն ամենայն խոնարհութեամբ և բազում արտասուօք և փորձութեամբք՝ որ դիպեցան ինձ ՚ի նենգութեանց Հրէից ։ Որպէս ոչ ինչ զանգիտեցի յօգտակարացն չպատմել ձեզ , և ուսուցանել ձեզ հրապարակաւ և ըստ տունս , տալ վկայութիւն Հրէից և Հեթանոսաց զապաշխարութեանն՝ որ առ Աստուած , և զհաւատոյն՝ որ ՚ի Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս .

Digitized by Google

Եւ արդ ահաւասիկ ես կապեալ Հոգւովն՝ երթամ յԵրուսաղէմ, և որ ինչ անդ ընդ իս անցանելոց է՝ չգիտեմ. բայց զի Հոգին սուրբ ըստ քաղաքաց վկայէ ինձ և ասէ, եթէ կապանք և նեղութիւնք մնան քեզ։ Այլ և ոչ ինչ համարիմ զանձն իմ պատուական, որպէս զկատարել զընթացս իմ ուրախութեամբ՝ եւ զպաշտօնն զոր առի 'ի տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ, վկայ լինել աւետարանի շնորհացն Աստուծոյ։ Եւ արդ ահաւասիկ գիտեմ ես, եթէ ոչ եւս տեսանէք զերեսս իմ դուք ամենեքեան, յորս շրջեցայ քարոզել զարքայութիւնն Աստուծոյ։ Վասն որոյ և վկայութիւն դնեմ ձեզ յաւուր յայսմիկ, զի սուրբ եմ յարենէ ամենեցուն. քանզի ոչ խորշեցայ 'ի չպատմելոյ ձեզ զամենայն կամսն Աստուծոյ։ Զգոյշ կացէք անձանց եւ ամենայն հօտիդ, յորում եդ զձեզ Հոգին սուրբ տեսուչս՝ հովուել զժողովուրդ Տեառն, զոր ապրեցոյց արեամբ իւրով։ Քանզի գիտեմ ես, եթէ յետ իմոյ մեկնելոյ՝ գայցեն գայլք յափշտակողք 'ի ձեզ որ ոչ խնայեսցեն հօտիդ, և 'ի ձէնջ յարիցեն արք որ խօսիցին թիւրս, ձգել զաշակերտսն զկնի իւրեանց։ Վասն այսորիկ արթուն կացէք, եւ յիշեցէք՝ զի զերեամ մի զցայգ և զցերեկ՝ ոչ դադարեցի արտասուօք

Digitized by Google

խրատել զմի մի իւրաքանչիւր։ Եւ արդ յանձն առնեմ զձեզ Աստուծոյ եւ բանի շնորհաց նորա, որ կարողն է շինել եւ տալ ձեզ ժառանգութիւն ընդ սուրբս ամենեսեան։ Արծաթոյ կամ ոսկւոյ կամ հանդերձից՝ ոչ ուրուք 'ի ձէնջ ցանկացայ. դուք ինքնին գիտէք՝ զի զպէտս իմ եւ որոց ընդ իս էին՝ պաշտեցին ձեռքս այս։ Եւ զամենայն ինչ ցուցի ձեզ, զի այսպէս պարտ է վաստակել, և դարմանել զհիւանդս, և յիշել զբանն տեառն Յիսուսի զոր ինքն իսկ ասաց. երանելի է մանաւանդ տալն քան առնուլն։ Եւ զայս իբրեւ ասաց, եդեալ ծունր ամենեքումբք՝ եկաց յաղօթս։ Բազում լալիւն եղեւ ամենեցուն, և անկեալ զպարանոցաւն Պաւղոսի համբուրէին զնա. մորմոքէին մանաւանդ 'ի վերայ բանին զոր ասէր. թէ ոչ եւս տեսանելոց են զերեսս նորա. եւ յուղարկեցին զնա 'ի նաւանդր։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Կողոսացւոց թղթոյն է ընթերցուած։ Գ. 1։

Եթէ յարեայք ընդ Քրիստոսի, ապա զվերինն խնդրեցէք՝ ուր Քրիստոսն նստի ընդ աջմէ Աստուծոյ. զվերինն խորհեցարուք, մի զայս որ յերկրի աստ է. քանզի մեռայք, և

կեանքն մեր ծածկեալ են ընդ Քրիստոսի յԱստուած. իսկ յորժամ Քրիստոս յայտնեսցի կեանքն մեր, յայնժամ և դուք ընդ նմա յայտնեսջիք փառօք:

Ալէլուիա. Սաղմոս ՃԲ. Օրհնեա՛, անձն իմ, զՏէր. և ամենայն ոսկերք իմ զանուն սուրբ նորա: Օրհնեա՛, անձն իմ, զՏէր. և մի՛ մոռանար զամենայն տուրս նորա:

Ալէլուիա Օրթի.

Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Յովհաննու: ԺԶ. 33:

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ:

Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի ընդ իս խաղաղութիւն ունիցիք. յաշխարհի աստ նեղութիւն ունիցիք, այլ քաջալերեցարուք զի ես յաղթեցի աշխարհի: Զայս իբրեւ խօսեցաւ Յիսուս, ամբարձ զաչս իւր յերկինս և ասէ. Հայր, հասեալ է ժամ, փառաւորեա զորդի քո, զի եւ որդի քո փառաւորեսցէ զքեզ. որպէս ետուր նմա իշխանութիւն ամենայն մարմնոյ, զի ամենայնի զոր ետուր նմա, տացէ զկեանսն յաւիտենականս. Այս են յաւիտենական կեանքն, զի ճանաչեսցեն զքեզ միայն ճշմարիտ Աստուած, և զոր առաքեցեր Յի-

Յիսուս Քրիստոս։ Ես զքեզ փառաւորեցի յերկրի, զգործն կատարեցի՝ զոր ետուր ինձ զի արարից. և այժմ փառաւորեա զիս, Հայր, առ 'ի քէն փառօքն զոր ունէի յառաջ քան զլինելն աշխարհի առ 'ի քէն։ Յայտնեցի զանուն քո մարդկան, զորս ետուր ինձ յաշխարհէ. քո էին, և ինձ ետուր զնոսա, և զբանն քո պահեցին։ Արդ գիտացին՝ եթէ զամենայն ինչ զոր ետուր ինձ, ետու նոցա. և նոքա ընկալան, և ծանեան ճշմարտութեամբ՝ թէ առ 'ի քէն ելի. եւ հաւատացին՝ եթէ դու առաքեցեր զիս։ Արդ ես վասն նոցա աղաչեմ, և ոչ վասն աշխարհի աղաչեմ. այլ վասն նոցա զորս ետուրն ինձ, զի քո են. և որ ինչ իմ է, ամենայն քո է. եւ որ ինչ քո է, այն իմ է. և փառաւորեալ եմ 'ի նոսա։ Եւ ես ոչ եւս եմ յաշխարհի, և նոքա յաշխարհի են, և ես առ քեզ գամ. Հայր սուրբ, պահեա զնոսա յանուն քո, որով ետուրն ինձ. զի եղիցին մի՝ որպէս և մեք մի եմք։ Մինչ էի յաշխարհի ընդ նոսա, ես պահէի զնոսա յանուն քո՝ որով ետուրն ինձ. և պահեցի. և ոչ ոք 'ի նոցանէ կորեաւ, բայց որդին կորստեան, զի

գիրն լցցի։

Բայց արդ առ քեզ գամ. եւ զայս խօսիմ յաշխարհի, զի ունիցին զուրախութիւնն իմ

լիով յանձինս իւրեանց։ Ես ետու նոցա ըզբանն քո, և աշխարհս ատեաց զնոսա. զի չեն յաշխարհէ, որպէս եւ ես չեմ յաշխարհէ։ Ոչ զայս աղաչեմ զի բարձցես զնոսա յաշխարհէ, այլ զի պահեսցես զնոսա 'ի չարէ։ Յաշխարհէ աստի չեն, որպէս և ես չեմ յաշխարհէ։ Սուրբ արա զնոսա ճշմարտութեամբ քով, զի քո բանդ ճշմարտութիւն է։ Որպէս զիս առաքեցեր յաշխարհ, եւ ես առաքեցի զնոսա յաշխարհ. և 'ի վերայ նոցա ես սուրբ առնեմ զանձն իմ, զի եղիցին և նոքա սըրբեալք ճշմարտութեամբ։ Այլ ոչ վասն նոցա միայն աղաչեմ, այլ և վասն ամենայն հաւատացելոց բանիւն նոցա յիս. զի ամենեքին մի իցեն, որպէս դու Հայր յիս՝ և ես 'ի քեզ, զի և նոքա 'ի մեզ լիցեն. զի և աշխարհ հաւատասցէ եթէ դու առաքեցեր զիս։ Եւ ես զփառսն զոր ետուր ինձ՝ ետու նոցա, զի իցեն մի՝ որպէս և մեք մի եմք. ես 'ի նոսա, և դու յիս, զի եղիցին կատարեալք 'ի մի։ Եւ գիտասցէ աշխարհ՝ եթէ դու առաքեցեր զիս, եւ սիրեցի զնոսա որպէս դու զիս սիրեցեր։ Հայր, զորս ետուրն ինձ, կամիմ՝ զի ուր ես եմ, եւ նոքա իցեն ընդ իս. զի տեսանիցեն զփառսն զիմ, զոր ետուրն ցիս. զի սիրեցեր զիս յառաջ քան զլինելն աշխարհի։ Հայր

արդար, և աշխարհ զքեզ ոչ ծանեաւ. այլ ես զքեզ ծանեայ, և նոքա ծանեան՝ եթէ դու առաքեցեր զիս։ Եւ ծանուցի նոցա զանուն քո եւ ծանուցից, զի սէրն զոր սիրեցեր զիս՝ ՚ի նոսա լիցի, և ես ՚ի նոսա։ Զայս իբրեւ ասաց Յիսուս, ել աշակերտօքն հանդերձ յայնկոյս ձորոյն կեդրոնին՝ ուր էր պարտէզ, յոր եմուտ ինքն և աշակերտքն իւր։

Քարոզ։

Վասն ՚ի վերուստ խաղաղութեան եւ փրկութեան անձանց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն լսելի լինելոյ տեառն Աստուծոյ ձայնի պաղաչանաց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն քաւիչ և ներող լինելոյ Աստուծոյ ՚ի վերայ մեղաց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն թողլոյ մեզ զամենայն յանցանս մեր, ըզկամայ և զակամայ, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն զի մի՛ ընդ խստանս գտանիցիմք յաւուրն պատասխանատուութեան, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն հոգւոցն։ Եւ և։ Զանձինս մեր։ Ողորմեաց։

Աղօթք։

Եկեալ եմք երկրպագանել առաջի սուրբ փառաց աթոռոյ քոյ ՚ի խորանս սրբութեան քոյ. և արտասուալից հառաչանօք հայցեմք

'ի քէն, Տէր բարեգութ, զի ըն-
կալցիս զպաղատանս մեր՝ զոր մա-
տուցանեմք առաջի քոյ գթու-
թեանդ։ Քանզի ծառայս քո զոր
կոչեցեր յառաջնորդութիւն ժո-
ղովրդեան քում և 'ի սպասաւորու-
թիւն սրբոյ եկեղեցւոյ՝ հովուել
զժողովուրդս քո, ահա ըստ հրա-
մանի քում կատարեալ զժամանակս
իւր եկն առ քեզ։ Արդ, քաղցր և
բարերար Տէր, զպատարագս եւ
զնուէրս վասն մեղաց զոր մատու-
ցեալ է առաջի քո, և զյիշատակս
ննջեցելոց զոր 'ի վերայ սեղանոյդ
սրբոյ անուանդ քում կատարեալ
է, ընկալ 'ի հաճոյս քեզ. և ողոր-
մեա ըստ մեծի ողորմութեան
քում. և հոգւոյ սորա առաջնոր-
դեա 'ի յերկիր ուղիղ՝ որ տանի
'ի կեանսն յաւիտենից 'ի Քրիս-
տոս Յիսուս 'ի Տէրդ մեր. որում

վայելէ փառք իշխանութիւն և պատիւ այժմ և :

Խաղաղութիւն անձնեցուն :
Առաւօտոյ երկիրպագութեանց :

Լոյս արարածոց և փրկիչ աշխարհի, որ վասն մեղաւորաց խոնարհեցար յանճառ փառաց և մարմնացար յանարատ կուսէն. եկիր կամաւ 'ի չարչարանս խաչի, եդար 'ի գերեզմանի, մտեր 'ի մէջ դժոխոց, և զթշնամին կապեցեր յանլոյծ կապանս. յարեար 'ի մեռելոց և մեզ նորոգութիւն խոստացար 'ի միւսանգամ գալըստեանդ: Յիշեա՛ զծառայս քո զայս՝ որ 'ի սնոտի կենցաղոյս փոխեցաւ. և զքահանայութիւնս զոր կատարեաց յաշխարհի, ընկա՛լ քեզ 'ի հաճոյս. և տուր սմա բաժին ընդ արժանաւորս և ընդ սիրելիս անուանդ քում, որք ողջ

բութեամբ պաշտեցին զքեզ։ Եւ զոր ինչ յանցեալ իցէ բանիւք՝ կամ գործովք՝ կամ մտածութեամբ, թող սմա. քանզի դու ես ողորմած եւ անոխակալ Տէր, և քեզ վայել է փառք՝ իշխա։

Զօ՜ր կապանաց մարդկան լուծիչ որ կապեցար ընդ կապելոյն, զիս արձակեա յինքնակապէս մեղաց կապից դժոխայնոյն. որ ընդ մեղօք պարտաւորին կացեր անմեղդ 'ի յատենին. յորժամ փառօք գաս հայրենին մի դատեսցես զիս ընդ նոսին։

Պատկառանօք հինն Ադամայ որ ձաղեցար վասըն նորա, ջընջեա զամօթ մեղաց լրբին որով զերեսս իմ ծածկեցին. որ ներեցեր չար ծառային ածել ձեռօք քեզ ապտակին. հար ուժգնակի զդէմս չարին որպէս եւ զիս եհար ուժգին։

Զահըն լուսոյ յառաւօտին 'ի յուրբաթուն հընոյ զատկին, կայր առաջի դատաւորին ծառայն նըստէր 'ի յատեանին. 'ի հարցանել Պիղատոսի Տէրն ոչ անէր պատասխանի. զի

կանխասաց գիրքն լցցի, Եղէ ես մարդ որ
ոչ լսէ ։

Ռամկական դասք զինուորացն արկին համ-
դերձ նախատանաց, այնմ որոյ զգեստն է
լոյս փառաց իբրեւ զօթոց զինքեամբ արկան.
՚ի ծունր իջեալ կատակէին ընդգլուխն եղե-
գամբ հարկանէին. պսակ ՚ի փշոց բոլորէին
ընդփուշ մեղացըն բարձողին ։

Սոսկալին սերովբէից բառնայր ինքեամբ
ընդփայտ խաչին, մինչ ՚ի տեղի Գողգոթային
յորում եղեալ մարդն առաջին. Եւ տուն
ըմպել գինի զմռուռեալ և կերակուր լեղեա-
խառնեալ, որով զպտուղն դառն ճաշակ
փոխեալ մեզ քաղցր և անխորժակ ։

Վերնականքըն զարհուրեալ տեսին ընդ-
Տէրըն մերկացեալ, եւ ընդհանդերձըն բա-
ժանեալ պատմուճանին վիճակ արկեալ.
ընձեռուն և զոտսըն ծակեցին ըստ յայտնա-
պէս Դաւթեան ձայնին. ընդ փայտ խաչին
բեւեռեցին զմատունսն որ գրեաց ՚ի տախ-
տակին ։

Երգ. Թագաւոր փառաց Քրիստոս որ
ժամանեալ գաս ՚ի յերկնից. ՚ի վերայ
Թեւոց հողմոց քո հայրենի կերպա-

բանօք. եւ առանձնակ հրամաւ բանութեամբ մբ ընդքրիստոնէութիւն որդւոց մարդկան. ողորմ:

Հոգւոյն հանգուցելոյ: Քրիստոս որդի Ա.:

Եւ փոխանակ որէն դպին ամենայն քահանայքն. և ասա ամէն.

Հայր մեր որ յերկինս:

Եւ ասեն յարեւելեան կողմն՝ ասելով Շարական, ԱՁ:

Որ զանարատ բազուկս քո 'ի խաչին տարածեցեր Քրիստոս աստուած, եւ նշան յաղթութեան ետուր մեզ. տուր ըղկեաննըս մեր պահպանեա: Որ զաշխարհականացս բազկատարածութիւն խաչին քո Քրիստոս աստուած զաւազան զօրութեան ետուր մեզ. տուր: Որ ըզմեզ 'ի Ճաշակմանէ փայտին յանցանաց կենաց փայտիւն կենագործեցեր. տուր ըղ:

Եւ զարձուցեն զերես հանգուցելոյն դէպ յարեւմուտս:
Ասա տուն Սաղմոս ադրաձայն, ՃԻԳ:

Օգնութիւն է մեզ յանուն Տեառն. այն որ արար զերկինս եւ զերկիր:
Փոխ. Եթէ ոչ Տէր էր առ մեզ:

Աւետարան Օրհնի.

Խաղաղութեան ամենեցուն :

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Մատթէոսի : ԺԳ. 43.

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ :

Յայնժամ արդարքն ծագեսցեն իբրեւ զարեգակն յարքայութեան երկնից . որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ : Դարձեալ՝ նման է արքայութիւն երկնից գանձի ծածկելոյ յագարակի, զոր գտեալ մարդոյ՝ թաքոյց . եւ 'ի խընդութենէ անտի երթայ վաճառէ զամենայն ինչ զոր ունի, եւ գնէ զագարակն զայն : Դարձեալ՝ նման է արքայութիւն երկնից առն վաճառականի, որ խնդրիցէ մարգարիտս գեղեցիկս : Եւ գտեալ մի պատուական մարգարիտ՝ երթեալ վաճառեաց զամենայն զոր ինչ ունէր, եւ գնեաց զայն մարգարիտ : Դարձեալ՝ նման է արքայութիւն երկնից ուռկանի արկելոյ 'ի ծով՝ եւ յամենայն ազգաց ժողովելոյ . զոր՝ իբրեւ լցաւ՝ հանեալ 'ի ցամաք, եւ նըստեալ ժողովեցին զբարի բարին յամանս, եւ զխոտանն 'ի բաց ընկեցին : Այնպէս եղիցի 'ի կատարածի աշխարհիս . ելցեն հրեշտակք եւ մեկնեսցեն զչարս 'ի միջոյ արդարոց, եւ արկցեն զնոսա 'ի հնոց հրոյն . անդ եղիցի լալ եւ կրճել ատամանց : Ասէ ցնոսա Յիսուս . Իմա-

ցարո՞ւք զայս ամենայն։ Ասեն ցնա. Այո՛, Տէր։ Եւ նա ասէ ցնոսա. Վասն այսորիկ ամենայն դպիր աշակերտեալ արքայութեան երկնից, նման է առն տանուտեառն՝ որ հանէ 'ի գանձէ իւրմէ զնոր և զհին։

Քարոզ։

Վասն 'ի գիշերի և 'ի տուընջեան և յամենայն ժամու խօսել մեզ զբան Տեառն, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն չանկանելոյ մեզ 'ի փորձութիւն, որում ոչ կարեմք հանդուրժել, զՏէր աղա։
Վասն անբիծ և անդատապարտ կալ մեզ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի, զՏէր աղա։
Վասն առաջնորդելոյ մեզ 'ի նաւահանգիստն կենաց անվախճանից, զՏէր աղա։
Վասն արժանի լինելոյ մեզ վերին կոչմանն եւ երկնից արքայութեանն, զՏէր աղա։
Վասն հոգւոցն։ Եւ ևս։ Զանձինս մեր։ Ողորմեա։

Աղօթք։

Աստուած հոգւոց եւ ստեղծիչ մարմնոց, Տէր եւ կենդանեաց և յարութիւն մեռելոց։ Աստուած, 'ի քէն արձակին հոգիք, և քո հրամանաւդ կառավարին մարմինք։ Հաստատեցեր զմարդն շը-

նորհօք, եւ ստեղծեր զնա ողորմութեամբ։ Բանդ քո կարգեաց զարարածս, և կազմեաց զաշխարհըս։ Զամենայն ինչ արարեր վասն մարդոյ, և զմարդն 'ի փառս Աստուծոյդ։ Գեղեցիկ կերպարանօք նկարեցեր զմարդն առաջին, զոր հաստատեցեր և արարեր կենդանի և անմահ, և կացուցեր տէր ամենայնի։ Դարանակալ եղեւ թշնամին արդարութեան. խաբեալ ընկէց 'ի փառացն եւ 'ի կենացն. և եհան 'ի դրախտէն փափկութեան։ Եկն միածին Որդիդ քո սիրելի, եւ զգեցաւ զմարմին պարտաւոր, և նորոգեաց զնա 'ի կեանս. զկործանեալն կանգնեաց, և զմահկանացուն անմահ արար, զթշուառացեալն փառաւորեաց, և նստոյց ընդ աջմէ Հօրդ իւրոյ։ Քանզի ընդ ունկն լսելեացն եմուտ

մահ, և ընդ ունկն լսելեացն ծագ-
եաց կեանք. ընդ ունկն Եւայի
բարբառ մահու. և ընդ ունկն
Մարիամու աւետիք կենաց: Թա-
գաւորեաց մահ յանցանօք, թա-
գաւորեցին կեանք շնորհօք. յան-
հնազանդութենէ եմուտ մահ,
և 'ի հնազանդութենէ գալուստ
կենաց. ժպրհեցաւ և յանցեաւ
Ադամ, զի եղեւ ցանկացող աս-
տուածութեան. աստուածու-
թեան ոչ եհաս, և յիւրոցն եւս
անկաւ: Ի մեղս մեր մեռանելովք,
և ողորմութեամբ քով յառնեմք.
'ի յանցանս մեր եղծանելովք, և 'ի
կամս քո նորոգելովք: Լուեալ զա-
գարին ամենայն մարմինք. իջանեն
'ի հող և ապականին. սերմանին
'ի հող՝ նմանութեամբ սերման-
եաց երկրի, և սպասեն անձրեւացն
մեծի. զի երկնեն խորոց զբոյս յերկի-

րէ ։ Վերացան սուրբքն յերկրէ 'ի բարձունս, և մնան մեղաւորքն յերկրի. արդարքն վայելեն 'ի փառըս և 'ի կեանս, և մեղաւորքն հաշին և մաշին 'ի տանջանս ։ Արդ, յորժամ այս ամենայն լինի, դու, բարերար Աստուած, տուր ծառայիս քո (այս անուն) հանգուցեալ քահանայիս, զի յարիցէ աչալըրջութեամբ երեսաց, եւ կացցէ ընդ աջմէ քումմէ և ժառանգեսցէ զարքայութիւնդ՝ 'ի վայելել զանսպառ ուրախութիւնսդ ընդ սուրբս քո՝ և ընդ նոսին փառաւորել զամենասուրբ զԵրրորդութիւնդ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն ։

[illegible]

տուողն օրինաց, զոր ոչ տեսին աչքըն կու-
րաց բայց 'ի միոյն յուսմնակաց:

Բուպէից արեգականն զոխուն սրամբ գիշերա-
նման, զխստութերըն քօղ արկ մերկութեան
զի մի տեսցէ ակն անարժան. 'ի մեջօրեայն
նշանմանցն, յորժամ Ադամ մեղօք մեռաւ.
'ի յիններորդն 'ի լոյս դարձաւ, յորժամ մա-
հուամբ մահըն լուծաւ:

Ցօղէր արտօսրը ցաւագին մայր Տեառն, որ
կայր մերձ առ խաչին, յորժամ լսէր ընդ-
ծարաւին բարբառելոյ Որդւոյ միածնին. Եւ-
տուն քացախ խառնեալ լեղի այնմ՝ որ բըղ-
խեաց գետ յաղթենի, եւ 'ի վիմէն վըտակ
բարի անբեռյց տոհմին գաղթնացողի:

Իջուցեալ յերրորդ ժամու ծնին զմիոլս
նախնւոյ մօրն Եւային, 'ի վեցն անկեալ մարդն
առաջին հաւանական բանիւ նորին. 'ի սոյն
ժամու Տէրն 'ի խաչին զի քաւեսցէ զմեղս
նոցին. Եւ յորժամ եկ Ադամըն հին, եդ
զաւազակն 'ի մէջ դրախտին:

Փորեալ բարբառ ընդ իմ ելի ելի առ Հայր
գոչէր, զհոգին կամաւ չոր աւանդէր, զհո-
գիս մարդկան նոյն ընծայէր. Երկիր հի-
մամբք սասանեցաւ, եւ վարագոյրն ընդ մէջ

Digitized by Google

հերձաւ, վէմք 'ի յինքեանց պատառեցան,
Եւ գերեզմանք մահու բացան։

Քաւրոզի 'ի սքանչելեացս Աստուած մարմնով վասն իմ խաչեալ, մերով բնութեամբքս մեռանի, Աստուած անմահ խոստովանի. կրկնավորանկ կարգին անգերբը եկեղեցի իւր հաստատի. ջրովըն մաքրի, զարիւնն ըմպէ, զՈրդի ընդ Հօր փառաւորէ։

Երգ. Զարհուրեցան զօրք երկնայինն յորժամ տեսին զՏէրդ 'ի խաչին. արեգակն լոյս քող արկեալ և լուսն լուսանին նըւաղեցաւ. յահեղ փառացն աստուածորդւոյդ խաւար եղեւ ընդ ամե- գերս. ողոր։

Հոգւոցն հանգուցելոց։ Քրիստոս որդի Ա.։

Եւ փէտանագըէն ըզքին ամենայն քահանայքն. և ապա ասէն.
Հայր մեր որ յերկինս։

Եւ ապա ասեն 'ի կողմն հիւսիսոյ՝ ասելով
Շարական խաչի, Ակ։

Խաչ քո եղեւ մեզ ապաւէն բոցանիշ փայլմամբն իւրով. խորտակեաց ըզթըշնամին, եւ ելոյծ ըզզաստամնիք անուանեալ

փայլողն կե՛նաց ՚ի փրկութի՛ւն ամենեցուն։ Վերստեա՛ն ցնծան երկի՜նք, եւ երկիր զուարթանայ ընդ յայտնիլ սրբոյ խաչին սե-ռակնաձեւ քառաթեւեա՛ն, որ զաշխա՛րհս լուսաւորեա՜ց արեգա՛կնակերպ ճառագայ-թիւք։ Ցնծացա՛ն Երուսաղէ՜մ, բերկրեցան հա՛ւատացեալք, նորահրաշ զարդարեցան, քանզի՛ տեսին զյա՛ղթող նշա՛նն. արարա՛ծք ամենա՜յն ՚ի լուսոյն պայծա՜ռացա՛ն։

Եւ դարձուցեալ զերեսն դէպ ՚ի հարաւ ։
Եւ ասեն Սաղմոս ողբաձայն, ՃԽԵ ։

Երանի ա՜զգի՛ որո՛ւմ տէր Աստուա՛ծ Յա՜կո-բա՛յ օգնա՛կա՛ն է նորա՛. և յոյս նորա ՚ի տէր Աստուած է ։ Փոխ. Օրհնեա՛, անձն իմ, զՏէր ։

Ալէլուիա Օրթի ։
Խաղաղութիւն ամենեցուն ։
Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Մարկոսի ։ ԺԳ . 32 ։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ ։

Այլ վասն աւուրն այնորիկ և ժամու ոչ ոք գիտէ, ո՛չ Հրեշտակք յերկինս եւ ո՛չ Որդի, բայց միայն Հայր ։ Զգոյշ եղերուք, հսկեցէք և կացէք յաղօթս. զի ո՛չ գիտէք երբ ժամն

նակն իցէ։ Որպէս այր մի գնացեալ 'ի տար աշխարհ, թողուցու զտուն իւր, եւ տացէ ծառայից իւրոց իշխանութիւն, և իւրաքանչիւր զգործ իւր, եւ դռնապանին պատուէր տացէ՝ զի արթուն լինիցի։ Արդ արթուն կացէք, զի ոչ գիտէք երբ տէր տանն գայցէ, յերեկորեայ, եթէ 'ի մէջ գիշերի, եթէ 'ի հաւախօսի, եթէ ընդ առաւօտս. գուցէ եկեալ յանկարծակի՝ գտանիցէ զձեզ 'ի քուն։ Բայց զոր ձեզդ ասեմ, ամենեցուն ասեմ՝ արթուն կացէք։

Քարոզ։

Վասն ուղղելոյ զգնացս մեր 'ի ճանապարհս խաղաղութեան, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն ցրելոյ 'ի մէնջ զամենայն խորհուրդս չարին, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն պարգեւելոյ մեզ առողջ խորհուրդս և առաքինի վարս, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն պահելոյ զմեզ ընդ հովանեաւ ամենազօր աջոյն իւրոյ, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն խորտակելոյ զհակառակորդն վաղվաղակի ընդ ոտիւք մերովք, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն հոգւոցն։ Եւ եւս։ Զանձինս մեր։ Ողորմեա։

Աղօթք։

Օրհնեալ ես արդարադատ և ո-

ղորմած Աստուած. միայն անօ-
խակալ և բարեգութ. որ յակ-
նարկելդ քո հաստատեցան հի-
մունք երկրի: Քո ձեռամբդ արա-
րեր զմարդն, և քո նախախնամու-
թեամբդ իշխան եւ տէր կացու-
ցեր զնա 'ի դրախտին փափկու-
թեան: Սակայն չարին մախացեալ
ընդ փառս պատուին զոր 'ի քէն
ընկալաւ, եհեղ 'ի նա զթոյնս դառ-
նութեան, և խաբմամբ օձաջան
պատրանօքն ետ 'նմա ճաշակել 'ի
ծառոյն գիտութեան. որով մեր-
կացեալ 'ի լուսեղէն փառացն զա-
նիծից եւ զցաւոց ժառանգեաց
զկեանս: Իսկ դու յառաջատես
եղեալ՝ հրամայեցեր մահու փո-
խել զնա 'ի զազրալից կենցաղոյս.
որպէս զի մի՛ անմահ լիցի չարու-
թիւնն, որ 'ի մեզ սերմանեցաւ:
Ըստ նոյնոյ օրինակի և սպասաւոր

սրբոյ սեղանոյ քոյ փոխեցաւ ահա առ քեզ՝ ըստ կէտի սահմանադրութեան քոյ։ Եւ այժմ աղաչեմք զքեզ, տէր Աստուած մեր, կցորդ լեր և մխիթարիչ ծառայիս քոյ (այս անուն) հանգուցեալ քահանայիս. զի դու ես կեանք և յարութիւն. զի եթէ մինչ ոչն էր՝ արարեր, զիա՞րդ եղծանես զպատկեր կերպարանաց քոց։ Աղաչեմք զքեզ, Տէր, նորոգեա զծառայս քո. զի վայելէ իսկ Թագաւորիդ նորոգել զպատկեր իւր հնացեալ. նորոգեա՛, Տէր, զպատկեր քո որ հնացեալ է 'ի մեղս. զի մեծ են այս երախտիքս քան զառաջին պարգևսն քո. զի անդ հաստատելով հաստատեցեր, և աստ զհնացեալս նորոգես։ Որպէս զի գտեալ սորա զմեծ զողորմութիւն 'ի քէն՝ հանցէ զօրհնութիւն և

զփառս Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն
սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւի-
տեանս յաւիտենից. ամէն:

Նորոգո՜ղ տիեզերաց որ զգեցուցեր մեզ լոյս փառաց, որկար ըզքեւ 'ի զինուորաց քըղամիդ կարմիր նահատակաց. մերկեա յինէն ըզքուրձ մեղաց, զարդարանդին արեամբ ներկած. եւ ըզգեցո զուրախութեան ըզպատմուճանն իմ զանձին:

Երկնաւո՜ր Թագաւորիդ 'ի ծունր իջեալ խաղ առնէին, ծածկեալ ըզգլուխդ կըռփէին, և եղեգամբ հարկանէին. եւ զիմ անկեալ մինչ 'ի գետին 'ի հնազանդել կամաց չարին, մի Թողուցուս խաղալ ոսոխին, այլ կանգնեսցես զիս վերըստին:

Բազմեալ բոլորըրդ քո մարմին յետ մերձեցեալ դատաւորին, սաստիկ էառ զհարուած զա-նին վասըն գանից նախատանգծին. զիս որ յոտից մինչեւ ցըգլուխ ցաւօք նեղիմ անհընարին, առողջացո դարձեալ կըրկին որպէս շնորհօք յաւազանին:

Արքայափայլ պըճնեալ զարդուն զոր զգեցուցեր Ահարոնին, փոխանակ պըսակ 'ի փշոյ

եղեն մերձաւորք այդւոյն Իսրայէլին․ ընդ մեզ մեղաց հանցելոց յիշեա զոր յոր եհար իմ թշնամին․ Եւ ողջացո զխոյթեալ վէրին, զոր ասլէք մեղացըն ընկեցին։

Երգ․ Ուրախացան ազգք մարդկան յորժամ լուան զքո յարութիւնդ․ Նորափետուր զարդարեցան ՚ի յարութեան սուրբ միածնիդ․ Ողոր։

Հոգւոցն հանգուցելոց։ Քրիստոս որդի Աս։

Եւ փոխանակ երգին ասեն այս քահանայքն․ և ապա ասէն․

Հայր մեր որ յերկինս։

Եւ տանին ՚ի կողմն հարաւոյ՝ ասելով Շարական խաչի, ԲՁ։

Այսօր խորհուրդ պատուական փայտ խաչին աւանդեցաւ ՚ի Գողգոթա ՚ի ձեռն աստուածասէր դըշխոյին․ Եկայք հաւատացեալք երկրպագեսցուք աստուածային սուրբ նշանիս։ Այսօր ընծայէ Գողգոթայ ըղձանձկեալն ՚ի յերկրի, վերաբերեալ անուշահոտ խընկովք ՚ի ձեռն երանելւոյն Յուդայի․ Եկայք հաւատ։ Այսօր ՚ի ձեռըն փըրկանըն սուրբ խաչին կենդանարարի արտասունին մեռելոց, և ողբոց տատանեալ ըղկործան-

տաւաղն օրհնանաց, զո՛ր ոչ տեսին ա՛գգըն կու-
րանց բայց ՚ի միոյն յաւա՛զակաց:

Բո՛պէից արեգա՛կանն զտիւն առա՛ր գիշերա-նմա՛ն, զխստուե՛րըն քօղ արկ մե՛րկութեանն զի մի տեսցէ ա՛կն անարժա՛ն. ՚Ի մէջօրեայն նըսեմացա՛ւ, յորժամ Ա՛դամ մեղօք մեռա՛ւ. ՚Ի յիններորդն ՚ի լո՛յս դարձաւ, յորժա՛մ մա-
հուամբ մա՛հըն լուծա՛ւ:

Ցօղէր արտօսըր ցա՛ւագին մայր Տեառն, որ կա՛յր մերձ առ խաչին, յորժամ լըսէր ըղ-ձա՛րաւին բարբառելոյ Ի՛ւր միածնին. Ե՛-տուն քացա՛խ խառնեա՛լ լե՛ղի այնմ՝ որ ըղ-խեա՛ց գետ յա՛ղենի, եւ ՚ի վիմէն վըտա՛կ
բարի ա՛րբեցոյց տոհմին դա՛ռնացողի:

Խօ՛ւծեալ յերրորդ ժամու օ՛ձին զմիտըս նախնւոյ մօրն Եւայի՛ն, ՚ի վեցն անկեալ մա՛րդն առաջին հաւա՛նական բա՛նիւ նորին. ՚Ի այն ժամու Տէրն ՚ի խա՛չին զի քաւեսցէ զմեղըս նոցին. եւ յորժամ Ե՛լ Ա՛դամըն հին, եդ
զա՛ւազակն ՚ի մէջ դրախտին:

Փա՛րելի՜ բարբառ ընդ իմ էլի էլի՛ առ Հայր գոչէր, զհոգին կամաւ Հօր աւանդէր, զհո-գի՛ս մարդկան նոյն ընծայէր. Ե՛րկիր հի-մամբք սասանեցա՛ւ, և վարագոյրն ընդ մէջ

Digitized by Google

հերձաւ, վէմք 'ի յինքեանց պատառեցան,
Եւ գերեզմանք մահու բացան:

Քաւրոզի 'ի սքանչելեացս Աստուած մարմ-նով վասն իմ խաչեալ, մերով բնութեամբըս մեռանի, Աստուած անմահ խնամողանի. կըրկնավըստանկ կողըն աղբերըք եկեղեցի իւր հաստատի. Ջրովըն մաքրի, զարիւնն ըմպէ, զՈրդի ընդ Հօր փառաւորէ:

Երգ. Զարհուրեցան զօրք երկնայինն յորժամ տեսին զՏէրդ 'ի խաչին. արե-գակն լոյս քող արկեալ եւ լոյս լուսա-նին նըւաղեցաւ. յահեղ փառաց աստ-ուածորդւոյդ խաւար եղեւ ընդ ամե-զերս., ողոր:

Հոգւոյն հանգուցելոց: Քրիստոս որդի Ա:

Եւ փոխանակ երգին ղերին ամենայն ժամանակին. Եւ ապա ասէն.

Հայր մեր որ յերկինս:

Եւ ապա ասեն 'ի կողմն հիւսիսոյ՝ ասելով
Շարական խաչի, Ակ:

Խաչ քո եղիցի մեզ ապաւէն բոցանիշ փայլմամբն իւրով. խորտակեաց ըզթըշնա-մին, եւ եղեւ ըզգաստանիք անուանեալ

մայրըն կենաց ՚ի փրկութիւն ամենեցուն։ Վերաւորեալ ցընծան երկինք, եւ երկիր ծաղկախանայ ընդ յայտնիլ որդոյ խաչին ան-ակնածելի քահանայութեան, որ զաշխարհս լուսաւորեաց աստուածգիտական ճառագայ-թիւք։ Ցընծացաւ Երուսաղէմ, բերկրեցան հաւատացեալք, նորահրաշ զարդարեցան, քանզի տեսին զյաղթող նշանն. արարածք ամենայնք ՚ի լուսոյն պայծառացան։

Եւ դարձուցեալ զխաչն դէպ ՚ի հարաւ։
Եւ ասեն Սաղմոս ազգաձայն, ձյն Ե։

Երանի ազգի որում տէր Աստուած Յակո-բայ օգնական է նորա. և յոյս նորա ՚ի տէր Աստուած է։ Փոխ. Օրհնեա, անձն իմ, զՏէր։

Ալէլուիա Օրթի։
Խաղաղութիւն ամենեցուն։
Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Մարկոսի։ ԺԳ. 32։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ։

Այլ վասն աւուրն այնորիկ և ժամու ոչ ոք գիտէ, ոչ հրեշտակք յերկինս եւ ոչ Որդի, բայց միայն Հայր։ Զգոյշ եղերուք, հսկեցէք և կացէք յաղօթս. զի ոչ գիտէք երբ ժամա-

նակն իցէ։ Որպէս այր մի գնացեալ 'ի տար աշխարհ, թողուցու զտուն իւր, եւ տացէ ծառայից իւրոց իշխանութիւն, և իւրաքանչիւր զգործ իւր, եւ դռնապանին պատուէր տացէ՝ զի արթուն լինիցի։ Արդ արթուն կացէք, զի ոչ գիտէք երբ տէր տանն գայցէ, յերեկորեայ, եթէ 'ի մէջ գիշերի, եթէ 'ի հաւախօսի, եթէ ընդ առաւօտս. գուցէ եկեալ յանկարծակի՝ գտանիցէ զձեզ 'ի քուն։ Բայց զոր ձեզդ ասեմ, ամենեցուն ասեմ՝ արթուն կացէք։

Քարոզ։

Վասն ուղղելոյ զգնացս մեր 'ի ճանապարհս խաղաղութեան, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն ցրելոյ 'ի մէնջ զամենայն խորհուրդս չարին, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն պարգեւելոյ մեզ առողջ խորհուրդս և առաքինի վարս, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն պահելոյ զմեզ ընդ հովանեաւ ամենազօր աջոյն իւրոյ, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն խորտակելոյ զհակառակորդն վաղվաղակի ընդ ոտիւք մերովք, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն հոգւոցն։ Եւ եւս։ Զանձինս մեր։ Ողորմեա։

Աղօթք։

Օրհնեալ ես արդարադատ և ո-

ղորմած Աստուած. միայն անո-
խակալ և բարեգութ. որ յակ-
նարկելդ քո հաստատեցան հի-
մունք երկրի: Քո ձեռամբքդ արա-
րեր զմարդն, և քո նախախնամու-
թեամբդ իշխան եւ տէր կացու-
ցեր զնա 'ի դրախտին փափկու-
թեան: Սակայն չարին մախացեալ
ընդ փառս պատուին զոր 'ի քէն
ընկալաւ, եհեղ 'ի նա զթոյնս դա-
նութեան, և խաբմամբ օձաջան
պատրանօքն ետ նմա ճաշակել 'ի
ծառոյն գիտութեան. որով մեր-
կացեալ 'ի լուսեղէն փառացն՝ զա-
նիծից եւ զցաւոց ժառանգեաց
զկեանս: Իսկ դու յառաջատես
եղեալ՝ հրամայեցեր մահու փո-
խել զնա 'ի զազրալից կենցաղոյս.
որպէս զի մի՛ անմահ լիցի չարու-
թիւնն, որ 'ի մեզ սերմանեցաւ:
Ըստ նոյնոյ օրինակի և սպասաւոր

սրբոյ սեղանոյ քոյ փոխեցաւ ահա առ քեզ՝ ըստ կէտի սահմանադրութեան քոյ։ Եւ այժմ աղաչեմք զքեզ, տէր Աստուած մեր, կցորդ լեր և մխիթարիչ ծառայիս քոյ (այս անուն) հանգուցեալ քահանայիս. զի դու ես կեանք և յարութիւն. զի եթէ մինչ ոչն էր՝ արարեր, զիա՞րդ եղծանես զպատկեր կերպարանաց քոց։ Աղաչեմք զքեզ, Տէր, նորոգեա զծառայս քո. զի վայելէ իսկ Թագաւորիդ նորոգել զպատկեր իւր հնացեալ. նորոգեա՛, Տէր, զպատկեր քո որ հնացեալ է 'ի մեղս. զի մեծ են այս երախտիքս քան զառաջին պարգևսն քո. զի անդ հաստատելով հաստատեցեր, և աստ զհնացեալս նորոգես։ Որպէս զի գտեալ սորա զմեծ զողորմութիւն 'ի քէն՝ հանցէ զօրհնութիւն և

Digitized by Google

զփառս Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյդ սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Նորոգո՛ղ տիեզերա՛ց որ զգեցուցե՛ր մեզ լոյս փառա՛ց, ա՛րկար ընդ քեւ 'ի զինուորա՛ց քղամիդ կա՛րմիր նա՛խատանաց. մե՛րկեա յինէ՛ն ըզքո՛ւրձ մե՛ղաց, ըզբոսորանագի՛նս արեամբ ներկած. Եւ ըզգեցո զուրախալին ըզպատմուճանն իմ զառաջի՛ն։

Երկնաւո՛ր Թագաւո՛րերդ 'ի ծունր իջեա՛լ խաղ առնէ՛ին, ծածկեա՛լ ընդ լուխո՛ղ կրո՛փէ՛ին, և եղե՛գամբ հարկանէ՛ին. Եւ զիմ անկեա՛լ մինչ 'ի գե՛տին 'ի հնազա՛նդե՛լ կամա՛ց չարի՛ն, մի՛ թողուցուս խա՛ղա՛լ ատելեաց, այլ կանգնեցես զիս վե՛րըստի՛ն։

Յօժարեա՛լ բոլո՛րըղդ քո՛ մա՛րմին յետ վըճռոյ՛ն դատաւորի՛ն, սաստիկ էառ զհա՛րուած գա՛նի՛ն վասն՛ն զանցից նա՛խաստեղծի՛ն. զի՛ս որ յոտից մինչե՛ւ ցգլու՛խ ցաւօք նե՛ղիմ անհնարի՛ն, առողջացո դարձեա՛լ կրկին որպէ՛ս շնորհօք յա՛ւագանի՛ն։

Ամենակա՛լդ պըրծնեա՛լ զմա՛րդո՛ւն զոր զգեցուցե՛ր Ա. հարծե՛ալի՛ն, փոխանակ պըրսակ 'ի փշո՛ց

եդին մշակք այգւոյն Իսրայէլին · ընդփուշ մեղաց հանցեն յեղեկն զոր յետ եհար իմ Թըշնամին · Եւ ողջացո զխայթուած վէրին , զի ապէք մեղացըն ջնջեցին :

Երգ · Ուրախացին ազգք մարդկանն յորժամ լըւան զքո յարութիւնդ · նորափետուր զարդարեցան 'ի յարութեան սուրբ միածնիդ · ձղոր :

Հոգւոյն հանգուցելոց : Քրիստոս որդի Ա :

Եւ փէտանագրեն ըզբին ամենայն թահանայքն · եւ ապա ասեն ·

Հայր մեր որ յերկինս :

Եւ տանին 'ի կողմն հարաւոյ՝ առնելով Շարական խաչի, ԲՁ :

Այսօր խընդրի պատուական փայտ խաչին աւանդեալն 'ի Գողգոթա 'ի ձեռն ստուածամէր դըշխոյին · Ծնկայք հաւատացեալք երկրպագեսցուք ստուածային սուրբ նըշանին : Այսօր ընծայէ Գողգոթայ ընծանծեալն 'ի յերկրի , վերաբերեալ անուանհոտ խընկովք 'ի ձեռն երանելւոյն Ցուդայի · Ծնկայք հաւատ : Այսօր 'ի ձեռայն փըրկական սուրբ խաչին կենդանարարի պատուականն ձեռնեալ , եւ ողջայն ստուածոյ ընկալծա-

Նմա՛ն իւր. ի՛սկ մե՛ք Քրիստոսի հաւատա-ցեալք երկրպագեմս ։

Եւ գործոցն զերեան գէպ ՚ի հիւսիսս ։
Եւ ասէ Սաղմոս ոգբաձայն, ՃԼԸ ։

Ա՛նդ պատրաստեա՛ց Տէ՛ր զօ՛րհնութի՛ւն, և՛ւ ըզկեա՛նսըն յաւիտենից ։
Փոխ. Զի՞ բարի կամ զի՞ վայելուչ, զի բնա-կին եղբարք ՚ի միասին ։

Ալէլուիա Օրթի ։
Խաղաղութիւն ամենեցուն ։
Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Ղուկասու ։ ԻԲ. 24 ։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ ։

Եղեւ և հակառակութիւն ՚ի մէջ նոցա, թէ ո՛վ ՚ի նոցանէ համարեսցի մեծ ։ Եւ նա ասէ ցնոսա. Թագաւորք ազգաց տիրեն նոցա, և որ իշխենն նոցա՝ բարերարք կոչին. այլ դուք ոչ այնպէս. այլ որ մեծն է ՚ի ձեզ՝ եղիցի իբրեւ զկրտսերն, և առաջնորդն իբրեւ զսպասաւորն ։ Ո՞վ է մեծ, բազմեալն՝ եթէ սպասաւորն. ո՞չ ապաքէն բազմեալն. բայց ես եմ ՚ի միջի ձերում իբրեւ զսպասաւոր ։ Եւ դուք էք՝ որ ցանդ կայիք ընդ իս ՚ի փորձութիւնս իմ. եւ ես ուխտեմ ձեզ՝ որպէս և Հայր իմ

ուխտեալ ինձ զարքայութիւն. զի ուտիցէք
եւ ըմպիցէք 'ի սեղան իմ յարքայութեանն
իմում, եւ նստիցիք յերկոտասան աթոռ՝
դատել զերկոտասան ազգ Իսրայէլի։

Քարոզ։

Վասն գտանելոյ մեզ զշնորհս և զողորմութիւն
'ի բարերար Տեառնէ մերմէ, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն փրկելոյ զմեզ 'ի զրպարտութենէ մարդ-
կան և յորոգայթից սատանայի, զՏէր աղ։
Վասն ամենայն անձանց քրիստոնէից եւ տանց
հաւատացելոց, զՏէր աղ։
Վասն որք 'ի լերինս յայրս և 'ի փապարս բնա-
կեալ են սուրբ հարքն մեր, զՏէր աղ։
Վասն որք սաղմոսիւք եւ օրհնութեամբ կա-
տարեն զամենայն ժամանակս կենաց իւրեանց,
զՏէր աղ։
Վասն հոգւոցն։ Եւ եւս։ Զանձինս մեր։ Ողորմեաց։

Աղօթք։

Օրհնեալ ես տէր Աստուած ա-
մենակալ արարիչ ամենայն արա-
րածոց, դատաւոր կենդանեաց և
մեռելոց. որ իշխանդ ես հոգւոց
և մարմնոց։ Որ մարդասիրապէս
գթացար 'ի տկարութիւնս, եւ

յայց ելեր մեզ կորուսելոցս. մե-
րբստին կանգնեցեր զմեզ 'ի գլու-
մանէ մեղաց մերոց. եղեր զմրչ-
նամին 'ի ներքոյ ոտից մերոց:
Խաչեալ 'ի վերայ փայտին կենաց՝
և խաչակցեալ զհնութիւնս մեր
սա 'ի հերքումն ամենաչար պատ-
րողին՝ իջեր 'ի գերեզման. սու-
րբեցեր զդժոխս. եղեր առաջին
պտուղ ննջեցելոց քոյով աստուա-
ծահրաշ յարութեամբդ. եւ մե-
րածեր զատուերանստեալքս 'ի
խաւարի. զմահկանացուս անմա-
հացուցեր յուսով 'ի ձեռն կեն-
սաքեր յարութեան քոյ: Ընկալ
և այժմ զհոգի ծառայիս քոյ (այս-
անուն) քաղաքացիս 'ի բարի, և դա-
սաւորեա ընդ սուրբս քո: Թող
սմա, Տէր ողորմած, զյանցանս սորա
զկամայ եւ զակամայ. զի դու ես
քաւիչ մեղաց մերոց և կատարիչ

խնդրուածաց, և ապաւէն յուսացելոց քոց։ Լուր մեզ, Տէր, և ընկա՛լ զհոգի հանգուցելոյս մերոյ քոյով գթութեամբ. և գրեա՛ զյիշատակ սորա անմոռաց յիշմամբ առաջի սուրբ փառաց աթոռոյ քոյ. զի սրբեալ ՚ի մեղաց՝ սուրբ սրտիւ և անկեղծ հաւատով՝ արդարութեամբ և անբըծութեամբ արժանի եղիցի երկնաւոր պարգևացդ ընդ ամենայն սուրբս քո. և ընդ նոսին գոհանալով փառաւորեսցէ զքեզ ընդ Հօր և ընդ սրբոյ Հոգւոյդ. այժմ և միշտ և յաւի։

Ծառան ընկեա՛լ քեզ ծնրադրեմ և աղաչանօքն ՚ի ծառայութին. սրբեէր կամսա զի քաղցրացին ձայնակք պղտուղյն գաճնաւգուներն. ըղղանաւթիւն թիւնաւարին զար ՚ի մանսանուա հողւոյս արկջն, հեղեղեա՛ ՚ի բաց հանդերձ սովին, և քանգգրմացի սէր քո ՚ի սմին։

Սրե°ղնեալ ծառոյ մահաբերին այնմ որ
բուսաւ ՚ի մէջ դրախտին, փոխան բարձեր
ընդփայտ խաչին, ՚ի Գողգոթա հաներ տեղին.
զիմ սու ՚ի մեղս անկեալ զոգի և ծանրագոյն
բարձող բեռին, բարձ ՚ի յուսոյդ ըստ ոչխա-
րին, հան ՚ի յերկինս յուխտեալ տեղին ։

Ի° յուրբաթու ժամ երրորդին բեւեռեցար
Տէր, ՚ի խաչին. լուծեր զկապանս նախաստեղ-
ծին, և կանգնեցեր ըզթըշնամին. զնս ամրացո
ընդ հովանեաւ կենդանարար քո նշանին.
եւ ՚ի ծագելն յարեւելից լուսաւորեա լու-
սով նորին ։

Ե°րանեալ աւազակին բացեր ըզդուռն ա-
դին դրախտին. ըստ հաւատոյ սրտի նորին
կատարեցեր զխնդրելին. տուր և ինձ, Տէր,
ընդ նմին լսել ըզնոյն պատասխանին.
այսօր ընդ իս լինես յադին ՚ի հայրենիս քո
առաջին ։

Երգ. Ա°հեղ խորհրդոյ քահանայիցն
բանականաբան կոյն ՚ի բեմին. առաջին
սուրբ սեղանոյն հուր չէջին խաւար
մերժի. տարածեալ հոգիքն ուրախա-
նան զի թողութին մեղաց լինի. օրհն։
Հոգւոցն հանգուցելոց ։ Քրիստոս որդի Ա. ։

Եւ փոխանորդքն դպիրն ամենայն քահանայքն. և ապա ասեն.

Հայր մեր որ յերկինս:

Եւ ասեն յարևմտից կողմն՝ ասելով Շարական խաչի, Բկ:

Խաչըն կենարար որ եղեւ մեզ փրկութիւն. սովաւ ամենեքեան ըզքեզ բարեբանեմք: Որ 'ի հօրէ լուսոյ լոյս ճառագայթեալ 'ի յերկիր, և գունազան զօրութեան հաւատացելոց. սովաւ: Որ լուսափայլ ծաղկամբ հրաշափառապէս մեզ ցուցաւ 'ի յօգնութիւն ընդդէմ թշնամւոյն. սովաւ:

Եւ դարձուցեն զերեսն դէպ յարևելս:

Եւ ասեն Սաղմոս ողբաձայն, ՃԼԳ:

Օրհնեսցէ զձեզ Տէր 'ի Սիօնէ. այն որ բնակեալն է յԵրուսաղէմ: Փոխ. Ա՛ստ օրհնեցէք":

Ալէլուիա Օրթի:

Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Յովհաննու: Զ. ԼԵ:

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս:

Ասէ ցնոսա: Ես եմ հացն կենաց, որ գայ

առ իս՝ ոչ քաղցիցէ, եւ որ հաւատայ յիս՝ ոչ երբէք ծարաւեսցի։ Այլ ասացի ձեզ՝ եթէ տեսէք զիս, և ոչ հաւատայք։ Զամենայն զոր տայ ինձ Հայր՝ առ իս եկեսցէ, և որ գայ առ իս՝ ոչ հանից արտաքս։ Զի իջի ես յերկնից՝ ոչ զի զկամս իմ արարից, այլ զկամս այնորիկ որ առաքեացն զիս։ Այս են կամք Հօր իմոյ որ առաքեացն զիս, զի զամենայն զոր ետ ցիս Հայր՝ ոչ կորուսից 'ի նմանէ, այլ յարուցից զնա յաւուրն յետնում։ Այս են կամք Հօր իմոյ, զի ամենայն որ տեսանիցէ զՈրդի եւ հաւատայցէ 'ի նա, ընկալցի զկեանսն յաւիտենականս. եւ ես յարուցից զնա յաւուրն յետնում։

Քարոզ։

Վասն 'ի վերուստ խաղաղութեան եւ փրկութեան անձանց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն լսելի լինելոյ տեառն Աստուծոյ ձայնի աղաչանաց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն քաւիչ և ներող լինելոյ Աստուծոյ 'ի վերայ մեղաց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն թողլոյ մեզ զամենայն յանցանս մեր, ըզկամայ և զակամայ, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն զի մի' ընդ խոտանս գտանիցիմք յաւուրն պատասխանատուութեան, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն հոգւոցն։ Եւ ևս։ Զանձինս մեր։ Ողորմեա։

Աղօթք։

Ցոյս կենաց և ընդունող աղօթից, տէր Աստուած մեր, կարդամք և պաղատիմք առաջի քոյ բարերարութեանդ. որ վասն յանցանաց մերոց խոնարհեցար 'ի փառաց քոց՝ զմերոյս զգեցար մարմին, զի զմեզ ազատեսցես 'ի յանցանաց մեղաց մերոց։ Որ եկիր 'ի խնդիր մոլորեալ ոչխարին՝ բառնալով 'ի վերայ փառաւոր ուսոյդ, զի զառողջութիւն շնորհեսցես վերաւորելոյն։ Եւ որ կարծեալ իշխանն էր աշխարհի, խաչիւ եւ մահուամբ բարձեր 'ի միջոյ, եւ արարեր խաղաղութիւն յերկինս և յերկրի։ Ի քո անարատ 'ի կողդ ընկալար զխոցումն գեղարդեանն. որ անպարտաւորելիդ էիր, պարտաւորեցար, զի զմեզ կողածնին չարչարանօք քո բարձցես, և նոյն

Digitized by Google

կենացն հուպ արարցես: Ննջե-
ցեր ընդ մեռեալս. անմահդ ան-
շնչացար՝ որ մեռելոց յոյսդ ես,
և կնիք անլուծանելի մինչև յօր
կրկնակի գալստեան քոյ. 'ի գե-
րեզմանի եդար ընդ մեռեալսն
կնքեալ վիմաւ, զի 'ի հողոյ 'ի նո-
րոգութիւն կենաց եկեսցեն: Որ
խոստացար զարարածս միանգա-
մայն նորոգել և կեցուցանել, զա-
պականեալն 'ի հողոյ առնել ա-
նապական, զոր աստուածային
բանիւդ ասացեր զյարութիւն
շնորհել մեռելոց: Եւ զփրկելիսն
քո, որք հաւատացին գալստեան
քում առանց երկուանալոյ, և պա-
հեցին զպատուիրանս քո, և հա-
ղորդ եղեն քեզ 'ի չարչարանս և
'ի մահ, հրաւիրեցեր 'ի մահուա-
նէ 'ի կեանս, 'ի խաւարէ յան-
բաւ և յանձառ լոյսդ, 'ի վայե-

լել զփառս արքայութեան քո․ որպէս եւ ասացեր․ թէ ուր եմն եմ, անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի։ Արդ՝ յիշեա՛ զհոգի ծառայիս քո՝ որ ըստ մեծի հրամանացըդ քոց յայսմ կենցաղոյս առ քեզ փոխեցաւ․ և ելից զժամանակս կենաց աշխարհիս՝ դառնալ 'ի նոյն հող՝ ուստի ստեղծաւ, և եղաւ 'ի հող մահու՝ որ է՛ մայր մեր ամենեցուն եւ առագաստ մարմնոց մերոց։ Եւ 'ի միւսան գամ գալստեանն քո՝ յորժամ երեւիս փառօք եւ թագաւորութեամբք քով՝ եւ 'ի նոյն հողոյ ստեղծանես անապական զհողացեալ մարմինս, արժանի՛ արա զսա լսել զձայն աւետաւոր յարութեան ընդ սրբոցն և առաքինեաց՝ որք իցեն ընդ աջմէ մեծութեան փառաց քոց։ Աղաչեմք զքեզ եւ

խնդրեմք 'ի քէն, մի՛ յանարժանութիւնս մեր հայելով՝ արգելցես զշնորհս մարդասիրութեան քոյ. այլ առասցես ըստ մեծի ողորմութեան քում։ Ջնջեա՛ զձեռագիր յանցանաց հրաժարեալ (այս անուն) քահանայիս. և թող զմեղըս սորա՝ զկամայ եւ զակամայ, զգիտութեան և զանգիտութեան։ Բարեխօսութեամբ սուրբ Աստուածածնիդ անարատ կուսի եւ մօր քոյ՝ եւ ամենայն սրբոց քոց, յիշեա՛ զհրաժարեալ հոգիս, որ առ քեզ փոխեցաւ։ Տէր և դատաւոր, լո՛ւր պաղատանաց պաշտօնէից ժողովրդեանս, և դասաւորեա՛ զհոգի սորա 'ի դասս ընտրելոց քոց։ Աստուած և ստեղծիչ ամենայնի, արա՛ զսա արժանի լսել զձայն աստուածային փողոյ յարութեան. վերանորոգեա՛ վայել-

չապէս 'ի հողոյ ծնանիլ զնոյն մարմին, նորոգիլ 'ի փառս քո. զվտանգ մահու զոր թշնամին ապականեաց՝ բարձ 'ի սմանէ քո անուամբդ մկրտեալս, որ 'ի մէնջ հրաժարեաց առ քեզ գալով. եւ թող զմեղս սորա, և թեթեւացո զծանրութիւն բեռին մեղաց սորա: Եւ թողութիւն շնորհեա ամենայն ժողովրդեանս, զի օրհնեալքըս 'ի սմանէ և մկրտեալքս արժանաւորք լիցին արքայութեանդ երկնից: Զմեղաքաւիչ պատարագն մատուցեալ 'ի սմանէ յաղագս հոգւոց ննջեցելոցն, ընկալցիս և թողութիւն շնորհեսցես ամենեցուն առ հասարակ: Ո՛վ Տէր ամենայնի՝ Աստուած և արարիչ բոլորից, տո՛ւր մխիթարութիւն և սփոփանս ժողովըրդեանս քահանայիս, որք լալով և

արտասուօք մորմոքին վասն հրաժարման սորա ։ Եւ զմեզ զհաւատացեալքս 'ի քեզ օրհնեմ․ զի ամենայսրբոյ Երրորդութեանդ տացուք ամենեքեան զփառս և զիշխանութիւն և զպատիւ․ այժմ և միշտ և յաւի ։

Խաղաղութիւն ամենեցուն ։

Աստուծոյ երկիրպագեսցուք ։

Օրհնեալ ես տէր Աստուած, արարիչ ամենայն արարածոց, որ արարեր զերկինս և զերկիր և զամենայն որ 'ի նոսա․ և դարձեալ առեր զհողն յերկրէ, և ստեղծեր զմարդն կենդանի և խօսուն․ և եդեր զնա 'ի դրախտին փափկութեան գործել զնա և պահել ։ Եւ յանցանել նորա զպատուիրանաւքո՝ մահու տիրացուցեր զնա, 'ի դառնալ յերկիր ուստի առաւ ։ Եւ իջանելովդ քո 'ի հող մահու՝

վերակոչեցեր զմեռեալ բնութիւնս 'ի կեանս և յանապականութիւն ։ Եւ այժմ ըստ նոյնոյ աստուածային անդարձ վճռոյ՝ կոչեցեր զծառայս քո դառնալ 'ի հող յորմէ ստեղծաւ . զի 'ի միւսանգամ գալստեան քում 'ի հնչել տիեզերալուր բարբառոյ փողոյն ազդեցութեան՝ նորոգեսցի · անմահութեամբ 'ի վերանալ 'ի կեանըս անապական ։ Վասն որոյ աղաչեմք զքեզ, մարդասէր Տէր, արա՛ այցելութիւն ծառայիս քում այսորիկ 'ի յայնմ աւուրն մեծի՝ ներելով ամենից սխալանաց սորին, և բանալով սմա զմուտ յաւիտենական կենացդ ։ Եւ մխիթարեա՛ զժողովուրդս քո՝ որք եկեալ եմք յուղարկել զսա զհետ ամենայն ննջեցելոց սրբոց ։ Եւ այժմ, մարդասէր Տէր, տո՛ւր համ-

Digitized by Google

բերութիւն սոցա, և մխիթարեա՛ զսոսա ողորմութեամբ քով, եւ զհոգի ծառայիս քոյ հանգո՛ ընդ սուրբս քո։ Աստուած յաւիտենական, որ արժանի արարեր·զծառայս քո դառնալ 'ի հող ուստի ստեղծեր, հանգո՛ զհոգի սորա, և պահեա՛ անարատ իբրեւ զգանձս պատուականս աստուածութեանդ քոյ. զի ծառայ քո է՝ և հաւատացեալ է 'ի տէրդ մեր Յիսուս Քրիստոս. յիշեմք զքեզ, Տէր, 'ի վերայ հանգուցեալ քահանայիս այսորիկ։ Յիշեա՛, Տէր, զհոգի սորա և խառնեա՛ 'ի դասս հրեշտակաց քոց եւ 'ի գունդս այնոցիկ՝ որք սիրեցին զօր երևելոյ գալստեան քոյ։ Եւ 'ի գոչել աստուածայինդ փողոյ երևմամբ սուրբ խաչին՝ 'ի լուսոյն պայծառացի. տեսանելով սա զանանց լոյսն և զանապա-

կան զեղ կերպարանին․ և զու-
արթերես կացցէ ընդ աջմէ ա-
հաւոր բեմիդ, եւ առանց ամօ-
թոյ տեսցէ զթագաւորդ երկ-
նաւոր, և լուիցէ զձայնդ աւե-
տաւոր թէ՝ եկայք օրհնեալք
Հօր իմոյ, ժառանգեցէք զյաւի-
տենական ուրախութիւնն․ եւ
գոհանալով փառաւորեսցէ զքեզ
ընդ Հօր և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ․
այժմ և միշտ և յաւիտ։

Եթէ վախճանեալն Առաջնորդ իցէ և տէր վիճակի․
և կամ կաթուղիկոս՝ զայս Աղօթս ևս կարդա։

Աստուած բազումողորմ, աստ-
ուած արարիչ մշտնջենաւոր, որ
պատուեցեր զմարդն փառօք, և
պսակեցեր շնորհօք և իմաստու-
թեամբ, ընտրեցեր Հոգւովդ քով
զմարգարէսն՝ և օծեր իւղով սըր-
բութեան զքահանայս․ կոչեցեր

զատուաքեալն 'ի քարոզութիւն աւետարանի փառաց քոց, և յօրինեցեր զվարդապետս տեսուչս ժողովրդեանն քոյ՝ զոր փրկեցեր արեամբ Միածնիդ քո: Դու, Տէր, ընտրեցեր (զայս անուն) քահանայս, որ այցելութեամբ հովուեաց զժողովուրդս քո. և ըստ հրամանի տեսչութեան կոչեցեր 'ի հանգիստ քո՝ փոփոխմամբ ժամանակեայ մահու՝ որով առ քեզ գայ ամենայն մարմին: Արդ՝ ահա այժմ հրաժարիմք և հրաժարեցուցանեմք արտասուօք, և աղաչեմք 'ի մէջ եկեղեցւոյ քոյ սրբոյ. որպէս ետուր զսա մեզ 'ի սփոփանս եւ 'ի վայելչութիւն հոգւոց մերոց, որպէս պահեցեր զմեզ աղօթիւք սորա 'ի փորձութեանց յերեւելեաց և յաներեւութից, տուր մեզ և յաջորդող սորին աթոռոյս

ընտրեալ հովիւ՝ եւ պաշտօնեայ անբիծ և ուղղափառ. և մի՛ թողուր զվիճակ հօտի քո 'ի նախանձամոլ վերակացութենէ Հոգւոյդ սրբոյ: Եւ զհոգի սորա բնակեցո՛ 'ի պատրաստեալ օթեւանս կամարարաց քոց. և զմարդկօրէն սխալանս սորա անտես արա: Զի դու ես քաւիչ մեղաց. որ միայն ունիս զիշխանութիւն արձակել զվտանդեալս 'ի բանսարկուէն: Պայծառացո զյիշատակ սորա 'ի մէջ եկեղեցւոյ քո և ժողովրդեանս, և առաջնորդեա սմա Հոգւովդ քով սրբով 'ի յերկիր ուղիղ՝ որ հանգուցանես զտարժանեալս 'ի մարմնի: Զի դու ես յարութիւն եւ կեանք ամենեցուն. և քեզ վայելէ փառք իշխանութիւն և պատիւ. այժմ և միշտ և յաւի:

Բարբառելո՜վ զէլ ի էջին հիմունք երկրի տա-
տանէին, եւ վարագոյր հին ծրլնին վերուստ
՚ի վայր պատառէին. արդ ընդ վիմացն որ
շարժէին, շարժեա զանշարժ սիրտս ՚ի բա-
րին. ընդ պատառել վարագուրին զիմ պա-
տառեա ըզգիր պարտին ։

Արեգակա՜ն լոյս քող արկեալ խաւարա-
նայր միջօրէին. եւ գերեզմանքը բանային,
մարմինք սրբոցըն յառնէին. ընդ խաւա-
րել լուսաւորացն մաքրեա յինէն զգործ
խաւարին. ընդ մեռելոցն որք յառնէին,
կանգնեա զմեղօք ՚մեռեալ հոգիս ։

Նոր սիրո՜յ պատուիրանին գործով լըցող ե-
ղեր բանին, աղօթելով առ Հայր յերկինս
թողուլ ըզմեղս որ ՚ի խաչին. ինձ որ հոգ-
ւովս հաւատացեալ երկրպագեմ քեզ
միածին, թող ըզլուծումն հրամանին, մի
յիշեսցին մեղքն առաջին ։

Սարսեցի՜ն սանդարամետք ՚ի յաւանդելն
առ Հայր զհոգին, որ ՚ի դըժոխս իջեր ներ-
քին ՚ի բանտ մահու և խաւարին. կապեալ
զիշխանըն մահածին հաներ զհոգիսն որ ՚ի
բանտին. եւ զիս հանցես, Տէր, ընդ նոսին
բանտէ մեղաց աղջամըղջին ։

Երգ. Մովսէս աստուածատեսիս և Յա-հարոնիւ ի Ղևտացւոյն, մարգարէքն Իս-րայէլի եւ քահանայք հինն օրինին, յառաջագոյն մեզ ծանուցին եւ զ-գալուստ սուրբ միածնիդ, ՚ի փրկու-թիւն, մեզ յայտնեցին յանապական կերպակրէին. ողոր:

Օրհնութիւն Տեառնընդառաջութեան:

Հոգւոյն հանգուցելոյ: Քրիստոս որդի Աս:

Հայր մեր որ յերկինս:

Յետ այսորիկ սկսանին ասել զերգս Ամբիծն մինչեւ ցՆշխանս հաղորդեցին: Իսկ բառնան քահանայքն և տանին ՚ի հանգըս-տեան վէմն. ասելով Շարական, ԴՁ:

Այսօր ժողովեալ սուրբքն ՚ի միասին երա-նելի առաքեալքն եւ սուրբ կուսանքն չար-հազգեստամբք պայծառացեալք լուսանէին ըղլապատերս իւրեանց. եւ միաձայնեալ ա-սէին օրհնեալ ես ամենօրհնեալդ ՚ի կա-նայս: Այսօր դնելով սուրբ կոյսն ան-դրանըն գերեզմանին, սպասէին եւ ակն ածէին Տեառն Իսկ ինքնին գոլով, զեր ՚ի վերոյ տեսեալ զարարիչն Եկեալ բազում հրեշտակօք. եւ նոցա միա: Այսօր տեսեալ

ըզսուրբ Կոյսըն Թռուցեալ յօդս , և ամ-պեղէն կառօքն ՚ի վեր համբարձեալ յեր-կինս . մըտանելով յերկնային խորանսն ընդ իմաստուն կուսանսն . Եւ նոցա ։ Այսօր ընդ բազմաչեայ քրովբէսն և ընդ վեցթեւեան սրովբէսն մըտանելով յեօթնամատեղեան խո-րանսն . տեսանելով զանազան աթոռսըն զոր պատրաստեալ է քեզ տէրունոյդ . Երգեմք

և մեք ասելով . Օրհ ։

Այսօր զազատիչըն յանցանաց նախամօրն ըզկուսութեան մայրն փոխադրեաց բանն աստուած , յերկնայինսըն դասելով յաստուածակերտ խորանսն և յանպատում ՚ի կեանս . վասն որոյ հըրճուողական ձայ-նիւ քեզ երգէ եկեղեցի սուրբ ըզնոր զօրհնաբանութիւն ։ Այսօր տիրամայր սըր-բուհի կոյսն աւանդեալ ըզսըրբասնեալ հո-գին ՚ի ձեռըն հրեշտակական դասուցն , որ-պէս գերարփի փայլեալ , ահեղեցըն նը-մանեալ հրեղինաց դասուցն . վասն ։ Այսօր վերհամբարձեալ ըզմաքրական մարմինն աս-տուածամօր կուսին անմահըն զըւարթ-նոցն , ամփոփեալ ՚ի տեղի գերակայիցն յերե-ւելի ըզգայութեանց անճառիցն մըտանել

հաղորդս. վասն։ Այսօր յուստապատմար խըն-դութեամբ և յաւէժ ժամբար հնչմամբ նը-ւագեմք քեզ հողեղէնքս ընդ հրաբղեն սերոբիցն, տօնախմբելով զյիշատակն կուսին աղախնոյ և մօր քո. վասն որոյ։

Եւ ապա զհարցն սորին իւր տարօքն. և թէ ոչ բաւականասցի. զՀանգստեան ԴՁ. Տարականն եւս տանն. որքան պիտոյ է. Յորժամ հարկանի փոց գաշանեան. (և այլն որ զինի)։ Եւ 'ի Ճաշապարիկին 'ի չորս տեղիս հանգիստ առնեն և չորս փոխ Աւետարան կարդան։

Հանգիստ առաջին։ Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Մատթէոսի։ ԺԱ. 25.

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս։

Յայնմ ժամանակի պատասխանի ետ և ասէ. Գոհանամ զքէն, Հայր, Տէր երկնի և երկրի. զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և 'ի գիտնոց, և յայտնեցեր տղայոց. այո, Հայր, զի այսպէս հաճոյ եղեւ առաջի քո։ Ամենայն ինչ տուաւ ինձ 'ի Հօրէ իմմէ։ Եւ ոչ ոք ճանաչէ զՈրդի՝ եթէ ոչ Հայր, և ոչ զՀայր ոք ճանաչէ՝ եթէ ոչ Որդի և ում Որդին կամիցի յայտնել։ Եկայք առ իս ամենայն վաստակեալք և բեռնաւորք,

և ես հանգուցից զձեզ. առէք զլուծ իմ 'ի ձեզ, և ուսարուք յինէն՝ զի հեզ եմ և խոնարհ սրտիւ, եւ գտջիք հանգիստ անձանց ձերոց, զի լուծ իմ քաղցր է, եւ բեռն իմ փոքրոգի։

Հոգւոյն հանգու։ Հայր մեր որ յերկինս։

Հանգիստ երկրորդ։ Օրհն։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Մարկոսի։ Դ. 26։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս։

Եւ ասէր. Այսպէս է արքայութիւն Աստուծոյ, որպէս զի այր մի արկանիցէ սերմանիս յերկիր, և ննջիցէ և յառնիցէ զցայգ և զցերեկ. և սերմանիքն բուսանիցին և աճիցեն, եւ նա ոչ գիտէ՝ թէ երկիրն ինքնին բերէ զպտուղ. նախ զխոտն, և ապա զհասկն, և ապա ցորեան ատոք 'ի հասկին. այլ յորժամ տայցէ զպտուղն, վաղվաղակի առաքէ մանգաղ, զի հասեալ են հունձք։ Եւ ասէր. Ո՞ւմ նմանեցուսցուք զարքայութիւնն Աստուծոյ, կամ որո՞վ առակաւ առակեսցուք զնա։ Որպէս հատն մանանխոյ՝ որ յորժամ սերմանիցի յերկրի, փոքրագոյն է քան զամենայն սերմա-

Digitized by Google

նխս՝ որ են յերկրի, եւ յորժամ սերմանիցի, բուսանի և լինի մեծ քան զամենայն բանջար և արձակէ ոստս մեծամեծս, մինչեւ բաւական լինել ընդ հովանեաւ նորա թռչնոց երկնից բնակել։ Եւ այնպիսի առակօք խօսէր ընդ նոսա զբանն, որպէս կարող լինէին լսել. եւ առանց առակի ոչ ինչ խօսէր ընդ նոսա, բայց առանձին աշակերտացն իւրոց մեկնէր զամենայն։

Հոգւոցն հանգու։ Հայր մեր որ՛ յերկինս։

Հանգիստ երրորդ։ Օրհնու։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Ղուկասու։ Ի. 34։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս։

Պատասխանի ետ նոցա եւ ասէ. Որդիք աշխարհիս այսորիկ կանայս առնեն եւ արանց լինին, իսկ որ արժանի լինիցին այնմ աշխարհի հասանել եւ յարութեանն որ ՚ի մեռելոց, ոչ կանայս առնեն և ոչ արանց լինին։ Քանզի եւ ոչ մեռանել եւս կարեն, զի հաւասար հրեշտակաց են՝ և որդիք Աստուծոյ. քանզի յարութեան որդիք են։ Այլ զի յառնեն մե-

Digitized by Google

ռեալք, և Մովսէս գուշակեաց 'ի մորենւոջն, որպէս ասէ զտէառնէ Աստուծոյ Աբրահամու, և զԱստուծոյ Սահակայ, և զԱստուծոյ Յակովբայ։ Եւ Աստուած չէ մեռելոց՝ այլ կենդանեաց. զի ամենեքին նմա կենդանի են։ Պատասխանի ետուն նմա ոմանք 'ի դպրացն՝ եւ ասեն. Վարդապետ, բարւոք ասացեր։ Եւ ոչ եւս ոք իշխէր հարցանել զնա և ոչինչ։

Հոգւոյն հանգուցելոց։ Քրիստոս որդի Աս։

Հանգիստ չորրորդ։ Օրթիւ։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Յովհաննու։ Ձ. 35։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս։

Պատասխանի ետ և ասէ ցնոսա. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ՝ ոչ կարէ Որդի մարդոյ առնել յանձնէ և ոչինչ, եթէ ոչ տեսանիցէ զՀայրն զի առնէ. զի զոր նոյն առնէ, զնոյն և Որդին նմին նման գործէ։ Զի Հայր սիրէ զՈրդի, և զամենայն ինչ ցուցանէ նմա՝ զոր ինքն առնէ. և մեծամեծս եւս քան զսոյնս ցուցանէ նմա զգործս, ընդ որ դուքդ զարմանայք։ Զի որպէս Հայր յարուցանէ զմեռեալս և կենդանի

առնէ, նոյնպէս և Որդի զորս կամի կենդանի առնէ։ Եւ ոչ եթէ Հայր դատի զոք, այլ զամենայն դատաստանն ետ Որդւոյ իւրոյ. զի ամենեքեան պատուեսցեն զՈրդի, որպէս պատուեն՝ զՀայրն. որ ոչ պատուէ զՈրդին, ոչ պատուէ զՀայր զառաքիչն նորա։

Հոգւոցն հանգուցելոց։ Հայր մեր որ յերկինս։

Այս օջանէն Շարական Հանգստեան. ԴՁ։

Ի հանգստեան քո Տէր, ուր ամենայն սուրբք քո հանգչին. հանգո զհոգիս ծառայից քոց ընդ սուրբս քո մարդասէր։ Դու Աստուած որ իջեր 'ի դժոխս, զերկունս մահու լուծեր, ըզկապեալսն արձակեցեր. և զհոգիս ծառայից քոց հանգո ընդ։ Ընդ հոգւոցն արդարոց կատարելոց և զհոգիս ծառայից քոց հանգո ընդ։

Եւ յորժամ բերչենան 'ի գերեզմանն՝ ասէն։

Մերձեցայ ես 'ի դուռն գերեզմանի, և եհաս ինձ ժամ մահուան մտանել 'ի յարգանդ երկրի յորմէ ստեղծեալ եմք ամենեքեան. բժիշկ իմաստուն և ճարտարա-

պետ, բըժըշկեա զհոգւոյ իմ զհիւանդութիւն. ամրարող և յոյս փրկութեան մերոյ։ Եղիցի ձեռըն քո պահապան անձին իմոյ, եւ աջ քո բարի առաջնորդեսցէ ինձ 'ի յարդարութիւն. բըժիշկ։ Բըղխեսցես առ իս ըզզգօնութ մարդասիրութեանդ. եւ յաղբերէդ կենաց լըւասցես զմեղս անձին իմոյ. բըժիշկ։ Կեցցէ անձն իմ ծըննեսցէ ըզքեզ զամենայն աւուրըս կենաց իմոց. և առ քեզ ապաւինիմ հովիւ բանաւոր հօտի, դարձո զմոլորեալս 'ի հօտ քո Քրիստոս. բըժիշկ։

Եւ եդեալ զդագաղն յափն գերեզմանին, և ապա առեալ շուրջանակի՝ ասեն կանոնագլուխ, ԴՁ։

Իշխանք հալածեցին զիս 'ի նանիր. ալէլուիա. ալէլուիա. և 'ի բանից քոց երկեաւ սիրտ իմ։ Ալէլուիա։

Ցնծացայ ես 'ի բանս քո, որպէս այն՝ որ գտանէ աւար բազում։ Ալէլուիա։

Զմեղս ատեցի եւ անարգեցի, եւ զօրէնս քո սիրեցի։ Ալէլուիա։

Եօթն անգամ յաւուր օրհնեցից զքեզ, վասն իրաւանց և արդարութեան քո։ Ալէլուիա։

Խաղաղութիւն բազում է այնոցիկ, որք սիրեն

զօրէնս քո, և ոչ գոյ 'ի նոսա գայթակղութիւն։
Ալէլուիա։

Սպասեցի փրկութեան քում, Տէր, և զպատուիրանս քո սիրեցի։ Ալէլուիա։

Պահեաց անձն իմ զվկայութիւնս քո, և սիրեաց զնոսա յոյժ։ Ալէլուիա։

Պահեցից զպատուիրանս եւ զվկայութիւնս քո. զի ամենայն ճանապարհք իմ առաջի քո են։ Ալէ"։

Մերձեսցին խնդրուածք իմ առաջի քո, Տէր. ըստ բանի քում իմաստուն արա զիս։ Ալէ", ալէ", ալէ"։

Մտցեն աղօթք իմ առաջի քո, Տէր, և բանիւ քով փրկեա զիս։ Ալէ"։

Բղխեսցեն շրթունք իմ զօրհնութիւնս քո, յորժամ ուսուսցես ինձ զարդարութիւնս քո։ Ալէ"։

Խօսեսցի լեզու իմ զբանս քո. զի ամենայն պատուիրանք քո արդարութեամբ են։ Ալէ"։

Եղիցի ձեռն քո 'ի կեցուցանել զիս, զի զպատուիրանս քո ընտրեցի։ Ալէ"։

Ցանկացայ փրկութեան քում, Տէր, և օրէնք քո խօսք իմ էին։ Ալէ"։

Կեցցէ անձն իմ օրհնեսցէ զքեզ, եւ իրաւունք քո օգնեսցեն ինձ։ Ալէ"։

Մոլորեցայ ես որպէս զոչխար կորուսեալ. խնդրեա զծառայս քո, զի զպատուիրանս քո ես ոչ մոռացայ։ Ալէ"։

Փառք Հօր և։ Այժմ և։ Ալէ"։

Սարկաւագն. Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղա։
Քահանայն. Օրհնութիւն և փառք Հօր և Որդ։

Ե․ տօն Էրէ․ Շարական Աւագ օրհնութեան, Դկ։

Ի վերանալ յինէն աւուրց իմոց, Տէր, օգնեա ինձ միայն մարդասէր։ Զչարչարանըս խաչին և մահու յանձն առեր, Տէր, օգ։ Բարեխօսութեամբ սուրբ Աստուածածնի եւ միշտ կուսի, Տէր օգ։

Ամենասուրբ երրորդութեանդ երկրպագեն զօրք երկնայինք, և ստեղծուածք անարատ ձեռացդ փառաւորեն զտէրութիւնդ քո հանապազ։ Ամենազօր խաչին քո, Տէր, երկրպագեսցուք. որով բարձեր ըզդատակնիք մահու քո արարածոցս. փառաւոր։ Ամենօրհնեալ աստուածամայր Մարիամ, քերովբէական աթոռ արարչին մերոյ ողորմութեան. զոր երանեցին ամենայն ազինք հանապազ։

Մարգարէն 'ի փորոյ կիտոյն աղաղակէր և ասէր, Տէր, նայեաց յիս եւ մի տար զիս հըզօրին այս։ Ձայն բարձի 'ի խորոց անդնդոց առ աստուած ողորմած. Եւ ձայն աղաղակի իմոյ հասցէ 'ի լսելիս քո Տէր։ Բարեխօսութեամբ սուրբ Աստուածածնի եւ միշտ կուսի աղաչեմ. Տէր,

փրկեա զիս 'ի յորոգայթէ աներեւոյթ թշնամւոյն ։

Քարոզ.

Վասն ցօղելոյ 'ի մեզ զցօղն ողորմութեան, և փրկելոյ զմեզ 'ի հրոյն յաւիտենից · զՏէր աղաչեսցուք.

Վասն երևելոյ մեզ ճառագայթից սուրբ խաչին, որ փայլէ յարևելից 'ի միւսանգամ գալստեանն Տեառն · զՏէր աղա.

Վասն ահագին գոչման փողոյն աւետաւոր հրեշտակին՝ որ ժողովէ զմարդիկ 'ի կեանսն յաւիտենից · զՏէր աղա.

Վասն լսելոյ սմա զձայն երանաւէտ փողոյն որ ասէ՝ եկա՛յք օրհնեալք Հօր իմոյ՝ ժառանգեցէք զարքայութիւնն · զՏէր աղա.

Վասն հոգւոցն ։ Ու և ս ։ Զանձինս մեր ։ Ողորմեաց։

Աղօթ ։

Տէր Աստուած մեր եւ յոյս, որ նստիս յաթոռս քրովբէական, և օրհնիս 'ի դասուց հրեշտակաց և փառաբանիս 'ի մարդկանէ · և ծաւալեալ անուն քո ընդ ամենայն տիեզերս, եւ ընդունիս զթու-

Digitized by Google

թեամբ զաղաչանս մարդկան: Եւ այժմ մարդասիրութեամբ քով թող զյանցանս սորա զծածուկ եւ զյայտնի. զի ոչ ոք է առանց մեղաց 'ի վերայ երկրի. այլ դու՝ որ մեղաց սրբիչ ես եւ քաւիչ, թող զմեղս եւ քաւեա՛ զանօրէնութիւնս սորա: Եւ վասն զի կացուցեր զսա քահանայ և հովիւ ժողովրդեան քում, ուստի՝ զորոյ զմեղս 'ի ժողովրդենէ քումմէ խնդրուածօք խնդրեալ իցէ սորա 'ի քէն 'ի ձեռն սուրբ պատարագին զենման Որդւոյ քոյ 'ի վերայ սրբոյ սեղանոյն առ 'ի քաւել, հաշտեա, Տէր, և թող նոցա՝ որ անկարօտ ես յամենայնի: Եւ զանուն սորա գրեա՛ 'ի դպրութեան կենաց, և զհոգի սորա ընկա՛լ 'ի խորանս սրբոց քոց. զի և մեք գոհանալով փառաւորեսցուք

զքեզ ընդ Որդւոյ եւ ընդ սրբոյ Հոգւոյդ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Աստուծոյ երկիրպագեսցուք։

Տէր Աստուած լուսաւորիչ հոգւոց և պահապան մարմնոց. որ և զմարմինս արանց արդարոց փառաւորեցեր՝ որք զքեզ բարեպաշտութեամբ փառաւորեցին. ցուցանելով ամենեցուն՝ եթէ ոչ միայն յոգիս, այլ և 'ի մարմինս արդարոց յայտնին զօրութիւնք, առ 'ի բարեպաշտիլ առ քեզ։ Եւ այժմ աղաչեմք, զքեզ, մարդասէր Տէր և բարերար, ընկա՛լ զաղաչանս ժողովրդեան քոյ. և դասաւորեա՛ 'ի դասս սրբոց քոց առաքելոց, մարգարէից և մարտիրոսաց։ Եւ զմեզ զամենեսեան զհաւատացեալքս 'ի քեզ արժանաւորեա՛ փառա-

ւորել զՀայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգիդ · այժմ և միշտ և յաւի-տեանս յաւիտենից · ամէն։

Ցետ այսորիկ սկսանին ասել՝ Սաղմոս ուղղաձայն, ՃԺԴ։

Դա՛րձ անձն իմ 'ի հանգի՛՛ստ քո՛՝ զի Տէր կոչեա՛ց զքե՛զ։
Սիրեցի՛ զի լուիցէ Տէր զձայն աղօթի՛ց իմոց·
զի խոնարհեցո՛յց զունկն իւր առ իս, եւ ես յաւուրս իմ կարդացի՛ առ նա։
Շրջեցա՛ն զինեւ երկունք մահու, և վիշտք դժոխոց գտի՛ն զիս։
Ձնեղութի՛ւն և զանձկութիւն գտի, և զա-նուն Տեառն կա՛րդացի։
Ո՛ Տէր, փրկեա զանձն իմ· ողորմած Աստուած մեր, ողորմի և պահէ զտղա՛յս Տէր։
Ե՛ս խոնարհ եղէ՝ եւ Տէր կեցո՛յց զիս։
Դա՛րձ անձն իմ 'ի հանգիստ քո՛, զի Տէր կոչեա՛ց զքե՛զ։

Ընթերցուածս 'ի չորրորդ Թագաւորութեանց։ ԺԳ · 14։

Եւ Եղիսէէ հիւանդացաւ հիւանդութիւն, որով և մեռաւ իսկ. և էջ առ նա Յովաս ար-քայ Իսրայելի, եւ ելաց 'ի վերայ երեսաց

՚նորա՝ և ասէ. Հայր՝ Հայր, կառքդ Իսրայելի և հեծեալք ՚նորա: Եւ ասէ ցնա Եղիսեէ. Ա՛ռ դու զաղեղն քո և զնետս քո: Եւ առ զաղեղն և զնետս: Եւ ասէ ցարքայն Իսրայելի. Մուտ ընդ աղեղնդ ձեռօք քովք: Եւ եմուտ ընդ աղեղնն ձեռօք իւրովք. և եդ Եղիսեէ զձեռն իւր ՚ի վերայ ձեռաց արքային, և ասէ. Բաց զպատուհանդ որ է ընդ արեւելս: Եւ եբաց: Եւ ասէ Եղիսեէ. Ձգեա՛: Եւ ձգեաց: Եւ ասէ. Նետ փրկութեան Տեառն, և նետ փրկութեան ընդդէմ Ասորւոց. եւ հարցես զԱսորիս յԱփէկ մինչև ՚ի սպառ: Եւ ասէ ցնա Եղիսեէ. Ա՛ռ դու քեզ նետս: Եւ առ: Եւ ասէ ցարքայն Իսրայելի. Ձգեա և հա՛ր զգետին: Եւ եհար արքայն երիցս և եկաց. և տրտմեցաւ ՚ի վերայ նորա այրն Աստուծոյ, և ասէ. Եթէ հարեալ էիր հնգիցս կամ վեցիցս, յայնժամ հարկանէիր զԱսորիս մինչեւ ՚ի սպառ. և արդ երիցս հարցես զԱսորիս: Եւ մեռաւ Եղիսեէ և թաղեցին զնա: Եւ մեկնակազէնքն Մովաբու եկին յերկիրն ՚ի գալ տարւոյն. և եղեւ ՚ի թաղել նոցա զայր մի, և ահա տեսին զմեկնակազէնսն և ընկեցին զայրն ՚ի գերեզմանն Եղիսէէի. եւ գնաց եւ մերձեցաւ յոսկերսն Եղիսէէի և կենդանացաւ, և կանգնեցաւ ՚ի վերայ ոտից իւրոց:

Ընթերցուած յԱռակաց ։ Իմաս. Բ. 23.

Զի Աստուած հաստատեաց զմարդն յանեղծութեան, և 'ի պատկեր իւրոյ բարերարութեանն արար զնա ։ Իսկ նախանձու բանսարկուին եմուտ մահ յաշխարհ, և փորձեն զնա՝ որ նորա վիճակին սակի են ։ Բայց ոգիք արդարոց 'ի ձեռին Աստուծոյ են, եւ ոչ մերձեսցի 'ի նոսա մահ ։ Թուեցան յաչս անզգամաց թէ մեռան, և համարեցան չարչարանք ելք նոցա՝ և գնալն 'ի մէնջ բեկումն, բայց նոքա են 'ի խաղաղութեան։ Զի թէպէտ և յաչս մարդկան տանջեցան, այլ յոյս նոցա լի է անմահութեամբ ։ Եւ սակաւիկ ինչ խրատեալք՝ գտցեն զմեծ բարութիւն . զի Աստուած փորձեաց զնոսա, և եգիտ զնոսա իւր արժանիս ։ Իբրեւ զոսկի 'ի բովս քննեաց զնոսա, և որպէս զողջակէզ զոհի ընկալաւ զնոսա ։ Ի ժամանակի այցելութեան իւրեանց պայծառասցին ։

Ընթերցուած յԵսայեայ մարգարէէ ։ Կ. 21 ։

Այսպէս ասէ Տէր . և կատարեսցին աւուրք սգոյ քոյ . և ժողովուրդ քո ամենեքին արդար, և յաւիտեանս ժառանգեսցեն զերկիր, պահել զնորատունկ գործոյ ձեռաց իւրեանց 'ի փառս ։ Սակաւաւորն հազարաւոր եղիցի, և կրտսերն յազգ մեծ . զի ես Տէր ընդ ժա-

մանկակս ժամանակս ժողովեցից զնոսա։ Հոգի Տեառն ՚ի վերայ իմ, վասն որոյ եւ օծ իսկ զիս. աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս, բժշկել զբեկեալս սրտիւք, քարոզել գերեաց զթողութիւն եւ կուրաց տեսանել, կոչել ամ Տեառն ընդունելի եւ օր հատուցման Աստուծոյ մերոյ, մխիթարել զամենայն սգաւորս, տալ սգաւորաց Սիովնի փառս. փոխանակ մոխրոյն՝ օծումն ուրախութեան, և սգաւորացն հանդերձ փառաց՝ փոխանակ ոգւոյն վհատութեան։ Եւ կոչեսցին նոքա ազգք արդարութեան՝ տունկ Տեառն ՚ի փառս, եւ շինեսցեն զաւերակսն յաւիտենից, եւ զյառաջագոյն աւերեալսն կանգնեսցեն, և նորոգեսցեն զքաղաքս աւերեալս ազգաց մինչեւ յազգս։ Եւ եկեսցեն օտարածինք հովիւք խաշանց քոց, և այլազգիք մաճակալք և այգեգործք քո։ Բայց դուք՝ քահանայք Տեառն կոչեսջիք, պաշտօնեայք Աստուծոյ մերոյ անուանեսջիք, զզօրութիւն ազգաց կերիջիք, և մեծութեամբ նոցա սքանչելի լինիջիք։ Փոխանակ ամօթոյ ձերոյ՝ կրկին ուրախութիւն, և փոխանակ անարգանաց ձերոց՝ ցնծութիւն, եւ ապա զերկիրն յերկրորդում ժառանգեսցեն, և ուրախութիւն յաւիտենից ՚ի վերայ գլխոց նոցա։

Digitized by Google

Ընթերցուածս յԵրեմիայ մարգարէէ ։ Ողբ. Գ. 18 ։

Յիշեցի յաղքատութենէ իմմէ եւ ՚ի հալածանաց իմոց. դառնութիւն և բարկութիւն յուշ եղեն ինձ միանգամայն. ձանձրացաւ յիս անձն իմ. զայս ինչ կարգեցի ՚ի սրտի իմում, վասն այսորիկ համբերից նմա ։ Ողորմութիւնք Տեառն անսպառ են, եւ ոչ նուազեն գթութիւնք նորա. ՚ի նորոգումն առաւօտու բազմանայ ճշմարտութիւն քո, Տէր. ասաց անձն իմ՝ բաժին իմ է նա, վասն այնորիկ ակնկալայց նմա ։ Բարերար է Աստուած ՚ի վերայ համբերողաց իւրոց. զի անձն որ խնդրէ զնա՝ բարի է որ համբերէ նմա ճըշմարտութեամբ, եւ հանգչի նա ՚ի փրկութեան Տեառն ։ Բարի է մարդոյ առնուլ ըզլուծ խոնարհութեան ՚ի մանկութենէ իւրմէ ։ Նստցի միայն լռիկ ՚ի տան իւրում, զի անձամբ իւրով առ յանձն զլուծ քո ։ Տացէ հողոյ զերեսն իւր, վասն զի կայ յոյս. Կարդացի զանուն քո, Տէր, ՚ի գբոյ տառապանաց, և դու լուար ձայնի իմում. մի թաքուցաներ զանուն քո ՚ի խնդրուածաց իմոց, այլ ընդարձակեա ինձ և փրկեա զիս. դու յօգնել ինձ մերձեցար, և ասացեր՝ բամ յորում աւուր կարդացես առ իս, մի երկիցես ։ Դատեա,

Տէր, զդատաստան անձին իմոյ. փրկեցեր զկեանս իմ, տեսեր զխռովութիւնս իմ. դատեցար, Տէր, զդատաստանս իմ, տեսեր զամենայն իրաւունս իմ, հայեցար յամենայն խորհուրդս իմ։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի կորնթացւոց առաջին թղթոյն է ընթերցուած։ ԺԵ․ ԾԱ։

Արդ խորհուրդ մի ասեմ ձեզ. ամենեքեան ննջեսցուք, այլ ոչ եթէ ամենեքեան։ Նորոգեսցուք յանկարծակի յական թօթափել 'ի փող յետին. քանզի փող հարկանի, եւ մեռեալք յարիցեն առանց ապականութեան, և մեք նորոգեսցուք։ Զի պարտ է ապականութեանս այսմիկ զգենուլ զանապականութիւն, եւ մահկանացուիս այսմիկ զգենուլ զանմահութիւն։ Այլ յորժամ մահկանացուս այս զգեցցի զանմահութիւն, և ապականութիւնս զանապականութիւն, յայնժամ եղիցի բանն որ գրեցաւ, եթէ ընկլաւ մահ 'ի յաղթութիւն։ Ո՞ւր է, մահ, յաղթութիւն քո. ո՞ւր է, դժոխք, խայթոց քո. խայթոց մահու՝ մեղք են, և զօրութիւն մեղաց՝ օրէնք։ Այլ շնորհք Աստուծոյ՝ որ ետ մեզ զյաղթութիւն 'ի ձեռն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. ուրում փառք յաւիտեանս, ամէն։

Digitized by Google

Ալէլուէա. Սաղմոս Հ: Ի քեզ, Տէր, յուսացայ մի՛ ամաչեցից յաւիտեան՝ յարդարութեան քում փրկեա՛ և ապրեցո՛ զիս:

Ալէլուիա Օրթի:

Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Մատթէոսի: ԺԹ. 27:

Առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս:

Յայնժամ պատասխանի ետ Պետրոս և ասէ ցնա. Ահաւասիկ մեք թողաք զամենայն և եկաք զկնի քո, արդ զի՞նչ լինիցի մեզ: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամէն ասեմ ձեզ. զի դուք որ եկիք զկնի իմ, 'ի միւսանգամ գալստեան՝ յորժամ նստցի որդի մարդոյ յաթոռ փառաց իւրոց, նստջիք եւ դուք յերկոտասան աթոռ՝ դատել զերկոտասան ազգն Իսրայելի: Եւ ամենայն որ ոք եթող զտուն կամ զեղբարս կամ զքորս կամ զհայր կամ զմայր կամ զկին կամ զորդիս կամ զագարակս վասն անուան իմոյ, հարիւրապատիկ առցէ՝ և ըզկեանսն յաւիտենականս ժառանգեսցէ: Բազումք եղիցին առաջինք յետինք, և յետինք առաջինք:

Քարոզ:

Վասն 'ի գիշերի և 'ի տուընջեան և յամենայն ժամու խօսել մեզ զբանն Տեառն, զՏէր աղաչեսցուք:

Վասն չանկանելոյ մեզ 'ի փորձութիւն, որում ոչ կարեմք հանդուրժել, զՏէր աղա։

Վասն անբիծ և անդատապարտ կալ մեզ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի, զՏէր աղա։

Վասն առաջնորդելոյ մեզ 'ի նաւահանգիստն կենաց անվախճանից, զՏէր աղա։

Վասն արժանի լինելոյ մեզ վերին կոչմանն եւ երկնից արքայութեանն, զՏէր աղա։

Վասն հոգւոցն։ Ու եւս։ Զանձինս մեր։ Ողորմեաց։

Աղօթք ։

Փառք քեզ Թագաւոր յաւիտենական Աստուած՝ և արարող բոլորից գոյութեանց, Հայր տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. քեզ խոնարհեցուցանեմք զծունր սրրտից մերոց ամենայն միաբան հաւատացելովքս, և աղաչեմք զանբաւ ողորմութիւն քո ։ Հանգո՛ զհոգի ծառայիս քոյ յարքայութեան քում 'ի թիւ այնոցիկ՝ որք կարգեցան յաջակողմեան Միածնիդ քոյ. յորժամ կոչես զաս

Digitized by Google

յերկնից ՚ի պատրաստ բնակութենէ քումմէ ՚ի դատաստան յաւուրն յետնում, ուր գետք հրեղէնք և հեղեղք բոցեղէնք յորդեռանդ բարկութեամբ զամենայն երկիր հրդեհեալ կիզուն։ Յայնմ աւուր, բարեգութ Տէր, գթա՛ ՚ի գինս արեան Միածնի քոյ տեառն մերոյ և փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որ նորոգեաց զտիեզերս կամաւոր խոնարհութեամբ իւրով։ Ընդ որում՝ եւ որով գոհութիւն եւ օրհնութիւն վերընծայի քեզ Հօր և կենդանատու սուրբ Հոգւոյդ. այժմ և միշտ։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Աստուծոյ երկրպագեսցուք։

Աստուած ճշմարտութեան եւ Տէր ողորմութեան, հայեա՛ց ՚ի պատրաստ բնակութենէ քումմէ ՚ի պաղատանս ժողովրդեան քոյ՝

զոր մատուցանեմք հաւատով վասն ծառայիս քոյ (այս անուն) քահանայի։ Զի դու կացուցեր զմարդիկ հոգեղէն սպասաւոր անտեսանելի փառաց էութեան քոյ։ Դու կոչեցեր զնախամարգարէն Մովսէս 'ի մորենւոյն ձայնիւդ քով, և առաքեցեր զնա փրկիչ ժողովրդեան քոյ։ Դու ընտրեցեր զԱհարոն և զորդիս նորա 'ի պաշտօն սրբութեան, եւ փառաւորեցեր զնա մեծարեալ օծմամբ և վակասակիր պսակօք. քոյին տեսչութեամբ հրամայեցեր նմա ելանել 'ի լեառըն. և աւանդեցեր զհոգի նորա առ քեզ. եւ ընդ ամպածածուկ աջովդ քով ամփոփեցեր զմարմին նորա։ Եւ ահա այժմ ծառայս քո և առաջնորդ հօտի քոյ՝ զոր ընտրեցեր 'ի գլուխ ժողովրդեան, կատարեաց զասպարէզ նախաշաւիղ

օրինադրութեան քոյ. և ճեպեաց հոգի սորա ըստ հրամանի կոչման քոյ՝ հանգուցեալ 'ի տաժանմանց մարմնական աղետից։ Արդ աղաչեմք զգթութիւն քո, Տէր, ընկալ զսա յանտրտում ուրախութիւնդ, և զուարճացո զհոգի սորա յանանց խոստմանց քոց վայելս։ Յիշեա՛, Տէր, զուխտ եւ զժառանգութիւն քո, զոր փրկեցեր արեամբ քով։ Օրհնեա՛, Տէր, և զբնակութիւն սորա և զոսկերս, եւ պահպանողական աջովդ վերակացու լեր հոգւոյ և մարմնոյ սորա. զի դու ես վերակացու և ժողովարան քոյոց կամարարաց՝ եւ չտեսմարան անկողոպտելի. որ ամփոփես նախագահութեամբ զվաստակաւորս, քո և հանգուցանես 'ի գրգանս մշտնջենազո-
ւարճ փափկութեանդ՝ որ մնայ

և պահի յուսացելոց 'ի Քրիստոս Յիսուս 'ի տէրդ մեր։ Եւ զմեզ արժանաւորս արա գնալ 'ի ճանապարհս քո, և 'ի դէպ ժամանակի ընդ սուրբս քո հասանել 'ի խոստացեալ հանգիստն, եւ ընդ նոսին գոհացողական երգով փառաւորել զքեզ ընդ Հօր և ընդ սրբոյ Հոգւոյդ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Աղբերացն անապական որ յետ մահուն անմահարար, բըղխեալ 'ի քէն վըտակ կըրկին 'ի նորոգումըն կողածնին. բաց ըղբերան իմ յորբըռուցումըն քո արեան կենարարին. լուա դարձեալ յաւազանին թէ ոչ շնորհօք
այլ արտասուօք։

Յանմահիդ մեռանելով զմեռեալ հոգիս կենդանացո. թաղմամբ 'ի նոր գերեզմանի զթաղեալս 'ի մեղս վերածեա. 'ի գբի ներքնումն իջանելով 'ի գբոյ մեղաց վերաբերեա. 'ի ստուեր մահու քո բնակելով լուսաւորեա և զիս հոգւով։

Սիրտ իմ առ քեզ աղաղակէ բանդ որ ընդ Հօր 'ի սկզբանէ. որ կամաւոր վշտին մարդկան կրեցեր մարմնով զայս ամենայն. ինձ լսելի արա ըզձայն յարքայութեանըդ քո կոչմանն, ընդ ժողովոցն անդ անդրանկացն օրհնել զքեզ միշտ յաւիտեան ։

Երգ. Ի վերինն Երուսաղէմ 'ի բնակարանս հրեշտակաց ուր Ենովք եւ Եղիաս կան ծերացեալ աղաւնակերպ, 'ի դրախտին եդեմական պայծառացեալ արժանապէս. օղոր ։

Հոգւոցն հանգուցելոց ։ Քրիստոս որդի Աս ։

Ապա ասեն Սաղմոս, ՃԱ ։

Աւուրք իմ որպէս հովանի անցին. և ես որպէս խոտ ցամաքեցայ ։ Փոխ. Տէր, լուր աղօթից իմոց, աղաղակ իմ առ քեզ եկեսցէ, մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յինէն ։

Ընթերցուած յՈվսեայ մարգարէէ ։ Ժ. 12 ։

Այսպէս ասէ Տէր. Սերմանեցէք ձեզ յարդարութիւն, և հնձեցէք զպտուղ կենաց. լուսաւոր արարէք ձեզ զլոյս գիտութեան. խնդրեցէք զՏէր՝ մինչև եկեսցեն առ ձեզ արդիւնք արդարութեան ։

Digitized by Google

Մահ Ովսեայ մարգարէի ։

Ովսէ էր 'ի Բէլամովթայ, 'ի ցեղէն Իսաքարայ. և շատ մարգարէացաւ 'ի վերայ Իսրայելի ։ Մեռաւ խաղաղութեամբ և թաղեցաւ յերկրի իւրում փառաւորապէս ։ Եւ ետ նշան՝ թէ եկեսցէ Տէր յերկիր՝ և ընդ մարդկան շրջեսցի. և կաղնին որ 'ի Սելով՝ բաժանեսցի յերկոտասան մասն, և եղիցի երկոտասան կաղնի, և զՀետ երթիցեն և հնազանդեսցին երևելոյն Աստուծոյ. և նովաւ կեցցէ ամենայն մարդ ։

Ընթերցուած յԱմովսայ մարգարէ է ։ Ե. 10 ։

Այսպէս ասէ Տէր. Ատեցին 'ի դրունս զյանդիմանիչս, եւ զբանս սուրբս պիղծս արարին ։ Վասն այնորիկ որ իմաստունն է՝ 'ի ժամանակին յայնմիկ լռեսցէ, զի ժամանակն չար է ։ Խնդրեցէք զբարի եւ մի՛ զչար՝ զի կեցջիք, եւ եղիցի ընդ ձեզ տէր Աստուած ամենակալ ։

Մահ Ամովսայ մարգարէի ։

Ամովս էր 'ի Թեկուայ. և Ամասիա արքայ բազում անգամ կոշկոճէր զնա ։ Եւ յետոյ սպան զնա որդի նորա՝ բակեղբ ջախջախեալ զծամելիսն ։ Որ ոգւով եկն յերկիր իւր. և յետ սակաւ աւուրց մեռաւ և թաղեցաւ անդ ։

Ընթերցուած 'ի Միքիայ մարգարէ է ։ Է. 7 ։

Այլ ես Տեառն ակնկալայց, սպասեցից Աստուծոյ

փրկչի իմոյ, և լուիցէ ինձ տէր Աստուած իմ։ Մի՛ ոտնհար լինիր ինձ, թշնամի իմ, զի գլորեցայ, միւսանգամ կանգնեցայց. զի թէ նստայց 'ի խաւարի՝ Տէր է իմ լոյս։ Բարկութեան Տեառն համբերից՝ զի մեղայ նմա, մինչեւ արդարացուսցէ զդատաստան իմ, և արասցէ ինձ իրաւունս, և հանցէ զիս 'ի լոյս, և տեսից զարդարութիւն նորա։

Մահ Միքիայ մարգարէի։

Միքիաս էր 'ի Մոսորովթայ, 'ի ցեղէն Եփրեմի։ Եւ բազում ինչ արարեալ նորա ընդ Աքաայաբ, եւ յետոյ սպանաւ 'ի Յովրամայ որդւոյ նորա՝ ընկեցիկ եղեալ 'ի վախէ. վասն զի յանդիմանեալ էր զնա 'ի վերայ ամբարշտութեան հօր իւրոյ. և թաղեցաւ յերկրի իւրում, մօտ 'ի շիրիմս յԵնակիմայ։

Ընթերցուածս Յովելեայ մարգարէ է։ Բ. 12։

Եւ արդ ասէ տէր Աստուած ձեր. դարձարուք առ իս յամենայն սրտէ ձերմէ, պահօք և լալով և կոծելով։ Պատառեցէք զսիրտս ձեր՝ և մի՛ ըզհանդերձս, և դարձարուք առ տէր Աստուած ձեր. զի ողորմած և գթած է, երկայնամիտ, և բազումողորմ, և զղջանայ 'ի վերայ չարեաց մարդկան։

Մահ Յովելեայ մարգարէի։

Յովէլ էր յազգէն Ռուբէնի, յագարակէն Բե-

թագուրայ։ Մարգարէացաւ վասն սովու եւ նուազութեան զոհից, եւ վասն չարչարանաց մարգարէին արդարոյ, և թէ նովաւ նորոգին ամենայն արարածք 'ի փրկութիւն։ Մեռաւ խաղաղութեամբ, և թաղեցաւ յագարակի իւրում փառաւորապէս։

Ընթերցուածս յԱբդիու մարգարէէ։ Ա. 21։

Այսպէս ասէ Տէր. Եւ ելցեն ապրեալք 'ի լեռնէն Սիոնի՝ առնուլ վրէժ 'ի լեռնէն Եսաւայ, և եղիցի Տեառն արքայութիւն։

Մահ Աբդիու մարգարէի։

Աբդիու էր յերկրէն Սիկիմայ, յագարակէն Բեթքարիմայ։ Սա էր աշակերտ Եղիայի. բազում վիշտս կրեաց վասն նորա, զի ապրեցուցէ զնա։ Սա էր երրորդ յիսնապետն՝ յոր խնայեաց Եղիա, և էջ առ Ոքոզիա։ Եւ յետոյ թողեալ զպաշտաւորութիւն արքային՝ մարգարէանայր։ Մեռաւ խաղաղութեամբ և թաղեցաւ առ հարս իւր։

Ընթերցուած և մահ Յովնանու մարգարէի։

Յովնան էր յերկրէն Կարիաթարիմայ, որ է մերձ Ցազովտոս՝ 'ի քաղաքն այլազգեաց 'ի ծովեզերին։ Եւ ընկեցիկ եղեալ 'ի կիտէն արտաքս՝ չոգաւ 'ի Նինուէ։ Եւ անտի դարձեալ՝ ոչ մնաց յերկրի իւրում. այլ առեալ զմայր իւր՝ չոգաւ պանդըխտեցաւ 'ի Սուր, 'ի գաւառին այլազգեաց ընդ հեթանոսս։ Քանզի ասէր՝ թէ այսպէս բարձից

զնախատինս իմ. զի ստեցի 'ի մարգարէանալն իմում վասն Նինուէի մեծի քաղաքին։ Ցայնժամ յանդիմանէր Եղիա զԱքայաբ և զկին նորա զԵզաբէլ, եւ կոչեաց սով 'ի վերայ երկրի։ Վասն որոյ փախուցեալ եկն 'ի Սարեփթա եւ եգիտ անդ զայրին հանդերձ որդւովն, և բնակեցաւ անդ Եղիա, քանզի ոչ կամէր լինել ընդ անթլփատսն։ Եւ օրհնեաց զնոսա վասն օտարընկալութեանն. քանզի յառաջագոյն ճանաչէր ընդ նոսա 'ի վաղուց հետէ։ Եւ իբրեւ մեռաւ Ցովնան, յարոյց զնա Աստուած 'ի ձեռն Եղիայի, և եցոյց նմա՝ թէ ոչ ոք կարէ փախչել յԱստուծոյ։ Եւ իբրեւ յարեաւ Ցովնան յետ սովոյն, եկն յերկիրն Ցուդայ. և մեռաւ մայր նորա 'ի ճանապարհին, եւ թաղեաց զնա մօտ 'ի կաղնին Դեբօրայ։ Եւ բնակեցաւ Ցովնան յերկրին Սարարայ, եւ մեռաւ անդ՝ եւ թաղեցաւ յերկրին Կենաղայ դատաւորին յաւուրս անիշխանութեանն։ Եւ ետ նշան Երուսաղէմի, զի յորժամ տեսցեն զքար զի գոչեսցէ, և զբոտոտ զի 'ի փայտէ աղաղակեսցէ, մերձ լինել փրկութեան։ Ցայնժամ տեսցեն զԵրուսաղէմ տապալեալ 'ի հիմանց, և մըտցեն 'ի նա հեթանոսք յերկրպագութիւն Տեառն. և առեալ զքարինս նորա դիցեն 'ի կողմն արեւելից. և անդ եղիցի երկրպագութիւն օծելոյն՝ վասն պղծելոյն Երուսաղէմի եւ աւերածոյն 'ի գազանաց՝ և յամենայն գարշելեաց. և յայնժամ եկեսցէ կատարած ամենայն երկրի։

Ընթերցուածս ՚ի Նաւումայ մարգարէ է ։ Ա. 7։

Քաղցր է Տէր որոց սպասեն նմա յաւուր նեղութեան, և ճանաչէ զերկիւղածս իւր. եւ հեղեղաւ ճանապարհաց արասցէ վախճան յարուցելոց ՚ի վերայ, և զթշնամիս նորա խաւար հալածեսցէ ։ Զի՞նչ խորհիք զՏեառնէ, կատարած ինքն արասցէ. եւ ոչ խնդրեսցէ կրկին զնոյն վրէժխնդրութիւն ՚ի նեղութեան ։

Մաս Նաւումայ մարգարէի ։

Նաւում էր յԵղկասայ՝ որ է յայնկոյս Յորդանանու ՚ի Բեթաբրայ, ՚ի ցեղէն Շմաւոնի ։ Սա հանդերձ Յովնանու ետ նշան Նինուէի. եթէ ՚ի քաղցր ջրոյ, և ՚ի հրոյ գետնականէ կորիցէ. որպէս եղեւն իսկ ։ Զի ծովակն՝ որ շուրջ զնովաւն էր՝ հեղեղեաց և կորոյս զնա, և հուր յանապատէ եկեալ՝ զբարձրաւանդակս նոցա այրեաց ։ Մեռաւ խաղաղութեամբ եւ թաղեցաւ յագարակի իւրում փառաւորապէս ։

Ընթերցուածս յԱմբակումայ մարգարէ է ։ Ա. 1։

Մինչեւ յե՞րբ, Տէր, աղաղակիցեմ՝ և ո՛չ լուիցես, գոչիցեմ առ քեզ զրկեալ՝ և ո՛չ փրկիցես ։ Ընդէ՞ր ցուցեր ինձ աշխատութիւնս և վաստակս, տեսանել զթշուառութիւն և զամբարշտութիւն ։

Մաս Ամբակումայ մարգարէի ։

Ամբակում էր յազգէն Շմաւոնի, յագարակէն

Բեսուքարայ։ Սա նոնս յառաջագոյն զգերութիւնն. և վասն աւերածոյն Երուսաղէմի սգացաւ յոյժ։ Եւ յորժամ եկն Նաբուգոդոնոսոր յԵրուսաղէմ, փախեաւ յՈւստրակինա՝ և եղեւ պանդուխտ յերկիրն Իսմայէլի։ Եւ իբրեւ դարձան քաղդէացիքն 'ի տեղիս իւրեանց, և մնացորդք Հրէիցն որք էին յԵրուսաղէմ, իջին յԵգիպտոս, յայնժամ դարձեալ Ամբակում եկն յերկիր իւր՝ և պաշտէր զհնձողս ագարակի իւրոյ։ Իբրեւ էառ զխորտիկն՝ մարգարէացաւ ընտանեաց իւրոց եւ ասաց. երթամ ես յերկիր հեռաստան, և վաղվաղակի դառնամ և գամ. և եթէ յամեցից՝ դուք տարէք ճաշ հնձողացն։ Եւ երթեալ նորա 'ի Բաբելոնն 'ի ձեռն Հրեշտակին որ առաջնորդեաց նմա, տարաւ զճաշն Դանիէլի։ Դարձեալ չոգաւ առ հնձօղսն՝ և տարաւ նոցա այլ խորտիկս, ոչ յամեալ ինչ զառավորական ժամն։ Եւ իմացաւ թէ վաղվաղակի գարձցի ժողովուրդն 'ի Բաբելոնէ. և յետ երկուց ամաց դարձան։ Եւ ետ Ամբակում նշան որոց 'ի հրէաստանի, եթէ 'ի կատարածի մարգարէիցն որդի Աստուծոյ յարիցէ՝ և ուսուցէ 'ի տաճարին. և որք հաւատան 'ի նա՝ տեսցեն զլոյս, և որք ոչ լսեն նմա՝ եղիցին 'ի խաւարի։ Եւ վասն վախճանի տաճարին յառաջագոյն ասաց՝ թէ յարեւմտից ազգաց աւերեսցի։ Յայնժամ վարագոյր տաճարին առէ 'ի մանր ծուէնս պատառեսցի. եւ ելեալ Հոգւոյն սրբոյ 'ի տաճարէն՝ և աղխաւեղագէսք երկուց սեանցն

Digitized by Google

թարձցին և դիցին յանապատն, ուր 'ի սկզբանէ ցուցաւ խորանն վկայութեան։ Եւ նոքօք ծանիցի Տէր, և լուսաւորեսցէ զփախուցեալսն յօձէն և պատսպարեսցէ զնոսա յարդարութիւն յաւիտենից։ Մեռաւ խաղաղութեամբ և թաղեցաւ յագարակի իւրում փառաւորապէս։

Ընթերցուածս 'ի Սոփոնիայ մարգարէէ։ Ա. 7։

Երկերուք յերեսաց տեառն Աստուծոյ. զի մերձ է օր Տեառն. զի պատրաստեաց Տէր զզոհս իւր, և հրաւիրեաց զկոչնականս իւր. եւ եղիցի յաւուր զոհի Տեառն՝ խնդրեցից զվրէժ յիշխանաց և 'ի տանէ թագաւորին, և յամենայնէ որ զգեցեալք են զհանդերձս օտարս. ասէ Տէր ամենակալ։

Մահ Սոփոնիայ մարգարէի։

Սոփոնիաս է'ր 'ի ցեղէն Շմաւոնի, յագարակէն Մարաթայ։ Սա մարգարէացաւ վասն քաղաքին Երուսաղէմի, և վասն փրկութեան մերին հեթանոսաց, և վասն ամօթոյ ամբարշտաց, և դատաւորին ամենայն շնչոյ՝ որդւոյն Աստուծոյ։ Մեռաւ խաղաղութեամբ և թաղեցաւ յագարակի իւրում փառաւորապէս։

Ընթերցուածս յԱնգեայ մարգարէէ։ Բ. 10։

Եւ 'ի տեղւոջդ յայդմիկ տաց խաղաղութիւն, ասէ Տէր ամենակալ. եւ խաղաղութիւն ոգւոց

փրկութիւն ամենայնի՝ որ գործիցէ յարուցանել զտաճարդ զայդ։

Մահ Անգեայ մարգարէի։

Անգէաս մարգարէ էր 'ի ցեղէն Ղեւեայ 'ի քահանայից անտի. և ծնաւ 'ի Բաբիլոն։ Եւ մինչդեռ մանուկն էր՝ եկն 'ի Բաբելոնէ յԵրուսաղէմ. եւ յայտնապէս մարգարէացաւ վասն դարձի ժողովրդեանն, և ետես զշինուածս տաճարին։ Մեռաւ խաղաղութեամբ և թաղեցաւ յԵրուսաղէմ 'ի գերեզմանս քահանայիցն փառաւորապէս. քանզի և նա էր յազգէ քահանայիցն։

Ընթերցուած 'ի Զաքարիայ մարգարէէ ե։ Է. Թ։

Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. Դատաստան արդար դատեցարուք, և ողորմութիւն և գթութիւն արարէք իւրաքանչիւր եղբօր իւրոյ. զայրին և զորբն և զպանդուխտն և զտնանկն մի՛ յաղթահարէք, և ոխս չարեաց ընկերի իւրում մի՛ ոք կալցի 'ի սիրտ իւր։

Մահ Զաքարիայ մարգարէի։

Զաքարիաս էր յազգէն Ղեւեայ. եւ ծնաւ 'ի Կարդդի յերկրին քաղդէացւոց։ Շատ մարգարէացաւ վասն ժողովրդեանն. եւ ետ նշան 'ի հաստատութիւն բանիցն։ Սա ասաց զՅովսեդեկեայ՝ թէ ծնցի որդի, եւ յԵրուսաղէմ քահանայացի անարատութեամբ յօրինակ ճշմարիտ

քահանայապետութին ։ Սա և զՍաղաթիէլ օրհնեաց, և անուանեաց Զօրաբաբէլ ։ Եւ առ Կիւրոսիւ ետ նշան ՚ի յաղթութիւն․ եւ վասն սպասաւորութեան նորա յառաջագոյն ասաց՝ զոր առնելոց էր յԵրուսաղէմ, և օրհնեաց զնա յոյժ ։ Եւ զհանդերձեալն յԵրուսաղէմ մարգարէացաւ վասն կատարածի նորին և սկզբան հեթանոսաց, եւ վասն դատարկութեան քահանայից, և մարգարէից, և շաբաթուց, և վասն կրկին դատաստանին նշանակեաց ։ Մեռաւ խաղաղութեամբ ՚ի բարւոք ծերութեանն, և թաղեցաւ մերձ յԱնգէ ։

Ընթերցուած ՚ի Մաղաքիայ մարգարէէ ։ Ա․ Զ ։

Այսպէս ասէ Տէր ամենակալ․ Որդի փառաւոր առնէ զհայր, և ծառայ երկնչի ՚ի տեառնէ իւրմէ․ իսկ արդ՝ եթէ Հայր եմ ես, ո՞ւր է փառքն իմ․ և եթէ Տէր եմ, ո՞ւր է պատիւն իմ, ասէ Տէր ամենակալ ։

Մահ Մաղաքիայ մարգարէի ։

Մաղաքիաս յետ դարձի գերութեանն ծնաւ ՚ի Սափիրա՝ յազգէն Ղեւեայ ։ Եւ մինչդեռ մանուկն էր՝ բարի վարս եցոյց յանձին․ և ամենայն ժողովուրդն պատուէր զնա իբրեւ զանարատ և զհեզ․ եւ կոչեցին զնա Մաղաքիաս՝ որ թարգմանի հրեշտակ․ քանզի էր գեղեցիկ տեսլեամբ ։ Եւ որպէս ինքն ասաց ՚ի մարգարէանալն իւրում, ՚ի նմին աւուր երեւեալ հրեշտակ Տեառն՝

երկրպագէր զքանս նորա։ Եւ զհրեշտակն ոչ ոք տեսանէր յանարժանիցն, այլ զձայնն միայն լսէին, որ եղեւ յաւուրս անիշխանութեանն. որպէս և գրեալ է 'ի սփրափոտին, այսինքն է 'ի դպասաւորացն։ Եւ մինչդեռ մանուկն էր՝ յաւելաւ առ հարս իւր, եւ թաղեցաւ յագարակի իւրում։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Կորնթացւոց առաջին թղթոյն է ընթերցուած։ ԺԵ. 12։

Ապա եթէ Քրիստոս քարոզի թէ 'ի մեռելոց յարուցեալ է, զիա՞րդ ասեն ոմանք 'ի ձէնջ՝ եթէ յարութիւն մեռելոց չիք. եթէ յարութիւն մեռելոց չիք, ապա և Քրիստոս չէ յարուցեալ. և եթէ Քրիստոս չիցէ յարուցեալ, ընդունայն է քարոզութիւնն մեր, ընդունայն են և հաւատքն ձեր. և գտանիցիմք սուտ վկայք Աստուծոյ, զի վկայեցաք զԱստուծոյ՝ եթէ յարոյց զՔրիստոս. զոր ոչն արդեօք յարոյց՝ եթէ մեռեալք ոչ յառնիցեն։ Իսկ եթէ մեռեալք ոչ յառնեն, ապա եւ Քրիստոս չէ յարուցեալ. եւ եթէ Քրիստոս չիցէ յարուցեալ, ընդունայն են հաւատքն ձեր, և տակաւին 'ի նմին 'ի մեղս կայցէք։ Իսկ արդ որ ննջեցինն 'ի Քրիստոս՝ կորեա՞ն արդեօք. եթէ այսու կենօքս միայն յուսացեալ եմք 'ի Քրիստոս, ողորմելի եմք քան զամենայն մարդիկ։ Այլ արդ Քրիստոս յարուցեալ է 'ի մեռելոց, առաջին պտուղ ննջեցելոց. քանզի մարդով ե-

ղեւ մահ, և մարդով յարութիւն մեռելոց. որպէս Ադամաւն ամենեքին մեռանին, նոյնպէս և Քրիստոսիւ ամենեքին կենդանասցին, իւրաքանչիւր յիւրում կարգի. նախ Քրիստոս, եւ ապա քրիստոսեանք 'ի գալստեան նորա, և ապա կատարած:

Ալէլուիա. Քահանայք քո զգեցցին զարդարութիւն, և սուրբք քո ցնծալով ցնծասցեն:

Ալէլուիա Օրթի:

Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Սրբոյ աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Յովհաննու: Է. 24:

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս:

Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զի որ զբանն իմ լսէ, և հաւատայ այնմ որ առաքեացն զիս, ընդունի զկեանսն յաւիտենականս. և 'ի դատաստան ոչ մտանէ, այլ փոխեցաւ 'ի մահուանէ 'ի կեանս: Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զի գայ ժամանակ՝ և արդէն իսկ է, յորժամ մեռեալք լսիցեն ձայնի Որդւոյն Աստուծոյ, և որք լսիցենն՝ կեցցեն: Զի որպէս Հայր ունի կեանս յանձին իւրում, նոյնպէս ետ և Որդւոյ ունել կեանս յանձին իւրում: Եւ իշխանութիւն ետ նմա դատաստան առնել. եւ զի

Digitized by Google

որդւոյ մարդոյ է, ընդ այն զի՞ զարմանայք. զի եկեսցէ ժամանակ՝ յորում ամենեքին որ ՚ի գերեզմանս կայցեն, լուիցեն ձայնի Նորա, և եկեսցեն արտաքս. որոց բարիս գործեալ իցէ՝ ՚ի յարութիւն կենաց, և որոց զչար արարեալ՝ ՚ի յարութիւն դատաստանաց։ Ոչ կարեմ ես յանձնէ առնել և ոչինչ. այլ որպէս լսեմ՝ դատիմ, և դատաստանն իմ արդար է. զի ոչ խնդրեմ զկամս իմ, այլ զկամս այնորիկ՝ որ առաքեացն զիս։

Քարոզ։

Վասն հրաժարելոյ անձանց ննջեցելոց ՚ի Քրիստոս, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն որք լքին զապականացու կենցաղս և հետեւեցան ՚ի վիճակս արդարոց, զՏէր աղա։

Վասն առաջնորդելոյ սմա յանստուեր օթեւանս՝ զոր պատրաստեաց ՚ի տան Հօր իւրոյ Որդին միածին, զՏէր աղա։

Վասն արժանի լինելոյ սմա լսել զձայն կենդանարար փողոյն և յափշտակիլ ամպօք ընդ առաջ Տեառն յօդս, զՏէր աղա։

Վասն դասելոյ սմա յաջակողման դասուն ՚ի դասս առաքելոց և մարգարէից, զՏէր աղա։

Վասն հոգւոցն հանգուցելոց։ Եւ եւս միաբան։ Զանձինս մեր և զմիմեանս։ Ողորմեաց մեզ Տէր։

Աղօթք։

Տէր երկնի եւ երկրի, որ զամե-
նայն արարածս յոչընչէ արարեր․
առեր հող յամենասուրբ ձեռս
քո, արարեր զմարդն, և անուա-
նեցեր զանուն նորա Ադամ․ ըստ
պատկերի քում եւ ըստ նմանու-
թեան արարեր զնա։ Եւ վասն յան-
ցանաց նորա՝ հաներ զնա 'ի դրախ-
տէն փափկութեան, ասելով՝ հող
էիր և 'ի հող դարձցիս։ Եւ արդ՝
ահաւասիկ ծառայս քո դարձաւ
'ի հող ըստ հրամանի քում։ Վասն
որոյ աղաչեմք զքեզ, Տէր բարե-
րար, առաքեա զՀոգիդ քո սուրբ
'ի հողս յայս և 'ի տապանս․ և
օրհնեա՛ զսա 'ի բնակութիւն ծա-
ռայիս քոյ․ զի մտանելով 'ի սա ոս-
կերաց սորա՝ ընկալցի զբարւոք
հանգիստն յառատ բարերարու-
թենէդ քումմէ։ Եւ հանգո՛ զհո-

զի սորա յօթեւանս սրբոց քոց առաքելոց եւ մարգարէից: Եւ թո՛ղ սմա զյանցանս իւր՝ զոր մեղաւ առաջի քո գիտութեամբ եւ անգիտութեամբ, զգործոց, զբանից եւ զմտածութեանց. զի հաւատաց յամենասուրբ Երրորդութիւնդ 'ի ձեռն միածնի Որդւոյ քո տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի: Ընդ որում քեզ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ վայելէ փառք՝ իշխանութիւն և պատիւ, այժմ՝ և միշտ և յաւի:

Զորհանդուրժեալ բնութեամբ բարութին ունել միայն զանձառ բարին, այլ ստեղծեալ զմարդ յիւր պատկերին 'ի վեցերորդն աւուրն. եւ 'ի յերրորդ ժամ զկողածինն 'ի յօգնութիւն ետ հողածնին. զոր 'ի դրախտին եդ վայելել, բայց 'ի պտղոյն մահու արգել:

Պապանձեալ առ դատողին յետ յանցանացն Ադամին հին, զկինն պատճառ եդ-

եալ խաբմանն և կինըն զօձըն դաւաճան. որով երկիրըս այս անիծաւ, փուշ և տատասկ ՚ի սմա բուսաւ. վըճիռ մահու մարդոյն տըւաւ, դառնալ ՚ի հող ուստի ստեղծաւ։

(Լման տառ)։

Երգ. Տրտմահաղորդ չարչարանօք ՚ի յանձն առեր ըզմահ խաչին, եւ փայտին բարձող եղեր վասն Ադամայ նախաստեղծին. ողոր։

Հոգւոյն հանգուցելոց։ Քրիստոս որդի Աս։

Եւ փոխանորդքն դպրին ամենայն ժողովուրդն. և այլս ասէն.

Հայր մեր որ յերկինս։

Ապա ասէն Շարական Հանգստեան, ԲՁ։

Որ կոչեցեր առ քեզ, Տէր, ըզտիեզերս ամենայն, ընկալ ըզմեր ըննջեցեալսն ՚ի գոգ նահապետին Աբրահամու, ողորմած Տէր փրկիչ և բարերար։ Որ թողութեանց ես տըւող աստըւած, թող զմեղս մեր ննջեցելոցն, կարող յամենայնի և հզօր. ողոր։ Որ լուսատու ես տիեզերաց Քրիստոս Աստուած, լուսաւորեա և ըզմեր ըննջեցեալսն լուսով երանաւէտ զուարթնոցն. ողոր։

Մաղթանքն ․ Եւ ևս խաղաղութեան զՏէր աղա ։

Ասեալ քահանային երիցս անգամ զհող 'ի յափն' խաչակնքէ ասելով ։

Օրհնեա՛, Տէր, ողորմութեամբ քով զհողս ծառայիս քոյ ․ և յիշեա՛ զսա, զի հող էր՝ և ըստ հրամանի քում 'ի հող դարձաւ ։

Արկանէ զհողն 'ի գերեզմանն խաչանման ։ Եւ ապա ինջուցանեն զննջեցեալն 'ի գերեզման ։ Եւ ասեն Սաղմոս ։

Տէր հովուեսցէ զիս, և ինձ ինչ ոչ պակասեսցէ ։
Ի վայրի դալարւոջ բնակեցոյց զիս, և առ ջուրս հանգստեան սնոյց զիս ։
Դարձոյց զանձն իմ առ իս, առաջնորդեաց ինձ 'ի ճանապարհս արդարութեան վասն անուան իւրոյ ։
Թէպէտ և գնացից ես 'ի մէջ ստուերաց մահու, ոչ երկեայց 'ի չարէ՝ զի դու, Տէր, ընդ իս ես ։
Ցուպ քո և գաւազան՝ նոքա մխիթարեսցեն զիս ։
Պատրաստ արարեր առաջի իմ զսեղան՝ ակն յանդիման նեղչաց իմոց ։
Օծեր իւղով զգլուխ իմ, բաժակ քո որպէս անապակ արբեցոյց զիս ։
Ողորմութիւն քո, Տէր, զհետ իմ եկեսցէ զամենայն աւուրս կենաց իմոց, բնակել ինձ 'ի տան Տեառն ընդ երկայն աւուրս ։
Ցոյց ինձ ճանապարհ յոր գնացից, զի առ քեզ Տէր, համբարձի զանձն իմ ։

Փրկեա զիս 'ի թշնամեաց իմոց, Տէր, զի զքեզ ապաւէն ինձ արարի։

Ուսո ինձ առնել զկամս քո, զի դու ես Աստուած իմ։

Հոգի քո բարի առաջնորդեսցէ ինձ յերկիր ուղիղ։ Վասն անուան քո, Տէր, կեցուսցես զիս արդարութեամբ քով, հանցես 'ի նեղութենէ զանձն իմ։ Ողորմութեամբ քով սատակեսցես զթշնամիս իմ. կորուսցես զամենայն նեղիչս անձին իմոյ, զի ես ծառայ քո եմ։

Մաղթանք։

Տէր, ուղղեա զգնացս մեր 'ի ճանապարհս խաղաղութեան. Տէր, ուղղեա և առաջնորդեա հոգւոց մերոց եւ ամենայն հաւատացելոց գնալ յարդարութեան ճանապարհն և 'ի կեանսն յաւիտենից։

Քարոզ։

Աղաչեսցուք զամենակալն Աստուած՝ զի յաջողեալ ուղղեսցէ զճանապարհս ծառայից իւրոց 'ի բարի և 'ի խաղաղութիւն։ Ամենակալ տէր Աստուած մեր, կեցո և ողորմեա։

Աղօթք։

Առաջնորդ կենաց և պարգեւիչ խաղաղութեան, Քրիստոս Աստուած մեր, առաջնորդեա մեզ գնալ 'ի ճանապարհս քո արդարութեան. եւ խաղա-

Digitized by Google

ղութեամբ ժամանել 'ի նաւահանգիստ կենաց և փրկութեան չնորհօք ողորմութեան քոյ. զի դու ես օգնական և փրկիչ մեր, եւ քեզ վայելէ փառք, իշխանութիւն և պատիւ. այժմ եւ միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Դարձեալ Աղօթք։

Օրհնեալ ես, տէր Աստուած փրկիչ մեր, որ յամենայն ժամ ընդ մեզ ես, և ոչ երբէք թողուս 'ի ձեռանէ քումմէ զայնոսիկ՝ որք հաւատով և ճշմարտութեամբ կարդան առ քեզ։ Աղաչեմք և խնդրեմք 'ի քէն, Տէր, ճանապարհորդակից լեր ծառայից քոց քոյին վերակացութեամբ՝ պահելով 'ի խաղաղութեան. և առաջնորդեա մեզ միւսանգամ խաղաղութեամբ եւ խնդութեամբ հասանել յիւրաքանչիւր 'ի բնակութիւնս 'ի Քրիստոս Յիսուս 'ի Տէր մեր, որում վայելէ փառք իշխանութիւն և պատիւ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Հայր մեր որ յերկինս։

Յետ այսորիկ ասեն Շարական ողբաձայն, Բկ։

Մերձեցաւ անձըն իմ 'ի հող յորմէ ստեղծայ. 'քանզի պատուիրանաւն մեղայ, եւ ճաշակեցի ըզդառնութիւն մահու. Տէր յըս իմ օգնեա ինձ։

Սաղմոս. Մերձեցաւ անձն իմ 'ի հող, Տէր, կեցո զիս ըստ բանի քում։
Զճանապարհս իմ պատմեցի քեզ՝ և լուար ինձ, ուսո՛ ինձ զարդարութիւնս քո։
Ի ճանապարհս արդարութեանց քոց իմաստուն արա զիս, և քննեցից զսքանչելիս քո։
Տքնեցաւ անձն իմ առ 'ի ձանձրանալ, հաստատեա զիս 'ի բանս քո։

Զճանապարհս քո ես ոչ պահեցի, քանզի ոչ ժամանեցի ապաշխարել. այլ հեղգացայ. այլ առ քեզ միայն պաղատիմ, Հայր երկնաւոր. Տէր յոյս իմ օգնեա ինձ։

Սաղմոս. Զճանապարհս մեղաց 'ի բաց արա յինէն, և յօրէնս քո ողորմեա ինձ։
Զճանապարհս ճշմարտութեան քոյ ընտրեցի, և զիրաւունս քո ես ոչ մոռացայ։
Մերձեցայ ես 'ի վկայութիւնս քո, Տէր, մի՛ յամօթ առներ զիս։
Ի ճանապարհս պատուիրանաց քոց ընթացայ, զի անդորր արարեր սրտի իմոյ։

Որ էնըագէտ արա զիս, Տէր, 'ի ճանապարհի քում. քանզի խնդրեցի գալ առ քեզ. դառնալ անդրէն 'ի հող յորմէ ստեղծայ. այլ առ քեզ միայն պաղատիմ, Հայր երկնաւոր. Տէր յոյս իմ օգնեա ինձ։

Սաղմոս. Օրէնսգէ՛տ արա զիս, Տէր, 'ի ճանապարհս իրաւանց քոց, և խնդրեցից զնա յամենայն ժամ։ Իմաստուն արա զիս, եւ քննեցից զօրէնս քո, և պահեցից զնա բոլորով սրտիւ իմով։ Առաջնորդեա ինձ 'ի շաւիղս պատուիրանաց քոց, զի ընդ նոսա հաճեցայ։ Խոնարհեցո զսիրտ իմ 'ի վկայութիւնս քո, և մի՛ յագահութիւն։

Ապա ծածկեն զգերեզմանն՝ տարածանելով 'ի վերայ զղարշաւ։ Եւ ասեն Սաղմոս ողբաձայն։

Եղի՛ն զիս 'ի գբի ներքնումն 'ի խաւարի և 'ի ստուերս մահու։ Տէր Աստուած փրկութեան իմոյ 'ի տուէ կարդացի և գիշերի առաջի քո։ (Լման տուն)։

Ընթերցուած 'ի Յովբայ։ ԻԱ. 31։

Ո՛ պատմեսցէ յանդիման նորա զճանապարհս նորա, և զոր ինչ ինքն գործեաց՝ ո՛ հատուսցէ նմա։ Եւ ինքն 'ի գերեզմանս գնաց, և 'ի տապանի աքնեցաւ, և քաղցրացան նմա խիճք հեղեղատի։ Եւ զհետ նորա ամենայն մարդ գնասցէ, և յառաջ քան զնա անթիւք։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Տիմոթէոսի երկրորդ թղթոյն է ընթերցուածս։ Դ. 1։

Զայս վկայութիւն դնեմ առաջի Աստուծոյ և Յիսուսի Քրիստոսի, որ դատելոց է զկենդանիս

և զմեռեալս 'ի յայտնութեան իւրում և յարքայութեան. և դու քարոզեա զբանն, հաս 'ի վերայ ժամու և տարաժամու, յանդիմանեա, սաստեա, մխիթարեա, ամենայն երկայնմտութեամբ եւ վարդապետութեամբ։ Քանզի եկեսցէ ժամանակ՝ զի ողջմտութեան վարդապետութեանն ոչ անսայցեն, այլ ըստ իւրաքանչիւր ցանկութեանց կուտեսցեն իւրեանց վարդապետս՝ ըստ մարմաջելոյ լսելեաց իւրեանց, և 'ի ճշմարտութենէ անտի դարձուցանիցեն զլսելիս եւ յառասպելս կործանեսցին։ Այլ դու զուարթ կաց յամենայնի, ճգնեաց, զգործս աւետարանչի գործեա, ըզպաշտօնդ քո կատարեալ կալ։ Զի ես այսուհետեւ նուիրեալ եմ, եւ ժամանակ դարձի իմոյ հասեալ կայ. զքաջ պատերազմ պատերազմեցայ, զընթացսն կատարեցի, զհաւատսն պահեցի։ Այսուհետեւ կայ մնայ ինձ արդարութեան պսակն, զոր հատուսցէ ինձ Տէր յաւուր յայնմիկ արդարն դատաւոր. ոչ միայն ինձ, այլ և ամենեցուն որ սիրեցին զյայտնութիւն նորա։

Ալէլուիա. Տէր, հա՛ն 'ի բանտէ զանձն իմ, գոհանամ զանուանէ քումմէ։

Ալէլուիա Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Մատթէոսի: Իե. 31:

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ:

Եւ յորժամ եկեսցէ որդի մարդոյ փառօք իւրովք՝ եւ ամենայն հրեշտակք ընդ նմա, յայնժամ նստցի յաթոռ փառաց իւրոց. եւ ժողովեսցին առաջի նորա ամենայն ազգք, եւ մեկնեսցէ զնոսա 'ի միմեանց, որպէս հովիւ զի մեկնէ զօդիս յայծեաց. և կացուսցէ զադիսն ընդ աջմէ իւրմէ և զայծիսն 'ի ձախմէ: Յայնժամ ասասցէ Թագաւորն ցայնոսիկ՝ որ ընդ աջմէն իցեն. եկայք օրհնեալք Հօր իմոյ, ժառանգեցէք զպատրաստեալ ձեզ արքայութիւնն 'ի սկզբանէ աշխարհի: Զի քաղցեայ՝ և ետուք ինձ ուտել, ծարաւեցի՝ և արբուցէք ինձ, օտար էի՝ և ժողովեցէք զիս, մերկ՝ եւ զգեցուցէք զիս, հիւանդ էի՝ և տեսէք զիս, 'ի բանտի էի՝ և եկիք առ իս: Յայնժամ պատասխանի տասցեն նմա արդարքն և ասասցեն. Տէ՛ր, ե՞րբ տեսաք զքեզ քաղցեալ՝ և կերակրեցաք, կամ ծարաւի՝ եւ արբուցաք, ե՞րբ տեսաք զքեզ օտար՝ եւ ժողովեցաք, կամ մերկ՝ և զգեցուցաք, ե՞րբ տեսաք զքեզ հիւանդ կամ 'ի բանտի, և եկաք առ քեզ: Պատասխանի տացէ Թագաւորն՝ և ասասցէ ցնո-

սա . ամէն ասեմ ձեզ , որովհետեւ արարէք միում յեղբարցս այսոցիկ փոքրկանց՝ ինձ արարէք ։ Յայնժամ ասասցէ եւ ցայնոսիկ՝ որ ընդ ահեկէն իցեն . երթայք յինէն , անիծեալք , ՚ի հուրն յաւիտենական , որ պատրաստեալ է սատանայի եւ հրեշտակաց նորա ։ Զի քաղցեայ՝ եւ ոչ ետուք ինձ ուտել , ծարաւեցի՝ եւ ոչ արբուցէք զիս , օտար էի՝ եւ ոչ ժողովեցէք զիս , մերկ էի՝ եւ ոչ զգեցուցէք զիս , հիւանդ եւ ՚ի բանտի՝ եւ ոչ տեսէք զիս ։ Յայնժամ պատասխանի տացեն եւ նոքա եւ ասասցեն . Տէ՛ր , ե՞րբ տեսաք զքեզ քաղցեալ կամ ծարաւի կամ օտար կամ մերկ կամ հիւանդ կամ ՚ի բանտի , եւ ոչ պաշտեցաք զքեզ ։ Յայնժամ պատասխանի տացէ նոցա եւ ասասցէ . ամէն ասեմ ձեզ , որովհետեւ ոչ արարէք միում ՚ի փոքրկանցս յայսցանէ , եւ ոչ ինձ արարէք ։ Եւ երթիցեն նոքա ՚ի տանջանս յաւիտենականս , եւ արդարքն ՚ի կեանսն յաւիտենականս ։

Ապա ասեն Շարական Մեռելոցի , Գ.Կ.

Ո՛ր յանբաստութեր ՚ի՛ լուսոյն ընկալեալ ըզծա-գումըրին շնորհաց՝ ո՛վ Երանելի՛ տէ՛ր Յով-հաննէս , ե՛ւ հրաշագործ՛ գըլխաւոր յերկնային

դասս առաքելոցն. հայցեմ 'ի Տեառնէ
զթողութիւն յանցանաց: Ո՛ր փարեցար ըզ-
սօրսափելք պարանոցաւն զանմատոյց ըլու-
սոյն, և մաքրեցար որպէս զոսկի 'ի հուր.
լուսազարդեալ երևեցար 'ի մէջ սրբոցն
որպէս յաստեղս արեգակն. հայցեմ: Ո՛ր 'ի
կենդանի աղբերէն արբեր ըզբըղխումըն
շնորհաց, և 'ի թևս հոգւոյն հասեր յանի-
մանալին. աւետարանեցեր մըշտընջենա-
ւորակից Հօր զէակից որդին. հայցեմ:

Մի ոմն 'ի գլխաւորացն ընթեռնու 'ի վերայ գերեզմանին:

Հանգիստ երանելւոյն Յովհաննու առաքելոյն
և աստուածաբան աւետարանչին:

Էր ընդ եղբարս երանելին Յովհաննէս մե-
ծաւ ուրախութեամբ 'ի Տէր: Եւ յաւուր
միում կիրակէի, ընդ ժողովել եղբարցն առ
նա՝ սկսաւ խօսիլ ընդ նոսա այսպէս: Եղ-
բարք իմ և ծառայակիցք և ժառանգակիցք և
հաղորդք Տեառն արքայութեանն, գիտէք ե-
թէ որքան զօրութիւնս 'ի ձեռն իմ ետ ձեզ
Աստուած: Քանի՞ նշանս, քանի՞ արուեստս,
որչափ շնորհս, որպիսի վարդապետութիւնս,
վերակացութիւնս, հանգիստս, ազատաւորու-
թիւնս, փառս, հաւատս, միաբանութիւնս,

ձիրս, պարգեւս։ Ո՞րչափ, և քանիցս տեսիք աչօք ձերովք զտուեալն ձեզ՝ որք ոչ երեւին աչացս այսոցիկ, և ոչ ականջացս այսոցիկ լսելի լինին։ Արդ՝ հաստատեցարո՛ւք 'ի նա, յիշելով զնա յամենայն գործս ձեր. գիտացէք զխորհուրդս մատակարարութեանն որ եղեւ առ մարդիկ, թէ ո՞ր աղագաւ արար Տէր։ Աղաչէ զձեզ ինքնին Տէր 'ի ձեռս իմ, եւ մաղթէ կալ մնալ ձեզ առանց թշնամանաց, առանց նենգութեան, առանց անառակութեան։ Քանզի գիտէ զթշնամանսն որ 'ի ձէնջ. գիտէ եւ զանարգութիւնն, գիտէ եւ զնենգութիւնն, գիտէ եւ զանառակութիւնն՝ 'ի ստունգանելն ձեր 'ի սուրբ պատուիրանաց նորա։ Ա՛րդ՝ մի՛ տրտմեսցի 'ի ձէնջ բարերարն Աստուած, գթածն, ողորմածն, սուրբն, յստակն, անարատն, անհիւթն, միայնն, միննն, անփոփոխն, ստոյգն, աննենգն, անճառումն, որ 'ի վե՛ր է քան զամենայն ասելի և իմանալի անուն Աստուածն իմ Յիսուս։ Ուրախ լեցի 'ի բարւոք կրօնաւորութեան ձերում. խնդասցէ 'ի սուրբ կեանս ձեր. հանգիցէ 'ի պարկեշտ վարս ձեր. անհոգ լեցի 'ի ժուժկալութեան ձերում. հաճեսցի 'ի միաբանութեան ձերում. ժպտեսցի 'ի զգաստութեան ձերում. բերկրեսցի 'ի սիրելն ձեր զնա։ Զայս այժմ

խօսիմ ընդ ձեզ եղբարք․ փութասջիք յառաջիկայ գործն ձեր արդէն իսկ կատարել 'ի Տէր։ Քանզի զի՞նչ այլ ինչ ունիցիմ ասել ձեզ․ ունիք զԱստուծոյ մերոյ զգրաւականն, ունիք զբարերարութեան Նորա զտուրս, ունիք զանհրաժեշտ զալուստն Նորա։ Զի թէ ոչ եւս մեղիցէք, զոր յանդիմանութեանն գործեցիք՝ թողուցու ձեզ․ ապա թէ գիտացեալ կնաս՝ և 'ի Նմանէ զողորմութիւն գտեալ՝ նոյնպէս վարիցիք, և զառաջինն եւս համարեսցի ձեզ, և ոչ ընկալջիք զողորմութիւն 'ի Նմանէ։ Եւ զայս ասացեալ առ Նոսա՝ յաղօթս եկաց այսպէս։ Ո՛ որ զզաստակս զայս հրաւիրեցեր քոյին հրամանաւդ, Յիսուս։ Ո՛ որ զքաջապատուեալ ծաղկեալս զայս յանթառամելի ծաղկիւք յօդեցեր։ Ո՛ որ սերմանեցեր զկենդանարար բանս քո զայգաստանիկ։ Ո՛ որ միայնդ ես խնամակալ քոյոց ծառայից, և բժիշկ՝ որ ձրի բժշկես։ Ո՛ որ միայնդ ես բարերար եւ անձանձրապարութեան։ Ո՛ որ միայնդ ես ողորմած և մարդասէր։ Ո՛ որ միայնդ ես փրկիչ և արդար։ Ո՛ որ միշտ ես եւ յաւիտենական, եւ յամենայն ուրեք մերձ ես, Աստուած իմ Յիսուս․ դու քոյով պարգեւօքդ ծածկեա զամենեսեան՝ որք 'ի քեզ յուսան․ զի դու գիտես զչարախօսն մերոյ յամենայն ուրեք զմեքենայս եւ զքինութիւն։ Եւ ապա խնդրեաց

հաց՝ և գոհացաւ այսպէս։ Զո՞ր օրհնութիւն, կամ զո՞ր պատարագ, կամ զո՞ր գոհութիւն ՚ի բեկանել հացիս մատուսցուք քեզ. այլ միայն զքեզ տէր Յիսուս անուանեսցուք։ Փառաւորեմք, Տէր, զքո ասացեալդ Հօր զանուն։ Փառաւորեմք զմուտ դրանն քո։ Փառաւորեմք զյարութիւնն քո, որ քեւ ցուցաւ մեզ։ Փառաւորեմք զճանապարհն քո։ Փառաւորեմք զսերմն քո, զբանն, զշնորհն, ըզհաւատն, զաղն, զանխօս մարգարիտն, զգանձն, զարօրն, զուռկանն, զմեծութիւնն, զխոնարհութիւնն՝ որ վասն մեր կոչեցար որդի մարդոյ. զճշմարտութիւնն, զհանգիստն, զգիտութիւնն, զզօրութիւնն, զպատուիրանն, զհամարձակութիւնն, զազատութիւնն, զառ ՚ի քեզ փախուստն։ Զի դու ես, Տէր, արմատ անմահութեան եւ աղբիւր անապականութեան, եւ հիմն յաւիտենից. անուանեալ այսու ամենայնիւ վասն մեր՝ որպէս զի մեր կոչեցեալ զքեզ այսոքիւք զմեծութիւն քո, որ է անտես ՚ի մէնջ ՚ի ժամանակիս յայսմիկ, և սրբոց միայն տեսանելի ՚ի քեզ կերպարանեցելոցն։ Եւ բեկեալ զհացն կարկառեաց նոցա ՚ի վերայ իւրաքանչիւրոցն աղօթս առնելով՝ արժանի լինիլ շնորհացն Տեառն եւ սրբոյ գոհութեանն. Ճաշակեաց եւ ինքն

Digitized by Google

Նոյնպէս, և ասացեալ՝ Թէ և ինձ մասն ընդ ձեզ լիցի, սիրելիք իմ; և խաղաղութիւն Տեառն ընդ ձեզ: Եւ ասէ ցԹիւռոս. Ա՛ռ դու ընդ քեզ երկուս յեղբարցդ հանդերձ երկու ութովք և փայտատովք, և եկ զհետ իմ: Եւ Թիւռոս առանց յապաղելոյ արար զոր հրամայեաց նմա ծառայն Աստուծոյ Յովհաննէս: Եւ ելեալ երանելին Յովհաննէս գնայր առաջի դոցա. հրամայեաց բազմութեանն մեկուսանալ յինքենէ: Եւ հասեալ 'ի շիրիմ ինչ եղբօր ուրումն՝ ասաց ցպատանիսն. բրեցէք, որդեակք. և նոքա բրեցին: Իսկ նա ստիպէր զնոսա և ասէր, խորագոյն լիցի բրածդ: Եւ 'ի բրելն նոցա խօսէր ընդ նոսա զբանին կենաց, և յորդորէր զեկեալսն ընդ նմա 'ի տանէն՝ շինելով և հաստատելով զնոսա 'ի մեծութիւն Տեառն, եւ ազօթս առնելով 'ի վերայ իւրաքանչիւր ուրուք ամենեցուն: Իսկ մեք ոչ ինչ իմանայաք ամենեւին: Եւ իբրև կատարեցին զբրածն պատանիքն շուրջանակաւ որպէս և նա կամէր, մերկանայր երանելին զհանդերձսն իւր զոր զգեցեալ էր, և տարածանէր իբրև զանկողին ինչ 'ի խորութեան բրածին: Եւ միայն նափորտամբն կացեալ 'ի խորափորին՝ համբարձ զձեռս իւր 'ի վեր, և յաղօթս եկաց այսպէս: Ո՛ որ ընտրեցեր զմեզ յառա-

Digitized by Google

քեւլութիւն հեթանոսաց ։ Ո՛ որ առաքեցեր զմեզ յաշխարհ, Աստուած ։ Ո՛ որ ցուցեր ըզքեզ 'ի ձեռն մարգարէից քոց ։ Ո՛ որ ոչ դադարիս երբէք 'ի խնամոց, այլ միշտ կեցուցանես զկորուսեալսն ։ Ո՛ որ 'ի ձեռն ամենայն բնութեանց զքեզ ծանուցեր ։ Ո՛ որ և անասնոց անգամ՝ քարոզեցար ։ Ո՛ որ զանապատ և զվայրենի հոգին պգօն և հանդարտ արարեր ։ Ո՛ որ ծառաւելոյն քոյով բանիւդ զքեզ իսկ ետուր ։ Ո՛ որ մեռելոյն սպուգ յայտնեցար ։ Ո՛ որ ընկղմելոյն յանօրէնութիւն արագօրէն ցուցար ։ Ո՛ որ հերքելոյն բնաւին 'ի սատանայէ ծանուցար փրկիչ ։ Ո՛ որ յաղթեցեր հակառակորդին՝ տալով զօգնութիւն 'ի քեզ ապաւինելոյն ։ Ո՛ որ ետուր նմա զքո ձեռնդ, և յարուցեր զնա 'ի դժոխական իրաց ։ Ո՛ որ ոչ թողեր զնա 'ի մարմնի կրօնաւորիլ ։ Ո՛ որ ցուցեր նմա զթշնամին իւր ։ Ո՛ որ զգիտութիւն քո սուրբ ցուցեր սիրելեաց քոց ։ Ո՛ որ հայրդ ես որոց 'ի վեր քան զերկինս, եւ Աստուած երկնաւորաց ։ Ո՛ որ օրէնքդ ես եթերականաց, և ընթացք օդականաց, պահապան երկնաւորաց, և երկիւղ սանդարամետականաց ։ Ընկա՛լ զհոգի ծառայիս քոյ Յովհաննու՝ թերեւս արժանի եղելոյ 'ի քէն ։ Ո՛ որ զիս պահեցեր մինչեւ 'ի

ժամանակս յայս անփորձ 'ի խառնակութենէ կանանց։ Ո՛ որ և զհայիլն ինձ 'ի կին մարդ-ծանր դրեցեր։ Ո՛ որ յառաժամանակեայ պատ-րանացս փրկեցեր զիս , եւ 'ի մշտնջենական կեանս առաջնորդեցեր։ Ո՛ որ 'ի մարմնաւոր աղտեղութենէ որոշեցեր զիս։ Ո՛ որ 'ի դառն մահուանէ զերծուցեր զիս , և 'ի քեզ միոյն հաստատեցեր։ Ո՛ որ զծածուկ ախտ հոգւոյ իմոյ սանձեցեր , և զյայտնի գործս սորա խա-փանեցեր։ Ո՛ որ նեղեցեր եւ հալածեցեր զխռովարարն որ յիս։ Ո՛ որ անբիծ զճանա-պարհս իմ որ առ քեզ հաստատեցեր։ Ո՛ որ առանց սայթաքելոյ պահեցեր զշաւիղս իմ որ առ քեզ։ Ո՛ որ աներկմիտ ետուր զհա-ւատս իմ որ առ քեզ։ Ո՛ որ զսուրբ գիտու-թիւնն որ 'ի քեզ՝ սահմանեցեր ինձ։ Ո՛ որ իւրաքանչիւր գործոց արժանաւոր վարձս հա-տուցանես։ Ո՛ որ եդեր յոգւոջ իմում մի ինչ ստացուած պատուական համարիլ քան զքեզ։ Եւ արդ, Տէր իմ Յիսուս Քրիստոս , զմատա-կարարութիւնն զոր ընկալայ 'ի քէն՝ կատա-րեցի․ արժանի արա զիս քում հանգստեանդ զքո ողորմութիւնդ շնորհելով ինձ, որ է ան-փախուստ և անճառ փրկութիւն։ Եւ 'ի գալս իմում առ քեզ ընկրկեցի հուրն , վանեցի խաւարն , տկարացի վիհն , խամրացի հնոցն ,

չինչս գեհենանն, ամաչեցեն հրեշտակք չարին, երկիցեն դեւք, զմրեցին իշխանքն, ընկճեցին զօրութիւնք, աջակողմեանքն կացցեն, ձախակողմեանքն մի՛ Թնացեն, բանսարկուն պապանձեցի, սատանայ զարհուրեցի, սրտմտութիւն նորա տղորեցի, մոլորութիւն նորա սուզեցի, տանջանարանք նորա խափանեցին, յարձակմունք նորա տկարացին, մանկունք նորա չարչարեցին, եւ ամենայն արմատք նորա տարակուսեցին։ Եւ տո՛ւր ինձ զճանապարհս իմ որ առ քեզ՝ անքասիր և անքռնադատ վճարել. առնուլ զայն զոր խոստացար այնոցիկ՝ որք սրբութեամբ կեցին, եւ պարկեշտութեամբ սիրեցին զքեզ, Տէր։ Եւ ապա կնքեալ զինքն ասաց. դո՛ւ լեր ընդ իս Տէր իմ Յիսուս Քրիստոս. և կողմնեցաւ 'ի խարախոյն՝ ուր զհանդերձսն տարածեաց։ Եւ ասաց ցմեզ. խաղաղութիւն ընդ ձեզ եղբարք իմ։ Եւ մինչդեռ ուրախ էաք և լայաք, աւանդեաց զհոգին իւր երանելին Յովհաննէս 'ի ձեռն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. որում փառք յաւիտեանս. ամէն։

Սարկաւագն. Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղա.

Եպարզմեալ հող օրհնէ քահանայն երիցս. և արկանէ խաչաձեւ 'ի վերայ մարմնոյն՝ ասելով։

Օրհնութիւն աստուածային լիցի 'ի հող մա-

հու սուրբն, եւ բուսուսցէ յօրն վերջին անուամբ Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ։

Ապա ասեն Շարական, Բկ. Ձայնիւ։

Ողորմած Աստուած քաւեա զանօրէնութիւնս իմ։

Հաւատ ունելով հոգւոյ խաղաղութեան՝ երթ առ արարիչըն հայցելով, Աստուած իմ հանգո։

Ես ասացի 'ի զարմանալ իմում, թէ ամենայն մարդ սուտ է։

Հաւատ ունելով հոգւոյ խաղաղութեան՝ երթ առ արարիչըն հայցելով, Աստուած իմ հանգո։

Զճանապարհս իմ ուղիղ արա ինձ ըստ բանի քում, և մի տիրեսցեն ինձ ամենայն մեղք։

Հաւատ ունելով հոգւոյ խաղաղութեան՝ երթ առ արարիչըն հայցելով, Աստուած իմ հանգո։

Որ ետուր հոգի, Յիսուս, ըզսա պահեա, զի քոյ խաչի և յարութեանն յուսացաւ, թագաւոր երկնաւոր, հանգո ըզհոգի սորա յիշելով սորա զհաւատս։

Ի քաղաքն Տեառըն զօրութեանց և 'ի քաղաքն

Թագաւո՛րին մեծի՛՝ ուր ժողովք սրբո՛ցն են ՚ի խա՛ղաղութեան, գնա՛ացես յուսո՛վ, և հան-գիցես ընդ հրե՛շտակա՛ց դասս տեսա՛նել ըղձալին յաւիտենի՛ց ։

Մերձեցաւ անձն իմ՝ ՚ի հո՛ղ յորմէ ստե՛ղծե՛ր զի՛ս, և հոգւոյս մե՛կնեալ յինէ՛ն ։ Տէ՛ր, զա-պաւինեա՛լս յիշեա՛ ՚ի քո՛ւմ գալըստեա՛նն ։

Ստե՛ղծուած եմ անարատ ձեռա՛ց քո՛ց մի՛ ա՛ն-տես առնե՛ր, այլ խնայեա՛ յիս յահա՛գին ա-ւուրն ։ Տէ՛ր զապաւի ։

Ցո՛րժամ գա՛ս փառօք Հօր դատե՛լ ըզտիեզե՛րս ամենայն, և հա՛րկանի փո՛ղ հընչմա՛ն յարու-թեա՛ն ։ Տէր զապաւի ։

Փառ. Այժմ. Ընդ Քրիստոսի պսակելո՛վ յաղ-թո՛ղ լերո՛ւք փորձողին ։ Եւ ը՛նդ հրեշտակս երգե՛սցուք փառք ՚ի բարձո՛ւնս Աստուծոյ ։

Եւ զկնի ծածկելն լիով զգերեզմանն, և ասեն Զհաւտ. ՚ի բար-յուսոյն, զի մխիթարեսցին սիրոյ վշտացելոցն ։

Փառք պատիւ և երկրպագութիւն ՚ի բարձունս Հօր և ։

Եդի՛ն զիս ՚ի գբի ներքնումն, ՚ի խաւարի և ՚ի ստուերս մահու ։

Տէր Աստուած փրկութեան իմոյ ՚ի տուէ կար-դացի, և գիշերի առաջի քո ։

Ալէլուիա Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Ղուկասու։ ԺԲ. 32։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ։

Մի՛ երկնչիր հօտ փոքրիկ, զի հաճեցաւ Հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն։ Վաճառեցէք զինչս ձեր, և տուք ողորմութիւն. և արարէք ձեզ քսակս առանց հնանալոյ, գանձ անպակաս յերկինս. ուր ոչ գող մերձենայ, եւ ոչ ցեց ապականէ։ Զի ուր գանձն ձեր է, անդ եւ սիրտք ձեր եղիցին։ Եղիցին գօտիք ձեր պնդեալ ընդ մէջս, եւ ճրագունք լուցեալք եւ դուք նմանողք մարդկան որ ակն ունիցին տեառն իւրեանց՝ թէ երբ դառնայցէ ՚ի հարսանեաց, զի յորժամ դայցէ և բախիցէ, վաղվաղակի բանայցեն նմա։ Երանի իցէ ծառայիցն այնոցիկ, զորս եկեալ Տէրն գտցէ արթունս. ամէն ասեմ ձեզ, զի գօտի ընդ մէջ ածցէ, և բազմեցուսցէ զնոսա, և անցեալ պաշտիցէ զնոսա. եւ եթէ յերկրորդ կամ յերրորդ պահու եկեսցէ եւ գտցէ այնպէս, երանելի են ծառայքն այնոքիկ։ Բայց զայն գիտասջիք, եթէ գիտէր տանուտէրն յորում ժամու գող գայ, չտայր թողուլ ական հատա-

նել 'ի տան իւրում։ Եւ դուք եղերուք պատ-
րաստք, զի յորում ժամու ոչ կարծիցէք՝ գայ
որդի մարդոյ։

Քարոզ։

Վասն 'ի վերուստ պահպանութեան առ 'ի Տեառնէ
անձանց մերոց, և հաճոյական աղօթս առնելոյ,
զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն ընդունելոյ Տեառն զհոգի հանգուցելոյս
'ի հանգիստն արդարոց, զՏէր աղա։
Վասն արժանի լինելոյ սմա խաղաղութեամբ
եւ մեծաւ յուսով սպասել տեառնագալուստ
փողոյն, զՏէր աղա։
Վասն քաղցրաբարբառ լսելոյ սմա զձայն երա-
նաւէտ կոչմանն՝ եթէ արիք աստ՛ եկայք, գայ Քրիս-
տոս, զՏէր աղա։
Վասն համարձակապէս տեսանելոյ սմա զանա-
պական պսակն և զանստուեր լոյսն, զՏէր աղա։
Վասն տալոյ սմա տեղի հանգստեան 'ի հայրական
խնամոցն յաջագահ դասուն, զՏէր աղա։
Վասն պարգեւելոյ սմա զերկնային պսակն կենաց
և անմահութեան, զՏէր աղա։
Վասն առաքման շնորհաց մեծի եւ ամենազօր
աջոյն Քրիստոսի 'ի հողանիւթեայ յարկս յայս,
զՏէր աղա։
Վասն կնքելոյ զգերեզմանս զայս խաչիւն իւրով
մինչև 'ի գալուստն իւր սուրբ, զՏէր աղա։

Վասն առաքելոյ զշնորհս Հոգւոյն սրբոյ 'ի սիրտըս լողաց հաւատացելոց անուան իւրոյ սրբոյ , զՏէր աղա ։

Վասն մխիթարելոյ զվշտագնեալս սրտիւք 'ի ձեռն ողորմութեան իւրոյ , զՏէր աղա։

Վասն հոգւոյն ։ Եւ ևս ։ Զանձինս մեր ։ Ողորմեաց։

Աղօթք ։

Վասն կնքելոյ զգերեզմանն , զոր արարեալ է տեառն Բարսղի հայրապետին կեսարու կապադովկացւոյ ։

Գոհանամք զքէն Հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի , որ յայց ելեր եւ արդարութեամբ քով փրկեցեր զմեզ 'ի մեքենայից սատանայի . զի նախանձեցաւ և եհան զմեզ պատրանօք 'ի յաւէժական կենացն՝ արտասահմանելով զմեզ 'ի կորուստ եւ յապականութիւն ։ Այլ դու , բարերար և մարդասէր Աստուած , ոչ թողեր զնորա դառնութիւն թունիցն 'ի մեզ յարակայ ։ Վասն որոյ մահ կոչեցեր եւ հեղեր 'ի

վերայ արարածոյ քոց, զի մի՛ ան-
մահ մնասցէ չարութիւնն պատա-
հեալ. այլ բառնալով զմեզ ՚ի կե-
նացս յայսցանէ, և հատանելով
՚ի մեղաց՝ եղեւ փրկութիւն բա-
րերարիդ պատուհասն։ Իսկ ՚ի
վախճան աւուրցս այսոցիկ առա-
քեցեր զՈրդիդ քո սիրելի ՚ի կեր-
պարանս մահու մեղաց, որ եւ
դատապարտեաց զմեղս մարմնով
իւրով, եւ կամաւոր խաչելու-
թեամբն իւրով խորտակեաց զզօ-
րութիւնս գժոխոյ. եղեւ առա-
ջին պտուղ ննջեցելոց, եւ աստ-
ուածահրաշ յարութեամբն իւ-
րով հրաւիրեաց զմեզ յիւր ան-
մահութիւնն։ Յոր հաւատաց-
եալ ծառայս քո այս՝ մկրտեցաւ
՚ի մահ Քրիստոսի քո, և լցեալ
զժամանակ կենցաղավարութեան
իւրոյ՝ փոխեցաւ ՚ի կէտս սահմա-

Digitized by Google

նագրութեան քոյ։ Վասն որոյ աղաչեմք զքեզ, Հայր սուրբ, միջնորդութեամբ մարմնոյ և արեան Որդւոյ քոյ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, հայեա՛ց 'ի խոստովանողս անուանդ քոյ, եւ թո՛ղ սմա զամենայն պարտիս՝ զկամայ և զակամայ՝ զոր վիրաւորեաց անմարմին թշնամին պատրանօք խաբմամբ. զի դու միայն սուրբ եւ բարերար Տէր ես։ Եւ որպէս յանգոյութենէ 'ի գոյութիւն ածեր զամենայն, և այժմ զվէրս սորա բժշկեա՛, և խաղաղութեամբ անցո ընդ խաւարային իշխանութիւնսն. զի մի՛ զիւրեանց չարութիւնն 'ի ծառայս քո գտցեն. այլ ջնջեա՛ զձեռագիր նոցա ներգործութեանն զոր 'ի սմա սերմանեցին, եւ տո՛ւր սմա ճանապարհ բարի։ Բազմակա՛յ եղիցի 'ի սմանէ

հրեղէն սուրն, որ պահէ զճանապարհ ծառոյն կենաց, պատկառելով 'ի փրկական նշանէ խաչին, որ զկենաց պտուղն մեզ ընծայեցոյց՝ առհաւատչեայ յաւէժական կենացն եւ առաջնորդ։ Յոր ապաւինեալ ծառայս քո՝ սովահացէ՛ 'ի պահեստ, ուր սուրբքն ամենայն հաւաքեալ՝ սպասեն մեծի հարսանեացն, յերեւիլ Որդւոյ քոյ եւ Փրկչի մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի 'ի ձայն փողոյ մեծի։ Որոյ 'ի յակնարկելն՝ սասանին տարրեղէն արարածք և գալարին երկինք, նսեմանան լուսաւորք, Թօթափին աստեղք, ցոլանան գետք հրեղէնք, եւ երեւին բանակք անմահից, սասանի երկիր, և բանին կնքեալ գերեզմանք, և շինին հողացեալ մարմինք, և հոգիքն սլացեալք իբրեւ զարծուիս

անդր հասանել, և զգենուլ զանապական մարմին 'ի վայրկեան ժամանակի, և ժամանել յիւրաքանչիւր տեղիս։ Աղաչեմք զքեզ, Տէր, ժամանեցո՛ զծառայս քո յանապատ ուրախութիւնսդ, և զմեզ զամենեսեան զհաւատացեալս 'ի քեզ խաղաղութեամբ պահեա՛ և մխիթարեա հոգւով և մարմնով. զի արժանաւոր լիցուք փառաւորել զքեզ ընդ Որդւոյ և ընդ սուրբ Հոգւոյդ. այժմ և միշտ և յաւի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Աստուծոյ երկիրպագեսցուք։

Օրհնեալ ես, տէր Աստուած մեր, որ նեղելոց ես անդորրութիւն, եւ ընդունող ես հոգւոյն հանգուցելոց։ Ընկա՛լ զհոգի ծառայիս այսորիկ 'ի բարի, եւ փարատեցո՛ զսուգ եւ զտրտմութիւն

'ի սիրելեաց սորա, որք հետեւե-
ցան յուղարկել զնա ընդ երկայ-
նաձիգ ճանապարհն, և մոլմոքին
'ի վերայ անդառնալի ուղէգնա-
ցութեան սորա, և վասն յաւէժ
անջատելոյ 'ի սմանէ առժամանակ
մի՝ մինչեւ իւրեանց յուղի ան-
կեալ յայսմ բազմածողով ծովա-
ծուփ կենցաղոյս ։ Եւ զչափաւոր
արտասուս սոցա ընկա՛լ քեզ 'ի
հաճոյս, և մի՛ 'ի զայրացումն. և
մխիթարեալ սփոփեա՛ զլքեալ
սիրտս սոցա՝ գալստեամբ քոյոյ
շնորհիդ. և զօրացուցե՛ս զտարա-
կուսեալ ոգի սոցա առաքմամբ
Հոգւոյդ սրբոյ ։ Եւ կնքեալ պա-
հեա՛ զգերեզմանս փակեալս յա-
նուն քո սուրբ՝ նշանաւ ամենա-
յաղթ խաչի քոյ մինչեւ յօր
վերջնում մեծի կրկնակի գալըս-
տեան քոյ ։ Զի քո ամենակարող

զօրութեամբդ՝ եղեմնապատ և
ձիւնաթաղեալ պահպանին ամե-
նայն արմատք, և սերմանիք թա-
ղեալ յերկիր մեռանին, մինչեւ
'ի ժամանակս գարնանային որո-
տընդոստ յարութեանն զուար-
ճացեալ պայծառանան, զոր կար-
գեցեր մեզ 'ի սպաս պիտոյից։
Այսպէս և դու խոնարհեցար 'ի
հայրական ծոցոյ պատկերակից
մեզ լինելով, հատդ անմահու-
թեան զմահ յանձն առեր՝ զի քա-
ղում արասցես արդիւնս. իջեր 'ի
գերեզման, լուծեր զերկուս մա-
հու, զգժոխս աւերեցեր, որ եր-
կըրպագիս յերկնաւորաց և յերկ-
րաւորաց և 'ի սանդարամետակա-
նաց. եւ լի են ամենայն երկինք
և երկիր փառօք .քովք։ Արդ՝ պա-
հեա, ամենազօր Տէր, զհոգի սո-
րա առ ամենայն սրբոց և սիրողաց

անուանդ քում։ Եւ զգերեզման ծառայիս քոյ կնքեալ պահեսցես, որ փակես զխորս և կնքես անենազօր աջովդ քով. երկինք և երկնից երկինք և երկիր հաստատեալ կան բանիւ քով. այսպէս անշարժ եղիցի կնիք Տէրութեան քոյ 'ի վերայ բնակութեանս սորա եւ պահարանի ծառայիս քո։ Եւ մի իշխեսցէ մերձենալ 'ի սա պիղծ և անմաքուր դեւն՝ որպէս 'ի մարմինս և յոգիս հեթանոսաց, որք ոչ ունին զծնունդ սուրբ աւազանին, եւ զկնիքն ահաւոր եւ պատկառելի 'ի վերայ գերեզմանաց իւրեանց։ Քանզի այս ծառայս քո կոչեցեալ հրաւիրեցաւ 'ի քոյոց հրաւիրողացն, և հաւատացեալ 'ի քեզ 'ի կենդանութեան իւրում թաղեցաւ ընդ քեզ մկրտութեամբ 'ի մահ, եւ

Digitized by Google

սերմանեալ պահեցաւ 'ի քէն անդրէն յերկիր։ Վասն որոյ լո՛ւր աղաչանաց մերոց, մարդասէր Տէր, և թո՛ղ զամենայն մեղս սորա զոր մեղաւ, եւ քաւի՛չ լեր ամենայն սխալանաց սորա, եթէ կամաւ եւ եթէ ակամայ, եթէ բանիւ և եթէ գործով, եթէ խորհրդով և եթէ մտածութեամբ. զամենայն կատակ չարին պատառեա՛, և զձեռագիր մեղացն ջնջեա, Տէր, և զախտս հնութեանն լուա՛. զի անպատկա՛ռ լիցի 'ի մեծի որոտընդոստ աւուրն վերջնում ընդ համօրէն պահպանեցելոցն 'ի քէն, ընդ առաջ ելանել քեզ նորափետուր արփիափայլ հրաշիւք՝ զարդարեալ 'ի զարդ անկողոպտելի. յորժամ գաս Աստուածդ 'ի մէջ աստուածացելոցն 'ի բաժանել և որոշել զպատիւ զանազան սիրե-

լեաց քոց։ Եւ զմեզ զամենեսեան զհաւատացեալս 'ի քեզ արժանի արա զայս ահաւոր եւ զսոսկալի օրս հանապազ տպաւորել առաջի աչաց մերոց. 'ի յամենայն զգալի և պատրողական կենցաղավարութիւնս պատսպարեա՛ զմիտս եւ զզայարանս մեր։ Պատկերացո, Տէր, զանհրաժեշտ գալուստ քո առաջի աչաց մերոց. քաղցրութեամբ քով քաւի՛չ լեր գործելոց մեղաց մերոց. 'ի հանդերձեալ գեհենոյն պահեա՛ զմեզ, և ժամանեցո՛ զմեզ զամենեսեան արժանաւորապէս հանդիպիլ քում գալստեանդ։ Ամենագութ Տէր, նորոգեա՛ զմարմին խոնարհութեան մերոյ ըստ անեղծ փառաց քոց Քրիստոս Աստուած մեր։ Ընդ որում Հօր՝ միանգամայն և Հոգւոյդ սրբոյ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ

պատիւ, այժմ և միշտ և յաւի-
տեանս յաւիտենից. ամէն:

Տէրն յետ ստեղծման արարածոց հանգեաւ
յեօթն օրըն 'ի գործոց. այն որ հանգիստ
աշխատելոց և կամքըն գործ է ճղելոց. ուս-
տի եւ մեզ յոյս հաստատուն եւ հանգըս-
տեամբըն շաբաթուն, թէ սա գործել
զգործս աստուծոյ անդ է հանգչել ընդ Աս-
տուծոյ:

Բարունաբար վարդապետիմք, յօրինակէ
տեառըն խրատիմք. որ 'ի յերկրորդ արար-
չութեանն յետ կատարման տնօրէնու-
թեան, յեօթներորդ օր հանդատեան ի-
ջեալ մարմնով 'ի գերեզման, զկապեալ հո-
գիսըն վերածեաց, զանանց հանգիստըն
պատրաստեաց:

Փառաց 'ի փառս բարձրանան, աջակողմ-
եանքըն վերանան, յորժամ լսեն զերա-
նական ձայն օրհնութեան 'ի քէն կոչման.
ննջեցելոյս մեր լսեցո զաստուածային
բարբառըդ քո. դասաւորեա ըզդաս վերնոցն
Երգել ըզփառս ընդ զուարթնոցն:

Քահանայք և ժողովուրդք հայցեմք 'ի քէն

Տէր բարեգութ, ընդ ննջեցեալսն հաւատով ընկալ ըզմեզ՝ նովին յուսով, յԵրուսաղէմ քաղաք վերին յորում արդարքն ժողովին. փառս վերբերգել միշտ ընդ նոսին Երրորդութեանդ երրեակ անձին ։

Երգ. Ի՞ դնել բեմին բազմին փեսային և առագաստին զարդարի, գործելեան փողին գոչէ սուրբք ամենայն անդ հաւաքին, որդւոց դասքն բերկրին, ինկ մեղաւորքն թախանձին. ողոր ։

Հոգւոյն հանգու ։ Հայր մեր որ յերկինս ։

Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք ։

Օրհնութիւն և փառք Հօր և Որդւոյ և Հոգ. ։

Օրհնեսցի և կնքեալ պահեսցի գերեզման և ոսկերք ծառայիս Աստուծոյ նշանաւ սուրբ խաչիս, և բանիւ սուրբ Աւետարանիս, յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ ։

Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք ։

Օրհնութիւն և փառք Հօր և Որդւոյ և Հոգ. ։

Օրհնեսցի և կնքեալ պահեսցի դամբարան և ոսկերք ծառայիս Աստուծոյ նշանաւ սուրբ խաչիս, և բանիւ սուրբ Աւետա ։

Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք ։

Օրհնութիւն և փառք Հօր և Որդւոյ և Հոգ ։

Օրհնեսցի եւ կնքեալ պահեսցի շիրիմ եւ ոսկերք ծառայիս Աստուծոյ նշանաւ սուրբ խաչիս, և բանիւ սուրբ Աւետա ։

Կեցուսցէ և ողորմեսցի ։

Անշարժ եղիցի կնիք տէրութեան ՚ի վերայ բնակարանի ծառայիս Աստուծոյ՝ մինչեւ եկեալ Նորոգողն և Ճարտարապետն ամենեցուն Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս՝ նորոգեսցէ հայրական փառօք ՚ի փառս, ամէն ։

Քարոզ ։

Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք ։ Խնդրեսցուք հաւատով ՚ի Հօրէ վասն քաւութեան մեղաց և թողութեան յանցանաց, փրկելոյ զմեզ ՚ի վշտաց եւ ՚ի նեղութեանց, իջանելոյ ՚ի վերայ մեր ողորմութեան եւ գթութեան տեառն Աստուծոյ ամենակալին, կեցո՛ և ողորմեա՛ ։

Աղօթք ։

Հայր գթութեանց և Աստուած ամենայն մխիթարութեանց, որ

մխիթարես զմեզ յամենայն նեղութիւնս մեր։ Որ հարկանես, Տէր, և դու ինքնին բժշկես, և ոչ երբէք թողուս ՚ի ձեռանէ քումմէ զաստեղծուածս քո։ Տո՛ւր մեզ, Տէր, գթութեամբ քով հոգի զգաստութեան, հոգի մխիթարութեան․ քեւ մխիթարեա՛ զվշտագնեալս սրտիւք, և բժշկեա՛ զվէրս սոցա։ Զի հաստատուն քո յուսովդ առողջացեալք ՚ի սգոյ և ՚ի տրտմութեանց՝ փառաւորեսցեն զամենասուրբ զԵրրորդութիւնդ․ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից․ ամէն։

Հայր մեր որ յերկինս։

ԱՅԳՈՂՔ ՔԱՀԱՆԱՅԱԹԱՂԻ

Իսկ յերկրորդում աւուրն երթան 'ի հանգիստն ։
Եւ յերթալն առեն ՅԱմբիծսն *, զկնի .*

Աղօթք Յովնանու մարգարէին ։

Ի նեղութեան իմում ես առ Տէր կարդացի . լուաւ Աստուած յանդնդոց դժոխոց աղաղակի իմում ։
Լուր , Տէր , ձայնի իմում . զի ընկեցեր զիս 'ի խորս ծովու , և շրջանք գետոց պաշարեցին զիս ։
Ամենայն զբօսանք քո և ալիք քո անցին 'ի վերայ իմ, և ասացի թէ՝ մերժեցայ ուրեմն յերեսաց աչաց քոց ։
Արդ իցէ՞ թէ յաւելից հայել 'ի տաճար սուրբ քո , զի հեղան զինեւ ջուրք մինչեւ յանձն իմ, և անդունդք անհնարինք պաշարեցին զիս ։
Եմուտ գլուխ իմ ընդ փապարս լերանց , իջի ես 'ի խորս երկրի և տեսի զնիգս նորա , զի էին որպէս աղխք յաւիտենից . և ելցեն յապականութենէ կեանք իմ ։
Առ քեզ , տէր Աստուած իմ , 'ի նուաղել անձին իմոյ կարդացի , և զքեզ , Տէր , յիշեցի , և մտցեն աղօթք իմ 'ի տաճար սուրբ քո ։

Digitized by Google

Զի ոյք պահէին զունայնութիւն և զստութիւն, յողորմութենէ իւրեանց մերժեցան:
Այլ ես 'ի ձայն օրհնութեան խոստովան եղէց քեզ, մատուցից պատարագս Տեառն, և կատարեցից զուխտ իմ 'ի փրկութեան:
Փառք Հօր և Որդւոյ և: Այժմ և միշտ և:

Շարական, ԲՁ:

Ի նեղութեան իմում աղաղակեցի առ տըւողըն կենդանութեան, եւ լուաւ ձայնի աղօթից իմոց, եւ եհան ըզկեանս իմ յապականութենէ: Յորժամ ընկլայ ես 'ի խորս անդընդոց, ըմբըռնեցայ 'ի ժանիս վիշապին. եւ փրկեաց զիս փրկիչն աշխարհի, եւ: Միայն օրհնեալ սրբուհիդ 'ի կանայս, բընակարան և առագաստ Արարչին, բարեխօսեա առ Տէր վասն անձանց մերոց, որ փրկեսցէ զմեզ 'ի սպառնալեաց գեհենոյն:

Զկնի առնեն Զճաշ 'ի բարձանան. և հող ընուն 'ի վերայ գերեզմանին:

Սաղմոս, ԻԹ. կցորդ:

Ընդ երեկոյս հանգիցեն լալիք, առաւօտու եղիցի ուրախութիւն:

Բարձր առնեմ զքեզ, Տէր, զի ընկալար զիս, և ոչ ուրախ արարեր զթշնամին իմ յիս։

Ընթերցուած ՚ի Ծննդոց։ ԼԲ. 24։

Եւ մնաց Յակոբ միայն. և մարտնչէր այր մի ընդ նմա մինչև ցառաւօտ. և իբրև ետես թէ ոչ յաղթէ նմա, բուռն եհար զամոլաջլէ զլստի նորա, և ընդարմացոյց զամոլաջլիլ զլստին Յակոբայ ՚ի կռուելն իւրում ընդ նմա։ Եւ ասէ ցնա. Արձակեա՛ զիս՝ քանզի այգ եղև։ Եւ նա ասէ. Ոչ արձակեցից զքեզ՝ թէ ոչ օրհնեսցես զիս։ Եւ նա ասէ ցսա. Զի՞նչ անուն է քո։ Եւ սա ասէ ցնա. Յակոբ։ Եւ ասէ ցնա. Յայսմհետէ ո՛չ կոչեսցեն զանուն քո Յակոբ, այլ Իսրայէլ եղիցի անուն քո. զի ժուժկալեցեր ընդ Աստուծոյ, և ընդ մարդկան զօրաւոր լինիցիր։ Եհարց Յակոբ և ասէ. Պատմեա՛ ինձ զանուն քո։ Եւ ասէ. Զի՞ հարցանես զանուանէ իմմէ։ Եւ օրհնեաց զնա անդ։ Եւ կոչեաց Յակոբ զանուն տեղւոյն այնորիկ՝ Տեսիլ Աստուծոյ. զի տեսի զԱստուած դէմ յանդիման, և ապրեցաւ անձն իմ։ Եւ ծագեաց նմա արև իբրև էանց տեսիլն Աստուծոյ։

Ընթերցուած յԵսայեայ մարգարէէ։ ԿԶ. 18։

Այսպէս ասէ Տէր. Գամ ժողովել զամենայն

Digitized by Google

ազգս և զլեզուս. եկեսցեն և տեսցեն զփառս իմ. և թողից 'ի վերայ նոցա նշան։ Եւ առաքեցից 'ի նոցանէ փրկեալս յազգս, 'ի Թարսիս և 'ի Փուդ և 'ի Լուդ և 'ի Մոսոք և 'ի Թոբէլ, և յԵլլադա և 'ի կղզիս հեռաւորս՝ որոց չիցէ լուեալ զանուն իմ, և ոչ տեսեալ զփառս իմ. և պատմեսցեն զփառս իմ և զանուն իմ 'ի մէջ ազգաց։ Եւ ածցեն զեղբարս իւրեանց յամենայն ազգաց պատարագ Տեառն, հեծեալս կառօք՝ հանդերձ պալարակապ երիվարօք հովանոցօք 'ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ, ասէ Տէր, որպէս մատուցին որդիքն Իսրայէլի զպատարագս իւրեանց ինձ սաղմոսիւք 'ի տան Տեառն։ Եւ 'ի նոցանէ առից ինձ 'ի քահանայս և 'ի ղեւտացիս՝ ասէ Տէր։ Զոր օրինակ երկինք նոր և երկիր նոր, զոր ես առնեմ կալ առաջի իմ, ասէ Տէր, նոյնպէս կացցէ զաւակն ձեր։ Եւ եղիցի՝ ամիս յամսոյ և շաբաթ 'ի շաբաթէ՝ եկեսցէ ամենայն մարմին երկիր պագանել առաջի իմ յԵրուսաղէմ, ասէ տէր Աստուած։ Եւ ելցեն և տեսցեն զոսկերս մարդկան առ իս յանցուցելոց, զի որդն նոցա ո՛չ վախճանեսցի, եւ հուր նոցա ո՛չ շիջցի, և եղիցին 'ի տեսիլ ամենայն մսեղեաց։

Պետրոսի առաքելոյն 'ի կաթուղիկեայց երկրորդ
թղթոյն է ընթերցուածս։ Գ. 1։

Զայս ձեզ, սիրելիք, երկրորդ թուղթ գրեմ, որով զարթուցից 'ի յիշատակ զհաստատուն միտս ձեր, յիշել զյառաջագոյն ասացեալ պատգամս 'ի սրբոց մարգարէից, և յԱռաքելոցն ձերոց՝ զպատուէրս Տեառն և փրկչին։ Բայց զայս նախ գիտասջիք, զի յաւուրս յետինս եկեսցեն արհամարհօղք, այպանօղք, որ ըստ իւրեանց ցանկութեանցն գնասցեն. և ասիցեն, ո՞ւր են աւետիք գալստեան նորա. զի յորմէ հետէ հարքն ննջեցին՝ ամենայն ինչ նոյնպէս կայ մնայ իսկզբանէ արարածոց։ Եւ զայն մոռացեալ լիցէ նոցա՝ որք զայսն կամին, եթէ երկինք եղեն 'ի սկզբանէ, և երկիր 'ի ջրոյ, և ջուրք հաստատեալ կան բանիւն Աստուծոյ. վասն որոյ երբեմն աշխարհ ջրհեղեղաւ ապականեալ կորեաւ։ Եւ այժմ երկինք և երկիր նովին բանիւ գանձեալ են, հրոյ պահեալք յօրն դատաստանի, և կորստեան ամպարիշտ մարդկան։ Եւ այս ևս մի լիցի 'ի ձէնջ ծածկեալ, սիրելիք, զի մի օր Տեառն իբրև զհազար ամ է, և հազար ամ իբրև զմի օր։ Ոչ յամեցուցէ Տէր զաւետիսն՝ որպէս ոմանք յամր համարին, այլ երկայնամիտ

լինի առ ձեզ . քանզի ոչ կամի՝ եթէ ոք կորիցէ, այլ զամենեցուն հասանել յապաշխարութիւն :

Այլ եկեսցէ օր Տեառն իբրեւ գող. յորում երկինք տագնապաւ անցցեն, և բնութիւնք հրով կիզեալ լուծցին, և երկիր՝ և որ միանգամ 'ի նմա գործք գտանիցին : Եւ 'ի լուծանել այսպէս այսր ամենայնի, որպիսի՞ ինչ պարտ իցէ ձեզ գտանել. այլ սուրբ եւ աստուածապաշտ կարգաւ ակն ունել, և փութալ հասանել գալստեան աւուրն Տեառն. յորում երկինք հրայրեացք լուծանիցին, եւ բնութիւնք հրդեհեալ հալիցին : Նորոյ երկնից և նորոյ երկրի ըստ աւետեացն հայեցեալ սպասեմք, յորս արդարութիւնն բնակէ : Վասն որոյ, սիրելիք, այսոցիկ սպասեալ՝ փոյթ յանձին ունիջիք՝ անբիծք և անարատք գտանել նմա 'ի խաղաղութիւն, և զՏեառն երկայնմտութիւնն՝ փրկութիւն համարեսջիք :

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Թեսաղոնիկեցւոց երկրորդ Թըղթոյն է ընթերցուածս : Ա. Յ.

Գոհանալ պարտիմք զԱստուծոյ յամենայն ժամ վասն ձեր, եղբարք, որպէս և արժան իսկ է . զի եւս քան զեւս աճեն հաւատքդ ձեր, և յաճախէ սէր իւրաքանչիւր ձեր ա-

մենեցուն առ միմեանս ։ Որպէս և մեզ ձեօք պարծել յեկեղեցիսն Աստուծոյ՝ վասն համբերութեան ձերոյ եւ հաւատոց՝ յամենայն հալածանս ձեր և 'ի նեղութիւնս, որում դուքն համբերէք. յօրինակ արդար դատաստանին Աստուծոյ. արժանի լինել ձեզ արքայութեանն Աստուծոյ, վասն որոյ եւ զճգնութիւնդ կրէք. եթէ պարտ է առաջի Աստուծոյ՝ հատուցանել նեղչացն ձերոց նեղութիւն, և ձեզ նեղելոցդ հանգիստ ընդ մեզ՝ 'ի յայտնութեանն Տեառն մերոյ Յիսուսի, յերկնից Հրեշտակօք զօրութեան իւրոյ. 'ի բոց հրոյ տանուլ վրէժս յայնցանէ ոյք ոչ ճանաչեն զԱստուած, և որ ոչ հնազանդին Աւետարանին Տեառն մերոյ Յիսուսի։ Որք տայցեն վըրէժս 'ի սատակումն յաւիտենից՝ յերեսաց Տեառն և 'ի փառաց զօրութեան նորա, յորժամ գայցէ փառաւոր լինել 'ի մէջ սրբոց իւրոց, եւ սքանչելի 'ի մէջ ամենայն հաւատացելոց. զի հաւատարիմ եղև վկայութիւնն մեր 'ի վերայ ձեր յաւուր յայնմիկ։ Յոր և աղօթս առնեմք վասն ձեր յամենայն ժամ, զի զձեզ արժանիս արասցէ կոչմանն ձերում Աստուած, մինչև լցցէ զամենայն հաճութիւն բարութեան, և զգործս հաւատոցն զօրութեամբ. զի փառաւոր լիցի անուն Տեառն

Digitized by Google

մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի 'ի ձեզ, և դուք 'ի նմա, ըստ շնորհացն Աստուծոյ մերոյ և տեառն Յիսուսի Քրիստոսի։

Աղաչեմ զձեզ, եղբարք, վասն գալստեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ մերոյ ժողովելոյն առ նա, մի վաղվաղակի խռովել ձեզ 'ի մտաց և մի զարհուրել, մի հոգւով և մի բանիւ և մի թղթովք՝ իբրեւ թէ 'ի մէնջ. որպէս թէ եկեալ հասեալ իցէ օր Տեառն։ Մի ոք զձեզ խաբեսցէ եւ մի իւիք իրօք։

Ալէլուիա. Տէր, լո՛ւր աղօթից իմոց, աղաղակ իմ առ քեզ եկեսցէ. մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յինէն։

Ալէլուիա Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Յովհաննու։ ԺԲ. 24.

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ։

Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. եթէ ոչ հատն ցորենոյ անկեալ յերկիր մեռանիցի, ինքն միայն կայ. ապա եթէ մեռանիցի՝ բազում արդիւնս առնէ։ Որ սիրէ զանձն իւր՝ արձակէ զնա, եւ որ ատեայ զանձն իւր յաշխարհիս

յայսմիկ՝ 'ի կեանսն յաւիտենականս պահեսցէ զնա ։ Եթէ ոք զիս պաշտիցէ , զկնի իմ եկեսցէ . և ուր եսն եմ, անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի . եթէ ոք զիս պաշտիցէ , պատուեսցէ զնա Հայրն իմ ։

Բայց այժմ անձն իմ խռովեալ է . և զի՞նչ ասացից՝ եթէ Հայր ապրեցո զիս 'ի ժամանակէ աստի յայսմանէ . այլ վասն այնորիկ եկի 'ի ժամս յայս ։ Հայր , փառաւորեա զանուն քո ։ Եկն բարբառ յերկնից . Եւ փառաւոր արարի , եւ դարձեալ փառաւոր արարից ։ Եւ ժողովուրդն որ կայր եւ լսէր , ասէին՝ որոտումն լինել . կէսքն ասէին , Հրեշտակ խօսեցաւ ընդ 'նմա ։ Պատասխանի ետ Յիսուս և ասէ . Ոչ վասն իմ ինչ եկն բարբառս այս , այլ վասն ձեր ։ Այժմիկ դատաստան է աշխարհիս այսորիկ , այժմիկ իշխան աշխարհիս այսորիկ ընկեսցի արտաքս . և ես յորժամ բարձրացայց յերկրէ , զամենեսին ձգեցից առ իս ։ Զայս ասէր , նշանակեալ թէ որով մահու մեռանելոց իցէ ։ Պատասխանի ետ 'նմա ժողովուրդն . Մեք լուաք յօրինաց՝ եթէ Քրիստոս յաւիտեան կայ , և դու զիա՞րդ ասես՝ թէ պարտ է բարձրանալ որդւոյ մարդոյ . ո՞վ է այն որդին մարդոյ ։ Ասէ ցնոսա Յիսուս . Փոքր միւս եւս ժամանակ լոյս ընդ ձեզ է . գնացէք մինչդեռ

Digitized by Google

զլոյսն ունիք, զի մի՛ խաւար ձեզ հասցէ. զի որ գնայ 'ի խաւարի, ոչ գիտէ յո՛ երթայ։ Մինչդեռ զլոյսն ընդ ձեզ ունիք՝ հաւատացէք 'ի լոյսն, զի որդիք լուսոյ եղիջիք։

Քարոզ։

Վասն ուղղելոյ զգնացս մեր 'ի ճանապարհս խաղաղութեան, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն ցրելոյ 'ի մէնջ զամենայն խորհուրդս չարին, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն պարգեւելոյ մեզ առողջ խորհուրդս և առաքինի վարս, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն պահելոյ զմեզ ընդ հովանեաւ ամենազօր աջոյն իւրոյ, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն խորտակելոյ զհակառակորդն վաղվաղակի ընդ ոտիւք մերովք, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն հոգւոցն։ Եւ եւս։ Զանձինս մեր։ Ողորմեաց։

Աղօթք։

Տէր Աստուած յաւիտենական, անսկիզբն և անպատճառ յամենայնի, կատարեալ զօրութիւն, ինքնագոյ բնութիւն, Հա՛յր ամենակալ հանդերձ Միածնիւդ քով և կենդանարար Հոգւովդ սրբով՝

Digitized by Google

միաբան զօրութեամբ առեալ
հող յերկրէ արարեր զմարդն և
բնակեցուցեր զնա 'ի բարեվայե-
լուչ և 'ի սաղարթազուարճ դր-
րախտին փափկութեան. ուր ո՛չ
գոյր պէտք դեղոց, զի ո՛չ գոյին
իսկ ախտք հիւանդութեանց և
ո՛չ մահ. քանզի մերժեալք էին
ցաւք և տրտմութիւնք և հե-
ծութիւնք. վասն զի ամենակե-
ցոյց աչք քո հանապազ 'ի վերայ
նորա հայէին: Առ որս ճոխա-
ցեալ Ադամայ մոռացաւ զպատ-
ուիրանադրութիւն քո, զոր ե-
դեր նմա, եւ հաւանեալ կնոջն
դաւաճանութեան օձին 'ի բան-
սարկուին հնարից. որ խորաման-
կութեամբն իւրով 'ի պատճառս
աստուածանալոյ ընկէց զնա 'ի
փառաց վայելչութեան նորա: Իսկ
դու, տէր Աստուած մեր, բարե-

Digitized by Google

գութ և ողորմած՝ հանեալ եղեր զնա արտաքոյ դրախտին փափկութեան յերկիր, ուստի առաւ: Եւ իբրեւ տիրեալ այնպէս բռնութեան չարին 'ի բոլոր ազինս՝ որով ամենեքեան ծառայեցին մահու, ապա գթացար հայրախնամ ողորմութեամբ քով. ընդ հարսն մեր հաճեցար, և կոչեցեր զքեզ Աստուած Աբրահամու, Իսահակայ և Յակոբայ, Աստուած կենդանեաց և մեռելոց. վասն զի ամենեքեան քեզ կենդանիք են: Քանզի տեսեալ ամենաքաւ մարդասիրութիւնդ քո զաշխարհս ամենայն կործանեալ 'ի պատրող թշնամւոյն՝ առաքեցեր զմիածին Որդիդ քո մարմնանալ 'ի մերմէ բնութենէս: Որոյ եկեալ էառ զկերպարանս ծառայի 'ի սուրբ և յանշաղախ կուսէն Մարիամայ,

և կրեալ 'ի մարմնի իւրում զա-
մենայն պարտիս մեր, զոր պարտ-
էաք վասն յանցանաց նախահօրն,
ելեալ բեւեռեցաւ կամօք իւ-
րովք 'ի վերայ խաչափայտին՝ ընդ
որում սպան զթշնամութիւն մեր,
և եբարձ զխայթոց մեղաց մե-
րոց․ իջանելով 'ի գերեզման, ա-
ւերեաց զբռնութիւն մահու հզօր
զօրութեամբ իւրով․ յարուցեալ
յերրորդ աւուր նստաւ ընդ աջ-
մէ քումմէ, եւ մեզ խոստացաւ
յարութիւն հաւատացելոցս յա-
մենասուրբ Երրորդութիւնդ 'ի
միւսանգամ գալստեանն իւրում
փառօք Հօրդ և հրեշտակօք սրբ-
բովք 'ի յաւուրն յետնում։ Եւ
արդ, տէր Աստուած ամենակալ,
գթա՛ 'ի ծառայս քո, որ եթող
զանցաւոր զկեանս իւր ըստ հրա-
մանի քոյ, եւ դարձաւ 'ի հող,

ուստի ստեղծաւ ։ Իսկ ժողովեալ ծառայքս քո ՚ի տեղի հանգըստեան սորա՝ աղաչեմք եւ խընդրեմք ՚ի քէն, առաքեա՛ զՀոգիդ քո սուրբ ՚ի վշտագնեալս սրտիւք, և բժշկեա՛ զվէրս հոգւոյ և մարմնոյ. զի դու ես, տէր Աստուած, որ հարկանես և բժշկես, և ոչ ոք է որ հանէ զմեզ ՚ի ձեռաց քոց ։ Այցելեա, Տէր, և բարերարեա ՚ի վերայ մեր, ծագելով առ մեզ զառաւօտու զողորմութիւնս քո, դագարեցուցանել զսուգ լալոյ երեկոյին, առ ՚ի ցնծութիւն առաւօտուն մեծի՝ յորժամ կոչես զընտրեալս քո ՚ի մահուանէ ՚ի կեանս յաւիտենից ։ Ընկալ, Տէր, եւ դասաւորեա զծառայս քո ընդ սուրբս քո բարեխօսութեամբ սրբուհւոյ Աստուածածնին. զի քեզ վայելէ փառք իշխա-

նութիւն եւ պատիւ. այժմ եւ միշտ և յաւի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։
Աստուծոյ երկիրպագեսցուք։

Գոհանամք զքէն, տէր Աստուած մեր, որ վասն ճշմարտութեան քոյ լուծեր 'ի հող զմահկանացու բնութիւնս մեր, զպատրեալս 'ի բանսարկու թշնամւոյն. որում ասացեր իսկ աստուածային բանիւ քով. եթէ հող էիր և 'ի հող դարձցիս. ըստ որում խոնարհեցան անձինք մեր, և յերկիր կցեցան մէջք մեր։ Այլ զի միւսանգամ կամեցար նորոգել և կեցուցանել զմեզ, դու ինքնին առաքեցար 'ի հայրական ծոցոյ. իջեր 'ի գերեզման և ընդ մեռեալս համարեցար, զի զմեզ նմանակիցս արասցես քեզ և հաղորդ աստուածութեան քոյ 'ի փող յետին,

յայնմ գիշերի՝ յորում գաս պսակել զաշխատեալըս քո, և հատուցանել արդար դատաստանաւ քով։ Յայնմ աւուր գթա՛ ի հոգի հանգուցելոյս, եւ հանգո՛ ընդ սուրբս քո յարքայութեան քում։ Եւ զմեզ արժանի՛ արա փառաւորել զքեզ ընդ Հօր եւ ընդ սրբոյ Հոգւոյդ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Ապա ասէ. Աստուած անեղ անժամա''։ Երգ։ (յ'էջ 11)։ Հոգւոցն հանգու''։ Եւ օրհնէն զգերեզմանն. (որպէս գրեալ գոյ յառաջին աւուր կարգն)։

Զկնի ասէ. Հայր մեր որ յերկինս։

ԵՐՐՈՐԴ ԱՒՈՒՐՆ

Երթան 'ի գերեզմանն, եւ 'ի գնալն ասեն ցԱմբիծն, եւ զՅովհաննու ի նեղութեանն. (որպէս եւ յերկրորդ օրն)։
Ապա ասեն զհանգստեան Շարականն, եւ զփառք 'ի բարձունսն.
եւ հող լնուն 'ի վերայ գերեզմանին։
Եւ ապա այս կանոն կատարի։

Սաղմոս, ՃԻԹ։

*Ի խորոց կարդացի առ քեզ Տէր Տէր, լուր"։
Եղիցին ականջք քո 'ի լսել զձայն աղօթից"։*

Ընթերցուած յԵսայեայ մարգարէէ։ ԿԵ. 16։

Այսպէս ասէ Տէր. Մոռասցին զնեղութիւնն առաջին, եւ ոչ եւս անկցի 'ի սիրտս նոցա։ Զի եղիցին երկինք նոր և երկիր նոր, և ոչ եւս յիշեսցեն զառաջինսն. և ոչ եւս անկցի 'ի սիրտս նոցա. այլ ուրախութիւն և ցնծութիւն գտցեն 'ի նմա, զոր ես հաստատեցից։ Եւ դարձցին՝ եւ եկեսցեն 'ի Սիովն ցնծութեամբ, և ուրախութիւն յաւիտենից 'ի վերայ գլխոց նոցա. զի 'ի վերայ գլխոց նոցա օրհնութիւն և ցնծութիւն, և ուրախութիւն հասցէ նոցա. մերժեցան ցաւք եւ տրտմութիւնք և հեծութիւնք։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Կողոսացւոց թղթոյն է
ընթերցուածս ։ Գ. 1 ։

Եթէ յարեայք ընդ Քրիստոսի, ապա զվերինն խնդրեցէք՝ ուր Քրիստոսն նստի ընդ աջմէ Աստուծոյ. զվերինն խորհեցարուք, մի զայս որ յերկրի աստ է. քանզի մեռայք, և կեանքն ձեր ծածկեալ են ընդ Քրիստոսի յԱստուած. իսկ յորժամ Քրիստոս յայտնեսցի կեանքն ձեր, յայնժամ եւ դուք ընդ նմա յայտնեսջիք փառօք ։

Ալէլուիա. Զայնիւ իմով ես առ Տէր կարդացի"։

Ալէլուիա Օրթի ։

Խաղաղութիւն ամենեցուն ։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Յովհաննու ։ ԺԷ. 17 ։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ ։

Հայր, սուրբ արա զնոսա ճշմարտութեամբ քով, զի քո բանդ ճշմարտութիւն է ։ Որպէս զիս առաքեցեր յաշխարհ, և ես առաքեցի զնոսա յաշխարհ. եւ 'ի վերայ նոցա ես սուրբ առնեմ զանձն իմ, զի եղիցին և նոքա սրբեալք ճշմարտութեամբ ։ Այլ ոչ վասն նոցա միայն աղաչեմ, այլ և վասն ամենայն հաւատացելոց բանիւն նոցա յիս. զի ամենեքին մի լիցին,

Digitized by Google

որպէս դու Հայր յիս՝ և ես 'ի քեզ, զի և նոքա 'ի մեզ լիցին. զի և աշխարհ հաւատասցէ եթէ դու առաքեցեր զիս։ Եւ ես զփառսն զոր ետուր ինձ՝ ետու նոցա, զի լիցին մի՝ որպէս և մեք մի եմք. ես 'ի նոսա, և դու յիս, զի եղիցին կատարեալք 'ի մի։ Եւ գիտասցէ աշխարհ՝ եթէ դու առաքեցեր զիս, և սիրեցի զնոսա որպէս դու զիս սիրեցեր։ Հայր, զորս ետուրն ինձ, կամիմ՝ զի ուր եմն եմ, և նոքա լիցին ընդ իս. զի տեսանիցեն զփառսն զիմ, զոր ետուրն ցիս. զի սիրեցեր զիս յառաջ քան զլինելն աշխարհի։

Քարոզ։

Վասն գտանելոյ մեզ զշնորհս և զողորմութիւն 'ի բարերար Տեառնէ մերմէ, զՏէր աղաչեսցուք։

Վասն փրկելոյ զմեզ 'ի զրպարտութենէ մարդկան և յորոգայթից սատանայի, զՏէր աղա։

Վասն ամենայն անձանց քրիստոնէից եւ տանց հաւատացելոց, զՏէր աղա։

Վասն որք 'ի լերինս յայրս և 'ի փապարս բնակեալ են սուրբ հարքն մեր, զՏէր աղա։

Վասն որք սաղմոսիւք եւ օրհնութեամբ կատարեն զամենայն ժամանակս կենաց իւրեանց, զՏէր աղա։

Վասն հոգւոյն հանգուցելոյ։ Եւ եւս միաբան։ Զանձինս մեր և զմիմեանս։ Ողորմեաց մեզ Տէր։

Աղօթք։

Ամենազօր Տէր, որ իշխանդ ես կենաց և մահու, և մարդասիրաբար պէս խոնարհեցար 'ի մահկանացու բնութիւնս մեր. մինչեւ 'ի գերեզման իջանելով զփորձ առեր անապական եւ աստուածային մարմնովդ զմերոյ բնութեանս առանց մեղաց։ Արդ՝ ընկա՛լ ըզխոստովանող մարմինս որոշեալ 'ի հող ըստ դարձի մահկանացու բնութեանս, որ 'ի քէն ընկալաւ զդատավճիռ։ Եւ ողորմութեամբ քով շնորհեա՛ ծառայիս քոյ յարդար դատաստանիդ բարւոք պատասխանատրութեամբ կալ առաջի ահաւոր բեմիդ՝ և ընդունիլ զողորմութիւն ընդ սուրբս քո, եւ փառաւորել զքեզ ընդ Հօր և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ՝ այժմ և միշտ և յաւի։

Digitized by Google

Խաղաղութիւն ամենեցուն ։

Աստուծոյ երկրպագեսցուք ։

Որ աղբիւրդ ես կենաց և պարգեւատու՝ որք ճշմարտապէս ճանաչեն զՀոգիդ սուրբ, որով կնքեցաւ ծառայս քո (այս անուն) քահանայ 'ի սուրբ աւազանին զգենլով զքո դրոշմ. և պաշտելով զհաւատ սուրբ քրիստոնէութեան՝ արժանի եղեւ քո առատապարգև շնորհիդ քահանայական կոչմանս այսորիկ. և 'ի կատարման իւրում յուղարկեցաք քո յուսովդ 'ի հանդերձեալ աշխարհն ։ Աղաչեմք զքեզ բարերար և բազումողորմ Աստուած Հոգիդ սուրբ, մի՛ թողուր զսա 'ի պահպանողական զօրութենէդ քումմէ արտաքս. այլ հանգիցէ՛ 'ի պատրաստ բնակութիւնս՝ ուր զսուրբս քո ժողովես եւ հանգուցանես, եւ

պահպանես յանդորրութեան: Եւ յորժամ առաքիս 'ի սրբութենէդ քումմէ 'ի նորոգել զերեսս երկրի, և ստանաս զքո զընտրեալսն, խառնեա՛ զսա 'ի դասս ընտրելոց քոց. անցո՛ զպատուհասիւ, զերծո՛ 'ի դատապարտութենէ մեղաց. որպէս զի քեզ յանձն առնելով զհոգի սորա՝ հաւատասցուք լսելի լինել աղօթից մերոց. զի դու ես կենդանարար և նորոգիչ հոգւոց մերոց. և քեզ վայելէ փառք իշխանութիւն և պատիւ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ուահ գործեալ": Երգ: (յ'Էջ 67): Հոգւոցն հանգուս": Եւ ընթեռն զՓերեզմանն և ասէն. Հայր մեր որ յերկինս:

ՉՈՐՐՈՐԴ ԱՒՈՒՐՆ

Երթան ՚ի գերեզմանն, և առեն ցԱմբիծսն, և զՇարական Հանգստեան, և զփառք ՚ի բարձունս. և հող լնուն ՚ի վերայ գերեզմանին. (որպէս և յանցեալ աւուրսն)։
Ապա այս կանոն կատարի։

Սաղմոս կցորդ, ՃԽԲ։

Հոգի քո սուրբ եւ բարի առաջնորդեսցէ ինձ յերկիր ուղիղ։
Տէր, լուր աղօթից իմոց. ունկն դիր խնդրուածոց իմոց ճշմարտութեամբ քով։

Ընթերցուած ՚ի Եսայեայ մարգարէէ։ ԾԱ. 9։

Զարթիր զարթիր, Երուսաղէմ, եւ զգեցիր զզօրութիւն բազկի քոյ. զարթիր իբրեւ յաւուրցն իսկզբանէ, իբրեւ յազգացն յաւիտենից։ Ո՞չ դու այն ես՝ որ տաշեցեր զլայնութիւնն, վանեցեր զվիշապն. ո՞չ դու այն ես՝ որ աւերեցեր զծովն՝ զբազմութիւն ջուրցն անդնդոց, որ արարեր զխորս ծովուն ճանապարհ անցից փրկելոցն եւ ապրելոց։ Զի ՚ի Տեառնէ եղիցի դարձ, եւ եկեսցեն ՚ի Սիոն ցնծութեամբ և ուրախութեամբ յաւիտենից. զի ՚ի վերայ գլխոց նոցա օրհնութիւն,

Digitized by Google

եւ ուրախութիւն հասցէ նոցա․ մերժեցան ցաւք և տրտմութիւնք և հեծութիւնք։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Փիլիպպեցւոց թղթոյն է ընթերցուածս ։ Գ․ 7։

Այլ որ ինչ ինձ շահն էր, զայն վնաս համարիմ վասն Քրիստոսի․ այլ եւ համարիմ իսկ զամենայն վնաս՝ վասն առաւել գիտութեանն Յիսուսի Քրիստոսի Տեառն իմոյ․ վասն որոյ յամենայնէ զրկեցայ՝ և համարիմ կղկղանս, զի զՔրիստոս շահեցայց, եւ գտայց 'ի նմա, իբրեւ ոչ եթէ զիմ արդարութիւն՝ որ յօրինաց անտի է՝ ունիցիմ, այլ զհաւատոցն Քրիստոսի՝ որ յԱստուծոյ արդարութիւնն է․ հաւատովք ճանաչել զնա, եւ զզօրութիւն յարութեան նորա, և զհաղորդութիւն չարչարանաց նորա, կերպարանակից լինիլ մահու նորա, թէ որպէս հասից 'ի մեռելոցն յարութիւն։ Ուստի և փրկչին ակն ունիմք՝ տեառն Յիսուսի Քրիստոսի․ որ նորոգեսցէ զմարմին խոնարհութեան մերոյ, կերպարանակից լինիլ մարմնոյ փառաց իւրոց․ ըստ զօրութեանն՝ առ 'ի կարող լինելոյ հնազանդեցուցանել ընդ իւրեւ զամենայն։

Ալէլուիա։ Սաղմոս ՃԺԵ։ Հաւատացի՝ զոր և խօսեցայ և ես խոնարհ եղէ յոյժ։

Ալէլուիա Օրթի ։

Խաղաղութիւն ամենեցուն ։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Յովհաննու ։ Ը · 31 ։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ ։

Եթէ դուք կացջիք 'ի բանի իմում, ճշմարիտ աշակերտք իմ էք. և ծանիջիք զճշմարտութիւնն, եւ ճշմարտութիւնն ազատեսցէ զձեզ ։ Պատասխանի ետուն նմա եւ ասեն. Զաւակ Աբրահամու եմք, և ոչ ումեք երբէք ծառայեցաք. զիա՞րդ ասես եթէ ազատք լինիջիք ։ Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, թէ ամենայն որ առնէ զմեղս՝ ծառայ է մեղաց ։ Եւ ծառայն ոչ յաւիտեան կայ 'ի տան, իսկ որդին 'ի յաւիտեան կայ. իսկ արդ եթէ որդին զձեզ ազատեսցէ, ճշմարիտ ազատք լինիջիք ։

Քարոզ ։

Վասն 'ի վերուստ խաղաղութեան եւ փրկութեան անձանց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք ։
Վասն լսելի լինելոյ տեառն Աստուծոյ ձայնի աղաչանաց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք ։
Վասն քաւիչ և ներող լինելոյ Աստուծոյ 'ի վերայ մեղաց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք ։

Վասն թողլոյ մեզ զամենայն յանցանս մեր, ըղ-
կամայ և զակամայ, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն զի մի՛ ընդ խստանս գտանիցիմք յաւուրն
պատասխանատուութեան, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն հոգւոցն։ Եւ ևս։ Զանձինս մեր։ Ողորմեաց։

Աղօթք։

Տէր Աստուած մեր, ամենայն իրօք արդարքն դասեալք ընդ հրեշտակս՝ զուգահաւասարեալ զքեզ օրհնեն, մինչ հեշտացուցանես զնոսա յաւէժ պայծառութեամբ քով, և իւրաքանչիւր որ պայծառանայ վայելուչ փառօք Աստուածութեան քոյ՝ տեսանելով զինքն որպէս զլուսաւոր հըրեշտակս. այնուհետեւ փախըստական լինին ցաւք եւ տրտմութիւնք եւ հեծութիւնք պատրաստութեամբ լուսոյ և խնդութեամբ քով, Տէր։ Քանզի և Մովսէս 'ի միում վայրկենի տեսող եղեալ փառացդ քոց, Տէր, 'ի վերայ

Digitized by Google

երկրի մինչ էր 'ի մահկանացու-
մարմինս մեր, ո՛չ կարէին հայիլ
յերեսս նորա. իսկ որք արժանի
լինիցին հայիլ յերեսս քո, Աստ-
ուած, ո՞րպիսի արդեօք լինիցին։
Ա՛րդ՝ ուրախութեամբ գոհանամք
զքէն, Տէր, որ արժանի արարեր
զմեզ մասին ժառանգութեան
վիճակի սրբոցն 'ի լոյս, եւ փրկե-
ցեր զմեզ յիշխանութենէ խա-
ւարի, եւ փոխեցեր յարքայու-
թիւն Որդւոյ քո սիրելւոյ Տեառն
մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիս-
տոսի։ Որում վայելէ փառք իշ-
խանութիւն և պատիւ այժմ և
միշտ և յաւի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։
Աստուծոյ երկիրպագեսցուք։

Անկանիմ առաջի քոյ մարդասի-
րութեանդ, և աղաչեմք զքո գը-
թութիւնդ. հայեաց, Տէր, ողոր-

մութեամբ քով 'ի հոգի ննջեցելոյս այսորիկ։ Բազմագութ Տէր, որ յոյս ես հաւատացելոց, ներեա՛ յանցանաց սորա և թո՛ղ սմա բարեխօսութեամբ ընտրելոց քոց, ներող և երկայնամիտ Տէր, քաղցըր և բազումողորմ Աստուած, 'ի գալստեան Որդւոյ քո՝ որ ճաշակեաց զմահ և էջ 'ի գերեզման, զի հանցէ զկապեալսն քաջութեամբ իւրով։ Եւ այժմ, տէր Աստուած, գթա՛ 'ի հոգի հանգուցելոյս, եւ յիշեա՛ զսա յաւուրն այցելութեան, և դատաւորեա՛ ընդ սուրբս քո շնորհօք եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի. որում վայելէ փառք իշխանութիւն և պա։

Ճանապարհ մոլորելոյ"։ Երգ։ (յ'Էջ 54։) Հոգւոցն հան"։
Եւ յիշէն զգերեզմանն և ասեն. Հայր մեր որ յերկինս։

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԱԻՈԻՐՆ

ԿԱՐԳ

Երթան 'ի գերեզմանն, և ասեն ցԱմբիծսն, և զՇարական Հանգստեան, և զՓառք 'ի բարձունս, և հող ընկենուն 'ի վերայ գերեզմանին. (որպէս և յանցեալ աւուրսն)։

Ապա այս կանոն կատարի։

Սաղմոս, ԻԹ։

Ընդ երեկոյս հանգիցեն լալիք, առաւօտու եղիցի ուրախութիւն։

Բարձր առնեմ զքեզ, Տէր, զի ընկալար զիս, և ոչ ուրախ արարեր զթշնամին իմ յիս։

Ընթերցուած յԵսայեայ մարգարէէ։ Կ. 19։

Այսպէս ասէ Տէր. Ո՛չ ևս եղիցի քեզ արեգակն 'ի լոյս տուընջեան, և ո՛չ ծագումն լուսնի տացէ քեզ լոյս 'ի գիշերի. այլ եղիցի քեզ Տէր լոյս յաւիտենական, և փառք քո Աստուած։ Ո՛չ մտցէ քեզ արեգակն, և լուսին 'ի քէն մի՛ պակասեսցէ. զի եղիցի քեզ Տէր լոյս յաւիտենական։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Հռովմայեցւոց թղթոյն է ընթերցուածս ։ Ը. 10։

Իսկ եթէ Քրիստոս 'ի ձեզ է, ապա մարմին մեռեալ է վասն մեղաց. և հոգին կենդանի է վասն արդարութեան։ Եթէ հոգի այնորիկ որ յարոյց զՅիսուս 'ի մեռելոց՝ բնակեալ է 'ի ձեզ, ապա և որ յարոյց զՔրիստոս 'ի մեռելոց՝ կենդանացուսցէ զմահկանացու մարմինս ձեր բնակեալ ոգւովն իւրով 'ի ձեզ։ Այսուհետև, եղբարք, պարտապան եմք, ոչ մարմնով ըստ մարմնոյ կեալ. զի եթէ ըստ մարմնոյ կեցէք, մեռանելոց էք. իսկ եթէ հոգւով զգործս մարմնոյ սպանանիցէք, կեցջիք։ Զի որ հոգւովն Աստուծոյ վարին՝ նոքա են որդիք Աստուծոյ։

Ալէլուիա. Օրհնեցէք զՏէր ամենայն ազինք, գովեցէք զնա ամենայն ժողովուրդք։

Ալէլուիա Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Ղուկասու։ ԻԱ. 34։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ։

Զգոյշ լերուք անձանց, գուցէ ծանրանայցեն սիրտք ձեր շուայտութեամբ եւ արբեցու-

Digitized by Google

թեամբ և հոգովք աշխարհականօք. և յանկարծակի հասանիցէ 'ի վերայ ձեր օրն այն. զի իբրև զորոգայթ հասանիցէ 'ի վերայ ամենեցուն որ բնակեալ են ընդ ամենայն երեսս երկրի: Արթուն կացէք այսուհետև, յամենայն ժամ՝ աղօթս արարէք, զի արժանի լինիջիք զերծանել յայնմ՝ ամենայնէ որ լինելոց է, և կալ առաջի որդւոյ մարդոյ: Եւ 'ի տուէ 'ի տաճարին ուսուցանէր, և զգիշերս ելեալ ագանէր 'ի լերինն՝ որ կոչէր Ձիթենեաց: Եւ ամենայն ժողովուրդն կանխէր ընդ առաւօտս առ նա 'ի տաճարն՝ լսել 'ի նմանէ:

Քարոզ:

Խնդրեսցուք հաւատով միաբանութեամբ 'ի Տեառնէ, զի զողորմութեան զշնորհն իւր արասցէ 'ի վերայ մեր Տէրն ամենակալ, կեցուսցէ և ողորմեսցի:

Աղօթք:

Գոհանամք զքէն, ճշմարիտ Աստուած, որ ծանուցար ազգի մարդկան՝ գթալով 'ի ստեղծուածս անարատ ձեռաց քոց. առաքեցեր զՈրդիդ քո սիրելի, որ եկն և էջ

'ի գերեզման. զգրունս դժոխոց խորտակեալ կենսաբեր յարութեամբն իւրով, և քաղցր ձայնիւ կոչեաց առ ինքն ասելով, եկա՛յք առ իս ամենայն աշխատեալք եւ բեռնաւորք, եւ ես հանգուցից զձեզ: Հանգո, տէր Աստուած, ըզնընջեցեալս զայս 'ի ձեռն Միածնի քո, զհաւատացեալս 'ի քեզ՝ զոր գնեաց պատուական արեամբն իւրով. եւ արժանաւորեա՛ յաւուր միւսանգամ գալստեանդ լսել զձայն երկնաւոր կոչմանդ որ ասէ. եկա՛յք օրհնեալք Հօր իմոյ, ժառանգեցէ՛ք զպատրաստեալ ձեզ զարքայութիւնն: Եւ զմեզ զժողովուրդս քո՝ որք եկեալ եմք աղաչել զքեզ, պահեա՛ ամենազօր աջովդ քով մինչեւ յօր կոչման քոյ: Զի զքեզ փառաւորեսցուք զճշմարիտ Աստուած՝ հանդերձ

Որդւով եւ ամենասուրբ Հոգւովդ. այժմ և միշտ և յաւի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն ։

Աստուծոյ երկիրպագեսցուք ։

Յիշեա, Տէր, զհոգի քահանայիս այսորիկ առաջի սուրբ փառաց քոց. եւ եթէ մարդկօրէն ինչ յանցեալ իցէ սորա, բանիւ, կամ գործով, կամ մտածութեամբ, շնորհեա՛ յանցանաց սորա զթողութիւն. որ ո՛չ յումեքէ առգելուս զգթութիւն քո։ Ընկա՛լ զհոգի սորա ընդ սուրբս քո, եւ զմեզ արժանի՛ արա փառաւորել զՀայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգիդ. այժմ և միշտ և յաւի։

Ժողովեալքս"։ Երգ ։ (յ'Էջ 34)։ Հոգւոցն հանգստ."։

Եւ ջնջեն զգերեզմանն և տունն. Հայր մեր որ յերկինս ։

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ԱՒՈՒՐՆ

ԿԱՐԳ

Երթան 'ի գերեզմանն, և առեն ՑԱմբիծան, և զՇարական Հանգստեան, և զփառք 'ի բարձունս, և հող լնուն 'ի վերայ գերեզմանին. (որպէս և յանցեալ աւուրն)։
Ապա այս կանոն կատարի։

Սաղմոս, ՃԺԴ. կցուրդ։

Սիրեցի զի լուիցէ Տէր զձայն աղօթից իմոց. զի խոնարհեցոյց զունկն իւր առ իս, և ես յաւուրս իմ կարդացի առ նա։
Շրջեցան զինեւ երկունք մահու, եւ վիշտք դժոխոց գտին զիս։

Ընթերցուած՝ յԵսայեայ մարգարէէ։ ԻԵ. 9։

Եւ ասասցեն յաւուր յայնմիկ. ահաւասիկ տէր Աստուած մեր յոր յուսացեալ էաք, և ապրեցուսցէ զմեզ. զի սա է Տէր, և սպասեաք սմա. և ցնծասցուք և ուրախ եղիցուք 'ի փրկութեան մերում։ Եւ տացէ մեզ հանգիստ Աստուած 'ի լերին սրբութեան իւրոյ, եւ մտցէ 'ի նա ժողովուրդ, որ պահէ զարդարութիւն և ունէ զճշմարտութիւն. վերակացու լիցի նոցա, և պահէ 'ի խաղաղութեան։ Եւ արդ մխիթարեցից զձեզ ասէ Տէր, յամենայն տրտմութեանց ձերոց։

Digitized by Google

Յակոբու առաքելոյն 'ի կաթուղիկէից թղթոյն է ընթերցուածս ։ Ե · 7։

Երկայնամիտ լերուք, եղբարք իմ, մինչեւ 'ի գալուստն Տեառն. ահա մշակ երկայնամտեալ սպասէ պատուական պտղոյն երկրի, մինչեւ առցէ զկանուխ եւ զանագան ։ Երկայնամըտեցէք և դուք, հաստատեցէք զսիրտս ձեր. զի գալուստն Տեառն մերձեալ է ։ Մի՛ տրտմեցուցանէք զմիմեանս, եղբարք, զի մի՛ դատիցիք. ահաւասիկ դատաւորն առ դուրս կայ ։ Օրինա՛կ առէք, եղբարք, չարչարանաց և երկայնմտութեան զմարգարէսն, որք խօսեցան յանուն Տեառն ։ Ահաւասիկ երանեմք համբերողաց. զհամբերութիւնն Յոբայ լուարուք՝ եւ զկատարումն Տեառն տեսէք. զի բազմագութ է Տէր և ողորմած ։

Ալէլուիա. Բարձր առնեմ զքեզ, Տէր, զի ընկալար զիս և ոչ ուրախ արարեր զթշնամին իմ յիս ։

Ալէլուիա Օրթի.

Խաղաղութիւն ամենեցուն ։

Սրբոյ աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Մատթէոսի ։ ԻԴ · 30։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ասէ ։

Եւ տեսցեն զորդի մարդոյ եկեալ 'ի վերայ ամպոց երկնից զօրութեամբ և փառօք բազմօք ։

Եւ առաքեսցէ զՀրեշտակս իւր փողով մեծաւ, և ժողովեսցեն զընտրեալս Նորա 'ի չորից հողմոց՝ 'ի ծագաց երկնից մինչև 'ի ծագս նոցա։ Ի Թզենւոյ անտի ուսարուք զառակն. զի յորժամ Նորա ոստքն կակղասցին և տերեւն ցցուիցի, գիտէք թէ մերձ է ամառն։ Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս ամենայն, գիտասջիք թէ մերձ է 'ի դուրս։ Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ո՛չ անցցէ ազգս այս, մինչեւ այս ամենայն եղիցի։ Երկինք և երկիր անցցեն, և բանք իմ մի՛ անցցեն։

Քարոզ։

Վասն 'ի գիշերի և 'ի տունջեան և յամենայն ժամու խօսել մեզ զբան Տեառն, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն չանկանելոյ մեզ 'ի փորձութիւն, որում ոչ կարեմք հանդուրժել, զՏէր աղա։
Վասն անբիծ և անդատապարտ կալ մեզ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի, զՏէր աղա։
Վասն առաջնորդելոյ մեզ 'ի նաւահանգիստն կենաց անվախճանից, զՏէր աղա։
Վասն արժանի լինելոյ մեզ վերին կոչմանն եւ երկնից արքայութեանն, զՏէր աղա։
Վասն հոգւոյն հանգուցելոց՝ որք ճշմարիտ և։
Եւ եւս միաբան վասն ճշմարիտ և սուրբ հա։
Զանձինս մեր և զմիմեանս տեառն Աստուծոյ։
Ողորմեա՛ց մեզ տէր Աստուած մեր ըստ մեծի։

Digitized by Google

Աղօթք։

Փառաւորեմք զքեզ, փառաց Թագաւոր, յոյս եւ ակնկալութիւն ամենայն արարածոց 'ի քեզ յուսով յուսացաք։ Որ փոխանակ ապականացու կենցաղոյս զանապական և զանվախճան կեանս շնորհեցեր, և փոխանակ մնոտի և տխրական կենացս պարգևեցեր մեզ զվերինն Երուսաղէմ։ Վասն որոյ աղաչեմք զքեզ, Տէր, թող զմեղս և քաւեա՛ զանօրէնութիւնս սորա, եւ արժանաւորեա՛ զսա հանգչիլ յանտրտում ուրախութիւնս, 'ի Քրիստոս Յիսուս 'ի տէր մեր. որում վայելէ փառք իշխանութիւն և պս։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Աստուծոյ երկիրպագեսցուք։

Աղաչեմք զքեզ, ողորմած Աստուած, գթա՛ 'ի հոգի ննջեցելոյս

(այս անուն) քահանայիս, որ 'ի ձեռն կոչման քոյ փոխեցաւ յանցաւոր աշխատութենէս՝ հաւատացեալ 'ի Ճշմարիտդ Աստուած, և ջնջեա՛ զձեռագիր անօրէնութեան սորա զոր յանցեալ իցէ առաջի քոյ. և գրեա՛ զանուն սորա 'ի դպրութիւն կենաց, զի դու ես կեանք և յարութիւն մեռելոց, և զհաւատացեալ ժողովուրդս ընդ հովանեաւ թագկի քոյ պահեա, Քրիստոս Աստուած մեր: Եւ քեզ հանցուք զօրհնութիւն եւ զփառս ընդ Հօր եւ ընդ սուրբ Հոգւոյդ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Աստուած անեղ՚՚: Երգ: (յ՚Էջ 11): Հոգւոյն հանգոյ՚՚: Եւ ջնջէին զգերեզմանն և այլն. Հայր մեր որ յերկինս:

Digitized by Google

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ԱՒՈՒՐՆ
ԿԱՐԳ

Երթան 'ի գերեզմանն . և առեն ցԱմբիծսն . և զՇարական Հանգստեան . և զփառք Ի բարձունսն . և հող լնուն 'ի վերայ գերեզմանին . (որպէս և յանցեալ աւուրսն) ։
Ապա այս կանոն կատարի ։

Սաղմոս . Հոգի քո սուրբ և բարի առաջնորդեսցէ
ինձ 'ի յերկիր ուղիղ ։
Ցոյց ինձ ճանապարհ յոր և գնացից , զի առ քեզ ,
Տէր , համբարձի զանձն իմ ։

Ընթերցուած յԵսայեայ մարգարէէ ։ Կ . 21 ։

Եւ կատարեսցին աւուրք սգոյ քոյ . և ժողովուրդ քո ամենեքին արդար , և յաւիտեանս ժառանգեսցեն զերկիր , պահել զնորատունկ գործոց ձեռաց իւրեանց 'ի փառս ։ Սակաւաւորն հազարաւոր եղիցի , եւ կրտսերն յազգ մեծ . զի ես Տէր ընդ ժամանակս ժամանակս ժողովեցից զնոսա ։ Հոգի Տեառն 'ի վերայ իմ , վասն որոյ եւ օծ իսկ զիս . աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս , բժշկել զբեկեալս սրտիւք , քարոզել գերեաց զթողութիւն եւ կուրաց տեսանել , կոչել ամ Տեառն ընդունելի եւ օր հատուցման Աստուծոյ մերոյ ,

Digitized by Google

մխիթարել զամենայն սգաւորս, տալ սգաւո-
րաց Սիովնի փառս. փոխանակ մոխրոյն՝ օծումն
ուրախութեան, և սգաւորացն հանդերձ փա-
ռաց՝ փոխանակ ոգւոյն վհատութեան: Եւ
կոչեսցին նոքա ազգք արդարութեան՝ տունկ
Տեառն 'ի փառս:

Պետրոսի առաքելոյն 'ի կաթուղիկեայց երկրորդ
թղթոյն է ընթերցուածս: Ա. 3:

Որպէս ամենայն ինչ մեզ՝ իւրոյ աստուածե-
ղէն զօրութեանն առ 'ի կեանս և աստուած-
պաշտութիւն շնորհեալ, 'ի ձեռն գիտու-
թեան այնորիկ որ կոչեացն զմեզ յիւր 'ի
փառսն եւ 'ի վայելչութիւն. որովք մեծա-
մեծքն և պատուականք աւետիք պարգեւեալ
են մեզ. զի 'նոքիմբք աստուածեղէն բնու-
թեանն լինիցիք հաղորդակիցք, փախուց-
եալք 'ի ցանկութեանց աշխարհիս և յապա-
կանութեանց: Եւ սմին այսմիկ զամենայն
փոյթ 'ի մէջ առեալ՝ ձերովքն հաւատովք
մատակարարեցէք զառաքինութիւնն, եւ ա-
ռաքինութեամբն զգիտութիւն, եւ գիտու-
թեամբն զժուժկալութիւն, եւ ժուժկալու-
թեամբն զհամբերութիւն, եւ համբերու-
թեամբն զաստուածպաշտութիւն, եւ աստ-
ուածպաշտութեամբն զեղբայրսիրութիւն, և

եղբայրսիրութեամբն զսէր: Զայսուիկ ձեր յանձին կալեալ և ՚ի սոյն յաճախեալ, ոչ դատարկս եւ անպտուղս հաստատիցեն զձեզ ՚ի Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի գիտութիւնն:

Ալէլուիա. Տէր, լո՛ւր աղօթից իմոց, ո՛ւնկն դիր խնդրուածոց իմոց ճշմարտութեամբ քով:

Ալէլուիա Օրթի:

Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Յովհաննու: Ա. 35:

Մկրտիչ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի:

Ի վաղիւ անդր կայր Յովհաննէս, և յաշակերտաց անտի նորա երկու. եւ նայեցեալ ընդ Յիսուսի՝ զի գնայր, ասէ. Ահաւասիկ Քրիստոս Գառն Աստուծոյ: Լուան ՚ի նմանէ երկու աշակերտքն՝ զի խօսէր, և գնացին զհետ Յիսուսի: Իբրեւ դարձաւ Յիսուս, և ետես զնոսա՝ զի երթային զհետ նորա, ասէ ցնոսա. Զի՞նչ խնդրէք: Նոքա ասեն ցնա. Ռաբբի, որ թարգմանեալ կոչի՝ Վարդապետ, ո՞ւր են օթեվանք քո: Ասէ ցնոսա. Եկայք և տեսէք: Եկին և տեսին՝ ուր էին օթեվանք նորա. և առ նմա ագան այն օր, զի ժամ էր իբրեւ տասներորդ: Էր Անդրէաս՝ եղբայր Սիմոնի

վիմի՝ մի յերկուց անտի, որ լուանն 'ի Յով-
հաննէ և գնացին զկնի նորա ։

Քարոզ ։

վասն ուղղելոյ զգնացս մեր 'ի ճանապարհս խաղաղութեան, զՏէր աղաչեսցուք ։
վասն ցրելոյ 'ի մէնջ զամենայն խորհուրդս չարին, զՏէր աղաչեսցուք ։
վասն պարգեւելոյ մեզ առողջ խորհուրդս և առաքինի վարս, զՏէր աղաչեսցուք ։
վասն պահելոյ զմեզ ընդ հովանեաւ ամենազօր աջոյն իւրոյ, զՏէր աղաչեսցուք ։
վասն խորտակելոյ զհակառակորդն վաղվաղակի ընդ ոտիւք մերովք, զՏէր աղաչեսցուք ։
վասն հոգւոցն։ Եւ եւս։ Զանձինս մեր։ Ողորմեաց։

Աղօթք ։

Արարչագործ Աստուած, որ մարդասիրութեամբդ քո խոնարհեցար յերկնից, զկերպարանս ծառայի առեր, եղեր մարդ անճառ միաւորութեամբ վասն մերոյ փրկութեան, չարչարեցար, բեւեռեցար 'ի խաչին, զմահ ճաշակեցեր, եդար 'ի գերեզմանի,

Digitized by Google

և յարուցեալ երեքօրեայ ազատեցեր զազգս մարդկան 'ի մահուանէ։ Ծառայս քո, զոր ընտրեցեր 'ի քահանայութիւն, խըրատել 'ի հրահանգս աստուածպաշտութեան զփրկեալ քո ժողովուրդս. որ էառ զկարգ հրեշտակաց, եւ ծառայեաց եկեղեցւոյ քում սրբոյ՝ հանապազ զփառաբանութիւն մատուցանելով ամենասուրբ Երրորդութեանդ. արդ ըստ անսուտ բանի քոյ դարձաւ 'ի հող ուստի առաւ։ Եւ արդ, Տէր բարերար, ընկալ զաղաչանս մեր ամենեցուն 'ի հաճոյս քո, և խառնեա՛ զհոգի սորա 'ի գունդս ամենայն մարտիրոսաց։ Մի՛ ամաչեսցէ սա 'ի հրապարակախօս ատենի քոյ. զի դու միայն ես առանց մեղաց և քաւիչ մեղուցելոց։ Եւ քեզ վայելէ փառք

իշխանութիւն և պատիւ այժմ
և միշտ և յաւիտեանս յաւիտե-
նից. ամէն։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Աստուծոյ երկիրպագեսցուք։

Բարերար Աստուած և ամենայն
բարեաց առաջնորդ, որ յօրինե-
ցեր մեզ ճանապարհ կենաց եւ-
արդարութեան. զի դու իսկ գը-
նացեր մարմնով ընդ անձուկ ճա-
նապարհս, և նովաւ ջանացան սի-
րելիք քո նեղութեամբք մարմնոյ
մտանել 'ի հանգիստ քո սուրբ։
Որպէս ծառայս քո այս, որ ընտ-
րեաց բարի յօժարութեամբ հը-
րաժարիլ յաշխարհէ, և ոչ պա-
րապեցաւ 'ի յաւելորդ զբաղ-
մունս. այլ խոնարհեցաւ ընդ
լծով ծառայութեան պատուի-
րանի քոյ, և տանջեցաւ 'ի ճըգ-
նութիւնս համբերութեան պա-

հոգ և ծարաւոյ, աքնութեան և աղօթից. եւ այժմ 'ի հրամանէ ակնարկութեան քո յաւարտեցաւ 'ի մարմնի: Եւ մեք ժողովեալքս 'ի յուղարկումն եղբօրս մերոյ, լալով և արտասուօք հողով ըղհողս ծածկեմք, և աղօթիւք զհոգի սորա յուղարկեմք 'ի ձեռն քահանայական շնորհիս. որով պաղատիմք առ քեզ, տէր Աստուած մեր, հայեաց 'ի բարձրութենէ քումմէ 'ի խոնարհ քո ժողովուրդս, և ընկա՛լ զաղաչանս մեր՝ զոր մատուցանեմք վասն վախճանի եղբօրս մերոյ: Մի՛ լիցի իշխանութիւն սատանայի և դիւաց նորա 'ի վերայ սորա, և մի՛ տրտմեցուսցէ զհոգի սորա հոգի չարութեան. այլ հոգի քո բարի առաջնորդեսցէ սմա յերկիր ուղիղ, և յուսով հանգիցէ 'ի դասս սրբոց

Digitized by Google

քոց և յերևելի փառսքո, Քրիս-
տոս Աստուած փրկիչ մեր։ Տուր
սմա համարձակութեամբ կալ ա-
ռաջի աստուածութեանդ քոյ.
անտես արա զյանցանս սորա, բա-
րեգութ Տէր, զկամայ և զակա-
մայ։ Մի՛ մտաներ 'ի դատաստան
ընդ ծառայիս քոյ, զի ո՛չ արդա-
րանայ առաջի քո ամենայն մսեղի.
այլ ըստ մեծի ողորմութեանդ քոյ
մարդասիրեա, և ընկալ 'ի յարկս
սրբոց հայրցն բարեխօսութեամբ
սրբուհւոյ Աստուածածնին, եւ
սրբոց քոց առաքելոց և մարգա-
րէից և սրբոց մարտիրոսացն։ Զի
դու ես Տէր Աստուած բազումո-
ղորմ և մարդասէր, դատաւոր և
փրկիչ և կարող յամենայնի. և
քեզ վայելէ փառք իշխանութիւն
և պատիւ այժմ և միշտ և յա-
ւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Եթէ վախճանեալն Հայրապետ կամ Առաջնորդ իցէ, զայս Աղօթս եւս ընթերցցի։

Հայր երկնաւոր փրկիչ եւ ողորմած, որ 'ի նմանութիւն քոյոյ պատկերիդ ստեղծեր զմարդն 'ի հողոյ, եւ կացուցեր զնա տէր 'ի վերայ ամենայն ստեղծուածոց քոց. որ 'ի մարդկանէ ընտրեցեր մարգարէս և առաքեալս, հովիւս և վարդապետս. որ և զծառայս (այս անուն) ընտրեցեր մեզ առաջնորդ և հովիւ հոգեւոր, և այժմ փոխեցեր 'ի մէնջ։ Շնորհեա՛ սմա լինիլ ընդ սուրբս քո հանապազ, եւ զժողովուրդս քո յանձն արա ուղղափառ հովուի, զի հովուեսցէ յերկիւղդ քո սուրբ։ Եւ զտեղի բնակութեան սորա պահեա՛ անդրդուելի յերբեւէք և յաներեւոյթ թշնամւոյն՝ մինչեւ յօր կրկնակի գալստեան քոյ։ Եւ զժո-

ղովուրդս քո օրհնեա՛ և մխիթարեա. զի դու ես ճշմարիտ մխիթարութիւն յուսացելոցս՚ի քեզ։ Եւ քեզ ընդ Որդւոյ և ընդ սրբոյ Հոգւոյդ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Աստուծոյ երկիրպագեսցուք։

Փառաւորեմք զանճառ բարերարութիւնդ քո սուրբ, Որդի Աստուծոյ, որ լուսաւորեցեր զհաւատացեալս անուանդ քում սըրբոյ, եւ փրկեցեր ՚ի խաւարային իշխանութենէ և ՚ի գայթակղութենէ սատանայի։ Գոհանամք ըզքէն, Տէր, և աղաչեմք ամենայն սրտիւք մերովք, հանգո՛ զծառայս քո (այս անուն) որ կատարեաց զկեանս իւր խոստովանութեամբ քո, և

գրեա՛ զանուն սորա ՚ի դպրու-
թիւն կենաց, և ջնջեա՛ զձեռա-
գիր յանցանաց սորա: Եւ զոր ինչ
՚ի մեղանչական կենցաղումս մե-
ղուցեալ իցէ սորա, բանիւ կամ
գործով կամ մտածութեամբ,
ներեա՛ և թող սմա քոյով բարե-
րարութեամբդ: Աղաչեմք զքեզ,
մարդասէր Տէր, կարգեա՛ զհոգի
սորա ընդ արդարս քո, և լուսա-
ւորեալ պայծառացո ընդ բարե-
գործողսն և ընդ ճշմարիտ պատ-
ուիրանապահսն քո: Եւ որպէս
արժանի արարեր զսա ուխտի կրօ-
նից, և վարուց ժուժկալութեան,
եւ ժառանգութեան աստիճանի
սուրբ առաջնորդացն, արա՛ ար-
ժանի և նոցին սուրբ պսակացն,
և կատարեա՛ ՚ի բարի զխնդրուածս
ծառայից քոց, եւ հանգո՛ զհոգի
սորա ընդ սուրբս քո. զի ընդ նո-

սին փառաւորեսցէ զքեզ ընդ Հօր և ընդ սուրբ Հոգւոյդ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտե֊նից, ամէն։

Ուստ գործեալ"։ Երգ։ (յ՚Էջ 67)։ (Եւ Թէ կամիս Գանձ ասա)։ Հոգւոյն հանգու"։ Եւ ջնջէն զփերեշմանն և ասէն. Հայր մեր որ յերկինս։

ՀՆԳԵՏԱՍԱՆ ԱՒՈՒՐՆ

ԿԱՐԳ

Երթան ՚ի գերեզմանն, և առեն զԱմբիծսն, և զՇարական Հանգստեան ՚ի ձայնէն։ Եւ այս կանոն կատարի։

Սաղմոս, ՃԱ։

Տէր, լուր աղօթից իմոց, աղաղակ իմ առ քեզ եկեսցէ, մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յինէն։ Յաւուր նեղութեան իմոյ խոնարհեցո առ իս զունկն քո, յորում աւուր կարդամ առ քեզ՝ վաղվաղակի լուր ինձ։

Ընթերցուած յԵսայեայ մարգարէէ։ Ծէ. 16։

Այսպէս ասէ Տէր. Հոգի յինէն ելցէ, եւ զամենայն շունչ ես արարի։ Վասն մեղաց առ սակաւ մի տրտմեցուցի զնա, հարի զնա՝ և դարձուցի զերեսս իմ ՚ի նմանէ, և տրտմե-ցաւ և գնաց թախծեալ առաջի իմ զճանա-պարհս իւր։ Զճանապարհս սորա նորա տեսի, և բժշկեցի զնա. մխիթարեցի զնա, և ետու նմա մխիթարութիւն ճշմարտութեան. և սր-գաւորաց նորա հաստատեցի պտուղ, խա-ղաղութիւն ՚ի վերայ խաղաղութեան՝ հեռա-ւորաց եւ մերձաւորաց, ասէ Տէր, եւ ես բժշկեցից զնոսա։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Կորնթացւոց երկրորդ թղթոյն է ընթերցուածս: Ա. 3:

Օրհնեալ է Աստուած և Հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, Հայր գթութեանց եւ Աստուած ամենայն մխիթարութեան, որ մխիթարէն զմեզ յամենայն նեղութիւնս մեր, առ 'ի կարող լինելոյ մեզ մխիթարել զայնոսիկ՝ որ յամենայն նեղութիւնսն իցեն, մխիթարութեամբն որով մեք մխիթարիմք յԱստուծոյ. զի որպէս առաւելեալն չարչարանքն Քրիստոսի 'ի մեզ, նոյնպէս և 'ի ձեռն Քրիստոսի առաւել լիցի և մխիթարութիւնն մեր: Զի եթէ նեղիմք, վասն ձերոյ մխիթարութեան եւ փրկութեան. և եթէ մխիթարիմք, վասն ձերոյ մխիթարութեան. որ յաջողեալն է համբերութեամբ նոցին չարչարանաց, զոր և մեքն չարչարիմք. և յոյսն մեր հաստատուն է վասն ձեր. քանզի գիտեմք՝ եթէ որպէս կցորդ եմք չարչարանացն, նոյնպէս և մխիթարութեանն: Քանզի ոչ կամիմ տգէտ լինել ձեզ, եղբարք, վասն նեղութեան մերոյ եղելոյ յԱսիա. զի առաւել քան զկար մեր ծանրացաք, մինչեւ անյոյս լինելոյ մեզ և 'ի կենաց: Այլ անձամբ յանձինս զվճիռ մահու ընկալաք, զի մի յանձինս ապաստան իցեմք, այլ յԱստուած՝ որ

յարուցանէ զմեռեալս, որ յայնպիսի մահուանէ փրկեաց զմեզ՝ եւ փրկեսցէ. քանզի յուսացեալ եմք՝ եթէ տակաւին փրկեսցէ օգնականութեամբ աղօթից ձերոց վասն մեր։

Ալէլուիա. Ի խորոց կարդացի առ քեզ Տէր Տէր, լուր ձայնի իմում։

Ալէլուիա Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանէս Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Յովհաննու։ Ի. 26։

Յետ յարութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։

Եւ յետ ութ աւուր դարձեալ էին 'ի ներքս աշակերտքն, և Թովմաս ընդ նոսա. գայ Յիսուս դրօքն փակելովք, և եկաց 'ի մէջ և ասէ. Ողջոյն ընդ ձեզ։ Ապա ասէ ցԹովմաս. Բեր զմատունս քո և արկ այսր, և տես զձեռս իմ. և բեր զձեռն քո՝ և մխեա 'ի կողս իմ. և մի լինիր անհաւատ՝ այլ հաւատացեալ։ Պատասխանի ետ Թովմաս և ասէ ցնա. Տէր իմ և Աստուած իմ։ Ասէ ցնա Յիսուս. Այժմ զի տեսեր զիս եւ հաւատացեր, երանի որոց ոչ իցէ տեսեալ՝ և հաւատասցեն։

Քարոզ։

Վասն գտանելոյ մեզ զշնորհս և զողորմութիւն 'ի բարերար Տեառնէ մերմէ, զՏէր աղաչեսցուք։

Digitized by Google

Վասն փրկելոյ զմեզ 'ի գրպարտութենէ մարդկան և յորոգայթից սատանայի, զՏէր աղաչ․

Վասն ամենայն անձանց քրիստոնէից եւ տանց հաւատացելոց, զՏէր աղաչ․

Վասն որք 'ի լերինս յայրս և 'ի փապարս բնակեալ են սուրբ հարքն մեր, զՏէր աղաչ․

Վասն որք սաղմոսիւք եւ օրհնութեամբ կատարեն զամենայն ժամանակս կենաց իւրեանց, զՏէր աղաչ․

Վասն հոգւոցն հանգուցելոց․ Եւ եւս միաբան․ Զանձինս մեր և զմիմեանս․ Ողորմեաց մեզ Տէր․

Աղօթ․

Յոյս արարածոց և փրկիչ աշխարհի Աստուած իմ Յիսուս, որ մարդասիրութեամբդ քո վասն մեր մեռելոցս մեղօք՝ զմահ յանձն առեր, և կենարար յարութեամբդ քո վերածեր զբնութիւնս մեր զստուերանստեալս 'ի խաւարի․ զդժոխս աւերեցեր, զսատանայ կապեցեր, և զամենեսեան յարուցեալ լուսաւորեցեր, եւ կեանս անապականս խոստացար սիրե-

լեաց քոց 'ի միւսանգամ գալըստեան քո։ Դու Տէր, եւ այժմ օրհնեա՛ զտեղի բնակութեան սորա. և զոսկերս սորա պահեսցես անապական եւ անվնաս ամենազօր աջով քով սրբով, և հոգւոյ սորա առաջնորդեսցես յերկիր ուղիղ. զի ընդ սուրբս քո փառաւորեսցէ զքեզ Քրիստոս ընդ Հօր և սուրբ Հոգւոյդ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Խաղաղութիւն ամենեցուն ։
Աստուծոյ երկիրպագեսցուք ։

Որ զանպատում եւ զանհաս եւ զանբաւ պարգեւս շնորհես ամենեցուն, որք ճշմարտապէս ճանաչեն զքեզ Տէր. որ յայտնի ծագես զլոյս քո 'ի վերայ արդարոց և մեղաւորաց. որ կանգնես զգլորեալս, և բժշկես զբեկեալս սրտիւք։ Տուր մեզ, Տէր, և այժմ

աղաչեմք զքեզ հոգի զգաստու-
թեան, հոգի մխիթարութեան.
և մխիթարեալ սփոփեա՛ զվշտա-
դնեալս սրտիւք ։ Զի միւսանգամ
հաստատուն յուսով.քո առողջա-
ցեալք՝ կայցուք առաջի .քո զու-
արթ և պայծառ 'ի միւսանգամ
գալստեան .քո . զի ընդ սուրբս
.քո փառաւորեսցուք զքեզ ընդ
Հօր և ընդ սուրբ Հոգւոյդ այժմ
և միշտ և յաւիտեանս յաւիտե-
նից . ամէն ։

Աստուած անեղ անժամա" ։ Երգ ։ (յ'էջ 11) ։ Հոգւոյն
հանգոս" ։ Եւ օրհնէն զգերեզմանն . և տէրն .
Հայր մեր որ յերկինս ։

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ԱՒՈՒՐՆ

ԿԱՐԳ

Երթան 'ի գերեզմանն, և առեն զԱմբիծսն, և զՇարական Հանգստեան 'ի ձայնէն։
Ապա այս կանոն կատարի։

Սաղմոս, ՁԳ։

Երանի ամենեցուն որ բնակեալ են 'ի տան Տեառն,
յաւիտեանս յաւիտենից օրհնեսցեն զնա։
Ո՛րպէս սիրելի են յարկք քո, Տէր զօրութեանց,
ցանկայ և փափագէ անձն իմ 'ի գաւիթս քո։

Ընթերցուածս յԵսայեայ մարգարէէ։ ԾԶ. 1։

Այսպէս ասէ Տէր. զգոյշ կացէք իրաւանց և գործեցէք զարդարութիւն, զի եկեալ հասեալ է փրկութիւն իմ, եւ յայտնելոց է ողորմութիւն իմ։ Երանի առն որ առնիցէ զայն, և մարդոյ որ կացցէ 'ի նմին, և պահիցէ զշաբաթս իմ և ոչ պղծիցէ. և պահիցէ զձեռս իւր յառնելոյ զանիրաւութիւն։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Թեսաղոնիկեցւոց առաջին Թղթոյն է ընթերցուածս։ Դ. 12։

Ոչ կամիմ, եղբարք, եթէ տգէտք իցէք վասն ննջեցելոցն. զի մի՛ տրտմիցիք որպէս եւ

այլքն որոց ոչ գոյ յոյս։ Եթէ հաւատամք՝ եթէ Յիսուս մեռաւ և յարեաւ, նոյնպէս և Աստուած զննջեցեալսն 'ի ձեռն Յիսուսի ածցէ ընդ նմա։ Բայց զայս ասեմք Տեառն բանիւ, թէ մեք որ կենդանիքս եմք մնացեալքս 'ի գալստեանն Տեառն ոչ ժամանեմք ննջեցելոցն. զի ինքն Տէր հրամանաւ՝ 'ի ձայն հրեշտակապետի և 'ի փող Աստուծոյ իջանէ յերկնից, եւ մեռեալք 'ի Քրիստոս յարիցեն յառաջագոյն։ Ապա և մեք որ կենդանւոյն մնացեալ իցեմք՝ նոքօք հանդերձ յափշտակեսցուք ամպովք ընդ առաջ Տեառն յօդս, եւ այնպէս յամենայն ժամ ընդ Տեառն լինիցիմք։ Այսուհետեւ մխիթարեցէք զմիմեանս բանիւքս այսոքիւք։

Ալէլուիա. Մերձեսցին խնդրուածք իմ առաջի քո Տէր, ըստ բանի քում իմաստուն արա զիս։

Ալէլուիա Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի
որ ըստ Մարկոսի։ Դ. 26։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս։

Եւ ասէր. Այսպէս է արքայութիւն Աստուծոյ, որպէս զի այր մի արկանիցէ սերմանիս յերկիր, և ննջիցէ և յառնիցէ զցայգ և զցերեկ. և

Digitized by Google

սերմանիքն բուսանիցին և աճիցեն, և նա ոչ գիտէ՝ թէ երկիրն ինքնին բերէ զպտուղ. նախ զխոտն, եւ ապա զհասկն, եւ ապա ցորեան ատոք 'ի հասկին. այլ յորժամ տայցէ զպըտուղն, վաղվաղակի առաքի մանգաղ, զի հասեալ են հունձք։ Եւ ասէր. Ո՞ւմ նմանեցուսցուք զարքայութիւնն Աստուծոյ, կամ որով առակաւ առակեսցուք զնա։ Որպէս հատն մանանխոյ՝ որ յորժամ սերմանիցի յերկրի, փոքրագոյն է քան զամենայն սերմանիս՝ որ են յերկրի, և յորժամ սերմանիցի, բուսանի և լինի մեծ քան զամենայն բանջար և արձակէ ոստս մեծամեծս, մինչեւ բաւական լինել ընդ հովանեաւ նորա թռչնոց երկնից բնակել։ Եւ այնպիսի առակօք խօսէր ընդ նոսա զբանն, որպէս կարող լինէին լսել. և առանց առակի ոչ ինչ խօսէր ընդ նոսա, բայց առանձինն աշակերտացն իւրոց մեկնէր զամենայն։

Քարոզ։

Վասն 'ի վերուստ խաղաղութեան եւ փրկութեան անձանց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն լսելի լինելոյ տեառն Աստուծոյ ձայնի աղաչանաց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն քաւիչ և ներող լինելոյ Աստուծոյ 'ի վերայ մեղաց մերոց, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն թողլոյ մեզ զամենայն յանցանս մեր, ըզ-

կամայ և զակամայ, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն զի մի՛ ընդ խոտանս գտանիցիմք յաւուրն պատասխանատուութեան, զՏէր աղաչեսցուք։
Վասն հոգւոցն հանգուցելոց։ Եւ եւս միաբան։ Զանձինս մեր և զմիմեանս։ Ողորմեա մեզ Տէր։

Աղօթք։

Որ արարիչդ ես ամենայն արարածոց, և ստեղծիչ ազգի մարդկան. որ կեանքդ ես մահկանացուաց, և շտեմարան և սփոփիչ հոգւոց մարդկան. որ սրբոց քոց Տէրդ ես, և յոյս և ակնկալութիւն ամենայն արարածոց. որ փրկելոց քոց առաջնորդես արդարութեամբ քով. որ լուսաւորեցեր զազգս որդւոց մարդկան, և փոխեցեր յիշխանութենէ խաւարի յարքայութիւն քո։ Դու Տէր, և այժմ ընկալ զխնդրուածս մեր, և հանգո՛ զհոգի սորա առ ամենայն սրբոց և սիրելեաց անուան քոյ։ Եւ զգերեզման ծա-

Digitized by Google

ռայիս քո կնքեալ պահեսցես. զի միշտ պահեսցին նշխարք ոսկերաց սորա մինչեւ յօր վերջնում կրկին գալստեան քո։ Եւ հոգւոյ սորա առաջնորդեա՛ յերկիր ուղիղ բարեխօսութեամբ սրբոց քոց. զի քեզ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Աստուծոյ երկիրպագեսցուք։

Տէր Աստուած, որ Տէր ես հոգւոց եւ ստեղծիչ մարմնոց, հանգո՛ զհոգի ծառայիս քո ընդ սուրբս քո. զի դու ես հանգուցիչ քոյոց կամարարաց, եւ սփոփիչ եւ մխիթարիչ հոգւոց հանգուցելոց։ Ընկա՛լ եւ այժմ զխնդրուածս մեր, եւ կատարեա 'ի բարի զաղօթս

մեր. զի դու ես Տէր դատաւոր կենդանեաց և մեռելոց, և իշխան հոգւոց և մարմնոց։ Եւ քեզ վայել է փառք իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Ճանապարհ մոլորե"։ Երգ։ (յէջ 84)։ Հոգւոյն հանգու"։
Եւ ջնջէն ղեկերեղմանն և տուէն. Հայր մեր որ յերկինս։

ՏԱՐԵԼԻՑ

Երթան 'ի գերեզմանն, և առեն զԱմբիծսն. և զՇարական Հանգստեան 'ի ձայնէն: Եւ այս կանոն կատարի:

Սաղմոս, ԻԹ:

Ընդ երեկոյս հանգիցեն լալիք, առաւօտու եղիցի ուրախութիւն:
Բարձր առնեմ զքեզ, Տէր, զի ընկալար զիս, և ոչ ուրախ արարեր զթշնամին իմ յիս:

Ընթերցուած. յԵսայեայ մարգարէէ: ԾԲ. 7:

Իբրև զի գեղեցիկ են 'ի վերայ լերանց ոտք աւետարանչի համբաւոյն խաղաղութեան, իբրև աւետարանչի բարութեանց. զի լսելի արարից զփրկութիւն քո, ասել ցՍիոն թէ թագաւորեսցէ քեզ Աստուած: Զի ձայն պահապանաց քոց բարձրացաւ, և 'ի նոյն բարբառ առհասարակ ցնծասցեն. զի դէմ յանդիման տեսցեն զժամանակ յորում ողորմեսցի Տէր Սիոնի: Լերինք գոչեսցեն աւերակօքն համերձ Երուսաղէմի զցնծութիւն, զի ողորմեցաւ նմա Տէր, և փրկեաց զԵրուսաղէմ: Եւ յայտնի արասցէ Տէր զբազուկ իւր սուրբ առաջի ամենայն ազգաց, և տեսցեն ամենայն ծագք երկրի զփրկութիւն Աստուծոյ մերոյ:

Digitized by Google

Պօղոսի առաքելոյն յԵբրայեցւոց Թղթոյն է ընթերցուած։ Զ. Թ։

Բայց հաստատեալ եմ՛ վասն ձեր, սիրելիք, 'ի լաւ անդր եւ որ լի՛ն է փրկութեամբ, զի թէպէտ և այսպէս խօսիմք, ոչ եթէ անիրաւ ինչ է Աստուած՝ մոռանալ զգործս ձեր և ըզսէրն զոր ցուցէք յանուն նորա. զի պաշտէիք զսուրբսն և պաշտէք. և մեք ըղձամնամք, զի իւրաքանչիւր ոք 'ի ձէնջ զնոյն փոյթ ցուցանիցէ 'ի հաստատութիւն յուսոյն մինչեւ ցըվախճան. զի մի՛ հեղգամիտք լինիցիք։ Նմանօղք եղերուք այնոցիկ որ հաւատովքն և երկայնմտութեամբ ժառանգեցին զաւետիսն։

Ալէլուիա. Աստուած, ողորմեա՛ մեզ և օրհնեա ըզմեզ. երեւեցո զերեսս քո 'ի մեզ և ողորմեա մեզ։

Ալէլուիա Օրթի։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Սրբոյ աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Մատթէոսի։ ԺԱ. 25։

Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս։

Յայնմ ժամանակի պատասխանի ետ Յիսուս և ասէ. Գոհանամ զքէն, Հայր, Տէր երկնի և երկրի. զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և 'ի գիտնոց, և յայտնեցեր տղայոց. այո՛, Հայր, զի այսպէս հաճոյ եղեւ առաջի քո։ Ամենայն

ինչ տուաւ ինձ 'ի Հօրէ իմմէ ։ Եւ ոչ ոք ճանաչէ զՈրդի՝ եթէ ոչ Հայր, և ո՛չ զՀայր ոք ճանաչէ՝ եթէ ոչ Որդի եւ ում Որդին կամիցի յայտնել ։ Եկայք առ իս ամենայն վաստակեալք և բեռնաւորք, և ես հանգուցից զձեզ. առէք զլուծ իմ 'ի ձեզ, և ուսարուք յինէն՝ զի հեզ եմ և խոնարհ սրտիւ, և գտաջիք հանգիստ անձանց ձերոց. զի լուծ իմ քաղցր է, և բեռն իմ փոքրոգի ։

Քարոզ ։

Վասն 'ի գիշերի և 'ի տունջեան և յամենայն ժամու խօսել մեզ զբան Տեառն, զՏէր աղաչեսցուք ։
Վասն չանկանելոյ մեզ 'ի փորձութիւն, որում ոչ կարեմք հանդուրժել, զՏէր աղա ։
Վասն անբիծ և անդատապարտ կալ մեզ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի, զՏէր աղա ։
Վասն առաջնորդելոյ մեզ 'ի նաւահանգիստն կենաց անվախճանից, զՏէր աղա ։
Վասն արժանի լինելոյ մեզ վերին կոչմանն եւ երկնից արքայութեանն, զՏէր աղա ։
Վասն հոգւոցն ։ Եւ ևս ։ Զանձինս մեր ։ Ողորմեաց ։

Աղօթ․ ։

Արարիչ յաւիտենից և ստեղծիչ ազգի մարդկան, որ խոնարհեցար յանճառ փառաց 'ի հողեղէն բը-

նութիւնս մեր, ազատել զմեզ յանիծիցն Ադամայ. եւ խոստացար անսուտ բանիւ քո 'ի միւսանգամ գալստեանդ նորոգել զապականեալս մեզօք։ Եւ այժմ, ողորմած Տէր, գթա 'ի հոգի ննջեցելոյս, որ այժմ 'ի ձեռն կոչման քոյ փոխեցաւ յանցաւոր կենցաղոյս 'ի քեզ հաւատացեալ, Ճշմարիտդ Աստուած։ Եւ ջնջեա՛ զձեռագիր անօրէնութեան սորա, զոր յանցեալ է առաջի քո, և գրեա՛ զանուն սորա 'ի դպրութիւն կենաց։ Զի դու ես յարութիւն և կեանք ամենայն ննջեցելոց. եւ քեզ վայելէ փառք, իշխանութիւն և պա։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։
Աստուծոյ երկիրպագեսցուք։

Յիշեա, Տէր, զհոգի ծառայիս քոյ (այս անուն) քահանայիս, զոր կարգե-

ցեր սպասաւոր եկեղեցւոյ քում սրբոյ, և քարոզ ժողովրդեան քում համառօտել զբանն ճշմարտութեան քոյ. և այժմ ըստ հրամանի քոյոյ կոչմանդ մերձեցաւ 'ի հող ուստի ստեղծեր զսա: Ընկալ և դասաւորեա՛ զհոգի սորա ընդ այլ ճշմարիտ վերակացուսն, որք հաճոյ եղեն քեզ. և ներեա՛ յանցանաց սորա քարեխօսութեամբ ընտրելոց քոց: Եւ զմեզ զամենեսին զհաւատացեալքս 'ի քեզ օրհնեա՛. զի արժանի լիցուք փառաւորել զՀայր և զՈրդի և զսուրբ Հոգիդ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ժողովեալքս": Երգ: (յ'Էջ 34): Հոգւոյն հանգուն":
Ես քնքէն ոգեբեղմանն և տօէն. Հայր մեր որ յերկինս:

ԱՄԲԻԾՔ
Ա.

Սաղմոս , ՃԺԸ ։

Ալէլուիա ալէլուիա ։

Երանեալ են ամբիծք 'ի ճանապարհի , եւ ոյք գնան յօրէնս Տեառն ։

Երանի ոյք քննեն զվկայութիւնս նորա , բոլորով սրտիւ իւրեանց խնդրեսցեն զնա ։

Ոչ թէ որ գործեն զանօրէնութիւն , 'ի ճանապարհս նորա գնասցեն ։

Դու պատուիրեցեր զպատուիրանս քո , 'ի պահել ինձ յոյժ ։

Երանի թէ յաջողեալ էին ճանապարհք իմ , պահել ինձ զարդարութիւնս քո ։

Յայնժամ ես ոչ ամաչէի 'ի զգուշանալ ինձ 'ի պատուիրանս քո ։

Խոստովան եղէց քեզ , Տէր , յուղղութիւն սրտի իմոյ , որպէս ուսայց զիրաւունս արդարութեան քո ։

Զիրաւունս քո պահեցի , մի' թողուր զիս մինչեւ իսպառ ։

Ի՞ւ ուղղեսցէ երիտասարդ զճանապարհս իւր , այլ 'ի պահել զբանս քո ։

Digitized by Google

Բոլորով սրտիւ իմով խնդրեցի զքեզ, մի՛ մերժեր զիս 'ի պատուիրանաց քոց։

Ի սրտի իմում թագուցի զբանս քո, որպէս զի մի՛ մեղայց քեզ։

Օրհնեալ ես դու, Տէր, ուսո ինձ զարդարութիւնս քո։

Շրթամբք իմովք պատմեցից զամենայն իրաւունս բերանոյ քո։

Ի ճանապարհս վկայութեանց քոց զուարճացայ, որպէս յամենայն 'ի մեծութեան։

Ի պատուիրանս քո հոգացայ, եւ զգուշացայ 'ի ճանապարհս քո։

Զիրաւունս քո խօսեցայ, և ոչ մոռացայ զբանս քո։

Հատո ծառայի քում, զի կեցից և պահեցից ըզբանս քո։

Զարթո զաչս իմ, և նայեցայց 'ի սքանչելիս օրինաց քոց։

Պանդուխտ եմ ես յերկրի, մի՛ թագուցաներ յինէն զպատուիրանս քո։

Փափաքեաց անձն իմ, 'ի ցանկալ ինձ յիրաւունս քո յամենայն ժամ։

Սաստեցեր ամբարտաւանից, անիծեալ որք խոտորեցան 'ի պատուիրանաց քոց։

Ի բաց արա յինէն զնախատինս եւ զարհամարհանս, զի զվկայութիւնս քո խնդրեցի։

Քանզի նստան իշխանք և չարախօսէին զինէն, այլ ծառայ քո խորհէր յիրաւունս քո։

Զի վկայութիւնք քո խօսք իմ էին, և խորհուրդք

իմ արդարութիւն քո։

Մերձեցաւ անձն իմ 'ի հող, Տէր, կեցո զիս ըստ բանի քում։

Զճանապարհս իմ պատմեցի քեզ՝ և լուար ինձ, ուսո ինձ զարդարութիւնս քո։

Ի ճանապարհս արդարութեանց քոց իմաստուն արա զիս, և քննեցից զսքանչելիս քո։

Տքնեցաւ անձն իմ առ 'ի ձանձրանալ, հաստատեա զիս 'ի բանս քո։

Զճանապարհս մեղաց 'ի բաց արա յինէն, և յօրէնս քո ողորմեա ինձ։

Զճանապարհս ճշմարտութեան քո ընտրեցի, և զիրաւունս քո ես ոչ մոռացայ։

Մերձեցայ ես 'ի վկայութիւնս քո, Տէր, մի՛ յամօթ առներ զիս։

Ի ճանապարհս պատուիրանաց քոց ընթացայ, զի անդորր արարեր սրտի իմոյ։

Օրէնսդէտ արա զիս, Տէր, 'ի ճանապարհս իրաւանց քոց, և խնդրեցից զնա յամենայն ժամ։

Իմաստուն արա զիս, եւ քննեցից զօրէնս քո, և պահեցից զնա բոլորով սրտիւ իմով։

Առաջնորդեա ինձ 'ի շաւիղս պատուիրանաց քոց, զի ընդ նոսա հաճեցայ։

Խոնարհեցո զսիրտ իմ 'ի վկայութիւնս քո, եւ մի՛ յագահութիւն։

Դարձո զաչս իմ զի մի՛ տեսից զնանրութիւն, 'ի ճանապարհս քո կեցո զիս։

Հաստատեա ծառայի քում՝ զբան քո յերկիւղ քո։

Հան յինէն զնախատինս զոր ես կարծեցի, զի դատաստանք քո քաղցր են։

Ահա ցանկացայ պատուիրանաց քոց, յարդարութեան քում կեցո զիս։

Եկեսցէ 'ի վերայ իմ ողորմութիւն քո, Տէր, և փրկութիւն քո ըստ բանի քում։

Տաց պատասխանի որք նախատեն զիս բանիւք, զի ես 'ի բանս քո յուսացայ։

Մի' 'ի բացեայ առներ 'ի բերանոյ իմմէ զբան ճշմարտութեան մինչեւ յոյժ, զի յիրաւունս քո յուսացայ։

Պահեցի զօրէնս քո յամենայն ժամ, յաւիտեան և յաւիտեանս յաւիտենից։

Գնայի ես յանդորրու, զի զպատուիրանս քո խնդրեցի։

Խօսէի զվկայութիւնս քո առաջի թագաւորաց, և ոչ ամաչէի։

Խորհէի 'ի պատուիրանս քո զոր սիրեցի։

Համբարձի զձեռս իմ 'ի պատուիրանս քո զոր սիրեցի, և խորհէի յարդարութեան քում։

Յիշեա զբան ծառայի քո, յոր և յուսացուցեր զիս։

Սա մխիթարեաց զիս 'ի խոնարհութեան իմում, զի բան քո կեցոյց զիս։

Ամբարտաւանք անիրաւեցան յիս յոյժ, այլ յօրինաց քոց ես ոչ խոտորեցայ։

Յիշեցի զիրաւունս քո յաւիտենից, Տէր, և մխիթարեցայ։

Տրտմութիւն կալաւ զիս 'ի մեղաւորաց, և որք

Թողին զօրէնս քո։
Գովելի են ինձ իրաւունք քո, 'ի տեղւոջ պանդըխտութեան իմոյ։
Յիշեցի 'ի գիշերի զանուն քո, Տէր, և պահեցի զօրէնս քո։
Սա եղեւ ինձ ճանապարհ 'ի կեանս, զի զարդարութիւնս քո խնդրեցի։
Փառք Հօր և Որդւոյ և։ Այժմ և միշտ և։

Բ.

Ալէլուիա ալէլուիա։

Բաժին իմ ես դու, Տէր, ասացի պահել ինձ զօրէնս քո։
Աղաչեցի զերեսս քո բոլորով սրտիւ իմով, ողորմեա ինձ ըստ բանի քում։
Խորհեցայ 'ի ճանապարհս իմ, և դարձուցի զոտս իմ 'ի վկայութիւնս քո։
Պատրաստեցայ եւ ոչ խռովեցայ, զի պահեցի զպատուիրանս քո։
Տոռունք մեղաց պատեցան զինեւ, այլ զօրէնս քո ես ոչ մոռացայ։
Ի մէջ գիշերի յառնէի խոստովան լինիլ առ քեզ, վասն իրաւանց և արդարութեան քո։
Հաղորդ էի ես ամենայն երկիւղածաց քոց, որոց

պահեալ է զպատուիրանս քո։

Ողորմութեամբ Տեառն լի եղեւ երկիր, զարդարութիւնս քո ուսո ինձ։

Քաղցրութիւն արարեր ընդ ծառայի քում, Տէր, ըստ բանի քում։

Քաղցրութիւն զխրատ եւ զգիտութիւն ուսո ինձ, զի 'ի պատուիրանս քո ես հաւատացի։

Մինչչեւ խոնարհեալ էի ես մեղայ, վասն այսորիկ զբանս քո պահեցի յոյժ։

Քաղցր ես դու, Տէր, և քաղցրութեամբ քով ուսո ինձ զարդարութիւնս քո։

Բազմացան յիս անիրաւութիւնք ամբարտաւանից, այլ ես բոլորով սրտիւ իմով քննեցի զպատուիրանս քո։

Մածան որպէս կաթն սիրտք նոցա, այլ ես զօրէնս քո խօսեցայ։

Բարի է ինձ, զի խոնարհ արարեր զիս, որպէս ուսայց զարդարութիւնս քո։

Բարի են ինձ՝ օրէնք բերանոյ քո, քան զհազարս ոսկւոյ և արծաթոյ։

Ձեռք քո արարին եւ ստեղծին զիս, իմաստուն արա զիս՝ և ուսայց զպատուիրանս քո։

Երկիւղածք քո տեսցեն զիս և ուրախ եղիցին, զի ես 'ի բանս քո յուսացայ։

Ծանեայ, Տէր, զի արդարութեամբ են դատաստանք քո· յիրաւի խոնարհեցուցեր զիս։

Եղիցի ողորմութիւն քո 'ի մխիթարել զիս, ըստ բանի քում զծառայս քո։

Digitized by Google

Եկեսցեն յիս գթութիւնք քո եւ կեցից, զի օ-
րէնք քո խօսք իմ էին։

Ամաչեսցեն ամբարտաւանք որ 'ի տարապար-
տուց անիրաւեցան յիս, այլ ես հոգացայց 'ի
պատուիրանս քո։

Խրատեսցեն զիս երկիւղածք քո, և ոյք ճանաչեն
զվկայութիւնս քո։

Եղիցի սիրտ իմ անբիծ յարդարութեան քում,
զի մի՛ ամաչեցից։

Կարօտացաւ անձն իմ 'ի փրկութիւնս քո, զի ես
'ի բանս քո յուսացայ։

Սպասեցին աչք իմ բանի քում, ասացի՝ ե՞րբ
մխիթարեսցէ զիս։

Եղէ ես որպէս տիկ 'ի պարզի, զի զարդարու-
թիւնս քո ես ոչ մոռացայ։

Քանի՞ ինչ են աւուրք ծառայի քո, ե՞րբ արասցես
ինձ իրաւունս 'ի հալածչաց իմոց։

Պատմեցին ինձ անօրէնք զխորհուրդս, այլ ոչ
որպէս զօրէնս քո։

Ամենայն պատուիրանք քո ճշմարիտ են, 'ի նա-
նիր հալածեցին զիս, օգնեա ինձ։

Փոքր մի եւս և կորուսանէին զիս յերկրի, այլ ես
ոչ թողի զպատուիրանս քո։

Ըստ ողորմութեան քում կեցո զիս, և պահեցից
զվկայութիւնս բերանոյ քոյ։

Յաւիտեան, Տէր, բան քո կայ յերկինս, ազգէ
մինչեւ յազգ է ճշմարտութիւն քո։

Հաստատեցեր զերկիր, եւ կայ։

Digitized by Google

Հրամանի քում մնայ տիւ, զի ամենայն ծառայք քո են։

Եթէ ոչ օրէնք քո խօսք իմ էին, կանխաւ ես արդեօք կորուսեալ էի 'ի խոնարհութեան իմում։

Յաւիտեան ոչ մոռացայ զարդարութիւնս քո, զի նոքօք կեցուցեր զիս։

Քո եմ ես և կեցո զիս, զի զարդարութիւնս քո խնդրեցի.

Ինձ սպասեցին մեղաւորք 'ի կորուսանել, զի զվկայութիւնս քո ես 'ի միտ առի։

Յամենայն կատարածի տեսի զվախճան, յոյժ անդորր էին ինձ պատուիրանք քո։

Որպէս սիրեցի զօրէնս քո, զօրհանապազ խօսք իմ էին.

Քան զթշնամիս իմ իմաստուն արարեր զիս 'ի պատուիրանս քո, զի յաւիտեան իմ էին։

Քան զամենայն ուսուցիչս իմ իմաստուն եղէ, զի վկայութիւնք քո խօսք իմ էին։

Քան զծերս իմաստուն եղէ, զի զպատուիրանս քո քննեցի.

Յամենայն ճանապարհաց չարաց արգելի զոտս իմ, որպէս զի պահեցից զբանս քո։

Յիրաւանց քոց ես ոչ խոտորեցայ, զի դու օրէ-նըսդէտ արարեր զիս։

Ո՜րպէս զի քաղցր են 'ի քիմս իմ բանք քո՝ քան զմեղր բերանոյ իմոյ։

Ի պատուիրանաց քոց իմացեալ՝ ատեցի զամենայն ճանապարհս չարաց, զի դու օրէնսդէտ

արարեր զիս ։

Ճրագ է բան քո ոտից իմոց, եւ լոյս տայ շաւղաց իմոց ։

Երդուայ և հաստատեցի, զի պահեցից զամենայն իրաւունս արդարութեան քո ։

Խոնարհ եղէ մինչեւ յոյժ, Տէր, կեցո զիս ըստ բանի քում ։

Ընդ կամս բերանոյ իմոյ հաճեա, Տէր, և զիրաւունս քո ուսո ինձ ։

Անձն իմ 'ի ձեռս քո յամենայն ժամ, և զօրէնս քո ես ոչ մոռացայ ։

Եդին ինձ մեղաւորք որոգայթ, 'ի պատուիրանաց քոց ես ոչ մոլորեցայ ։

Ժառանգեցի զվկայութիւնս քո յաւիտեան, զի ցնծութիւն է սրտի իմոյ ։

Խոնարհեցուցի զսիրտ իմ առնել զարդարութիւնս քո յաւիտեան, վասն հատուցման ։

Զանօրէնս ատեցի, եւ զօրէնս քո սիրեցի ։

Օգնական և փրկիչ իմ ես դու, և ես 'ի բանս քո յուսացայ ։

Ի բաց եղերուք յինէն, չարք, և քննեցից զպատուիրանս Աստուծոյ իմոյ ։

Օգնեա ինձ ըստ բանի քում և կեցո զիս, և մի՛ յամօթ առներ զիս 'ի յուսոյ իմմէ ։

Օգնեա ինձ և ապրեցո զիս, և խորհեցայց յիրաւունս քո յամենայն ժամ ։

Անարգեցեր զամենեսեան որ ապստամբ եղեն յարդարութեանց քոց, զի անիրաւութեամբ

չեն խորհուրդք նոցա։

Ցանցաւորս համարեցայ զամենայն մեղաւորս երկրի, վասն այսորիկ սիրեցի զպատուիրանս քո։

Բեւեռեա ընդ երկիւղ քո զմարմին իմ, զի 'ի դատաստանաց քոց երկեայց յոյժ։

Փառք Հօր և Որդւոյ և։ Այժմ և միշտ և։

Գ.

Ալէլուիա ալէլուիա։

Արարի իրաւունս և արդարութիւն, մի՛ մատներ զիս 'ի ձեռս նեղչաց իմոց։

Ընկալ զծառայս քո 'ի բարի, զի մի՛ ամբարտաւանք զզուեսցեն զիս։

Սպասեցին աչք իմ փրկութեան քում, Տէր, և բանից արդարութեան քո։

Արա ընդ ծառայի քում ըստ ողորմութեան քում, զարդարութիւնս քո ուսո ինձ։

Ծառայ քո եմ ես, իմաստուն արա զիս, և ծանեայց զվկայութիւնս քո։

Ժամ է պաշտել զՏէր, խափանեցին զօրէնս քո։

Վասն այսորիկ սիրեցի զպատուիրանս քո, քան զամենայն ոսկի եւ տպազիոն։

Ամենայն պատուիրանք քո աջողեցան ինձ, զի ատեցի ես զճանապարհս չարաց։

Սքանչելի են վկայութիւնք քո, վասն այսորիկ սիրեաց զնոսա անձն իմ։

Յայտնութիւն բանից քոց լուսաւոր եւ իմաստուն առնէ զտղայս։

Զբերան իմ բացի եւ առի զհոգի, 'ի պատուիրանս քո փափագեաց անձն իմ։

Նայեա առ իս և ողորմեա ինձ, ըստ իրաւունս սիրողաց անուան քում։

Զճանապարհս իմ ուղիղ արա ինձ ըստ բանի քում, և մի' տիրեսցեն ինձ ամենայն մեղք։

Փրկեա զիս 'ի զրպարտութենէ մարդկան, եւ պահեցից զպատուիրանս քո։

Երեւեցո զերեսս քո 'ի ծառայս քո, և ուսո ինձ զարդարութիւնս քո։

Վտակք ջուրց իջին յաչաց իմոց, զի ոչ պահեցին զօրէնս քո։

Արդար ես դու, Տէր, և ուղիղ են դատաստանք քո։

Պատուիրեցեր զարդարութիւն վկայութեանց քոց, և ճշմարիտ են յոյժ։

Մաշեաց զիս նախանձ քո, զի մոռացան զբանս քո թշնամիք իմ։

Ընտրեալ են բանք քո յոյժ, և ծառայ քո սիրեաց զսա։

Մանուկ եմ ես և արհամարհեալ, և զարդարութիւնս քո ես ոչ մոռացայ։

Արդարութիւն քո արդարութիւն յաւիտենից, և օրէնք քո ճշմարիտ են։

Digitized by Google

Նեղութիւնք և վիշտք գտին զիս, և պատուիրանք քո խօսք իմ էին։

Արդարութեամբ են վկայութիւնք քո յաւիտեան, իմաստուն արա և կեցո զիս։

Կարդացի առ քեզ բոլորով սրտիւ իմով, լուր ինձ, Տէր, զի զարդարութիւնս քո խնդրեցի։

Աղաղակեցի առ քեզ և փրկեա զիս, և պահեցից զվկայութիւնս քո։

Կանխեցի տարաժամու՝ աղաղակեցի, եւ ես 'ի բանս քո յուսացայ։

Կանխեցին աչք իմ առաւօտուց 'ի խօսել ինձ զբանս քո։

Ձայնի իմում լուր, Տէր, ըստ ողորմութեան քում, Տէր, յիրաւունս քո կեցո զիս։

Մերձեցուցին յիս հալածիչք իմ զանօրէնութիւն, զի յօրինաց քոց հեռի եղեն։

Մերձ ես դու, Տէր, և ամենայն պատուիրանք քո ճշմարիտ են։

Իսկզբանէ ծանեայ 'ի վկայութեանց քոց, զի յաւիտեան հաստատեցեր զնոսա։

Տես զխոնարհութիւն իմ և փրկեա զիս, զի զօրէնս քո ես ոչ մոռացայ։

Դատեա զդատաստան իմ և փրկեա զիս, և ըստ բանի քում կեցո զիս։

Հեռի է 'ի մեղաւորաց փրկութիւն, զի զիրաւունս քո ոչ պահեցին։

Գթութիւնք քո բազում են, Տէր, և ըստ իրաւանց քոց կեցո զիս։

Digitized by Google

Բազում են որ հալածեն և նեղեն զիս, 'ի վկայութեանց քոց ես ոչ խոտորեցայ։

Հայէի յանադորոյնս և մաշէի, զի զպատուիրանս քո ոչ պահեցին։

Տես զի զպատուիրանս քո սիրեցի, Տէր, ողորմութեամբ քո կեցո զիս։

Սկիզբն բանից քոց ճշմարտութիւն է, յաւիտեան են ամենայն իրաւունք արդարութեան քո։

Իշխանք հալածեցին զիս 'ի նանիր, և 'ի բանից քոց երկեաւ սիրտ իմ։

Ցնծացայ ես 'ի բանս քո, որպէս այն որ գտանէ աւար բազում։

Զմեղս ատեցի և անարգեցի, և զօրէնս քո սիրեցի։

Եօթն անգամ յաւուր օրհնեցից զքեզ, վասն իրաւանց և արդարութեան քո։

Խաղաղութիւն բազում է այնոցիկ որ սիրեն զօրէնս քո, և ոչ գոյ 'ի նոսա գայթակղութիւն։

Սպասեցի փրկութեան քում, Տէր, և զպատուիրանս քո սիրեցի։

Պահեաց անձն իմ զվկայութիւնս քո, և սիրեաց զնոսա յոյժ։

Պահեցի զպատուիրանս եւ զվկայութիւնս քո, զի ամենայն ճանապարհք իմ առաջի քո են։

Մերձեսցին խնդրուածք իմ առաջի քո, Տէր, ըստ բանի քում իմաստուն արա զիս։

Մտցեն աղօթք իմ առաջի քո, Տէր, և բանիւ քով փրկեա զիս։

Բղխեսցեն շրթունք իմ զօրհնութիւնս քո, յոր-

Digitized by Google

Նեղութիւնք և վիշտք գտին զիս, և պատուիրանք քո խօսք իմ էին։

Արդարութեամբ են վկայութիւնք քո յաւիտեան, իմաստուն արա և կեցո զիս։

Կարդացի առ քեզ բոլորով սրտիւ իմով, լուր ինձ, Տէր, զի զարդարութիւնս քո խնդրեցի։

Աղաղակեցի առ քեզ և փրկեա զիս, և պահեցից զվկայութիւնս քո։

Կանխեցի տարաժամու՝ աղաղակեցի, եւ ես 'ի բանս քո յուսացայ։

Կանխեցին աչք իմ առաւօտուց 'ի խօսել ինձ զբանս քո։

Ձայնի իմում լուր, Տէր, ըստ ողորմութեան քում, Տէր, յիրաւունս քո կեցո զիս։

Մերձեցուցին յիս հալածիչք իմ զանօրէնութիւն, զի յօրինաց քոց հեռի եղեն։

Մերձ ես դու, Տէր, և ամենայն պատուիրանք քո ճշմարիտ են։

Իսկզբանէ ծանեայ 'ի վկայութեանց քոց, զի յաւիտեան հաստատեցեր զնոսա։

Տես զխոնարհութիւն իմ և փրկեա զիս, զի զօրէնս քո ես ոչ մոռացայ։

Դատեա զդատաստան իմ և փրկեա զիս, և ըստ բանի քում կեցո զիս։

Հեռի է 'ի մեղաւորաց փրկութիւն, զի զիրաւունս քո ոչ պահեցին։

Գթութիւնք քո բազում են, Տէր, և ըստ իրաւանց քոց կեցո զիս։

Digitized by Google